

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY JASIEŃ

OPRACOWANIE:

Robert Boryczka

JASIEŃ V – VI 2021

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I. SFERA PRZESTRZENNA.....	5
1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE.....	6
1. 1. Położenie geograficzne.....	6
1. 2. Położenie administracyjne.....	7
1. 3. Klimat.....	9
1. 4. Geologia.....	18
1.4.1. Budowa geologiczna.....	18
1.4.2. Złoża kopalin.....	20
1.4.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin.....	24
1.4.4. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	24
1. 5. Geomorfologia.....	24
1.5.1. Charakterystyka makroregionów i mezoregionów.....	24
1.5.2. Rzeźba terenu.....	26
1.5.3. Czynne procesy geomorfologiczne.....	27
1. 6. Hydrologia.....	28
1.6.1. Wody podziemne.....	28
1.6.2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.....	29
1.6.3. Jednolite części wód podziemnych.....	29
1.6.4. Wody powierzchniowe.....	31
1.6.5. Topograficzne działy wodne.....	34
1.6.6. Charakterystyka hydrologiczna.....	34
1.6.7. Zagrożenia powodziowe.....	35
1. 7. Gleby.....	37
1.7.1. Ogólna charakterystyka gleb.....	37
1.7.2. Kompleksy glebowo – rolnicze.....	38
1.7.3. Bonitacja gleb.....	39
1. 8. Roślinność.....	47
1.8.1. Regionalizacja geobotaniczna.....	47
1.8.2. Potencjalna roślinność naturalna.....	47
1.8.3. Zbiorowiska roślinne.....	48
1.8.4. Zbiorowiska leśne.....	49
1. 9. Zwierzęta.....	52
1. 10. Ochrona przyrody.....	54
1.10.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie.....	54
1.10.2. Obszar chronionego krajobrazu.....	54
1.10.3. NATURA 2000.....	55
1.10.4. Użytki ekologiczne.....	57
1.10.5. Pomniki przyrody.....	58
1.10.6. Ochrona gatunkowa fauny i flory.....	60
1.10.7. Geostanowiska.....	60
1.10.8. Powiązania przyrodnicze – elementy systemu ECONET–PL i CORINE/NATURA 2000.....	60
1.10.9. Założenie parkowe.....	62
1.10.10. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie.....	62
1.10.11. Audyty krajobrazowy.....	65
1.10.12. Obszary proponowane do objęcia ochroną.....	65
1. 11. Warunki podłoża budowlanego.....	65
2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE.....	67
2. 1. Historia i osadnictwo.....	67
2. 2. Zabytki.....	74
2. 3. Stanowiska archeologiczne.....	77
2. 4. Park Kulturowy.....	80
2. 5. Strefy konserwatorskie.....	81
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	83
3. 1. Transport i komunikacja.....	83
3.1.1. Infrastruktura drogowa.....	83
3.1.2. Infrastruktura kolejowa.....	94
3.1.3. Śródlądowe drogi wodne.....	96
3.1.4. Komunikacja lotnicza.....	96
3. 2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	96

3.2.1. Zaopatrzenie w wodę	96
3.2.2. Kanalizacja	99
3. 3. Sieć gazowa.....	105
3. 4. Elektroenergetyka	107
3.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.....	107
3.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna.....	107
3.4.3. Alternatywne źródła energii.....	109
3. 5. Ciepłownictwo.....	111
3. 6. Telekomunikacja i łączność.....	113
3. 7. Gospodarka odpadami.....	114
3. 8. Melioracje i urządzenia wodne.....	116
3.8.1. Melioracje	116
3.8.2. Urządzenia wodne.....	118
3. 9. Cmentarze.....	120
3. 10. Obiekty obrony cywilnej i narodowej.....	121
4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.....	122
4. 1. Zasoby mieszkaniowe.....	122
4. 2. Własność komunalna.....	126
4. 3. Standard mieszkań.....	126
4. 4. Budownictwo mieszkaniowe.....	129
5. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA.....	131
5. 1. Struktura użytkowania gruntów.....	131
5. 2. Struktura własnościowa gruntów.....	138
5. 3. Struktura przestrzenna.....	139
5.3.1. Tereny miejskie.....	139
5.3.2. Tereny wiejskie.....	141
5. 4. Struktura funkcjonalna.....	143
5. 5. Dokumenty planistyczne.....	143
5.5.1. Narzędzia planistyczne.....	143
5.5.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	144
5.5.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	145
5.5.4. Ocena aktualności studium i planów miejscowych.....	149
CZĘŚĆ II. SFERA SPOŁECZNA.....	151
1. DEMOGRAFIA.....	152
1. 1. Podstawowe dane o ludności.....	152
1. 2. Struktura wieku mieszkańców.....	154
1. 3. Ruch naturalny i wędrowniczy ludności.....	157
1. 4. Prognoza demograficzna.....	159
2. ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA.....	163
2. 1. Urząd Miejski.....	163
2. 2. Gremia samorządowe.....	163
2. 3. Współpraca krajowa i międzynarodowa.....	164
3. ORGANIZACJE SPOŁECZNE.....	166
4. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.....	167
4. 1. Służba zdrowia.....	167
4. 2. Opieka.....	167
4.2.1. Opieka społeczna.....	167
4.2.2. Żłobki.....	169
5. OŚWIATA I WYCHOWANIE.....	170
6. KULTURA.....	173
7. SPORT.....	176
8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	178

8. 1. Policja.....	178
8. 2. Ochrona przeciwpożarowa.....	178
CZĘŚĆ III. SFERA GOSPODARCZA.....	180
1. RYNEK PRACY.....	181
1. 1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON.....	181
1. 2. Zatrudnienie.....	186
1. 3. Bezrobocie.....	188
1.3.1. Bezrobocie w latach 1990 – 2021.....	188
1.3.2. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia i stażu pracy.....	193
2. ROLNICTWO.....	198
2. 1. Użytkowanie gruntów w rolnictwie.....	198
2. 2. Charakterystyka gospodarstw rolnych.....	199
2. 3. Jakość gleb, uprawy i hodowla.....	204
2. 4. Rybactwo.....	207
3. LEŚNICTWO.....	208
4. DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNE.....	213
4. 1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin.....	213
4. 2. Pozostałe działalności produkcyjne.....	214
5. USŁUGI RYNKOWE.....	216
5. 1. Handel.....	216
5. 2. Gastronomia.....	218
5. 3. Pozostałe placówki usługowe i rzemiosło.....	218
5. 4. Pośrednictwo finansowe.....	219
5. 5. Turystyka i rekreacja.....	220
5.5.1. Główne atrakcje turystyczne i rekreacyjne.....	220
5.5.2. Znakowane trasy turystyczne.....	220
5.5.3. Baza noclegowa.....	221
5.5.4. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki.....	221
CZĘŚĆ IV. ZAŁĄCZNIK –.....	224
WYBRANE CECHY W LATACH 2000 – 2019.....	224
LITERATURA.....	260

CZĘŚĆ I.

SFERA PRZESTRZENNA

1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE.

1. 1. Położenie geograficzne.

Gmina miejsko – wiejska Jasień położona jest w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego, na wysokości od 75 do 166 m n.p.m. Najwyżej położone rejony gminy znajdują się w jej południowo – zachodniej części, z kulminacją wzniesienia Góry Owczej o wysokości 166,5 m n.p.m. na południe od wsi Bronice przy granicy z gminą Tuplice, zaś najniżej usytuowany jest obszar położony w północnej części gminy wzdłuż koryta rzeki Lubszy (75 m n.p.m.) przy granicy z gminą Lubsko. Współrzędne geograficzne centrum (Rynek) miasta Jasień wynoszą 51°45' szerokości geograficznej północnej oraz 15°00' długości geograficznej wschodniej. Powierzchnia geodezyjna rozpatrywanego obszaru wynosi 12679 ha, to jest 126,79 km², co stanowi 9,10 % powierzchni powiatu żarskiego oraz 0,91 % powierzchni województwa lubuskiego.

Według fizyczno – geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego (1998, z późn. zm.) gmina Jasień umiejscowiona jest w następujących jednostkach:

- megaregion – Europa Środkowa (3);
- prowincja – Niż Środkowoeuropejski (31);
- podprowincja – Pojezierza Południowobałtyckie (315), Niziny Sasko – Łużyckie (317) i Niziny Środkowopolskie (318);
- makroregion – Wzniesienia Zielonogórskie (315.7), Obniżenie Dolnołużyckie (317.2), Obniżenie Milicko – Głogowskie (318.3) i Wał Trzebnicki (318.4);
- mezoregiony: Wzniesienia Gubińskie (315.71), Kotlina Zasiiecka (317.23), Obniżenie Nowosolskie (318.31) i Wzniesienia Żarskie (318.41).

Południowa część gminy należy do mezoregionu Wzniesień Żarskich (makroregion Wał Trzebnicki), w obrębie którego wyróżnia się tu mikroregion Wysoczyzny Żarskiej. Północno – zachodnia część gminy umiejscowiona jest w mezoregionie Kotliny Zasiieckiej (makroregion Obniżenie Dolnołużyckie). Środkowo – północna część gminy należy do mezoregionu Wzniesień Gubińskich (makroregion Wzniesień Zielonogórskich), w obrębie których wyróżniono mikroregion Równiny Jasienickiej. Północno – wschodnia część gminy znajduje się w obrębie mezoregionu Obniżenia Nowosolskiego (makroregion Obniżenie Milicko – Głogowskie). Tym samym rejon gminy Jasień znajduje się w granicach aż 4 makroregionów i 3 podprowincji. Granica pomiędzy Nizinami Sasko – Łużyckimi i Pojezierzem Południowobałtyckim a Nizinami Środkowopolskimi przebiega na terenie gminy głównie równoleżnikowo, mniej więcej na północ od linii Jurzyn – Jasionna – Lisia Góra – Bieszków, a następnie południkowo, na północ od Zabłocia, gdzie granica rozdziela już tylko Pojezierza Południowobałtyckie od Nizin Środkowopolskich. Miasto Jasień położone jest w obrębie zarówno 2 mezoregionów (część zachodnia – Kotlina Zasiiecka, część wschodnia – Wzniesienia Gubińskie) jak i 2 makroregionów (część zachodnia – Obniżenie Dolnołużyckie, część wschodnia – Wzniesienia Zielonogórskie) oraz 2 podprowincji (część zachodnia Niziny Sasko – Łużyckie, część wschodnia – Pojezierza Południowobałtyckie). Granicą pomiędzy nimi jest rzeka Lubsza. Należy zatem stwierdzić, że jak na obszar niżu gmina Jasień charakteryzuje się dość zróżnicowaną rzeźbą terenu, będącą jej naturalnym walorem. Środowisko przyrodnicze posiada charakter typowy dla niżu. Odzwierciedlać się to będzie przy charakterystyce każdego z elementów środowiska: klimatu, geologii, geomorfologii, hydrologii i hydrografii, pokrywy glebowej, szaty roślinnej oraz fauny.

Wyszczególnione na terenie gminy Jasień mezoregiony graniczą bezpośrednio z:

- Doliną Środkowej Odry (315.61) – od północy;
- Doliną Dolnego Bobru (317.72) – od północnego – wschodu;
- Wałem Zielonogórskim (315.74) – od północnego – wschodu;

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- Pradolina Głogowską (318.32) – od wschodu;
- Wzgórzami Dalkowskimi (318.42) – od południowego – wschodu;
- Borami Dolnośląskimi (317.74) – od południa;
- Wałem Mużakowskim (317.46) – od południowego – zachodu;
- Wzniesieniami Łużyckimi (317.4) i Obniżeniem Dolnołużyckim (317.2) – od zachodu;
- Doliną Dolnej Nisy Łużyckiej (317.711) – od północnego – zachodu.

Odległość z centrum Jasienia do miasta powiatowego Żary wynosi 18 km, zaś do stolicy województwa Zielonej Góry 45 km. Ponadto do:

- Poznania – 180 km;
- Wrocławia – 190 km;
- Świnoujścia – 330 km;
- Krakowa – 445 km;
- Gdańska – 480 km;
- Warszawy – 455 km.

Odległość z centrum Jasienia do najbliższych, większych drogowych przejść granicznych, uwzględniając główne drogi, wynosi:

- Niemcy (Olszyna) – 25 km;
- Czechy (Zawidów) – 105 km;
- Słowacja (Zwardoń) – 455 km;
- Rosja (Bezledy) – 605 km;
- Białoruś (Terespól) – 675 km;
- Ukraina (Korczowa) – 695 km;
- Litwa (Ogrodniki) – 785 km.

1. 2. Położenie administracyjne.

Po wdrożeniu reformy administracyjnej, od 1 stycznia 1999 roku gmina miejsko – wiejska Jasień wchodzi w skład województwa lubuskiego oraz powiatu żarskiego. Graniczy z gminami:

- Lubsko – od północy;
- Nowogród Bobrzański – od północnego – wschodu;
- Żary gmina wiejska – od południowego – wschodu;
- Lipinki Łużyckie – od południa;
- Tuplice – od zachodu.

Gminnym centrum administracyjnym jest położone w centralnej części gminy miasto Jasień. Ponadto w skład gminy wchodzi 17 sołectw. Należą do nich: Bieszków, Bronice, Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Jasionna, Jurzyn, Jaryszów, Mirkowice, Lisia Góra, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna, Wicina, Zabłocie i Zieleniec. Obrębów ewidencyjnych jest 17. Należą do nich miasto Jasień oraz wszystkie sołectwa, za wyjątkiem Jaryszowa, który tworzy wspólny obręb z Lipskiem Żarskim. Gęstość sieci osadniczej mierzona liczbą miejscowości podstawowych (miasta i wsie bez przysiółków) na 100 km² powierzchni wynosi 14,20. Jest to wartość wyższa od wskaźnika charakteryzującego zarówno powiat żarski (11,56) jak i całe województwo lubuskie (9,56). Położenie gminy w regionie jest korzystne. Wpływ na to mają szczególnie walory krajobrazowe oraz bezpośrednia bliskość do największych miast południowej części województwa lubuskiego (Zielona Góra, Żagań, Żary), przez które przebiegają ważne szlaki transportowe i komunikacyjne.

RYCINA 1: Podział administracyjny województwa lubuskiego.

Źródło reprodukcji: <http://www.gminy.pl/>

RYCINA 2: Podział administracyjny powiatu żarskiego.

Źródło reprodukcji: <http://www.gminy.pl/>

1. 3. Klimat.

Klimat rejonu objętego opracowaniem, podobnie jak całej Polski, jest przejściowy, kontynentalno – morski, kształtowany na przemian przez masy powietrza napływające z Oceanu Atlantyckiego lub wschodniej Europy i Azji. W skali kraju według W. Okołowicza i D. Martyn (1979) gmina Jasień położona jest na pograniczu 2 regionów klimatycznych: sudeckiego i śląsko – wielkopolskiego. Region sudecki, a konkretnie jego podgórska część, charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych oraz słabym wpływem gór i wzniesień. Region śląsko – wielkopolski charakteryzuje się przewagą wpływów oceanicznych, amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych dla kraju, wiosna i lato są wczesne, długie i ciepłe, zima zaś krótka i łagodna. Natomiast według A. Wosia (1999) gmina Jasień położona jest na pograniczu regionów dolnośląskiego zachodniego i lubuskiego (tylko północno – wschodnia część gminy). Region dolnośląski zachodni (R – XXIII), obejmujący zachodnią część Niziny Śląskiej i Przedgórze Sudeckiego, na tle pozostałych regionów klimatycznych wyróżnia się największą liczbą dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem ogólnym nieba. Jest ich tutaj 51. Szczególnie często są notowane dni z pogodą umiarkowanie ciepłą z dużym zachmurzeniem, bez opadu, których jest 14. Region ten wyróżnia ponadto względnie radsze występowanie dni z pogodą umiarkowanie mroźną. Jest ich w roku tylko 11, wśród nich z pogodą pochmurną tylko 4. Region lubuski (R – XIV), obejmuje swym zasięgiem Ziemię Lubuską, sięgając po jeziora Poznańskie i Leszczyńskie. Zarysowują się stosunkowo wyraźnie jego granice w części zachodniej, południowej i częściowo wschodniej. Mniej wyraźne granice klimatyczne oddzielają ten region od Kotliny Gorzowskiej. Region lubuski jest obszarem, na którym stosunkowo często mogą pojawić się dni z pogodą gorącą. Średnio w roku występuje tutaj co najmniej 1 dzień z temperaturą średnią dobową przekraczającą 25 °C i częściej cechuje go pogoda słoneczna bez opadu, a rzadziej pogoda pochmurna również bez opadu. Do względnie licznych, w porównaniu z innymi regionami kraju, należą dni bardzo ciepłe z dużym zachmurzeniem bez opadu. Średnio w roku notuje się około 5 dni z tą pogodą. Mniejszą zaś frekwencją niż w innych regionach klimatycznych odznaczają się dni z typami pogody przymrozkowej bardzo chłodnej (8 dni w roku) oraz przymrozkowej bardzo chłodnej bez opadu (18 dni w roku).

Reprezentatywne dla gminy Jasień, między innymi ze względu na jej lokalizację oraz położenie n.p.m., będą dane charakteryzujące klimatyczny region dolnośląski jako całość oraz (w zależności od dostępności) dane przyporządkowane dla stacji Wrocław (region dolnośląski) i Zielona Góra (region lubuski). Według pomiarów średnia temperatura roczna z wielolecia 1981 – 2010 wynosi od 8,9 (Zielona Góra) do 9,1 (Wrocław) °C; stycznia od –0,8 (Zielona Góra) do –0,7 (Wrocław) °C, a lipca od 18,9 (Zielona Góra) do 19,0 (Wrocław) °C. W skali roku średnia liczba dni przymrozkowych, to jest takich, w których temperatura powietrza może wynieść 0 °C wynosi od 64 (Zielona Góra) do 86 (Wrocław), dni mroźnych z ujemną temperaturą powietrza w ciągu całej doby jest od 29 (Wrocław) do 36 (Zielona Góra), zaś dni ciepłych z temperaturą minimalną powyżej 0 °C jest od 250 (Wrocław) do 265 (Zielona Góra). Izoamplitudy roczne kształtują się na poziomie 19 – 20 °C.

TABELA 1: Czas trwania termicznych pór roku oraz daty przejścia średniej dobowej temperatury przez określone progi termiczne we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (T. Niedźwiedz, D. Limanówka, 1992).

Pora roku	Charakterystyka termiczna	Czas trwania – liczba dni	Data przejścia
1	2	3	4
Przedwiośnie	0 °C < t ≤ 5 °C	34	22 II
Wiosna	5 °C < t ≤ 15 °C	65	28 III
Lato	t ≥ 15 °C	93	1 VI
Jesień	5 °C < t ≤ 15 °C	68	1 IX

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
Przedzime	0 °C < t ≤ 5 °C	57	8 XI
Zima	t ≤ 0 °C	64	19 XII

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Z powyższej tabeli wynika, że okres kiedy średnia temperatura dobowa kształtuje się w granicach od 5 °C wzwyż trwa tutaj przez około 226 dni, w tym powyżej 15 °C przez 93 dni, natomiast okres ze średnią temperaturą dobową poniżej 5 °C trwa 155 dni, w tym poniżej 0 °C przez 64 dni w roku.

TABELA 2: Temperatura powietrza (°C) dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1981 – 2010.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
Średnie	-0,7	0,3	4,0	9,0	14,1	16,8	19,0	18,5	14,0	9,3	4,0	0,4
Najwyższe	4,8	5,5	7,6	12,2	17,0	19,5	23,2	21,7	17,2	12,7	6,8	4,1
Najniższe	-9,4	-8,5	-0,8	6,0	10,2	14,1	15,7	15,7	10,8	5,9	-0,3	-5,1
Zielona Góra												
Średnie	-0,8	0,2	3,7	8,8	13,9	16,5	18,9	18,4	13,9	9,1	3,7	0,1
Najwyższe	4,2	5,9	7,3	12,7	16,4	19,5	24,2	21,1	17,4	12,6	6,8	4,3
Najniższe	-8,9	-8,1	-1,2	5,7	9,7	13,7	15,7	15,3	10,1	5,6	-0,1	-5,5

Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 3: Rozkład średnich temperatur powietrza dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1981 – 2010.

Temperatura	Wartość w °C	
	Wrocław	Zielona Góra
Średnia roczna	9,1	8,9
Średnia roczna – rok ciepły	10,4	10,1
Średnia roczna – rok chłodny	7,1	6,8
Średnia stycznia	-0,7	-0,8
Średnia lipca	19,0	18,9
Izoamplituda roczna	19,7	19,7
Absolutne minimum temperatury dobowej	-30,0 (08.01.1985)	-22,2 (14.01.1987)
Absolutne maksimum temperatury dobowej	37,4 (01.08.1994)	36,8 (01.08.1994)

Źródło: IMGW, 2021.

Suma rocznego opadu wynosi od 536,9 (Wrocław) do 584,2 (Zielona Góra) mm, w tym półrocza chłodnego (listopad – kwiecień) od 185,8 (Wrocław) do 245,8 (Zielona Góra) mm. Opady półrocza ciepłego (maj – październik) osiągają od 338,4 (Zielona Góra) do 351,1 (Wrocław) mm. Pierwszy śnieg pojawia się około połowy listopada, a ostatni na przełomie marca i kwietnia. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio przez 45 – 55 dni. Jej grubość waha się w przedziale 15 – 20 cm. Okres występowania pokrywy śnieżnej przerywany jest częstymi odwilżami. W tym czasie opad zimowy stanowi deszcz.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 4: Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych dla Wrocławia i Zielonej Góry. Dane za lata 1981 – 2010.

Miesiąc	Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław													
Średnie	536,9	26,9	25,2	33,9	32,7	57,9	68,8	81,0	66,6	45,1	31,8	34,9	32,2
Najwyższe	723,5	50,7	45,0	74,1	79,0	133,8	170,6	238,1	229,3	107,7	75,3	68,7	84,3
Najniższe	380,8	5,2	2,1	9,3	5,1	6,0	22,3	10,8	15,4	7,4	2,6	9,7	9,8
Zielona Góra													
Średnie	584,2	40,8	35,4	44,2	36,1	52,8	55,8	82,1	69,3	42,7	35,8	43,9	45,5
Najwyższe	766,8	107,2	86,1	129,9	70,5	132,7	110,3	219,3	138,1	144,4	99,7	123,3	114,8
Najniższe	384,5	2,0	5,7	12,6	1,7	8,7	8,5	21,4	10,2	3,2	7,5	11,0	11,5

Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 5: Średnie sumy opadów atmosferycznych w poszczególnych porach roku dla Wrocławia i Zielonej Góry. Dane za lata 1981 – 2010.

Wyszczególnienie	Wartość w mm	
	Wrocław	Zielona Góra
Wiosna III – V	124,5	133,1
Lato VI – VIII	216,4	207,2
Jesień IX – XI	111,8	122,4
Zima XII – II	84,3	121,7
Półrocze ciepłe V – X	351,1	338,4
Półrocze chłodne XI – IV	185,8	245,8
Okres wegetacyjny IV – IX	352,1	338,8
Najwyższa suma opadów miesięcznych	238,1 (VII 1997)	219,3 (VII 1981)
Najniższa suma opadów miesięcznych	2,1 (II 2003)	1,7 (IV 2007)

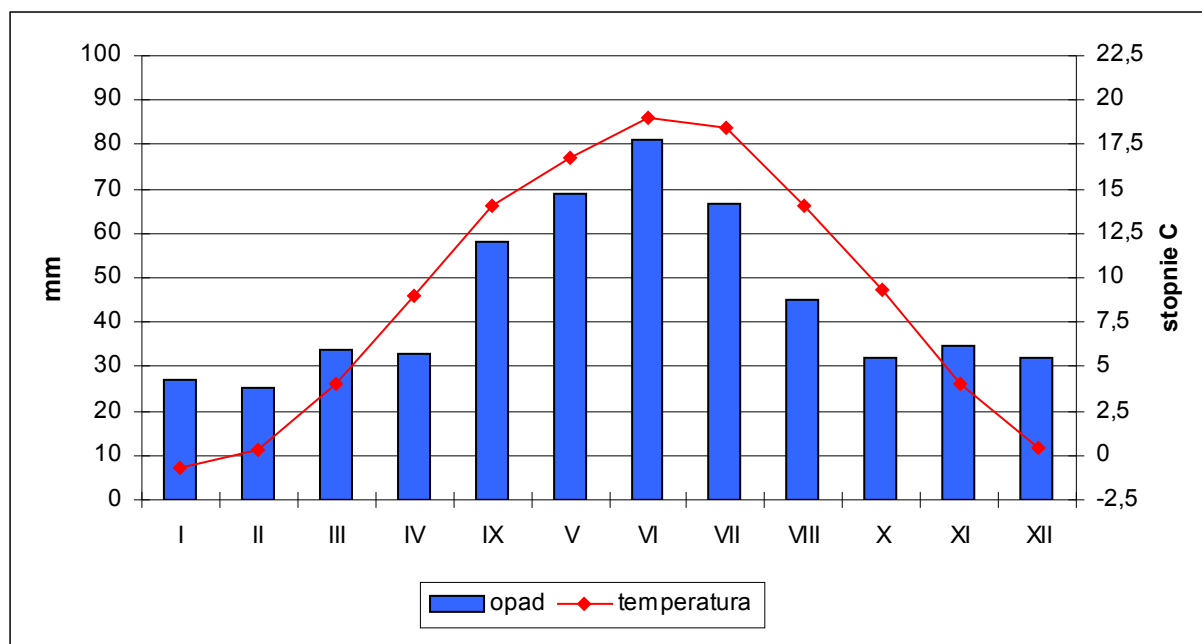
Źródło: IMGW, 2021.

TABELA 6: Zestawienie średnich miesięcznych sum opadów atmosferycznych z wielolecia 1961 – 2000 na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusz M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

Posterunek opadowy	Sumy opadów miesięcznych w mm												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
1	N	50	58	46	39	44	48	64	63	75	80	48	43
	W	37	45	73	34	105	59	46	64	244	86	16	83
	S	69	41	18	16	18	49	79	55	9	28	14	25

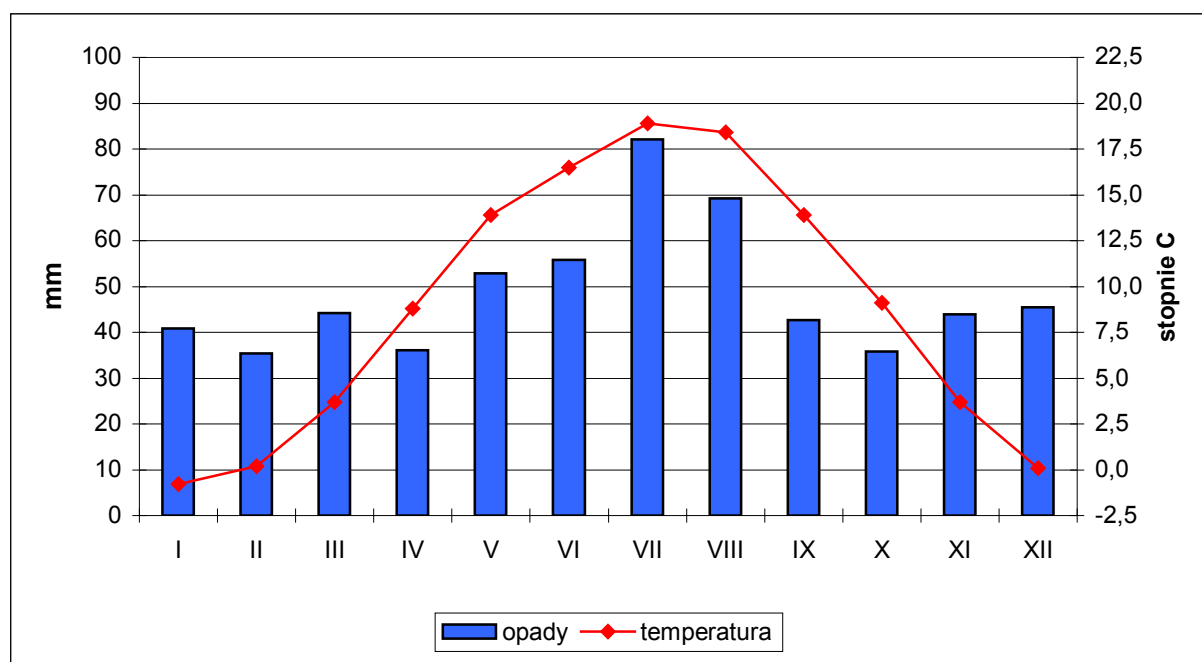
1 – Nowogród Bobrzański (105 m n.p.m.). N – rok normalny, W – rok wilgotny, S – rok suchy.

RYCINA 3: Rozkład średnich temperatur oraz sum opadów dla Wrocławia w latach 1981 – 2010.

Źródło: IMGW, 2021.

RYCINA 4: Rozkład średnich temperatur oraz sum opadów dla Zielonej Góry w latach 1981 – 2010.

Źródło: IMGW, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 7: Liczba dni z opadem $\geq 0,1$ mm i ≥ 10 mm dla Wrocławia i Zielonej Góry. Wartości średnie za lata 1951 – 1970.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
$\geq 0,1$ mm	14	13	12	12	13	12	14	13	11	11	14	14
≥ 10 mm	0,1	0,4	0,5	0,8	2,0	1,8	3,0	2,2	1,1	1,0	0,9	0,5
Zielona Góra												
$\geq 0,1$ mm	17	16	13	14	15	13	14	14	12	14	17	17
≥ 10 mm	0,5	0,5	0,8	0,8	1,8	2,0	2,2	2,2	1,1	1,0	0,7	0,8

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 8: Pokrywa śnieżna we Wrocławiu i Zielonej Górze (Wrocław / Zielona Góra). Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Data pojawienia się pokrywy śnieżnej			Data zaniku pokrywy śnieżnej		
średnia	najwcześniejsza	najpóźniejsza	średnia	najwcześniejsza	najpóźniejsza
1 XII / 4 XII	30 X / 3 XI	15 I / 8 I	24 III / 27 III	15 II / 17 II	29 IV / 28 IV
Rzeczywista liczba dni z pokrywą śnieżną			Potencjalna liczba dni z pokrywą śnieżną		
średnia	najwyższa	najniższa	średnia	najwyższa	najniższa
45 / 56	99 / 119	11 / 13	111 / 114	160 / 174	69 / 57
Największa średnia miesięczna grubość pokrywy śnieżnej (cm)					
XI	XII	I	II	III	IV
3 / 10	8 / 11	25 / 22	36 / 29	11 / 24	1 / 1

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Średnia liczba dni pogodnych, a więc dni w których średnia dobowa wielkość zachmurzenia ogólnego nieba była ≤ 20 %, wynosi w roku od 35,9 (Zielona Góra) do 40,5 (Wrocław), a liczba dni pochmurnych, a więc ze średnim dobowym zachmurzeniem ogólnym nieba ≥ 80 %, wynosi w roku od 117,9 (Wrocław) do 130,8 (Zielona Góra).

TABELA 9: Liczba dni pogodnych i pochmurnych we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław												
Liczba dni pogodnych	2,2	2,4	3,5	3,6	3,6	3,6	3,4	4,5	5,3	4,6	1,5	2,3
Liczba dni pochmurnych	14,7	12,2	10,9	9,2	7,9	5,7	7,5	5,9	6,2	9,1	14,1	14,5
Zielona Góra												
Liczba dni pogodnych	2,3	2,1	3,6	3,2	3,5	2,7	3,3	3,6	5,0	3,7	1,1	1,8
Liczba dni pochmurnych	16,1	14,4	10,9	9,7	8,1	6,6	8,3	6,5	6,4	10,7	15,4	17,7

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Mgła pojawia się średnio przez około 50 dni w roku, zaś mgła całodzienna od 2 (Wrocław) do 7 (Zielona Góra) dni w roku. Usłonecznienie wynosi w roku 1497 godzin (Wrocław), z czego w okresie wegetacyjnym 1086 godzin. Średnio dziennie usłonecznienie wynosi 4,1 godziny (Wrocław), najwięcej w czerwcu – średnio dziennie 6,9 godziny, a najmniej w grudniu – średnio dziennie 1,3 godziny. Dni z burzą jest przeciętnie około 20 w roku. Wilgotność względna powietrza wynosi rocznie średnio 78 %.

TABELA 10: Liczba dni z mgłą całodzienną we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1956 – 1970.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Mgła całodzienna (Wrocław)	0,2	0,4	0,1	–	–	–	–	–	–	–	–	0,1
Mgła całodzienna (Zielona Góra)	1,0	1,0	0,1	0,1	–	–	–	–	0,1	0,5	2,6	1,8

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 11: Sumy dzienne usłonecznienia rzeczywistego we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Godziny	1,4	2,3	3,5	4,8	6,3	6,9	6,3	6,2	5,0	3,4	1,6	1,3

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 12: Wilgotność względna powietrza we Wrocławiu i Zielonej Górze. Wartości średnie za lata 1951 – 1970 (%).

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wrocław (%)	83	82	77	72	72	71	74	76	78	82	86	85
Zielona Góra (%)	86	85	76	71	70	69	73	75	77	82	88	89

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Najczęstsze wiatry wieją z sektorów: północnego, zachodniego i południowego. Stanowią około 70 % częstości wiatru. Ich średnia prędkość oscyluje w granicach 3,3 m/s. Średnia roczna liczba dni w okresie 1951 – 1985 (T. Niedźwiedz, J. Paszyński, D. Czekierda, 1994) z wiatrem bardzo silnym (prędkość powyżej 15 m/s) wynosi 2, z wiatrem silnym (prędkość od 10 do 15 m/s) wynosi około 20 – 30, zaś średnia roczna częstość występowania ciszy i słabego wiatru (prędkość poniżej 2m/s) wynosi około 60 % dni w roku.

TABELA 13: Prędkość wiatru we Wrocławiu. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (m/s).

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
prędkość	3,9	3,7	3,7	3,3	3,1	3,0	3,0	2,8	3,0	2,8	3,5	3,6

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

Okres wegetacyjny jest jednym z dłuższych w Polsce i trwa średnio przez 226 dni, a okres gospodarczy przez 258 dni. Początek robót polnych przypada na trzecią dekadę marca. Reasumując, warunki klimatyczne panujące na terenie gminy są bardzo korzystne, sprzyjają rozwojowi rolnictwa, aktywności produkcyjnych i usługowych oraz pozwalają na osiągnięcie wysokiego komfortu osiedlania.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 14: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie dolnośląskim zachodnim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (I).

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem	
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem
Ciepła	gorąca	0,3	–	0,2	0,2	–	–
	bardzo ciepła	13,1	0,6	35,4	21,5	4,7	10,4
	umiarkowanie ciepła	10,1	0,3	47,5	29,0	13,6	37,5
	chłodna	0,6	0,1	8,4	7,4	6,2	15,6
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	2,7	–	2,8	0,6	0,3	0,7
	bardzo chłodna	3,8	0,1	12,2	7,0	4,6	10,1
	umiarkowanie zimna	3,4	–	8,8	4,7	4,2	6,4
	bardzo zimna	0,5	–	0,4	–	–	0,1
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,5	–	2,8	1,6	0,4	5,5
	dość mroźna	2,7	0,1	5,1	2,5	2,3	3,7
	bardzo mroźna	0,5	–	0,5	0,2	–	–
Razem		38,2	1,2	124,1	74,7	36,3	
		39,4		198,8		126,3	
Typy pogody – temperatura powietrza:							
gorąca – temperatura średnia dobowa >25,0 °C, temperatura dobowy min. i max. >0,0 °C							
bardzo ciepła – temperatura średnia dobowy 15,1–25,0 °C, temperatura dobowy min. i max. >0,0 °C							
umiarkowanie ciepła – temperatura średnia dobowy 5,1–15,0 °C, temperatura dobowy min. i max. >0,0 °C							
chłodna – temperatura średnia dobowy 0,1–5,0 °C, temperatura dobowy min. i max. >0,0 °C							
umiarkowanie chłodna – temperatura średnia dobowy >5,0 °C, temperatura dobowy min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C							
bardzo chłodna – temperatura średnia dobowy 0,1–5,0 °C, temperatura dobowy min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C							
umiarkowanie zimna – temperatura średnia dobowy od 0,0 do –5,0 °C, temperatura dobowy min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C							
bardzo zimna – temperatura średnia dobowy <–5,0 °C, temperatura dobowy min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C							
umiarkowanie mroźna – temperatura średnia dobowy od 0,0 do –5,0 °C, temperatura dobowy min. i max. < lub = 0,0 °C							
dość mroźna – temperatura średnia dobowy od –5,1 do –15,0 °C, temperatura dobowy min. i max. < lub = 0,0 °C							
bardzo mroźna – temperatura średnia dobowy <–15,0 °C, temperatura dobowy min. i max. < lub = 0,0 °C							
Typy pogody – zachmurzenie ogólne nieba:							
słoneczna – zachmurzenie średnie dobowe < lub = 20 %							
pochmurna – zachmurzenie średnie dobowe od 21 % do 79 %							
z dużym zachmurzeniem – zachmurzenie średnie dobowe = lub >80 %							
Typy pogody – opady atmosferyczne:							
bez opadu – dobowy suma opadu <0,1 mm							
z opadem – dobowy suma opadu = lub >0,1 mm							

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 15: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (I).

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem	
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem
Ciepła	gorąca	0,6	–	0,4	0,2	–	–
	bardzo ciepła	13,7	0,4	37,4	21,3	4,6	9,6
	umiarkowanie ciepła	10,3	0,2	46,6	31,7	12,8	36,0
	chłodna	0,6	–	7,6	8,3	6,2	16,8
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	1,5	–	1,6	0,4	0,2	0,5
	bardzo chłodna	2,8	0,1	11,0	7,3	4,5	11,2
	umiarkowanie zimna	3,1	0,1	8,5	5,1	4,2	6,7
	bardzo zimna	0,2	–	0,1	–	–	0,1
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,6	–	3,6	2,1	0,5	5,9
	dość mroźna	2,7	0,1	5,2	2,7	2,4	3,1
	bardzo mroźna	0,3	–	0,3	0,1	–	–
Razem		36,4	0,9	122,3	79,2	35,4	89,9
		37,3		201,5		125,3	
Typy pogody – temperatura powietrza:							
gorąca – temperatura średnia dobową >25,0 °C, temperatura dobową min. i max. >0,0 °C							
bardzo ciepła – temperatura średnia dobową 15,1–25,0 °C, temperatura dobową min. i max. >0,0 °C							
umiarkowanie ciepła – temperatura średnia dobową 5,1–15,0 °C, temperatura dobową min. i max. >0,0 °C							
chłodna – temperatura średnia dobową 0,1–5,0 °C, temperatura dobową min. i max. >0,0 °C							
umiarkowanie chłodna – temperatura średnia dobową >5,0 °C, temperatura dobową min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C							
bardzo chłodna – temperatura średnia dobową 0,1–5,0 °C, temperatura dobową min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C							
umiarkowanie zimna – temperatura średnia dobową od 0,0 do –5,0 °C, temperatura dobową min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C							
bardzo zimna – temperatura średnia dobową <–5,0 °C, temperatura dobową min. < lub = 0,0 °C, max. >0,0 °C							
umiarkowanie mroźna – temperatura średnia dobową od 0,0 do –5,0 °C, temperatura dobową min. i max. < lub = 0,0 °C							
dość mroźna – temperatura średnia dobową od –5,1 do –15,0 °C, temperatura dobową min. i max. < lub = 0,0 °C							
bardzo mroźna – temperatura średnia dobową <–15,0 °C, temperatura dobową min. i max. < lub = 0,0 °C							
Typy pogody – zachmurzenie ogólne nieba:							
słoneczna – zachmurzenie średnie dobowe < lub = 20 %							
pochmurna – zachmurzenie średnie dobowe od 21 % do 79 %							
z dużym zachmurzeniem – zachmurzenie średnie dobowe = lub >80 %							
Typy pogody – opady atmosferyczne:							
bez opadu – dobową sumą opadu <0,1 mm							
z opadem – dobową sumą opadu = lub >0,1 mm							

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 16: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie dolnośląskim zachodnim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (II).

Typy pogody (j.w.)		Śloneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Ciepła	gorąca	0,3	0,4	–	0,5	0,2	0,7
	bardzo ciepła	13,7	56,9	15,1	53,2	32,5	85,7
	umiarkowanie ciepła	10,4	76,5	51,1	71,2	66,8	138,0
	chłodna	0,7	15,8	21,8	15,2	23,1	38,3
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	2,7	3,4	1,0	5,8	1,3	7,1
	bardzo chłodna	3,9	19,2	14,7	20,6	17,2	37,8
	umiarkowanie zimna	3,4	13,5	10,6	16,4	11,1	27,5
	bardzo zimna	0,5	0,4	0,1	0,9	0,1	1,0
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,5	4,4	5,9	3,7	7,1	10,8
	dość mroźna	2,8	7,6	6,0	10,1	6,3	16,4
	bardzo mroźna	0,5	0,7	–	1,0	0,2	1,2
Razem		39,4	198,8	126,3	198,6	165,9	365,0

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

TABELA 17: Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w regionie lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 – 1980 (II).

Typy pogody (j.w.)		Śloneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
Ciepła	gorąca	0,6	0,6	–	1,0	0,2	1,2
	bardzo ciepła	14,1	58,7	14,2	55,7	31,3	87,0
	umiarkowanie ciepła	10,5	78,3	48,8	69,7	67,9	137,6
	chłodna	0,6	15,9	23,0	14,4	25,1	39,5
Przymrozkowa	umiarkowanie chłodna	1,5	2,0	0,7	3,3	0,9	4,2
	bardzo chłodna	2,9	18,3	15,7	18,3	18,6	36,9
	umiarkowanie zimna	3,2	13,6	10,9	15,8	11,9	27,7
	bardzo zimna	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	0,4
Mroźna	umiarkowanie mroźna	0,6	5,7	6,4	4,7	8,0	12,7
	dość mroźna	2,8	7,9	5,5	10,3	5,9	16,2
	bardzo mroźna	0,3	0,4	–	0,6	0,1	0,7
Razem		37,3	201,5	125,3	194,1	170,0	365,0

Źródło: Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

1. 4. Geologia.

1.4.1. Budowa geologiczna¹.

Analizowany obszar leży w obrębie perykliny Żar, zwanej również antyklinorium Żar. Jednostka ta zbudowana jest z utworów permu – mezozoicznych, które zalegają na starszych utworach zaburzonych w wyniku ruchów waryscyjskich. Utwory permu – mezozoiczne perykliny Żar przykryte są osadami kenozoicznymi. Utwory permu zaliczone do czerwonego spągowca występują na obszarze perykliny wyłącznie jako skały wylewne (melafiry i porfiry). Ich miąższość przekracza 120 m. Cechsztyń zbudowany jest z osadów węglanowych: anhydrytów, gipsów i soli wykształconych w czterech cyklotemach. Najstarszy cyklotem Werra tworzą: dolomity, wapienie, margle, gipsy, anhydryty i sole. Cyklotem Stassfurt reprezentują: anhydryty, dolomity wapienie, powyżej których leżą ilowce i anhydryty cyklotemu Leine oraz czerwono-brunatne ilowce cyklotemu Aller. Całkowita miąższość osadów cechsztyńskich dochodzi do 375 m. Trias reprezentują utwory pstrego piaskowca dolnego i środkowego. Pstry piaskowiec budują osady ilowcowo – piaszczyste oraz wapienne – dolomityczne. Podrzednie występują ilowce i margle. Sumaryczna miąższość tych utworów wynosi 387,4 m. Wyższych ogniw ery mezozoicznej to jest utworów jury i kredy na omawianym obszarze nie stwierdzono.

Na zdenudowanym kompleksie paleozoiczno – mezozoicznym leżą niezgodnie osady trzeciorzędowe (paleogenu i neogenu). Najstarszymi utworami są paleogeńskie piaski, mułki i ility zaliczone do eocenu rozpoznane w otworze wiertniczym w Sieciejowie (na południe od wsi Lipsk Żarski). Ich miąższość wynosi 19,6 m. Osady oligocenu budują osady lądowe i częściowo morskie należące do serii lubuskiej. Na przeważającej części obszaru leżą one bezpośrednio na utworach triasu. Największa ich miąższość występuje w obniżeniach podłoża podkenozoicznego i wynosi maksymalnie 142 m. Sedymentacje oligocenową rozpoczynają piaski, a niekiedy piaskowce z wkładkami mułków, którą kończy pokład węgla brunatnego zwany głogowskim. Jest to przeważnie pojedynczy pokład, a niekiedy grupa dwóch lub trzech pokładów o łącznej miąższości do 9,2 m. Do miocenu dolnego zaliczono serię żarską wykształconą w postaci piasków o różnej granulacji, przewarstwianych mułkami i iłami. Poziomym korelacyjnym jest tu pokład ścinawski węgla brunatnego kończący sedymentację serii żarskiej. W północnej części pokład ścinawski dzieli się na dwie ławy: ława górna ma 2,7 m miąższości, a ława dolna 7,2 m. Miąższość serii żarskiej jest zróżnicowana i wynosi od 0 do 76,5 m. Na pozostałym obszarze występuje kompleks piaszczysto – mułkowy z pokładami węgla brunatnych. Jest to tak zwana seria śląsko – łużycka, której sedymentacja rozpoczęła się w miocenie dolnym i miała kontynuację w miocenie środkowym. Cykl sedymentacji tej serii kończy łużycki pokład węgla brunatnego rozdzielający się na dwa pokłady o miąższości do 16,8 m. Powyżej serii śląsko – łużyckiej leży kompleks drobnoziarnistych osadów serii Mużakowa zaliczanej również do miocenu środkowego. W stropie tej serii leży pokład węgla brunatnego „Henryk”. Węgla brunatne zalegają do głębokości 130 m. Do miocenu środkowego zaliczono także dolną część serii poznańskiej – poziom iłów szarych. Seria iłów miocenских tworzy serię złożową dla złoża „Jasień II”. Maksymalnie miąższość miocenu środkowego na południu analizowanego obszaru wynosi 166,1 m. Miocen górny buduje seria ilasto – mułkowa z przewarstwieniami piaszczystymi zaliczona do serii poznańskiej. Miąższość miocenu górnego sięga maksymalnie 46,2 m. Sedymentację neogeńską kończy plioceńska seria Gozdniczy, którą tworzą gliny kaolinowe oraz żwiry i piaski kwarcowe, o miąższości nieprzekraczającej kilkunastu metrów. Osady te zachowały się fragmentarycznie w rejonie Jabłońca i Jasienia.

¹ Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006).

Osady czwartorzędowe reprezentowane są przez utwory zlodowaceń południowopolskich, środkowopolskich i północnopolskich i osiągają one miąższość od 0 do 150,0 m (w kopalnej dolinie Bobru – na wschód od granic gminy). Przez analizowany obszar przebiega strefa czołowomorenowa zlodowaceń środkowopolskich – Wzniesienia Żarskie. Profil czwartorzędu rozpoczynają osady zlodowaceń południowopolskich (zlodowacenia sanu). Wykształcone są one jako poziom glin zwałowych z soczewkami i przewarstwieniami piasków i żwirów do 2,5 m grubości. Gliny te zachowały się jedynie w pogrzebanych rynnach subglacjalnych, gdzie osiągają miąższość do 36,8 m. Osady zlodowaceń środkowopolskich pokrywają znaczną część Wzgórz Żarskich oraz stanowią podłoże dla osadów młodszych na pozostałym obszarze. Profil osadów glacialnych zlodowaceń środkowopolskich budują utwory dwóch odrębnych zlodowaceń odry i warty. W zlodowaceniu odry najstarszymi osadami są utwory zastoiskowe odsłaniające się w rejonie Włostowa i Bieniowa (na wschód od granic gminy) o miąższości do 13,5 m. Znacznie większy jest zasięg piasków i żwirów wodnolodowcowych wypełniających rynnę subglacjalną. Miąższość osadów wodnolodowcowych może przekraczać 70 m. Oprócz osadów zastoiskowych i wodnolodowcowych do zlodowacenia odry zaliczono gliny zwałowe budujące rozległą wysoczyznę na obszarze Wzniesień Żarskich. Mają one przeważnie niewielką miąższość do 10 m, tylko lokalnie osiągają 31,3 m. Profil zlodowacenia warty otwierają osady moreny supraglacjalnej w postaci piasków i żwirów lodowcowych. Miąższość osadów lodowcowych wynosi przeciętnie 1 – 3 m, a maksymalnie 13,0 m. Na obszarze Wzniesień Żarskich występują pojedyncze wzgórza i pagórki zbudowane z piasków i żwirów z licznymi głazami określonymi jako moreny czołowe. Pozostałe moreny usytuowane są na linii biegnącej od Surowej przez Bieniów do Włostowa (na wschód od granicy gminy). W ich budowie biorą udział piaski i żwiry z porwakami glin i mułków zastoiskowych występujących w sąsiedztwie moren czołowych. Spotyka się w nich również liczne bloczki i głązy materiału północnego. Wyżej zalegają utwory wodnolodowcowe pochodzące z deglacjacji lądolodu zlodowacenia warty. Najstarszymi osadami z okresu zlodowaceń północnopolskich (zlodowacenia wisły) są osady piaszczysto – mułkowo – pylaste. W stropie tych utworów występują torfy i gytie. Miąższość tej serii wynosi maksymalnie 11,5 m. Z fazy postępu zlodowacenia wisły pochodzą piaski i żwiry wodnolodowcowe, tworzące wąskie pasy wychodni przylegające do ostańców erozyjnych. Dużo większy zasięg mają piaski i żwiry rzeczne budujące w dolinach Lubszy i Szyszyny taras rzeczny o wysokości od 14 do 16 m n. p. rzeki. Utwory rzeczne osiągają maksymalnie 13,8 m miąższości. W okolicy Guzowa występują pagórki moren czołowych wznoszące się kilka metrów nad poziom otoczenia. Następnym ogniwem zlodowacenia wisły są gliny zwałowe oraz piaski i żwiry lodowcowe występujące w sąsiedztwie moren czołowych. Duży obszar pokrywają utwory piaszczysto – żwirowe pochodzenia pradolinowego. W okresie między zlodowaceniem wisły, a holocenem powstały piaski i mułki deluwialne oraz piaski eoliczne drobno- i średnioziarniste oraz towarzyszące im wydmy do 14 metrów wysokości względnej. Formy te dość licznie występują w Obniżeniu Nowosolskim, Kotlinie Zasieckiej, a także w północnej części Wzniesień Żarskich.

W najmłodszym okresie czwartorzędu – holocenie tworzyły się piaski i namuły den dolinnych oraz piaski i żwiry tarasów zalewowych. W dolinie Lubszy na powierzchni tarasów zalewowych lokalnie zachowały się pokrywy madowe. Na obszarze Obniżenia Nowosolskiego w obniżeniach powstawały namuły. Są to piaski drobnoziarniste i pylaste oraz mułki z dużą zawartością części organicznych powstałe w starorzeczach lub zagłębieniach bezodpływowych. Najmłodsze utwory holocenu to torfy. Są to przeważnie torfy niskie, turzycowo – mszyste, często zailone lub przewarstwione piaskami, często podścielone gytiami. Ich maksymalna miąższość dochodzi do około 2,0 m.

1.4.2. Złoże kopalin².

Na terenie gminy Jasień znajdują się 4 udokumentowane złoże kopalin. Są to:

- 1 złoże węgla brunatnego „Lubsko” (WB 794);
- 2 złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej: „Drzeniów” (IB 2346) i „Jasień II” (IB 2333);
- 2 złoże kruszywa naturalnego: „Guzów” (KN 20316) i „Jasionna” (KN 5157).

WĘGIEL BRUNATNY:

W północno – zachodniej części gminy znajduje się fragment złoże węgla brunatnego „Lubsko” (środkowomioceniński pokład węgla brunatnego). Całkowita powierzchnia złoże udokumentowanego w kategorii „D” wynosi 2674,43 ha. Kopalina występuje pod nadkładem o grubości do 184,4 m, średnio 106,3 m. Miąższość złoże kształtuje się w granicach 6,8 – 24,8 m. Złoże jest konfliktowe dla środowiska.

TABELA 18: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoże węgla brunatnego „Lubsko” na podstawie *Karty Informacyjnej Złoże Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Ciepło spalania (kJ/kg)	22312	28140	26619
Wartość opałowa (kJ/kg)	8090	10333	9514
Zawartość ksyliku całkowitego (%)	0	8,53	2,77
Zawartość ksyliku włóknistego (%)	0	2,54	0,31
Zawartość Na ₂ O + K ₂ O (%)	0,03	0,34	0,14
Zawartość piasku (%)	2,09	11,73	5,90
Zawartość popiołu w stanie suchym (%)	8,17	32,08	17,25
Zawartość popiołu w stanie roboczym (%)	4,08	16,04	9,59
Zawartość siarki całkowitej (%)	0,62	5,18	2,43
Grubość nadkładu (m)	75,3	184,4	106,3
Miąższość złoże (m)	6,8	24,8	12,8
Głębokość spągu złoże (m)	82,6	209,0	117,7
Stosunek N/Z	b.d.	b.d.	8,7

SUROWCE ILASTE:

W zachodniej części gminy (na północny – zachód od Jurzyna) znajduje się fragment złoże ilów plioceńskich „Drzeniów”. Całkowita powierzchnia złoże rozpoznanego w kategorii B+C₁ (Raczaszek, 1971) wynosi 7,4 ha. Kopalina występuje bezpośrednio na powierzchni lub pod nadkładem o grubości do 10,2 m, średnio 1,0 m, który stanowią: gleba, gliny i osady piaszczysto – żwirowe. Miąższość złoże kształtuje się w granicach 6,34 – 22,37 m. W obrębie ilów spotykane są przerosty mułków, piasków i żwirku kwarcowego, o miąższości do 2,0 m. Kopalina jest przydatna na potrzeby ceramiki budowlanej (do produkcji cegły pełnej i kratówki oraz pustaków). Złoże jest częściowo zawodnione. Z uwagi na wymogi ochrony środowiska naturalnego złoże należy do małokonfliktowych (klasa A).

² Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geosrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Król, 2006) oraz *Kart Informacyjnych Złoże Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020 – 2021).

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 19: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów” na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Optymalna temperatura wypału (°C)	b.d.	b.d.	1100
Nasiąkliwość w wyrobach (%)	2,6	7,4	4,3
Skurczliwość wypalania (%)	b.d.	b.d.	5,7
Skurczliwość wysychania (%)	5,20	10,97	8,04
Woda zarobowa względna (%)	b.d.	b.d.	25,3
Wytrzymałość na ściskanie (kg/cm ²)	442,6	651,1	586,0
Zawartość frakcji 0,002 – 0,05 mm (%)	20,0	43,0	32,4
Zawartość frakcji 0,05 – 2,0 mm (%)	17,0	55,0	24,9
Zawartość frakcji ilowej <0,002 mm (%)	25,0	54,5	42,3
Zawartość Al ₂ O ₃ (%)	16,98	22,45	20,53
Zawartość CaO (%)	0,20	0,28	0,25
Zawartość MgO (%)	0,07	0,15	0,11
Zawartość SO ₃ (%)	0,17	0,28	0,22
Zawartość Fe ₂ O ₃ (%)	2,89	3,23	3,04
Zawartość SiO ₂ (%)	63,56	70,50	66,22
Grubość nadkładu (m)	0,0	10,2	1,0
Miąższość złoża (m)	6,34	22,47	17,05
Głębokość spągu złoża (m)	b.d.	b.d.	18,05

Złoże ilów ceramiki budowlanej „Jasień II”, położone w centralnej części gminy pomiędzy miastem Jasień a wsią Jabłoniec, zostało udokumentowane w kategorii B+C1 (Benko, 1956). Aktualizacja dokumentacji nastąpiła w 2008 roku. Powierzchnia złoża wynosi 13,4 ha. Złoże budują iły mioceńskie, które wykorzystywane są do produkcji ceramiki budowlanej (czerwonej i klinkierowej). Złoże to przykrywa nadkład o grubości od 0 do 5,0 m, średnio 2,5 m wykształcony w postaci gleby, mułków, glin oraz utworów piaszczysto – żwirowych. Miąszość złoża wynosi od 13,0 do 21,5 m (średnio 18,0 m). Iły ze złoża „Jasień II” zalegają poziomo i nie wykazują zmian i zaburzeń. Zawartość marglu w ilach jest nieznaczna, skurczliwość wysychania w temperaturze 120 °C wynosi od 6,0 do 10,5 %, średnia wytrzymałość na ściskanie 59,6 MPa, nasiąkliwość tworzywa wypalonego w temperaturze 900 °C wynosi od 11,47 do 15,59 %, a wartość średnia wody zarobowej to 23 %. Kopaliną towarzyszącą w złożu są czwartorzędowe piaski o miąszości od 1,3 do 4,0 m, wykorzystywane jako surowiec schudzający. Piaski te są udokumentowane w odrębnym polu położonym na zachód od złoża ilów. Złoże „Jasień II” z punktu widzenia ochrony złóż należy do złóż powszechnych, licznie występujących i łatwo dostępnych (klasa 4), a z uwagi na wymogi ochrony środowiska naturalnego do małokonfliktowych (klasa A).

Złoże „Jasień I”, zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie złoża „Jasień II”, zostało wykreślone z bilansu zasobów.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 20: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień II” na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Nasiąkliwość na gorąco (%)	0,49	1,66	b.d.
Nasiąkliwość w wyrobach (%)	b.d.	b.d.	6,1
Skurczliwość całkowita (%)	16,0	18,3	17,1
Skurczliwość wysychania (%)	7,2	11,4	9,3
Woda zarobowa względna (%)	20,7	25,7	23,0
Wytrzymałość na ściskanie (kg/cm ²)	b.d.	b.d.	471,0
Grubość nadkładu (m)	0,0	5,0	2,5
Miąższość złoża (m)	13,0	21,5	18,0
Głębokość spągu złoża (m)	13,0	23,0	18,0

KRUSZYWO NATURALNE:

We wschodniej części gminy, na wschód od wsi Guzów, rozpoznane jest w kategorii C1 złożo piasków i żwirów pochodzenia czwartorzędowego „Guzów”. Złożo ma powierzchnię 1,178 ha, a średnia miąższość wydzielonego złoża w granicach bilansowych wynosi 7,32 m. Seria złożowa reprezentowana jest przez piasek średnioziarnisty o punkcie piaskowym 93 %, zawartości pyłów 1,55 % i gęstości nasypowej w stanie utrzęsienia 1,7645 Mg/m³ oraz pospółkę o punkcie piaskowym 55,2 %, zawartości pyłów 1,20 % i gęstości nasypowej w stanie utrzęsienia 1,8820 Mg/m³. Złożo jest konfliktowe dla środowiska ze względu na położenie w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wschodnie okolice Lubuska”.

TABELA 21: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża kruszywa naturalnego „Guzów” na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2021).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Piasek			
Gęstość nasypowa w stanie zagęszczonym (kg/m ³)	b.d.	b.d.	17645
Punkt piaskowy (%)	b.d.	b.d.	93,9
Zawartość pyłów mineralnych (%)	b.d.	b.d.	1,55
Piasek ze żwirem			
Gęstość nasypowa w stanie zagęszczonym (kg/m ³)	b.d.	b.d.	1882
Punkt piaskowy (%)	b.d.	b.d.	55,2
Zawartość pyłów mineralnych (%)	b.d.	b.d.	1,2
Łącznie całe złożo			
Grubość nadkładu (m)	0,2	3,0	0,8
Miąższość złoża (m)	3,5	13,2	7,32
Głębokość spągu złoża (m)	2,0	13,5	8,0
Stosunek N/Z	0,0	0,67	0,17

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

W zachodniej części gminy, na północ od wsi Jasionna, rozpoznane jest w kategorii C1 jedno złożo piasków i żwirów pochodzenia wodnolodowcowego „Jasionna”. Złożo „Jasionna” ma powierzchnie zaledwie 0,3 ha (Hryniewski, 1990). W nadkładzie o grubości 0,1 – 3,0 m, średnio 0,4 m, występuje warstwa gleby i gliny. Miąższość piasków i żwirów wynosi 1,0 – 4,8 m, średnio 2,9 m, a stosunek N/Z ma wartość 0,14. Kopalina zawiera: 44,5 – 79,1 %, średnio 68,6 % ziarn o średnicy do 2 mm i 0,1 – 1,5% pyłów mineralnych, a zanieczyszczenia obce i organiczne występują w ilościach śladowych. Kopalina nadaje się na potrzeby budownictwa i drogownictwa. Złożo jest suche i należy do powszechnie, licznie występujących i łatwo dostępnych (klasa 4). W odniesieniu do elementów środowiska złożo nie jest konfliktowe (klasa A).

TABELA 22: Gmina Jasień – wybrane parametry geologiczno – złożowe i jakościowe złoża kruszywa naturalnego „Jasionna” na podstawie *Karty Informacyjnej Złoża Kopaliny Stałej* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2020).

Parametr	Minimalna	Maksymalna	Średnia
Gęstość nasypowa w stanie zagęszczonym (kg/m ³)	b.d.	b.d.	1700
Punkt piaskowy (%)	44,5	68,6	79,10
Zawartość frakcji do 2 mm (%)	44,5	79,1	68,6
Zawartość pyłów mineralnych (%)	0,1	1,5	b.d.
Grubość nadkładu (m)	0,1	3,0	0,4
Miąższość złoża (m)	1,0	4,8	2,9
Stosunek N/Z	b.d.	b.d.	0,14

TABELA 23: Gmina Jasień – charakterystyka złóż kopalin na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice (Król, 2006) oraz *Bilansu Zasobów Złóż Kopalin w Polsce według stanu na 31.12.2020 roku* (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2021).

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania	Zastosowanie kopaliny	Zasoby geologiczne bilansowe (tys. ton)	Przyczyny konfliktowości złoża
Lubsko	Wb	N	E	340668	GI, K, L, U
Drzeniów	i(ic)	Z	Scb	381 (tys. m ³)	–
Jasień II	i(ic)	G	Scb	2012 (tys. m ³)	–
Guzów	pż	N	Sd, Skb	130,8	K
Jasionna	pż	Z	Sd, Skb	5	–
Jasień I	i(ic)	ZWB			

Rodzaj kopaliny: **i(ic)** – ily ceramiki budowlanej, **pż** – piaski i żwiry, **Wb** – węgiel brunatny.

Stan zagospodarowania: **G** – zagospodarowane (eksploatowane okresowo), **N** – niezagospodarowane, **Z** – zaniechane, **ZWB** – wykreślone z bilansu zasobów.

Zastosowanie kopaliny: **E** – kopaliny energetyczne, **Scb** – ceramiki budowlanej, **Sd** – drogowe, **Skb** – kruszywo budowlane.

Przyczyny konfliktowości: **GI** – ochrona gleb, **K** – krajobraz, **L** – ochrona lasów, **U** – ogólna uciążliwość dla środowiska.

1.4.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin³.

W rejonie obejmującym obszar gminy Jasień prowadzone były prace geologiczno – poszukiwawcze złóż w celu udokumentowania: kredy jeziornej, kruszywa naturalnego i torfów. Po przeprowadzonej analizie wierceń archiwalnych, opracowań geologicznych, inwentaryzacji surowców mineralnych oraz mapy geologicznej wytypowano 2 obszary perspektywiczne i 1 obszar prognostyczny dla występowania kopalin.

W okolicach Guzowa wyznaczono obszar perspektywiczny kruszywa naturalnego (Dzioba, 1985). Badania poszukiwawcze potwierdziły występowanie utworów piaszczysto – żwirowych występujących w postaci nieregularnych soczew i płatów, przewarstwionych utworami gliniasto – ilasto – pylastymi. Miąższość kruszywa wynosi 5,7 m.

Wokół złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów” wyznaczono drugi obszar perspektywiczny, którego część wschodnia znajduje się w granicach gminy Jasień.

Poszukiwania torfów prowadzono w rejonie Jasienia (Ostrzyżek, Dembek, 1997). Pomiędzy Mirkowicami i Wiciną wyznaczono obszar prognostyczny. Występują tam torfy turzycowiskowo – olesowe i olesowo – turzycowiskowe, mające średnią miąższość od 1,61 do 1,90 m. Ich średnia popielność mieści się w granicach od 9,1 do 12,1 %, a stopień rozkładu od 27 do 38 %. Powierzchnia występowania torfów wynosi 248 ha, natomiast zasoby oszacowano na 4536 tys. m³.

W rejonie Lipska Żarskiego i Świbnej prowadzono prace poszukiwawcze w celu udokumentowania złóż kruszywa naturalnego grubego (Turczyn, Kukła, 1975). Nawiercono tam utwory piaszczyste z niewielką domieszką frakcji żwirowej oraz silnie zailone. Obszary te uznane zostały za negatywne.

W latach 70–tych XX wieku prowadzono prace mające na celu udokumentowanie złóż kredy jeziornej. Prace te prowadzone między innymi w rejonie Guzowa, Jasienia, Wiciny i Zabłocia (Turczyn, Fonał, 1973; Chruszcz, 1977) nie dały pozytywnych wyników. W żadnym z kilkunastu odwierconych otworów nie natrafiono na kredę jeziorną.

1.4.4. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Na terenie gminy Jasień nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

1. 5. Geomorfologia.

1.5.1. Charakterystyka makroregionów i mezoregionów⁴.

Wzniesienia Zielonogórskie (315.7) to pas wzniesień na południe od Pradoliny Warciańsko – Odrzańskiej, związany z maksymalnym zasięgiem zlodowacenia wiślańskiego w fazie leszczyńskiej. Za ich granicę przyjęto dolinę dolnej Nysy Łużyckiej na zachodzie i poprzeczny w stosunku do pradolin odcinek doliny Odry na północ od Nowej Soli. Od południa obrzeżenie stanowią Obniżenie Nowosolskie, uważane za część Pradoliny Głogowsko – Baruckiej, i Wzniesienia Żarskie, należące do Wału Trzebnickiego. Jest to niewielki, w znacznej części zalesiony region, o powierzchni 1,4 tys. km². W rejonie Zielonej Góry wzniesienia osiągają ponad 200 m n.p.m.

³ Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowie nr 610 (Król, 2006).

⁴ J. Kondracki, *Geografia regionalna Polski*, 1998.

Wzniesienia Gubińskie (315.71) znajdują się pomiędzy Doliną Środkowej Odry a dolinami jej dopływów – Bobru na wschodzie i Nysy Łużyckiej na zachodzie. Od południa ograniczają je pradolinowe Obniżenie Nowosolskie oraz Wzniesienia Żarskie. Region tworzą wzgórza morenowe i kemowe związane z zasięgiem fazy leszczyńskiej, dochodzące w części wschodniej do wysokości 125 m n.p.m. Występują również małe jeziora (Jańsko). Łącznie zajmują około 750 km² powierzchni. Wyróżniono tu 6 mikroregionów (Krygowski, 1961), z których *Równina Jasienicka* obejmuje środkowo – północną część gminy Jasień.

Obniżenie Dolnołużyckie (Spreewald) (317.2) leży prawie w całości na terytorium Niemiec (zlewnia rzeki Spree) i tylko częściowo obejmuje zlewnię Nysy Łużyckiej i Lubszy. Rejon ciągnący się wzdłuż rzeki Spree określany jest jako specyficzna kraina bagien i splątanych cieków. Obniżenie Dolnołużyckie jest częścią Nizin Sasko – Łużyckich.

Kotlina Zasięcka (317.23) jest niecką końcową lobu lodowca warciańskiego. Przecina ją Nysa Łużycka i poprowadzona wzdłuż niej granica polsko – niemiecka. Polska część Kotliny Zasięckiej ma około 200 km² powierzchni i sięga po Wzniesienia Gubińskie oraz rzekę Lubszę w okolicach Jasienia.

Obniżenie Milicko – Głogowskie (318.3) nie jest jednorodnym krajobrazowo. Obejmuje dwa kotlinowate zagłębienia odwadnianie przez rzekę Barycz, uważane za misy końcowe jeziorów lodowca warciańskiego, fragment doliny Odry o charakterze pradoliny oraz jej przedłużenie pomiędzy Wałem Zielonogórskim a Wzgórzami Dalkowskimi i Żarskimi, przecięte w poprzek przez Bóbr i Nysę Łużycką. W całości Obniżenie Milicko – Głogowskie uważane jest za część tak zwanej pradoliny barucko – głogowskiej, która ma swój dalszy ciąg na terenie Niemiec na zewnątrz form marginalnych fazy leszczyńskiej (brandenburskiej) zlodowacenia wiślańskiego po okolice miejscowości Baruth i Lückenwalde. Dno Obniżenia Milicko – Głogowskiego pochyla się od około 120 m n.p.m. w okolicach Odolanowa do około 70 m n.p.m. w okolicach Nowej Soli. Dalej ku dolinie rzeki Spree jest niewyrównane, wznosząc się do około 80 m n.p.m. i obniżając za Nysą Łużycką w Spreewaldzie do 50 – 60 m n.p.m. Omawiana bruzda w obrębie wysoczyzn i wzgórz ma w granicach Polski około 3,2 tys. km² powierzchni.

Obniżenie Nowosolskie (318.31) jest uważane za część pradoliny barucko – głogowskiej, której przedłużenie na terenie Niemiec ciągnie się na południe od Berlina aż po Łabę na zewnątrz moren czołowych fazy brandenburskiej (leszczyńskiej) zlodowacenia wiślańskiego. Obniżenie Nowosolskie od północy obramowuje Wał Zielonogórski, od południa Wzgórze Dalkowskie i Żarskie. Między Nową Solą a Lubskiem na granicy Kotliny Zasięckiej ma ono około 90 km długości, 2 – 6 km szerokości i około 520 km² powierzchni, a przecina je w poprzek dolina Bobru. Po obu stronach Bobru występują znaczne powierzchnie leśne.

Wał Trzebnicki (318.4) jest równoleżnikowym pasmem wzniesień o długości około 200 km, szerokości kilkunastu km i wysokości względnej 100 – 150 m. Ciągnie się od okolic Żar na zachodzie po okolice Ostrzeszowa na wschodzie, przy czym kulminacje przekraczają wysokość 200 m n.p.m., a w kilku miejscach nawet 250 m n.p.m. Zajmuje powierzchnię około 3,2 tys. km² i składa się z 6 różnych członów. Uważa się go za granicę zasięgu lodowca warciańskiego. Moreny akumulacyjne w stosunku do całego pasma wzniesień są niewielkie, Wał Trzebnicki stanowi natomiast strefę zaburzeń glacieotektonicznych, które sfałdowały warstwy mioceńskie z węglem brunatnym. Ze względu na większe opady atmosferyczne niż na terenach przyległych lasy mają skład gatunkowy podobny jak na terenach wyżynnych. Są to nierzadko lasy bukowe z jodłą i świerkiem, przy czym tu przebiega północna granica ich zasięgu. W podziale geobotanicznym Polski W. Szafera Wał Trzebnicki wyodrębiono pod nazwą krainy Wzgórz Trzebnicko – Ostrzeszowskich, zaliczonej do poddziału wyżyn środkowych.

Wzniesienia Żarskie (318.41) są zachodnim członem Wału Trzebnickiego pomiędzy Wzniesieniami Łużyckimi (w szczególności Walem Mużakowskim) a Wzgórzami Dalkowskimi. Od północnego – zachodu sąsiadują z Kotliną Zasi Ecką, od południa z Kotliną Żagańską. Wzniesienia Żarskie zajmują powierzchnię około 550 km² i przedstawiają system rozczłonkowanych równin i wzgórz morenowych z wyciśniętymi mioceńskimi warstwami węglonośnymi. Lasy pokrywają znaczną część terenu. Przeważają bory sosnowe, ale występują również buk, jodła i świerk. Wyróżniono tu 3 mikroregiony (Bartkowski, 1970; Walczak, 1970): Wysoczyzna Żarska (318.411), Wzgórze Żarskie (318.412) i Obniżenie Bobrzańskie (318.413). Rejon gminy Jasień obejmuje Wysoczyzna Żarska, która jest równiną morenową o wysokości do około 180 m n.p.m., opadająca ku północy wyraźnym stopniem terenowym.

1.5.2. Rzeźba terenu⁵.

Współczesna rzeźba terenu gminy Jasień jest wynikiem zachodzących tu niegdyś procesów tektonicznych i neotektonicznych, glacialnych, fluwioglacialnych, peryglacialnych, eolicznych i erozji oraz akumulacji rzecznej, a także działalności człowieka (antropogenicznych). Pod względem ukształtowania terenu rejon gminy jest typowy dla obszarów niżowych, jednak miejscami charakteryzuje się dość zróżnicowaną rzeźbą terenu. Główne rysy rzeźby współczesnej powstały w okresie recesji lądolodu bałtyckiego z fazy leszczyńskiej po fazę poznańską oraz w okresie recesji lądolodu środkowopolskiego stadiału Warty. Schyłek pełnego glaciału i późny glaciał były okresami, w których dominowały procesy zaostrzające rysy rzeźby. Powstały np.: wydmy, wytopiska, odpreparowane zostały rynny glacialne, itp. Od początku holocenu przeważają procesy łagodzące rzeźbę.

Północno – zachodnią część gminy zajmuje Kotlina Zasi Eckka, która stanowi nieckę końcową lobu stadiału Warty. W większości obszar kotliny zajmuje wysoczyzna morenowa z nałożonymi na nią równinami akumulacyjnymi, kemami i ozami. Występują tu wydmy, niecki deflacyjne wypełnione torfami oraz płaskie powierzchnie piaszczyste. Rzędne terenu osiągają wartości od 75 do 97 m n.p.m. Wzdłuż linii wyznaczonej przez krawędzie strefy pagórków morenowych występują zaburzenia glacitektoniczne. Widoczne jest to w sąsiedztwie wsi na linii Dłużek – Świbinki – Lisia Góra (na zachód od Jasienia). Kulminacje tych wzniesień osiągają wysokości od 115 do 136 m n.p.m. Jest to strefa przejściowa pomiędzy Kotliną Zasi Eckką a Wzniesieniami Żarskimi. W granicach miasta Jasień Kotlina Zasi Eckka jest płaska i rozpościera się między dolinami rzek Lubszy (na wschodzie) i Makówki (na zachodzie), a rzędne terenu zawierają się w granicach od 80 do 90 m n.p.m. Obejmuje ona zatem większą, zasadniczą, zajętą przez osadnictwo, część miasta.

Środkowo – północna część gminy znajduje się w zasięgu Wzniesień Gubińskich (Równiny Jasienickiej). Na północ od linii Budziechów – Mirkowice – Wicina – Guzów – Zabłocie jest to płaski, podmokły basen, zajęty przez dolinę rzeki Ług (Kanał Młyński). Rzędne terenu wynoszą tu niewiele ponad 75 m n.p.m. Jest to obszar rozległej akumulacji torfów. Na południe od doliny Ługu teren wyraźnie wznosi się, aż po linię Jasień – Wicina – Guzów – Zabłocie, gdzie rozciąga się wąska strefa pagórków moreny czołowej o rzędnych od 100 do 125 m n.p.m, rozcięta doliną rzeki Szyszyny. Jest to strefa przejściowa pomiędzy Wzniesieniami Gubińskimi a Wzniesieniami Żarskimi. W granicach miasta Jasień Wzniesienia Gubińskie charakteryzują się dość zróżnicowaną rzeźbą terenu, przede wszystkim ze względu na kulminację wzniesienia Górki Flöthera (ponad 100 m n.p.m.), które od południa i zachodu opływa rzeka Lubsza, przepływająca tu na wysokości od 87 do 79 m n.p.m. Na pozostałym obszarze miasta (część południowo – wschodnia) rzędne terenu wynoszą przeciętnie około 90 m n.p.m. Dolina rzeki

⁵ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) oraz w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Lubczy w rejonie Kotliny Zasięckiej i Wzniesień Gubińskich jest już szeroka, o płaskim dnie, miejscami wypełniona torfami.

Północno – wschodnią, niewielką część gminy (tereny leśne na północ od Zabłocia), stanowi Obniżenie Nowosolskie. Na analizowanym obszarze wykazuje ono wyraźne nachylenie w kierunku zachodnim. Praktycznie cały ten obszar zajmuje terasa wysoka, w obrębie której występują pagórki wydmore. Terasa wysoka pradoliny zachowała się na dziale wodnym między Bobrem a Nysą Łużycką. Rzędne terenu zamykają się w granicach od około 80 do 95 m n.p.m.

Południową część gminy stanowią Wzniesienia Źarskie (Wysoczyzna Źarska). W rzeźbie terenu zaznacza się dość wyraźnie system rozczłonkowanych równin i wzgórz morenowych. Dominuje wysoczyzna morenowa falista (deniwelacje od 3 do 10 m), przechodząca na południe w wysoczyznę morenową silnie sfałdowaną (deniwelacje ponad 10 m). Powierzchnia wysoczyzny jest tu porozcinana dolinami rzecznyymi dopływów Nysy Łużyckiej. Szczególnie wyraźnie zaznacza się wąska i jeszcze dość głęboko wcięta dolina rzeki Lubczy. Wysoczyzna Źarska opada ku północy dość wyraźnym stopniem terenowym. Rzędne terenu kształtują się tu od około 100 m n.p.m. (poziom rzeki Lubczy) do 166 m n.p.m. (Góra Owcza).

1.5.3. Czynne procesy geomorfologiczne.

Na terenie gminy Jasień do czynnych procesów geomorfologicznych należą przede wszystkim:

- działalność transportowa rzek;
- działalność akumulacyjna rzek;
- działalność denudacyjna rzek – erozja rzeczna: erozja wsteczna, erozja wgłębna, erozja denna, erozja boczna;
- akumulacja pokryw torfowych;
- akumulacja i denudacja pokryw lessowych;
- procesy stokowe – ruchy masowe;
- denudacja stromych stoków użytkowanych orną na drodze erozji wodnej;
- działalność wiatru: transportowa, niszcząca, budująca.

Na terenie gminy nie występują osuwiska i obszary narażone na występowanie ruchów masowych. Według *Mapy Geośrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusz Krzystkowice nr 610 (Państwowy Instytut Geologiczny 2006, aktualizacja 2015), w kilku rejonach gminy występują obszary predysponowane do występowania ruchów masowych:

- na południowy – zachód od Świbnej (po wschodniej stronie doliny rzeki Lubczy) – obszary leśne;
- na wschód od Jasienia (po wschodniej stronie linii kolejowej) – obszary leśne;
- pomiędzy Jasieniem a Wiciną (na południe od Mirkowic) – obszary leśne.

Miejscami występują także grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową, zlokalizowane w następujących rejonach gminy:

- na północ od Zabłocia (północno – wschodnie krańce gminy) – obszary leśne;
- pomiędzy Jasieniem a Wiciną (na południe od Mirkowic) – obszary leśne.
- na zachód od Jasienia (na północ od linii Lisia Góra – Zieleniec – Jasionna – Jurzyn) – obszary leśne.

Wyszczególnione powyżej procesy geologiczne mogą stanowić miejscami przeszkody w zabudowie terenu, zwłaszcza w podmokłych dolinach rzecznych i na stromszych stokach o nachyleniu przekraczającym 10 %. W

dokumentach planistycznych powinno unikać się lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach podatnych na zalewy powodziowe, podtopienia i erozję. W rejonach podatnych na erozję zakazane powinno być usuwanie roślinności drzewiastej i krzewiastej, nakazane natomiast stosowanie pasów takiej zieleni. Dotyczy to w szczególności obszarów najsilniej urzeźbionych w rejonach wieloprzestrzennych gruntów ornych.

1. 6. Hydrologia.

1.6.1. Wody podziemne⁶.

Omawiany obszar, według regionalizacji zwykłych wód podziemnych (Paczyński, 1993, 1995), znajduje się w regionie wielkopolskim i obejmuje części subregionów: zielonogórsko – leszczyńskiego, pradoliny barucko – głogowskiej i trzebnickiego. Na omawianym obszarze głównym kolektorem wód podziemnych są piaszczysto – żwirowe utwory czwartorzędu oraz paleogenu i neogenu. Piętra wodonośne kredy, triasu i permu nie mają większego znaczenia, ze względu na głębokość zalegania, słabą wodonośność i prawdopodobnie wysokie zmineralizowanie wód (Bielecka, 2002).

W zasięgu utworów czwartorzędowych można wydzielić trzy poziomy wodonośne: współczesnych dolin rzecznych, pradolin i wysoczyzny. Poziom wodonośny w dolinach rzecznych i pradolinach jest pozbawiony naturalnej izolacji, zwierciadło wody ma charakter swobodny i występuje najczęściej na głębokości poniżej 5 m (lokalnie na głębokości 5 – 15 m). Miąższość utworów wodonośnych wynosi od kilku metrów (w pobliżu wychodni utworów paleogenu i neogenu) do ponad 40 m (w osi pradolin). Odpowiednio wydajności studni w tych rejonach kształtują się w zakresie od kilku do 120 m³/h, przy depresjach od 4,0 do 6,8 m. Wodoprzewodność wynosi od poniżej 100 do ponad 1500 m²/d, a współczynnik filtracji waha się w zakresie 1,0 – 188,4 m/d. Na wysoczyznach czwartorzędowy poziom wodonośny może być częściowo izolowany nieprzepuszczalną warstwą glin zwałowych lub mułków zastoiskowych. Zwierciadło wody ma wtedy charakter napięty. Poziom wodonośny występuje w przedziałach głębokości 5 – 15 m i 15 – 50 m, a wydajności studni kształtują się w zakresie 10 – 30 m³/h (lokalnie do 50 m³/h), przy depresjach od 0,4 do 1,2 m. Wodoprzewodność waha się od poniżej 100 do 500 m²/d, a wartość współczynnika filtracji wynosi od 4,5 do 89,4 m/d. Ogólnie można przyjąć, że czwartorzędowe piętro wodonośne charakteryzuje się jakością średnią (klasa IIb) i bardzo dobrą (klasa I) (według klasyfikacji wód podziemnych z 2002 roku). Punktowo występują wody klasy IIa, III i pozaklasowe. Przed spożyciem wody te wymagają prostych zabiegów uzdatniających. Na jakość wód podziemnych wpływają głównie zawartości żelaza, manganu i amoniaku. Jakość wód podziemnych jest jednak nietrwała z uwagi na brak izolacji i obecność ognisk zanieczyszczeń. Głównym zagrożeniem dla jakości wód podziemnych jest powszechny brak kanalizacji terenów miejskich (Jasień jest tylko częściowo skanalizowany) i na obszarach wiejskich. Wskaźnikiem zanieczyszczenia wód podziemnych, w tym przypadku, może być obecność jonów amonowych.

Poziom wodonośny w obrębie piętra neogenu i paleogenu występuje w osadach piaszczysto – żwirowych na głębokościach od 5 do ponad 100 m i posiada miąższość od 20 do 40 m. Wydajności studni najczęściej kształtują się w zakresie 10 – 30 m³/h (maksymalnie do 50 m³/h), przy depresjach od 2,3 – 14,0 m. Współczynnik filtracji waha się w zakresie 1,1 – 63,9 m/d. Zwierciadło wody ma charakter artezyjski lub subartezyjski. Wodonośność utworów paleogenu i neogenu na analizowanym terenie jest stosunkowo słabo zbadana. Pod względem hydrogeologicznym rozpoznane zostały tylko częściowo utwory wodonośne serii Gozdnicy (w południowej części gminy) oraz górne partie wodonośne miocenu (w okolicach Jasienia) do głębokości około 150 m. Wody z tego

⁶ Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geosrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowie nr 610 (Maćków, 2006) oraz *Komentarza do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

poziomu ujmowane są między innymi w Świbnej. Wydajności pojedynczych studni wahają się tam od 10 do 30 m³/h (maksymalnie 50 m³/h) przy depresji od 9,0 do 14,0 m. Ogólnie jakość wód podziemnych tego piętra wodonośnego można określić jako średnią (klasa IIb), natomiast lokalnie mogą występować wody klas: I, IIa, III i pozaklasowe. Na klasyfikacje tych wód wpływ mają nadmierne stężenia manganu i żelaza. Wody te przed wykorzystaniem wymagają prostego uzdatniania. Do największych ujęć zlokalizowanych w obrębie gminy należy ujęcie wodociągowe w Jasieniu.

1.6.2. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP), wyznaczone dla terenu całej Polski w opracowaniu A. Kleczkowskiego (1990), to wytypowane do ochrony obszary występowania tych zbiorników wód podziemnych, które spełniają określone wymogi ilościowe oraz jakościowe i w świetle tego są istotne w skali kraju dla zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Za GZWP uznane zostały te kolektory wód podziemnych (lub ich części), w obrębie których:

- wydajność potencjalna pojedynczego otworu studziennego przekracza 70 m³/h;
- wydajność ujęcia wielostudziennego wynosi ponad 10 000 m³/d;
- wodoprzewodność przekracza 10 m²/h (240 m²/d);
- jakość wód pozwala na wykorzystanie ich, bez uzdatniania, lub po uzdatnieniu, jako wód do picia dla ludności (klasa I sensu A. Macioszyczkowa, 1987, z podklasami Ia, Ib, Ic i Id).

Dopuszczono przy tym zastosowanie obniżonych, indywidualnych dla każdego zbiornika, wymogów ilościowych. Pozwoliło to na wyróżnienie w obrębie obszarów deficytowych pod względem zasobów wód podziemnych, tych partii zbiornikowych, które jednak mają istotne regionalne znaczenie praktyczne, jako główne źródła zaopatrzenia ludności w wody pitne.

Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasięki – Nowa Sól”. Jednakże dotychczas nie sporządzono stosownej dokumentacji hydrogeologicznej dla zachodniej części GZWP nr 301 (w tym w rejonie gminy Jasień), stąd rejon na zachód od doliny rzeki Bóbr nie widnieje on w wykazie udokumentowanych GZWP.

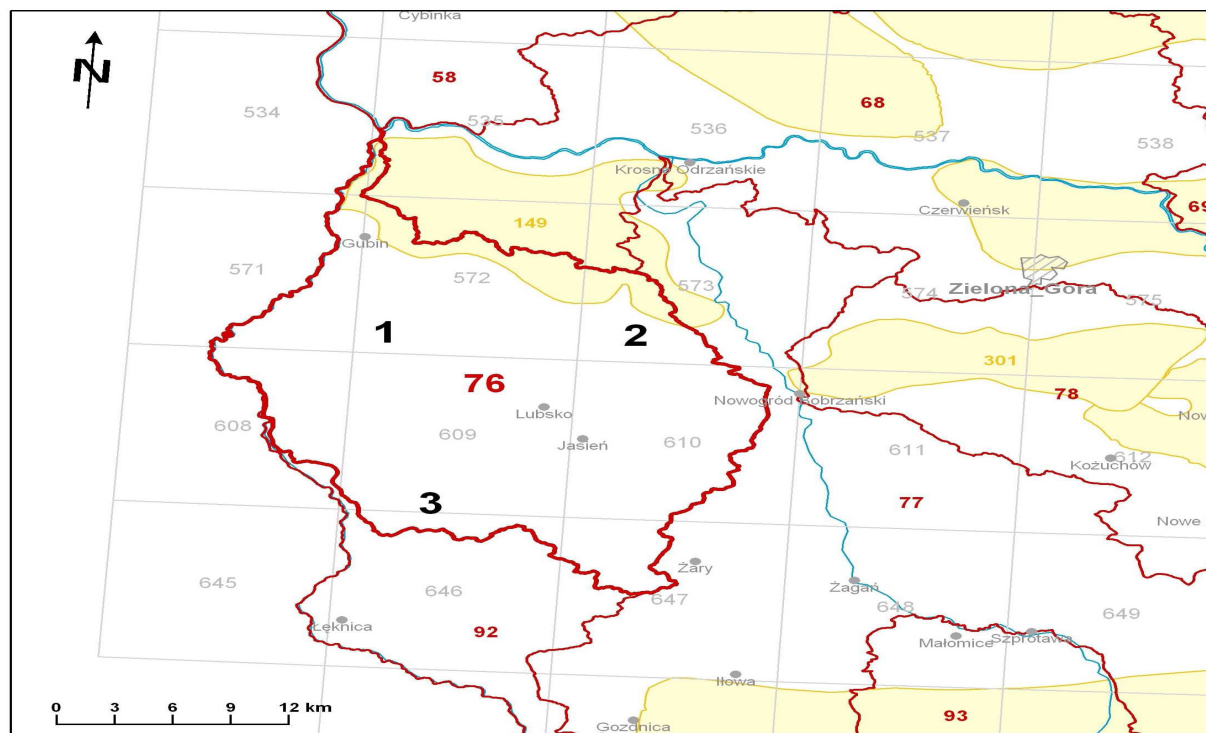
1.6.3. Jednolite części wód podziemnych.

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW), jednolite części wód podziemnych – (*groundwater bodies*) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Znaczący przepływ wód podziemnych według RDW jest to taki przepływ, którego nie osiągnięcie na granicy JCWPd z wodami powierzchniowymi lub z ekosystemem lądowym powodowałoby znaczące pogorszenie ekologicznej lub chemicznej jakości wód powierzchniowych lub znaczną szkodę dla bezpośrednio zależnego od wód podziemnych ekosystemu lądowego. Pobór wód podziemnych znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę do spożycia jest to pobór wynoszący średnio ponad 10 m³/d albo pobór zaopatrujący co najmniej 50 osób. JCWPd zostały wyznaczone z uwzględnieniem typów i rozciągłości poziomów wodonośnych, związku wód podziemnych z ekosystemami lądowymi i wodami powierzchniowymi, możliwością poboru wód oraz w nawiązaniu do charakteru i zasięgu antropogenicznego przekształcenia chemizmu i dynamiki wód podziemnych. Gmina Jasień znajduje się w granicach rejonów JCWPd nr 76 i 77. Poniższa rycina obrazuje lokalizację zasięgów poszczególnych JCWPd i GZWP w południowej części województwa lubuskiego na tle skorowidza arkuszków *Mapy Geośrodowiskowej*

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Polski w skali 1:50000. Gmina Jasień umiejscowiona jest w południowo – zachodniej części mapy, na pograniczu arkuszy nr 609 i 610.

RYCINA 5: Gmina Jasień – lokalizacja JCWPd nr 76 i 77.

Źródło reprodukcji: http://psh.pgi.gov.pl/charakterystyka_jcwpd.html

JCWPd nr 76:

Rejon JCWPd nr 76 obejmuje powierzchnię całkowitą wynoszącą 1171,2 km² w Regionie Środkowej Odry w województwie lubuskim.

Schemat krążenia wód: Decydującą rolę w zasilaniu poziomów czwartorzędowych pełni bezpośrednia infiltracja opadów atmosferycznych w osady piaszczysto – żwirowe lub przesiąkanie wód przez nadkład utworów półprzepuszczalnych. Zbiornik pradoliny jest dodatkowo alimentowany wodami spływającymi lateralnie z obszarów wysoczyznowych. Podrzędne znaczenie ma zasilanie z głębszych poziomów wodonośnych, głównie w obrębie głęboko wciętych dolin kopalnych, gdzie istnieją strefy kontaktów z paleogeńsko – neogeńskimi poziomami wodonośnymi. Przepływ wód podziemnych, w obrębie omawianego obszaru, związany jest obszarami alimentacji poziomów wodonośnych kenozoiku na obszarach równiny rzeki Lubszy i sandru Krosno – Gubin, częściowo Wysoczyzny Żarskiej oraz doliny Nysy Łużyckiej na zachodzie. Ten układ wymusza przepływ wód podziemnych głównie w kierunku północno – zachodnim i zachodnim, zarówno dla piętra czwartorzędowego jak i paleogeńsko – neogeńskiego. Kierunek przepływu wód poziomu przypowierzchniowego czwartorzędowego determinuje morfologia terenu, ale decydujący wpływ ma stanowiąca bazę drenażu dolina Nysy Łużyckiej wraz z jej prawostronnymi dopływami (w szczególności Lubszą). Nysa Łużycka uniemożliwia także transgraniczny przepływ wód tego poziomu. Analiza powierzchni piezometrycznej wskazuje na lokalne zmiany kierunków przepływu wód podziemnych. W odniesieniu do przypowierzchniowego poziomu czwartorzędowego, pełniącego rolę głównego poziomu użytkowego o swobodnym reżimie wód, zmienność kierunków przepływu zaznacza się w rejonie Wału Brodzkiego, dolnego odcinka rzeki Lubszy i Wzniesień Żarskich. Kolejnym czynnikiem mogącym

mieć wpływ na zmienność kierunków przepływu są struktury kopalne, niekiedy rozcinające cały kompleks osadów neogenu i paleogenu, co skutkuje powstawaniem kontaktów hydraulicznych pomiędzy poszczególnymi poziomami wodonośnymi. Na obszarach pradolinnych i wysoczyznowych piętro paleogeńsko – neogeńskie zasilane jest od góry wodami przesiąkającymi przez przepuszczalne i półprzepuszczalne osady nadkładu. W miejscach zaburzeń tektonicznych (Wał Mużakowski i Wzgórza Żarskie) oraz wychodni, wody opadowe infiltrują bezpośrednio w odsłonięte, neogeńskie osady piaszczyste. W rejonach kontaktów hydraulicznych i głębokich rozmyć erozyjnych piętro to zasilają wody przesączające się bezpośrednio z piętra czwartorzędowego. Powierzchnia piezometryczna neogeńskiego poziomu wodonośnego układu się współkształtnie do powierzchni poziomu czwartorzędowego. Przepływ wód podziemnych w obrębie piętra paleogeńsko – neogeńskiego odbywa się w kierunku północno – zachodnim i zachodnim w stronę Nysy Łużyckiej, jednakże w przypadku poziomu neogeńskiego, ten kierunek przepływu wód podziemnych, jest nieco zmieniony w strefie przygranicznej w rejonie Strzegów – Sadzarzewice. Spowodowane jest to eksploatacją złóż węgla brunatnego i odwadnianiem górotworu, w znajdującej się po stronie niemieckiej kopalni Janschwalde. Skutkuje to zmianą reżimu hydrodynamicznego w systemie neogeńskiego poziomu wodonośnego i powstaniem rozległego leja depresji, sięgającego również obszarów po stronie polskiej.

JCWPD nr 77:

Rejon JCWPD nr 77 obejmuje powierzchnię całkowitą wynoszącą 2654,7 km² w Regionie Środkowej Odry w województwie lubuskim. Rejon ten obejmuje jedynie północno – wschodnie krańce gminy.

Schemat krążenia wód: Ze względu na ukształtowanie terenu spływ wód powierzchniowych odbywa się w kierunku rzeki Bóbr i jej dopływów. Bóbr stanowi również bazę drenażu dla wód podziemnych piętra czwartorzędowego. Lokalnymi bazami drenażu w części zachodniej obszaru jest Czarna Wielka (lewobrzeżny dopływ Bobru), a w części wschodniej rzeki Szprotawa i Brzeznica (dopływy prawobrzeżne). Generalnie spływ wód odbywa się w kierunku północnym. Lokalnie, jak to ma miejsce w przypadku rejonu rzeki Szprotawy, kierunek ten zmienić się może na południowo – zachodni. W części zachodniej wysokość powierzchni piezometrycznej obniża się od 220 do 40 m n.p.m. (przy ujściu Bobru do Odry), a we wschodniej od 140 do 110 m n.p.m. Zasilanie wód podziemnych tego piętra odbywa się poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych w głąb nieizolowanych lub słabo izolowanych utworów piaszczysto – żwirowych. Neogeńskie piętro wodonośne charakteryzuje się naporowym, subartezyjskim zwierciadłem wody. Zasilanie wielowarstwowego systemu wodonośnego następuje drogą przesączania poprzez nadległe poziomy oraz przez okna hydrogeologiczne. Najkorzystniejsze warunki do wymiany wód z piętrami czwartorzędowymi istnieją w rejonach występowania głębokich, czwartorzędowych, rynnowych struktur kopalnych. Jednakże ogólnie można przyjąć, że więź hydrauliczna pomiędzy poszczególnymi poziomami jest ograniczona, ponieważ tworzą one często izolowane warstwy i soczewy. Zasilanie starszych pięter odbywa się w obrębie stref zaangażowanych tektonicznie oraz w wyniku infiltracji wód z poziomów wyżejleżących.

1.6.4. Wody powierzchniowe⁷.

Obszar gminy Jasień należy w całości do dorzecza rzeki Odry, w obrębie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej. Przez centralną część gminy przepływa rzeka Lubsza, prawobrzeżny dopływ Nysy Łużyckiej, o powierzchni zlewni 911,44 km². Płynie z południa na północ, dość znacznymi zakolami, często zmieniając po drodze kierunek.

⁷ Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006). Nazewnictwo cieków wodnych na podstawie *Mapy Podziału Hydrograficznego Polski*.

Prowadzi swoje wody z obszaru Wzniesień Żarskich (źródła na wysokości około 200 m n.p.m. w rejonie Olbrachtowa) przez Kotlinę Zasięcką i Wzniesienia Gubińskie, początkowo dość głęboko wciętą doliną. W granice gminy wpływa pomiędzy Jaryszowem a Lipskiem Żarskim na wysokości około 115 m n.p.m. Następnie od północnego – zachodu opływa Lipsk Żarski oraz od zachodu Świbną. W południowo – wschodnich granicach miasta Jasień, przecinając tunelem nieczynną linię kolejową nr 282, pojawia się na wysokości około 87 m n.p.m. Średni spadek jej doliny na analizowanym dotychczas obszarze wynosi około 2,1 ‰. W Jasieniu Lubsza początkowo płynie z południowego – wschodu na północny – zachód pomiędzy ulicami Żytnią i Okrzei a Tenisową i Ptasią. Dopływając do ul. Kolejowej (w rejonie parku) zmienia kierunek na zachodni, zbliżając się w rejonie ul. Konstytucji 3-go Maja niemal do samego centrum miasta, gdzie już w rejonie ul. Piwnej i Spokojnej obiera kierunek północny, który pozostanie już do granic miasta. Częsta zmiana kierunków przepływu, począwszy od ul. Kolejowej, związana jest z „koniecznością” opłynięcia Górki Flöthera. Miasto Jasień Lubsza opuszcza poniżej ul. Zielonogórskiej, w rejonie oczyszczalni ścieków, na wysokości około 79 m n.p.m. Poniżej Jasienia Lubsza wpływa do pradoliny. Sieć rzeczna jest tu gęsta i zawikłana. Występują liczne stawy i kanały. Koryto Lubszy na tym odcinku rozdziela się na liczne ramiona. Szerokość jej doliny miejscami osiąga tu 1,5 km. Lubsza opuszcza granice gminy poniżej Jasienia na wysokości 75 m n.p.m. Do Nysy Łużyckiej uchodzi w Gubinie na wysokości około 42 m n.p.m. Ogółem długość rzeki wynosi 68 km, z czego 13,5 km w granicach gminy Jasień.

Wschodnią część gminy odwadniają prawobrzeżne dopływy Lubszy: Kanał Młyński (Ług) oraz Uklejną (wpada do Lubszy tuż przy granicy gminy poniżej wsi Lipsk Żarski na wysokości około 110 m n.p.m.). Ług wypływa na zachód od wsi Włostów na wysokości około 120 m n.p.m. Początkowo płynie z południa na północ. W granice gminy wpływa na południowy – wschód od Zabłocia na wysokości około 80 m n.p.m. W rejonie Zabłocia, które początkowo opływa od wschodu, skręca zakolem na południe, przyjmując tutaj wody Wieprzyka płynącego z północy, i dalej kieruje się na zachód, wprowadzając swoje wody do Lubszy w rejonie miejscowości Biazków na wysokości 75 m n.p.m. Długość Ługu w granicach gminy Jasień wynosi około 9 km. Największym dopływem Ługu jest Szyszyną, która bierze swój początek w rejonie miejscowości Surowa na wysokości około 155 m n.p.m. Płynie początkowo z południa na północ, następnie w sąsiedztwie Biedrzychowic Dolnych kieruje wody na północny – zachód. W granice gminy Jasień wpływa na wysokości około 100 m n.p.m., opływa od wschodu Wicinę, skręca na zachód i na północ od Mirkowic, na wysokości 75 m n.p.m., łączy swoje wody z wodami Ługu. Długość Szyszyny w granicach gminy Jasień wynosi około 4,5 km. Na południowy – wschód od Wiciny, na wysokości 81 m n.p.m., do Szyszyny wprowadza wody Korzenną, która wypływa na południe od wsi Łukawy na wysokości około 130 m n.p.m. W granice gminy wpływa powyżej wsi Rزتoki na wysokości około 100 m n.p.m. Długość Korzennej w granicach gminy Jasień wynosi około 4,5 km.

Zachodnią część gminy, mniej zasobną w sieć hydrograficzną, odwadnia głównie lewostronny dopływ Lubszy – Makówka. Wypływa ona na wysokości około 140 m n.p.m. na Wysoczyźnie Żarskiej w sąsiedztwie wsi Golin. Płynie zakolami, zwłaszcza w górnym biegu, generalnie z południa na północ, często po drodze zmieniając kierunek. Początkowo w kierunku Jasienia (od Golina oraz pomiędzy Lisią Górą i Jabłońcem), płynie z południowego – zachodu na północny – wschód. Dopływając do granic Jasienia na wysokości około 92 m n.p.m. (południowo – wschodnie krańce miasta poniżej obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287) zmienia kierunek na zachodni, a później na północny, płynąc cały czas niemal wzdłuż południowych, zachodnich i północnych granic miasta. Granice Jasienia opuszcza na północnym – zachodnie, poniżej obwodnicy, na wysokości około 79 m n.p.m. Do Lubszy uchodzi na południe od Biačkowa na wysokości 78 m n.p.m. Ogółem długość rzeki wynosi około 10,5 km. Do mniejszych cieków zachodniej części gminy, będących już dopływami Tymnicy (lewobrzeżny dopływ Lubszy), zaliczają się przede wszystkim Dopływ z Jasionnej, mający źródła powyżej wsi Bronice na wysokości około 150 m n.p.m., u podnóża Owczej Góry (166 m n.p.m.), oraz Dopływ spod Kolonii Dłużek, przepływający przez tereny leśne niemal równolegle, kilka km na północ, od Dopływu z Jasionnej.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Gęstość sieci rzecznej na obszarze gminy jest zróżnicowana. Na rozległym obszarze międzyczecza Bobru i Lubszy (północno – wschodni rejon gminy) ciek praktycznie nie występują. Na południu (Wzniesienia Żarskie) sieć rzeczna jest dość rzadka, ale za to równomiernie rozłożona. Natomiast w północnej części gminy, na północ od linii Jasień – Wicina – Guzów – Zabłocie, sieć cieków jest bardziej rozbudowana. Występuje tu znaczne zagęszczenie kanałów i rowów melioracyjnych. W rejonach zatorfionych obniżeni lokują się stałe i okresowe podmokłości. Głównym kierunkiem spływu wód powierzchniowych jest kierunek zachodni. Zdecydowanie więcej cieków prowadzi swoje wody przez cały rok, tylko niewielkie, drobne ciek prowadzą wody okresowo. Pomiędzy Guzowem a Białowicami występuje dość rozległy obszar trwale podmokły, w obrębie którego bifurkują wody Ługu i Szyszyny. Poza tym w obrębie zlewni Lubszy występują pojedyncze, izolowane zagłębienia bezodpływowe typu ewapotranspiracyjnego i kilka typu chłonnego. Największe skupisko tych zagłębień zlokalizowano w sąsiedztwie wododziału Lubszy i Makówki, na północ od Jasienia.

TABELA 24: Gmina Jasień – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – (I).

Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Region wodny
PLRW600018174816	Lubsza od źródła do Uklejnej	Potok nizinny żwirowy	Środkowej Odry
PLRW600019174871	Lubsza od Uklejnej do Pstrąga	Rzeka nizinna piaszczysto – gliniasta	
PLRW600001696	Kanał Dychowski	typ nieokreślony	
PLRW600017174829	Kanał Młyński	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174849	Kurka z Jeziorem Jańsko	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174818	Makówka	Potok nizinny piaszczysty	
PLRW600017174869	Tymnica	Potok nizinny piaszczysty	

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2016.

TABELA 25: Gmina Jasień – jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) – (II).

Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP
PLRW600018174816	Lubsza od źródła do Uklejnej	naturalna część wód
PLRW600019174871	Lubsza od Uklejnej do Pstrąga	naturalna część wód
PLRW600001696	Kanał Dychowski	sztuczna część wód
PLRW600017174829	Kanał Młyński	naturalna część wód
PLRW600017174849	Kurka z Jeziorem Jańsko	silnie zmieniona część wód
PLRW600017174818	Makówka	silnie zmieniona część wód
PLRW600017174869	Tymnica	naturalna część wód

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2016.

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne dla naturalnych części wód celem środowiskowym jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych tak, aby osiągnąć dobry stan tych wód. Dla silnie zmienionych części wód celem środowiskowym jest zaś ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału i stanu, tak aby osiągnąć dobry potencjał ekologiczny.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 26: Gmina Jasień – scalone części wód powierzchniowych (SCWP).

Kod SCWP	Nazwa SCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Dorzecze
SO0513	Lubsza od źródła do Pstrąga	Lubsza od źródła do Uklejnej	Środkowej Odry	Odry
		Lubsza od Uklejnej do Pstrąga		
		Kanał Młyński		
		Makówka		
Kurka z Jeziorem Jańsko				
SO0514	Tymnica i Pstrąg	Tymnica		
SO0619	Bóbr od Kanału Dychowskiego do Odry	Kanał Dychowski		

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Charakterystyczną cechą analizowanego obszaru jest brak większych zbiorników wód stojących. Występujące na terenie gminy niewielkie zbiorniki wodne są głównie pochodzenia antropogenicznego. Oprócz obszarów podmokłych należą do nich: stawy rybne (Budziechów, Lisia Góra, Mirkowice), doły potorfowe (głównie środkowo – północna i północno – zachodnia część gminy), gliniarki (np.: na wschód od Jasienia) i niewielkie wiejskie stawki, w tym małe zbiorniki pełniące funkcje przeciwpożarowe. Większość z nich to akweny o powierzchni około 1,0 ha. Na rzece Lubszy, w południowo – wschodniej części Jasienia, planuje się budowę zbiornika retencyjnego. Ponadto wskazanym byłoby tworzenie na bazie istniejących zasobów niewielkich stawów hodowlanych w licznych dolinkach bocznych w południowej i południowo – zachodniej części gminy. Poprawiłoby to ogólny bilans wodny gminy i przyniosło korzyści z hodowli ryb.

Łączna powierzchnia gruntów pod wodami powierzchniowymi płynącymi wynosi 51,1248 ha⁸, a pod wodami stojącymi 0,4200 ha⁹, co stanowi odpowiednio 0,40 % i 0,003% ogólnej powierzchni gminy.

1.6.5. Topograficzne działy wodne¹⁰.

Na wschód od granic gminy, z południa na północ, przebiega dział wodny II rzędu, rozgraniczający zlewnie Bobru i Nysy Łużyckiej (lewobrzeżne dopływy Odry). Dla rzeki Lubsza wyznaczono dział wodny III rzędu. Dla głównych dopływów Lubszy (Ług, Makówka, Tymnica, Uklejna) wyznaczono działy wodne IV rzędu. Działy V rzędu wydzielono dla zlewni Szyszyny i Wieprzyka. Większość działów wodnych to działy pewne, wyraźnie zaznaczające się w rzeźbie terenu. Pomiędzy Ługiem a Szyszyną, a także w strefach ujściowych Szyszyny do Ługu oraz Ługu do Lubszy, działy wodne mają przebieg niepewny i przedzielone są bramami wodnymi.

1.6.6. Charakterystyka hydrologiczna¹¹.

Charakterystykę hydrologiczną wód powierzchniowych na obszarze gminy utrudnia brak posterunków wodowskazowych IMGW, rejestrujących stany i przepływy na rzekach. Rzeki odwadniające analizowany obszar charakteryzują się śnieżno – deszczowym reżimem zasilania, posiadającym jedno maksimum i jedno minimum stanów i przepływów w ciągu roku. Maksymalne wartości stanów i przepływów rzeki tego obszaru osiągają w

⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁹ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹⁰ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

¹¹ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006).

okresie wiosennym w wyniku topnienia śniegu oraz rozmarzania gruntu. Wezbrania roztopowe na tym obszarze występują od lutego do kwietnia. Po osiągnięciu wiosennego maksimum zaznacza się powolne obniżanie stanów i przepływów aż do jesieni. Od czerwca do sierpnia zaznaczają się niżówki letnie. Również w okresie letnim występują wezbrania opadowe (V – VIII), spowodowane gwałtownymi, a także długotrwałymi opadami. Od października, w wyniku zmniejszonego parowania, stany wody w ciekach wykazują tendencję wzrostową. Niekiedy niżówka letnia przedłuża się i przechodzi w niżówkę zimową, która uwarunkowana jest długotrwałym utrzymywaniem się ujemnych temperatur powietrza. W tym też okresie na rzekach pojawiają się zjawiska lodowe. Na analizowanym obszarze pojawiają się one między 21 a 31 grudnia i zanikają przed końcem lutego. Średni czas ich trwania w zlewni Lubszy nie przekracza 15 dni. Przy wysokich stanach na Lubszy mogą powstawać zatory lodowe, jednakże dotyczy to najczęściej rejonów przy ujściu do Nysy Łużyckiej, a więc poza granicami gminy.

Średni roczny przepływ Lubszy przy jej ujściu (poza granicami gminy) osiąga wartość $3,4 \text{ m}^3/\text{s}$, natomiast maksymalna rozpiętość wahań jej stanów wody wynosi 2,0 m. Średni odpływ jednostkowy dla rzek analizowanego obszaru, będący miarą zasobności wodnej ich zlewni, kształtuje się w granicach od $4 \text{ do } 5 \text{ dm}^3/\text{s} \cdot \text{km}^2$ i jest nieco niższy od średniego odpływu jednostkowego dla Polski wynoszącego $5,5 \text{ dm}^3/\text{s} \cdot \text{km}^2$. Średni niski odpływ jednostkowy dla zlewni Lubszy kształtuje się w granicach $1 - 1,5 \text{ dm}^3/\text{s} \cdot \text{km}^2$. Odpływ półrocza zimowego jest tu wyższy od odpływu półrocza letniego. Z kolei udział odpływu pochodzenia podziemnego w ogólnej masie odpływu w zlewni Lubszy mieści się w granicach od 30 do 45 %, co świadczy o mniejszej niż przeciętna zdolności retencyjnej jej zlewni. W celu określenia wielkości przepływu na rzekach niekontrolowanych, w trakcie badań terenowych na potrzeby wykonania *Mapy Hydrograficznej*, wykonano jednorazowe pomiary przepływów chwilowych. Dla Lubszy w Jasieniu osiągnięto 28 czerwca 2005 roku $0,41 \text{ m}^3/\text{s}$. Ponadto na Ukłejnej w Łubanicach (powyżej granic gminy) oraz na Szyszynie w Wicinie tego samego dnia osiągnięto $0,02 \text{ m}^3/\text{s}$.

1.6.7. Zagrożenia powodziowe.

Stopień zagrożenia powodziowego w dolinach rzecznych determinowany jest zarówno czynnikami naturalnymi, takimi jak: rzeźba terenu, gleba, budowa geologiczna, szata roślinna, natężenie opadów atmosferycznych, powierzchnia i ukształtowanie zlewni i jej poszczególnych dopływów, jak również czynnikami antropogenicznymi, takimi jak: regulacja koryt rzecznych, infrastruktura hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych.

Występujące na terenie gminy Jasień cieką należą do dorzecza Odry, w obrębie zlewni rzeki Nysy Łużyckiej. Spływ wód z całego terenu koncentruje się na rzece Lubszy oraz jej dopływach. Analizowane rzeki charakteryzują się niewielkimi spadkami (do 2 ‰). Żaden z cieków w granicach gminy Jasień nie jest objęty stałymi badaniami monitoringowymi. Prowadzone są jedynie obserwacje poziomu wód oraz incydentalne pomiary przepływów na potrzeby badań naukowych.

Generalnie przepływające przez obszar gminy cieką mają charakter rzek nizinnych o reżimie opadowo – roztopowym. Typowe okresy wezbrań to luty i marzec (wezbrania roztopowe) oraz okres od maja do sierpnia (wezbrania opadowe). Lokalne rzeki charakteryzują się przewagą przepływu laminarnego nad turbulentnym i zdecydowanie mniejszymi wezbraniem od rzek górskich. Cieką powierzchniowe w granicach administracyjnych gminy Jasień ze względu na swój charakter można podzielić na 2 rodzaje. W południowej części gminy (Wzniesienia Źarskie) doliny rzek charakteryzują się miejscami umiarkowanie stromymi zboczami. Wskutek większych, względnych spadków terenu oraz zwartych kształtów zlewni występowanie większych opadów deszczu może spowodować, że spływające wody zgromadzą się w dolinach i całą ich szerokością w sposób

niekontrolowany spłyną poniżej. W tym rejonie zalewaniu ulec mogą zabudowania, który zostały wzniesione zbyt blisko koryta rzeki. W pozostałej części gminy cieki mają charakter typowo nizinny, miejscami nawet bifurkujący.

W naturalnych warunkach wody rzeki Lubszy oraz jej dopływów rozlewały się tutaj w swoich dolinach, tworząc tereny podmokłe. Wcześniejsze wylesienia i w konsekwencji zamierzona dominacja rolnego kierunku zagospodarowania terenu (zwłaszcza w północnej części gminy) sprawiły, że struktura sieci hydrograficznej obszaru gminy została w poważnym stopniu zmieniona antropogenicznie – w przewadze melioracjami. Stosunki wodne uległy więc znacznym przeobrażeniom. Wskutek działalności człowieka podmokłe tereny zostały częściowo zmeliorowane i zdrenowane. Część drobnych cieków poprzez pogłębienie i wyprostowanie koryt ma obecnie charakter kanałów i rowów melioracyjnych i stanowi część systemu melioracyjnego (np.: Kanał Tucholski, Kanał Wicina „B”, Kanał Zabłocki). Na znacznym obszarach rowy melioracyjne tworzą ilościowo przeważający element struktury odwodnienia powierzchniowego. W okolicach Jasienia niektóre odcinki cieków objęte są systemem zabudowy hydrotechnicznej. Brzegi Korzennej, Lubszy, Ługu, Makówki, Szyszyny i Uklejny są umocnione. Przepływy na rzekach regulowane są przez różnego typu urządzenia hydrotechniczne: jazy (2 na Lubszy na północ od Jasienia, 1 w rejonie Świbnej, 2 na Widuni w sąsiedztwie miejscowości Wicina), zastawki (po 1 na: Korzennej, Ługu, Makówce, Szyszynie i Widuni) oraz korekcję progową (na Lubszy na południowy – wschód od Jasienia). Powstało także kilkanaście stawów hodowlanych (głównie w rejonie Budziechowa i Mirkowic) oraz kilka bezodpływowych zbiorników wodnych (w rejonie Jasienia), będących pochodną odkrywkowych działalności górniczych. Wody, które były na tym obszarze naturalnie retencjonowane są obecnie retencjonowane sztucznie (stawy hodowlane) i odprowadzane do koryta danej rzeki.

W okresie zimowych i wiosennych roztopów oraz letnich gwałtownych opadów okresowo występują lokalne podtopienia, przy czym w porównaniu z wezbrzeniami letnimi, wezbrzenia zimowe są rzadsze i charakteryzują się wielokrotnie mniejszymi stratami materialnymi. Dotychczas obszary objęte podtopieniami czy powodzią koncentrowały w rejonie rzek Lubszy i Makówki (Jasień) oraz Widuni (Wicina). Pozostałe cieki charakteryzują się mniejszym zagrożeniem powodziowym. Powierzchnia ich dorzeczy jest niewielka, a długość biegu samych rzek jest stosunkowo krótka. Wody z ich dorzeczy odpływają więc szybko do głównych cieków i rozlewają się dopiero w niewielkich strefach ujściowych. Istotnymi powodami powodzi czy podtopień, poza czynnikami naturalnymi, są przede wszystkim:

- niedrożne i zatkane (zasypane) rowy odwadniające;
- zarośnięte brzegi, a nawet koryta rowów, kanałów i rzek;
- zatkane przepusty drogowe.

Dla uniknięcia większych szkód powodowanych przez powodzie i podtopienia należy ograniczyć inwestowanie na terenach narażonych na zalewy powodziowe. W dokumentach planistycznych powinno wprowadzać się zakazy zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na terenach podatnych na powodzie, podtopienia i erozję. Ponadto należy dążyć do ochrony terenów zielonych położonych wzdłuż cieków wodnych oraz do ograniczenia procesów erozyjnych. Niezbędne jest trwałe zadarnienie i zalesienie terenów o dużej aktywności procesów erozyjnych. Trzeba dążyć do zwiększenia naturalnej retencji lasów, ograniczając tereny regresji drzewostanów i prowadząc ich przebudowę. W celu częściowego ograniczenia skutków potencjalnych kataklizmów prowadzi się także prace hydrotechniczne zmierzające między innymi do rozbudowy systemu małej retencji czy udrożnienia i obudowania brzegów cieków. Istotny wpływ na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe miasta Jasień i terenów położonych na północ i północny – zachód od niego będzie miała budowa zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy we wschodniej części miasta. W rejonie Wiciny na rzece Szyszynie (powyżej wsi) oraz Kanale Wicina „B” (poniżej wsi) zlokalizowane są obustronne wały przeciwpowodziowe. Ważną kwestią są także modernizacja urządzeń

melioryacyjnych oraz niedopuszczanie do zainwestowania naturalnych terenów zalewowych czyli polderów. Poldery mają za zadanie spłaszczenia (obniżenia stanu) przemieszczających się wód powodziowych.

Należy podkreślić, że obszar Polski został pokryty siecią radarów meteorologicznych. Wyspecjalizowane stacje prowadzą stały monitoring atmosfery. W przypadku prawdopodobieństwa wystąpienia gwałtownych opadów, odpowiednie służby powiatowe i gminne zostaną powiadomione z kilkugodzinnym uprzedzeniem. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie perspektywicznie przewiduje budowę wspomnianego zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w Jasieniu. Pozostałe prace posiadają głównie charakter remontowy / utrzymaniowy. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*¹² jak i projekt *Planu przeciwdziałania skutkom suszy* nie wskazują działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień.

Na terenie gminy Jasień wyznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q_{10%} – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat oraz Q_{1%} – obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat), ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Obejmują one tereny najbliżej przyległe do koryta rzeki Lubszy, zarówno w samym mieście Jasień (rejon ulic: Ciemnej, Dębowej, Młynarskiej, Piwnej, Przemysłowej i Spokojnej), jak i w kilku mniejszych, niezainwestowanych rejonach powyżej oraz poniżej granic miasta. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy szczególne w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w tym zakazy wynikające między innymi z art. 77 ust. 1 pkt 3 wyżej wymienionej ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne. Występują tu także tereny ujęte na mapach zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q_{0,2%}). Dotyczą one wybranych, niezainwestowanych i stosunkowo niewielkich obszarów wzdłuż koryta rzeki Lubszy.

Dla przepływających przez obszar gminy cieków, dla których dotychczas nie określono obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, oraz które nie zostały wyznaczone do opracowania map zagrożenia i ryzyka powodziowego, jako bezpieczne granice zabudowy należy przyjąć zasięg lokalnych podtopień (największa powódź historyczna zbliżona do Q_{1%} – wody stuletniej). Powyższe dane będą miały charakter informacyjny o zagrożeniu powodziowym i są to tereny, podobnie jak obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których nie powinno się wprowadzać nowych inwestycji, a w szczególności inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dotyczy to przede wszystkim obszarów środkowo – północnej i południowo – wschodniej części gminy zlokalizowanych wzdłuż rzeki Ług (Kanał Młyński) i jej dopływów.

1. 7. Gleby.

1.7.1. Ogólna charakterystyka gleb¹³.

Wytworzenie się określonych profilów glebowych oraz ich przydatność rolnicza pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną i morfologią danego obszaru. Natomiast skład mineralny i właściwości gleb są uzależnione przede wszystkim od rodzaju skały macierzystej, panującego klimatu i występującej szaty roślinnej. Na kształtowanie się rolniczej przydatności gleb poza rzeźbą terenu i klimatu mają również duży wpływ czynniki

¹² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

¹³ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) i M-33-7-C Jasień (Baczyńska, Gogołek, Kaniecki, 2006) oraz w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

glebowe takie jak: skład mechaniczny, miąższość poziomu próchnicznego oraz głębokość występowania szkieletu.

W rejonie Jasienia przeważają gleby bielcowe, których żyzność jest niska. Duże połacie tych gleb porastają obecnie lasy. Najniższą żyznością charakteryzują się gleby wytworzone z piasków wydmowych. Na terenach pozadolinnych wykształciły się gleby bielcowe, brunatne, brunatne wylugowane, a lokalnie nawet czarne ziemie. W obniżeniach i w dnach basenów o stałe lub okresowo wysokim poziomie wód gruntowych występują gleby torfowo – mułowe, torfowe i murszowo – mineralne. Na północ od Jasienia występują gleby mułowe i mułowo – glejowe, należące do gleb wytworzonych w warunkach bagiennych. W dolinie rzeki Lubszy powstały mady rzeczne, należące do gleb młodych wytworzonych ze współczesnych osadów aluwialnych. Gleby chronione (III klasa bonitacyjna) występują głównie w strefach wysoczyznowych i wytworzone są z utworów gliniastych. Są to tereny najlepiej nadające się do intensyfikacji rolnictwa. Generalnie wartość gleb na terenie gminy Jasień należy ocenić jako przeciętną z dużym udziałem gleb najsłabszych

1.7.2. Kompleksy glebowo – rolnicze¹⁴.

TABELA 27: Gmina Jasień – kompleksy rolniczej przydatności gleb.

Kompleksy	Grunty orne							Użytki zielone	
	2	4	5	6	7	8	9	2z	3z
Struktura (%) ogółem	8	12	16	37	27			76	24
Kompleksy: 2 – pszenny dobry. 4 – żytni bardzo dobry. 5 – żytni dobry. 6 – żytni słaby. 7 – żytni bardzo słaby. 8 – zbożowo–pastewny mocny. 9 – zbożowo–pastewny słaby. 2z – użytki zielone średnie. 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe.									

Według podziału Polski na regiony glebowo – rolnicze dokonanego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach (1987) obszar gminy Jasień należy do Regionu Jasieńskiego. Region Jasieński posiada przewagę gleb zaliczanych do kompleksów 4, 5 i 6, z dużym udziałem gleb kompleksu 6.

Gleby kompleksu 2 (pszenny dobry) tworzą większe powierzchnie w okolicach Budziechowa. Tworzą go głównie gleby brunatne i brunatne wylugowane, wykształcone najczęściej z glin lub rzadziej z piasków gliniastych mocnych na glinach. Mają one uregulowane stosunki wodne i są zasobne w składniki pokarmowe. Zapewniają wysokie plony roślin uprawnych i warzyw. Na terenie gminy Jasień stanowią one blisko 8 % ogółu gruntów ornych.

Gleby kompleksu 4 (żytni bardzo dobry) tworzą większe powierzchnie w okolicach wsi Jabłoniec i Golin. Są to przeważnie gleby płowe i brunatne wylugowane, wykształcone przeważnie z piasków gliniastych lekkich na glinie. Wykazują dobre uwilgotnienie i są zasobne w składniki pokarmowe. Są one jednak bardzo wrażliwe na zabiegi agrotechniczne i nawożenie, a optymalny poziom plonów zapewniają przy właściwej uprawie. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 12 % ogółu gruntów ornych.

Kompleks 5 (żytni dobry) tworzy większe powierzchnie w okolicach wsi Jabłoniec i Świbnej. Tworzą go w zasadzie gleby brunatne wylugowane i płowe, a w dolinach rzek mady wykształcone z piasków gliniastych lekkich na glinie lub te ostatnie z osadów aluwialnych na piskach luźnych. Są to gleby wrażliwe na uprawę, nawożenie i

¹⁴ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

okresy suche. Większość z nich wykazuje odczyn kwaśny i niedobory przyswajalnych dla roślin składników pokarmowych. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 16 % ogółu gruntów ornych.

Gleby kompleksu 6 (żytni słaby) obejmują większe powierzchnie między innymi w okolicach Jasienia i Budziechowa. Stanowią go gleby bielcowe wykształcone z piasków słabogliniastych, podścielonych najczęściej piaskami luźnymi lub osadów aluwialnych na piaskach luźnych. Są to gleby na ogół mało urodzajne ze względu na słabo rozwinięty kompleks sorpcyjny, dużą przepuszczalność, a co za tym idzie ubogie w przyswajalne składniki pokarmowe. Mają przeważnie odczyn kwaśny. Niedobór opadów atmosferycznych powoduje obniżkę plonów uprawianych na nich roślin. Na terenie gminy Jasień stanowią one ponad 37 % ogółu gruntów ornych.

Wśród kompleksów rolniczej przydatności użytków zielonych przeważa kompleks 2z (użytki zielone średnie). Dominuje on wśród łąk i pastwisk na tym terenie. W zależności od położenia gleby tworzące kompleks 2z należą do gleb torfowych, mułowo – torfowych, murszowo – mineralnych oraz mad najczęściej wykształconych na piaskach luźnych lub rzadziej na glinach. W zależności od siedliska i położenia występują duże wahania poziomu wód podziemnych, łącznie ze stagnowaniem wody na powierzchni. Na terenie gminy Jasień kompleks 2z stanowi ponad 76 % ogółu użytków zielonych.

1.7.3. Bonitacja gleb.

Klasyfikacja bonitacyjna ma na celu ustalenie wartości produkcyjnej gleb na podstawie badań terenowych odkrywek. Szczególną uwagę poświęca się cechom morfologicznym profilu glebowego, właściwościom fizycznym gleb i niektórym chemicznym. Uwzględnia się także konfigurację terenu, stosunki wilgotnościowe, położenie, itp.

TABELA 28: Gmina Jasień – grunty orne według klas bonitacyjnych¹⁵.

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
I	–	–
II	–	–
III a	98,8844	3,21
III b	275,4672	8,93
IV a	616,6884	20,00
IV b	365,7487	11,86
V	1051,1392	34,09
VI	675,6181	21,91

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 29: Gmina Jasień – użytki zielone ogółem według klas bonitacyjnych¹⁶.

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha	Struktura w (%)
1	2	3
I	–	–
II	–	–
III	69,9591	4,58

¹⁵ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹⁶ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3
IV	912,2609	59,66
V	487,6823	31,89
VI	59,2178	3,87

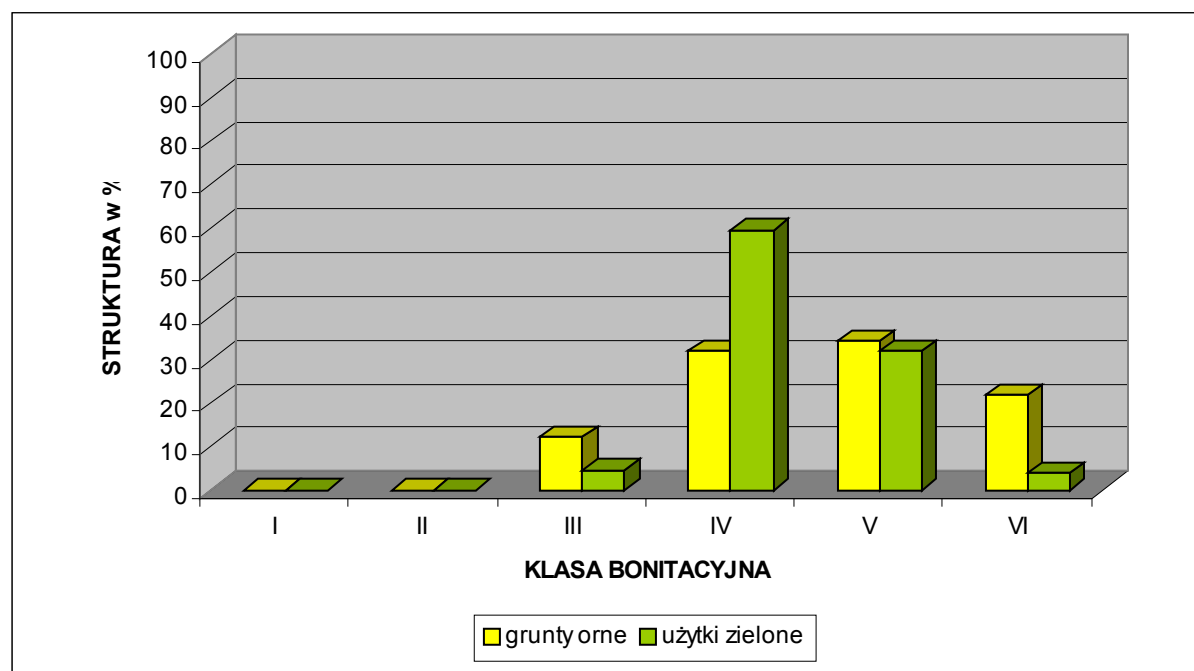
Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

TABELA 30: Gmina Jasień – sady, łąki i pastwiska według klas bonitacyjnych¹⁷.

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia w ha			Struktura w (%)		
	Sady	Łąki	Pastwiska	Sady	Łąki	Pastwiska
I	–	–	–	–	–	–
II	–	–	–	–	–	–
III	–	55,9819	13,9772	–	4,25	6,70
IV	0,7817	794,0322	117,4470	26,40	60,26	56,34
V	1,9243	429,7504	56,0076	64,99	32,61	26,87
VI	0,2551	37,9349	21,0278	8,62	2,88	10,09

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

RYCINA 6: Gmina Jasień – struktura powierzchni gruntów ornych i użytków zielonych według klas bonitacyjnych¹⁸.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

¹⁷ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Z powyższego zestawienia wynika, że na terenie gminy Jasień nie ma najlepszych gleb zaliczanych do I i II klasy bonitacyjnej. Grunty orne dobrej jakości, będące w III klasie bonitacyjnej, stanowią tylko 12,14 %. Grunty orne średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 31,86 % ogółu, zaś grunty orne słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią aż 56,00 % ogółu gruntów ornych. Udział użytków zielonych (sady, łąki i pastwiska), będących w III klasie bonitacyjnej wynosi zaledwie 4,58 %. Użytki zielone średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 59,66 % ogółu, zaś użytki zielone słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią 35,76 % ogółu użytków zielonych. Wśród użytków zielonych najlepszą bonitacją charakteryzują się łąki (64,51 % w III i IV klasie) oraz pastwiska (63,04 % w III i IV klasie), zaś najslabszą sady (brak klasy III; 26,40 % w klasie IV).

Poniższe tabele prezentują szczegółowe dane dotyczące powierzchni oraz struktury bonitacyjnej gruntów ornych, sadów, łąk, pastwisk i użytków zielonych ogółem, według poszczególnych obrębów zlokalizowanych na terenie gminy Jasień.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

POWIERZCHNIA W HA:TABELA 31: Gmina Jasień – powierzchnia gruntów ornych według klas bonitacyjnych¹⁹.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna gruntów ornych – powierzchnia w ha							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Jasień	–	–	–	0,1512	3,3623	41,4697	72,4221	42,4860
Bieszków	–	–	6,3657	2,8000	19,1046	9,4781	33,7873	29,3991
Bronice	–	–	–	–	39,4244	19,0210	43,4227	83,9418
Budziechów	–	–	–	53,8595	78,5432	41,8636	106,1940	45,7228
Golin	–	–	10,9133	34,3227	51,6423	30,3523	69,6618	44,4658
Guzów	–	–	–	11,8727	71,6021	44,0694	77,0068	13,4554
Jabłoniec	–	–	26,3897	61,8888	55,7069	24,0493	81,4777	61,9147
Jasionna	–	–	5,4700	10,8723	14,7000	12,8208	28,3351	41,2171
Jurzyn	–	–	–	1,2400	7,8500	11,3935	53,2141	17,8777
Lipsk Żarski	–	–	29,7270	47,9000	43,5930	17,4230	50,0813	43,4548
Lisia Góra	–	–	–	1,3700	20,8773	7,3140	30,8306	60,9131
Mirkowice	–	–	–	–	0,8300	19,9633	90,5613	15,3665
Roztoki	–	–	–	–	–	4,7188	15,2387	22,3134
Świbna	–	–	–	5,1000	39,2900	38,0300	38,5825	16,7951
Wicina	–	–	–	11,3618	49,2144	18,9241	64,3019	50,2472
Zabłocie	–	–	18,0887	27,5803	115,8238	20,3025	176,9099	69,4922
Zieleniec	–	–	1,9300	5,1479	5,1241	4,5553	19,1114	16,5554

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

TABELA 32: Gmina Jasień – powierzchnia sadów według klas bonitacyjnych²⁰.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna sadów – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	–	0,5600	0,0888	–
Bieszków	–	–	–	–	–	–
Bronice	–	–	–	–	–	–
Budziechów	–	–	–	–	0,0965	–
Golin	–	–	–	–	–	–
Guzów	–	–	–	–	–	–
Jabłoniec	–	–	–	–	–	–
Jasionna	–	–	–	–	–	–
Jurzyn	–	–	–	–	–	–
Lipsk Żarski	–	–	–	–	0,8500	0,1500
Lisia Góra	–	–	–	–	–	–
Mirkowice	–	–	–	–	0,4800	0,0600
Roztoki	–	–	–	–	–	–
Świbna	–	–	–	–	0,2900	–
Wicina	–	–	–	–	–	–
Zabłocie	–	–	–	0,2217	0,1190	0,0451
Zieleniec	–	–	–	–	–	–

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

¹⁹ Według ewidencji gruntów, 2021.²⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 33: Gmina Jasień – powierzchnia łąk według klas bonitacyjnych²¹.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna łąk – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	19,7035	16,6268	2,1113	0,1768
Bieszków	–	–	2,1466	21,9510	7,6769	0,2800
Bronice	–	–	–	30,8204	7,4000	0,9500
Budziechów	–	–	0,0485	124,2185	44,3898	1,7915
Golin	–	–	3,4300	29,4118	4,1600	–
Guzów	–	–	–	56,1626	80,4311	0,3900
Jabłoniec	–	–	14,5021	29,7734	15,7747	3,3400
Jasionna	–	–	–	6,8600	9,2581	0,9600
Jurzyn	–	–	–	18,6925	11,3500	–
Lipsk Żarski	–	–	0,9600	20,2080	2,4500	3,5700
Lisia Góra	–	–	0,4100	36,0331	17,4952	1,1900
Mirkowice	–	–	6,4900	91,8889	35,2918	9,9572
Roztoki	–	–	–	15,2169	34,9276	9,8199
Świbna	–	–	4,5244	11,4940	2,3025	–
Wicina	–	–	1,8379	113,2836	66,8452	1,3100
Zabłocie	–	–	1,9289	159,6383	86,2562	3,6895
Zieleniec	–	–	–	11,7524	1,6300	0,5100

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

TABELA 34: Gmina Jasień – powierzchnia pastwisk według klas bonitacyjnych²².

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna pastwisk – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	5,5538	2,2196	3,7701	1,4388
Bieszków	–	–	0,1700	4,4759	3,5406	2,7421
Bronice	–	–	–	3,7344	4,4343	2,6104
Budziechów	–	–	4,7215	8,2543	1,8665	–
Golin	–	–	–	16,6655	1,3781	1,3558
Guzów	–	–	0,6800	15,8177	2,8706	1,0000
Jabłoniec	–	–	2,8519	4,3612	1,8030	0,9100
Jasionna	–	–	–	0,9777	4,6849	1,5400
Jurzyn	–	–	–	1,4755	4,7684	2,8900
Lipsk Żarski	–	–	–	14,4034	3,2249	0,4400
Lisia Góra	–	–	–	4,1869	3,8911	1,9666
Mirkowice	–	–	–	13,3571	5,2894	0,3700
Roztoki	–	–	–	2,7950	0,3234	0,0793
Świbna	–	–	–	7,1400	2,9603	0,4100
Wicina	–	–	–	0,1241	4,3441	1,1921
Zabłocie	–	–	–	13,6087	4,7629	1,6827
Zieleniec	–	–	–	3,8500	2,0950	0,4000

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

²¹ Według ewidencji gruntów, 2021.²² Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 35: Gmina Jasień – powierzchnia użytków zielonych ogółem według klas bonitacyjnych²³.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna użytków zielonych ogółem – powierzchnia w ha					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	25,2573	19,4064	5,9702	1,6156
Bieszków	–	–	2,3166	26,4269	11,2175	3,0221
Bronice	–	–	–	34,5548	11,8343	3,5604
Budziechów	–	–	4,7700	132,4728	46,3528	1,7915
Golin	–	–	3,4300	46,0773	5,5381	1,3558
Guzów	–	–	0,6800	71,9803	83,3017	1,3900
Jabłoniec	–	–	17,3540	34,1346	17,5777	4,2500
Jasionna	–	–	–	7,8377	13,9430	2,5000
Jurzyn	–	–	–	20,1680	16,1184	2,8900
Lipsk Żarski	–	–	0,9600	34,6114	6,5249	4,1600
Lisia Góra	–	–	0,4100	40,2200	21,3863	3,1566
Mirkowice	–	–	6,4900	105,2460	41,0612	10,3872
Roztoki	–	–	–	18,0119	35,2510	9,8992
Świbna	–	–	4,5244	18,6340	5,5528	0,4100
Wicina	–	–	1,8379	113,4077	71,1893	2,5021
Zabłocie	–	–	1,9289	173,4687	91,1381	5,4173
Zieleniec	–	–	–	15,6024	3,7250	0,9100

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

STRUKTURA W %:TABELA 36: Gmina Jasień – struktura gruntów ornych według klas bonitacyjnych²⁴.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna gruntów ornych – struktura w %							
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Jasień	–	–	–	0,09	2,10	25,94	45,29	26,57
Bieszków	–	–	6,31	2,77	18,93	9,39	33,47	29,13
Bronice	–	–	–	–	21,22	10,24	23,37	45,18
Budziechów	–	–	–	16,51	24,08	12,83	32,56	14,02
Golin	–	–	4,52	14,22	21,40	12,58	28,86	18,42
Guzów	–	–	–	5,45	32,84	20,21	35,32	6,17
Jabłoniec	–	–	8,47	19,87	17,89	7,72	26,16	19,88
Jasionna	–	–	4,82	9,59	12,96	11,30	24,98	36,34
Jurzyn	–	–	–	1,35	8,57	12,44	58,11	19,52
Lipsk Żarski	–	–	12,80	20,63	18,78	7,50	21,57	18,72
Lisia Góra	–	–	–	1,13	17,21	6,03	25,42	50,21
Mirkowice	–	–	–	–	0,65	15,75	71,47	12,13
Roztoki	–	–	–	–	–	11,16	36,05	52,79
Świbna	–	–	–	3,70	28,51	27,60	28,00	12,19
Wicina	–	–	–	5,86	25,36	9,75	33,14	25,89
Zabłocie	–	–	4,22	6,44	27,05	4,74	41,32	16,23
Zieleniec	–	–	3,68	9,82	9,77	8,69	36,46	31,58

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

²³ Według ewidencji gruntów, 2021.²⁴ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 37: Gmina Jasień – struktura sadów według klas bonitacyjnych²⁵.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna sadów – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	–	86,31	13,69	–
Bieszków	–	–	–	–	–	–
Bronice	–	–	–	–	–	–
Budziechów	–	–	–	–	100,00	–
Golin	–	–	–	–	–	–
Guzów	–	–	–	–	–	–
Jabłoniec	–	–	–	–	–	–
Jasionna	–	–	–	–	–	–
Jurzyn	–	–	–	–	–	–
Lipsk Żarski	–	–	–	–	85,00	15,00
Lisia Góra	–	–	–	–	–	–
Mirkowice	–	–	–	–	88,89	11,11
Roztoki	–	–	–	–	–	–
Świbna	–	–	–	–	100,00	–
Wicina	–	–	–	–	–	–
Zabłocie	–	–	–	57,47	30,84	11,69
Zieleniec	–	–	–	–	–	–

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

TABELA 38: Gmina Jasień – struktura łąk według klas bonitacyjnych²⁶.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna łąk – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	51,02	43,05	5,47	0,46
Bieszków	–	–	6,70	68,48	23,95	0,87
Bronice	–	–	–	78,68	18,89	2,43
Budziechów	–	–	0,03	72,88	26,04	1,05
Golin	–	–	9,27	79,49	11,24	–
Guzów	–	–	–	41,00	58,72	0,28
Jabłoniec	–	–	22,88	46,97	24,89	5,27
Jasionna	–	–	–	40,17	54,21	5,62
Jurzyn	–	–	–	62,22	37,78	–
Lipsk Żarski	–	–	3,53	74,33	9,01	13,13
Lisia Góra	–	–	0,74	65,36	31,74	2,16
Mirkowice	–	–	4,52	63,98	24,57	6,93
Roztoki	–	–	–	25,38	58,25	16,38
Świbna	–	–	24,70	62,74	12,57	–
Wicina	–	–	1,00	61,81	36,47	0,71
Zabłocie	–	–	0,77	63,47	34,29	1,47
Zieleniec	–	–	–	84,60	11,73	3,67

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

²⁵ Według ewidencji gruntów, 2021.²⁶ Według ewidencji gruntów, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 39: Gmina Jasień – struktura pastwisk według klas bonitacyjnych²⁷.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna pastwisk – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	42,78	17,10	29,04	11,08
Bieszków	–	–	1,56	40,96	32,40	25,09
Bronice	–	–	–	34,64	41,14	24,22
Budziechów	–	–	31,81	55,61	12,58	–
Golin	–	–	–	85,91	7,10	6,99
Guzów	–	–	3,34	77,66	14,09	4,91
Jabłoniec	–	–	28,73	43,94	18,16	9,17
Jasionna	–	–	–	13,57	65,04	21,38
Jurzyn	–	–	–	16,15	52,21	31,64
Lipsk Żarski	–	–	–	79,72	17,85	2,44
Lisia Góra	–	–	–	41,68	38,74	19,58
Mirkowice	–	–	–	70,24	27,81	1,95
Roztoki	–	–	–	87,41	10,11	2,48
Świbna	–	–	–	67,93	28,17	3,90
Wicina	–	–	–	2,19	76,75	21,06
Zabłocie	–	–	–	67,86	23,75	8,39
Zieleniec	–	–	–	60,68	33,02	6,30

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

TABELA 40: Gmina Jasień – struktura użytków zielonych ogółem według klas bonitacyjnych²⁸.

Nazwa obrębu	Klasa bonitacyjna użytków zielonych ogółem – struktura w %					
	I	II	III	IV	V	VI
Jasień	–	–	48,34	37,14	11,43	3,09
Bieszków	–	–	5,39	61,48	26,10	7,03
Bronice	–	–	–	69,18	23,69	7,13
Budziechów	–	–	2,57	71,46	25,00	0,97
Golin	–	–	6,08	81,70	9,82	2,40
Guzów	–	–	0,43	45,74	52,94	0,88
Jabłoniec	–	–	23,67	46,56	23,98	5,80
Jasionna	–	–	–	32,28	57,42	10,30
Jurzyn	–	–	–	51,48	41,14	7,38
Lipsk Żarski	–	–	2,08	74,83	14,11	8,99
Lisia Góra	–	–	0,63	61,71	32,81	4,84
Mirkowice	–	–	3,98	64,50	25,16	6,37
Roztoki	–	–	–	28,52	55,81	15,67
Świbna	–	–	15,54	63,99	19,07	1,41
Wicina	–	–	0,97	60,02	37,68	1,32
Zabłocie	–	–	0,71	63,79	33,51	1,99
Zieleniec	–	–	–	77,10	18,41	4,50

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, 2021.

²⁷ Według ewidencji gruntów, 2021.²⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

1. 8. Roślinność.

1.8.1. Regionalizacja geobotaniczna.

Według geobotanicznego podziału Polski (W. Szafer, B. Pawłowski, 1973) obszar gminy Jasień należy do następujących jednostek:

- Państwo: Holarktyka;
- Obszar: Euro – Syberyjski;
- Prowincja: Niżowo – Wyżynna;
- Dział: Bałtycki;
- Poddział: Pas Wielkich Dolin;
- Kraina: Wielkopolsko – Kujawska;
- Okręg: Lubuski.

1.8.2. Potencjalna roślinność naturalna²⁹.

Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem potencjalnej roślinności naturalnej. Wschodnią część gminy zajmuje środkowoeuropejski bór sosnowy *Leucoboro – Pinetum*. W pozostałej części gminy znajdują się siedliska środkowoeuropejskich niżowych dąbrów acidofilnych z panującym dębem bezszypulkowym *Calamagrosito – Quercetum petraeae*, subkontynentalnych borów mieszanych dębowo – sosnowych *Quercu – Pinetum* oraz środkowoeuropejskich grądów w postaci nizinno – wyżynnej *Galio – Carpinetum colinum*. Natomiast dolina rzeki Lubszy stanowi siedlisko łągów wierzbowo – topolowych *Salici – Populetum* i jesionowo – wiązowych *Ficario – Ulmetum*.

Na terenie województwa lubuskiego, jak i w całym kraju, nie ma od dawna lasów naturalnych. Małe fragmenty zbliżone swoim składem florystycznym i strukturą do naturalnych objęte są ochroną w postaci rezerwatów leśnych (poza granicami gminy). Ponad 75 % powierzchni leśnych stanowią bory suche, bory świeże i bory mieszane świeże o bardzo niskiej produktywności. Siedliska żyźniejsze z drzewostanami bukowymi i dębowymi spotyka się rzadko, głównie w strefach moren czołowych. Obserwuje się tu, wraz z upływem lat, stopniowe zanikanie wielu gatunków roślin, w tym najrzadszych i najbardziej cennych z ekologicznego punktu widzenia, co jest niewątpliwym świadectwem wyraźnej ingerencji człowieka w układy przyrodnicze. W rejonie obejmującym między innymi gminę Jasień stwierdzono stanowiska następujących ginących gatunków roślin:

- z krajowej Czerwonej Listy Roślin: ponikło wielolodygowe i rosiczka pośrednia;
- z regionalnej Czerwonej Listy Roślin: bagno zwyczajne, borówka bagienna, grzybień północny, kokorycza wątła, pióropusznik strusi, przegielka biała, sit ostrokwiatowy i skrzyp olbrzymi.

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Część lasów została zastąpiona przez użytki rolne i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i obcego pochodzenia, a naturalne tereny podmokłe w większości odwodniono. Obecnie północno – wschodnie (kompleksy leśne na północ od doliny rzeki Ług), częściowo zachodnie i południowe (kompleksy leśne), a także centralne (dolina Lubszy z wyłączeniem miasta Jasień) rejon gminy posiadają znaczącą wartość przyrodniczo – krajobrazową. Tereny te w dużej części objęte są czynną ochroną prawną w formie obszaru chronionego krajobrazu (Wschodnie Okolice Lubuska) oraz w ramach sieci przyrodniczej Natura 2000 (Dolina Lubszy i Lubuski

²⁹ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Łęg Śnieżycowy). Reasumując współczesna szata roślinna regionu jest mozaiką flory naturalnej, półnaturalnej i antropogenicznej, uformowanej w okresie kilku ostatnich stuleci. Za wyjątkiem środkowo – południowej i środkowo – północnej części gminy, leżących w obrębie obszarów Natura 2000, użytków ekologicznych oraz sołectwa Zabłocie, stan środowiska przyrodniczego gminy nie został do tej pory szczegółowo rozpoznany. Brakuje opracowania inwentaryzacyjnego dla terenu całej gminy.

1.8.3. Zbiorowiska roślinne³⁰.

Zbiorowiska polne:

Pola uprawne zajęte są przez zbiorowiska *Euphorbio – Melandrietum*. Są to zbiorowiska zbudowane z chwastów segetalnych preferujących najżyźniejsze gleby. Dlatego można spotkać wśród nich szereg gatunków rzadkich i interesujących, między innymi: wilczomiecz drobny *Euphorbia exigua*, bniec dwudzielny *Melandrium noctiflorum*, komosa wonna *Chenopodium botrys*. Wśród takich zbiorowisk największy problem rolniczy to masowe występowanie następujących chwastów: przytulia czepna *Galium aparin*, gwiazdnica pospolita *Stellaria media*, owies głuchy *Avena fatua*, powój polny *Convolvulus arvensis* oraz szarłat szorstki *Amaranthus retroflexus*.

Zbiorowiska łąkowe:

Obszary trwale wylesione zajęte są głównie przez pola uprawne, ale częściowo także przez zbiorowiska łąkowe. Większe kompleksy łąk ciągną się wzdłuż koryta rzeki Ług i jej dopływów (Szyszyna) oraz rzeki Makówki. Miejscami są to łąki podtopione. Występują one na siedliskach świeżych z rzędu *Arrhenatheretalia*, zaś na siedliskach wilgotniejszych z rzędu *Molinietalia* i związku *Calthion*. Wyróżniają się one z otoczenia ogromnym bogactwem gatunkowym, odrębną bytującą tu fauną oraz są siedliskiem wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. W tej grupie najcenniejsze są szczególnie duże kompleksy takich zbiorowisk, gdyż tylko one zachowują samoistnie równowagę biologiczną, co zapewnia im większą odporność na niekorzystne oddziaływanie ze strony człowieka. Łąki świeże charakteryzuje mniej zasobne w wodę siedlisko. W ich składzie florystycznym dominują: jaskier łąkowy *Ranunculus acris*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, przetacznik ożankowy *Veronica chamaedrys*, szczaw łąkowy *Rumex acetosa*, mietlica pospolita *Agrostis capillaris*, tymotka łąkowa *Phleum pratense*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis* czy tomka wonna *Anthoxanthum odoratum*. Łąki tego typu dominują w miejscach wylesionych, nie użytkowanych zbyt intensywnie, oddalonych od koryt rzecznych. W grupie łąk wilgotnych najczęściej spotykany jest zespół łąki ziołoroślowej ze zdrojówką błotną i bodziszkiem błotnym *Filipendulo – Geranietum*. Występuje ona na wilgotnych obrzeżach lasów łęgowych, nad rowami melioracyjnymi i mniejszymi ciekami. Występują tu między innymi takie gatunki ciepłolubne jak: zdrojówka błotna *Filipendula ulmaria*, bodziszek błotny *Geranium sylvaticum*, kniec błotna *Caltha palustris*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, pępawa błotna *Crepis paludosa*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis* i inne.

Zbiorowiska wodne:

Ciekiem i zbiornikom wodnym towarzyszą zbiorowiska azonalne: szuwarowe, błotne i wodne. Do najpospolitszych zbiorowisk szuwarowych należy szuwar trzcinowy z trzciną *Phragmites communis*, a także szuwar mozgowy z mozgą *Phalaris arundinacea*. Zbiorowiska roślinności wodnej, ze względu na zanieczyszczenia cieków i zbiorników, wykształcają się fragmentarycznie i w zubożonej postaci. Ciekawym zespołem spotykanym w

³⁰ Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

zacienionych, okresowo wysychających małych zbiornikach wodnych na podłożu próchnicznego szlamu (bagienka śródleśne, rowy odwadniające) jest zespół okrzężnicy bagiennej *Hottonia palustris*.

Zbiorowiska ruderalne i nitrofilne:

Na siedliskach ruderalnych odnotować można wiele interesujących gatunków adwentywnych (obcych dla flory krajowej), np.: zaślaz pospolity *Abutilion theophrasti*, szarłat biały *Amaranthus albus*, rukiewnik wschodni *Bunias orientalis*, pieprzycznik przydrożny *Cardaria draba*, dwurząd wąskolistny *Diplotaxis tenuifolia*, niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, pieprzyca gęstokwiatowa *Lepidium densiflorum*, miecznica wąskolistna *Sisyrinchium bermudiana*. Nitrofilne zbiorowiska ziołorośli i okrajków (klasa *Artemisietea*) są pospolite na obszarze gminy i stanowią ważny element jej szaty roślinnej. Na przydrożach i w rowach w otoczeniu wsi, na siedliskach pod silniejszym wpływem antropopresji pospolite są pasy fitocenozy *Urtico–Aegopodietum podagrariae* lub kadłubowe zbiorowiska agregacyjne pokrzywy *Urtica dioica* lub rzadziej bylicy pospolitej *Artemisia vulgaris*. Najniższą wartość przyrodniczą mają fragmenty roślinności synantropijnej, tworzącej bądź nieużytki, bądź też początkowe stadia sukcesyjne w procesie renaturalizacji terenów silnie przekształconych w wyniku działalności człowieka.

Zbiorowiska dywanowe:

Na obszarach przekształconych antropogenicznie dość powszechnie występują zbiorowiska dywanowe czyli niska roślinność zasiedlająca zbitą, trudno przepuszczalną glebę miejsc wydeptywanych lub podlegających innej presji mechanicznej. Występują na poboczach szos, wzdłuż dróg i ścieżek oraz na placach parkingowych czy w szczelinach chodników. Te zbiorowiska grupowane są w obrębie rzędu *Plantaginetea majoris* i budowane przez odporne na wydeptywanie gatunki: wiechlinę roczną *Poa annua*, życicę trwałą *Lolium perenne*, babkę szerokolistną *Plantago major* i rdest ptasi *Polygonum aviculare s.1*.

Zieleń urządzona:

Uzupełnieniem powyższych zespołów roślinności naturalnej i półnaturalnej jest zieleń urządzona reprezentowana przez: zieleń parkową, ogrodową, cmentarną, przykościelną, a także przez szereg alei i szpalerów przydrożnych oraz skwerów. W otwartym krajobrazie rolniczym, a także miejskim, pełni ona nie tylko funkcję krajobrazowo – estetyczną, ale także ekologiczną, korzystnie wpływającą na mikroklimat oraz walory użytkowe środowiska, zwłaszcza rolniczego. Duże znaczenie ma także zieleń towarzysząca zabudowie wiejskiej i miejskiej oraz zieleń uprawnych sadów i ogrodów. Do najcenniejszych zespołów zieleni urządzonej na terenie gminy należą parki pałacowe i dworskie (Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Źarski, Lisia Góra, Świbna, Zabłocie), przydrożne aleje oraz zieleń cmentarna (istniejąca bądź reliktowa praktycznie w każdej miejscowości) i przykościelna (Budziechów, Jabłoniec, Jasień, Wicina).

1.8.4. Zbiorowiska leśne.

Tereny leśne są obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy. Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6980,61 ha³¹ i stanowią 55,06 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6780,51 ha³² co stanowi

³¹ Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.

³² 2019 rok według GUS 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

53,48 % powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w północno – wschodnich (na północ od wsi Zabłocie), południowych (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna), centralnych (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodnich (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) rejonach gminy. W północnej części gminy (Mirkowice, Wicina) obecność terenów leśnych, a także rozległych łąk i pól uprawnych decyduje o charakterystycznej, urozmaiconej fizjonomii tutejszego krajobrazu, tworząc swoistą mozaikę biocenotyczną, istotnie wpływającą na bioróżnorodność tego terenu.

Zbiorowiska leśne w dużej mierze zostały odkształcone w wyniku gospodarczej działalności człowieka. Panującym gatunkiem drzew jest sosna. Lasy o charakterze monokultur sosnowych mają najczęściej niewielką wartość przyrodniczą. Miejscami są to zbiorowiska wtórne, ze sztucznie nasadzoną sosną na siedliskach grądowych. Lasy na analizowanym terenie zajmują w większości siedliska o glebach ubogich i o zróżnicowanej rzeźbie, nieatrakcyjnej dla użytkowania rolniczego. Najcenniejsze drzewostany sosnowe znajdują się na glebach piaszczystych z domieszką gliny. Siedliska te charakteryzują strzeliste sosny i gęste runo czarnych jagód, borówek, paproci, mchów, grzybów i rozmaitych ziół. Do najcenniejszych leśnych siedlisk przyrodniczych należą łągi olszowe i olszowo – jesionowe zlokalizowane w dolinie rzeki Lubszy.

W kwalifikacji siedlisk leśnych siedliskowy typ lasu jest zasadniczą jednostką i stanowi podstawę do podejmowania w gospodarstwie leśnym wszelkich działań hodowlanych. Obejmuje on cały zespół fizycznych warunków środowiska geograficznego, odpowiadających określonym lasotwórczym gatunkom drzew. Znajomość charakterystyki poszczególnych siedlisk i drzewostanów oraz ich udział w danym zespole leśnym daje możliwość wyrobienia sobie ogólnego poglądu o charakterze lasu, jego walorach przyrodniczych i przydatności do pełnienia określonych funkcji ogólnospołecznych.

TABELA 41: Gmina Jasień – typy siedliskowe lasu w 2019 roku.

Typ siedlisko lasu	Symbol	Powierzchnia w ha	Struktura (%)
Bór suchy	Bs	15,24	0,22
Bór świeży	Bśw	3747,97	55,28
Bór mieszany świeży	BMśw	1352,03	19,94
Bór wilgotny	Bw	18,28	0,27
Bór mieszany wilgotny	BMw	405,70	5,98
Bór mieszany bagienny	BMb	0,52	0,01
Las świeży	Lśw	210,00	3,10
Las mieszany świeży	LMśw	624,84	9,22
Las wilgotny	Lw	73,74	1,09
Las mieszany wilgotny	LMw	222,03	3,27
Las mieszany bagienny	LMb	3,97	0,06
Ols	OI	37,66	0,56
Ols jesionowy	OIJ	18,47	0,27
Las łągowy	LŁ	50,06	0,74

Źródło: Bank Danych o Lasach, 2021.

Z powyższego zestawienia wynika, że siedliska borowe stanowią 81,70 %, zaś lasowe 18,30 % ogólnej powierzchni lasów. Siedliska borowe reprezentowane są głównie przez bór świeży i bór mieszany świeży, które

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

stanowią odpowiednio 67,66 % i 24,41 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 55,28 % i 19,94 % wszystkich siedlisk w gminie. Wśród siedlisk borowych wyróżnia się jeszcze bór mieszany wilgotny, stanowiący 7,32 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 5,98 % wszystkich siedlisk w gminie. Zdecydowaną większość siedlisk borowych stanowią monokultury sosnowe. Siedliska lasowe są mniej rozpowszechnione, a dominuje wśród nich las mieszany świeży, stanowiący 50,36 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 9,22 % wszystkich siedlisk w gminie. Pozostałe siedliska lasowe są niewielkie, a wyróżniają się wśród nich las mieszany wilgotny i las świeży, stanowiące odpowiednio 17,89 % i 16,92 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 3,27 % i 3,10 % wszystkich siedlisk w gminie. Również niewielkie fragmenty powierzchni leśnych mają charakter naturalny, lub przynajmniej zbliżony do naturalnego. Zbiorowiska leśne o charakterze pierwotnym nie występują.

TABELA 42: Gmina Jasień – struktura drzewostanów w 2019 roku.

Typ drzewostanu	Symbol	Powierzchnia w ha	Struktura (%)
Sosna	So	6143,28	90,60
Świerk	Św	24,61	0,36
Jodła	Jd	2,17	0,03
Buk	Bk	19,68	0,29
Dąb	Db	343,40	5,06
Brzoza	Brz	123,25	1,82
Olsza	OI	119,03	1,76
Osika	Os	5,09	0,08

Źródło: Bank Danych o Lasach, 2021.

Dominującym gatunkiem drzewa na omawianym terenie jest sosna, stanowiąca ponad 90 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Sosna tworzy rozległe monokultury, które zostały wprowadzone na ten teren przez człowieka na przełomie XIX i XX stulecia, na miejsce pierwotnych lasów mieszanych. Sośnie towarzyszą, znacznie słabiej reprezentowane, inne gatunki drzew, przede wszystkim: dąb, brzoza i olsza. Ogółem iglaste gatunki drzew stanowią 91 %, a liściaste 9 % powierzchni wszystkich drzewostanów, co świadczy o dużej nierównowadze obu rodzajów drzew.

W lasach, między innymi na terenie gminy Jasień, kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia abiotycznego, biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Podstawowym czynnikiem wpływającym na degradację tutejszych lasów są czynniki antropogeniczne. Spośród nich głównymi źródłami zagrożeń dla lasów są przede wszystkim gazowe i pyłowe zanieczyszczenia powietrza emitowane przez przemysł (dwutlenek siarki, związki azotu i fluoru) oraz bezpośrednia ingerencja człowieka (nadmierna penetracja poza wyznaczonymi drogami, niewłaściwa gospodarka leśna w lasach prywatnych). Na osłabione lasy wskutek czynników antropogenicznych oddziałują także zagrożenia abiotyczne i biotyczne, a wśród nich przede wszystkim silne wiatry, susze i szkodniki. Stopień degradacji lasów ze względu na czynniki biotyczne uznano we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za średni (w południowej części gminy także przez czynniki abiotyczne), w skali: słaby – średni – silny³³. Nie ujawniono wówczas znaczących zagrożeń antropogenicznych. Tym samym ekosystemy leśne nadal zachowują swoje najistotniejsze walory krajobrazowe, kulturowe i społeczne.

³³ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

Część lasów (przede wszystkim centralna i zachodnia część gminy) wchodzi w skład tak zwanych Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie” należy do Nadleśnictwa Lubsko (obręb: Brody, Jasień i Lubsko), a utworzono go 19 grudnia 1994 roku przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Jest jednym z najstarszych leśnych kompleksów promocyjnych w Polsce. Zajmuje powierzchnię około 32000 ha. Jego celem jest trwale zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów leśnych metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych oraz integrowania celów trwałej gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody.

1. 9. Zwierzęta³⁴.

Według podziału zoogeograficznego Polski (A.S. Kostrowicki, 1999) analizowany rejon należy do Okręgu Centralnego, należącego do Podregionu Środkowego w Regionie Środkowoeuropejskim. Charakteryzuje się on zaledwie 8 gatunkami wyróżniającymi, przez co wyodrębnia się dość słabo wśród innych regionów zoogeograficznych. Należą do nich między innymi: jeź europejski *Erinaceus europaeus L.*, gęś gęgawa *Anser anser L.* i motyl przestrojnik *Pyronia tithonus L.*

Obszar gminy Jasień charakteryzuje się znacznym przekształceniem ekosystemów, w szczególności w centralnych (miasto Jasień) oraz południowo – zachodnich i północnych rejonach gminy (intensywna gospodarka rolna). Różnorodność fauny jest więc tam dość ograniczona. Tam gdzie zdecydowanie dominują grunty orne występują głównie gatunki pospolite, związane z ekosystemami rolniczymi oraz z siedliskami ludzkimi. Znacząco pozytywną rolę w występowaniu i składzie fauny odgrywają tu małe kompleksy leśne, zieleń urządzona w postaci parków pałacowych i dworskich, zadrzewienia śródpolne, doliny rzeczne, zbiorniki wodne i większe powierzchnie łąk.

Okres wzrostu zbóż sprzyja występowaniu bezkręgowców preferujących tego typu siedliska, w szczególności należących do gatunków z rzędu pająków (*Araneida*), motyli (*Lepidoptera*), dwuskrzydłych (*Diptera*), błonkówek (*Hymenoptera*). Występują tu również rzadkie i chronione gatunki owadów. Do objętych ochroną, a stosunkowo często spotykanych należą biegacze: fioletowy *Carabus viloaceus*, granulowaty *Carabus granulatus*, ogrodowy *Carabus arvensis*, pospolity *Carabus nemoralis*, wręgaty *Carabus cancellatus* i złocisty *Carabus auratus*, spotykane z resztą na obszarze całej gminy. Pospolicie występują tu też chronione trzmiele. Szczególnie często spotykany jest trzmiel ziemny *Bombus terrestris*, a ponadto kamiennik *Bombus lapidarius*, ogrodowy *Bombus hortorum* i mesznik *Bombus muscorum*. W miejscach otwartych, nasłonecznionych spotkać można pazia królowej *Papilio machaon*. Z gromady mięczaków występuje ślimak winniczek *Helix pomatia*. Spotykany jest dosyć często w miejscach wilgotnych, szczególnie w parkach i w fragmentach lasów liściastych. Bardziej zróżnicowane siedliska występują w kompleksach leśnych gdzie można spotkać większe nagromadzenie gatunków chronionych i rzadkich. Faunę bezkręgowców najliczniej reprezentują owady związane z biocenozami borów sosnowych, a wśród nich także szkodniki drzew.

Ichtiofaunę rzeki Lubusy reprezentuje piskorz *Misgurnus fossilis*.

W rejonie dolin rzecznych, zbiorników wodnych i terenów podmokłych występują dość liczne gatunki płazów i gadów. Spotkać tu można przede wszystkim: kumaka nizinnego *Bombina bombina*, ropuchę szarą *Bufo bufo*,

³⁴ Częściowo na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) oraz w materiałach z inwentaryzacji przyrodniczych na potrzeby sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie.

ropuchę zieloną *Bufo viridis*, traszkę zwyczajną *Triturus vulgaris*, żabę trawną *Rana temporaria*, żabę wodną *Rana esculenta* oraz coraz rzadszą rzekotkę drzewną *Hyla arborea*. Spośród gromady gadów na terenie tym występują jaszczurki: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *L. vivipara* i padalec zwyczajny *Anguis fragilis*. Można tu również spotkać węże: zaskrońca *Natrix natrix* oraz żmiję zygzakowatą *Vipera berus*.

Z wielu gatunków ptaków lęgowych do najbardziej interesujących zaliczyć należy: bociana czarnego *Ciconia nigra*, czapłę siwą *Ardea cinerea*, kanię czarną *Milvus migrans*, trzmielojada *Pernis apivorus* i żurawia *Grus grus*, a także: kropiatkę *Porzana porzana*, potrzosa *Emberiza schoeniclus*, rokitniczkę *Acrocephalus schoenobaenus*, świerszczaka *Locustella naevia* i trzcinniczka *Acrocephalus scirpaceus*. Gniazduje tu także kilka par bociana białego *Ciconia ciconia*. Z gatunków błotnych obserwowano także czajkę *Vanelus vanelus*. W okolicznych lasach występują między innymi kruk *Corvus corax* i myszołów *Buteo buteo*. Wśród sów zaobserwowano płomykówkę *Tyto alba*, pójdzka *Athene noctua* i puszczyka *Strix aluco*. Z gatunków pospolitych na uwagę zasługują: remiz *Remiz pendulinus*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos* i wilga *Oriolus oriolus*.

Ssaki to przede wszystkim gatunki pospolite i związane z siedliskami ludzkimi, a wśród nich między innymi: jeż europejski *Erinaceus europaeus*, kret *Talpa europaea* i wiewiórka *Sciurus vulgaris*. Do bardziej interesujących gatunków należy zaliczyć między innymi: bobra europejskiego *Castor fiber*, łasicę łąską *Mustela nivalis*, ryjówkę aksamitną *Sorex araneus*, tchórza zwyczajnego *Mustela putorius* oraz wydrę *Lutra lutra*. W obrębie terenów leśnych występuje także gruba zwierzyna reprezentowana przez dziką *Sus scrofa*, jelenia *Cervus*, lisa *Vulpes vulpes* i sarnę *Capreolus*. Na biotopach polnych i łąkowych grupa zwierząt kręgowych posiada również swoich przedstawicieli, np.: zające *Lepus*. Spośród nietoperzy występują (głównie przeloty): Borowiec wielki *Nyctalus noctula*, Borowiaczek *Nyctalus leisleri*, Gacek brunatny *Plecotus auritus*, Gacek szary *Plecotus austriacus*, Karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*, Karlik większy *Pipistrellus nathusii*, Karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*, Mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus*, Mroczek późny *Eptesicus serotinus*, Nocek duży *Myotis myotis* i Nocek rudy *Myotis daubentonii*.

W rejonie obejmującym Leśny Kompleks Promocyjny „Bory Lubuskie” stwierdzono stanowiska następujących rzadkich i ginących gatunków fauny:

- z krajowej Czerwonej Listy Zwierząt: bąk *Botaurus stellaris*, bielik *Haliaeetus albicilla*, bocian czarny *Ciconia nigra*, gągoł *Bucephala clangula*, rybołów *Pandion haliaetus*, wydra *Lutra lutra* i żółw błotny *Emys orbicularis*;
- z regionalnej Czerwonej Listy Zwierząt: kłąskawka *Saxicola rubicola*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, rożeniec *Anas bahamensis*, żmija zygzakowata *Vipera berus* i żuraw *Grus grus*.

Do największych zagrożeń dla fauny i flory występującej na terenie gminy Jasień należą przede wszystkim:

- regulacja lub zwiększenie zanieczyszczenia cieków wodnych;
- zmiany stosunków wodnych prowadzące do osuszania terenów podmokłych;
- likwidacja zbiorników wodnych;
- likwidacja starych, dziuplastych i martwych drzew w lasach i parkach;
- zalesianie oraz samorzutne zarastanie przez drzewa śródleśnych łąk i bagien;
- usuwanie pojedynczych i rosnących w grupach starych drzew na terenach otwartych;
- likwidacja śródpolnych alei;
- postępująca chemizacja rolnictwa.

1. 10. Ochrona przyrody.

Do podstawowych form ochrony przyrody w Polsce należy tworzenie rezerwatów przyrody, parków narodowych, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Coraz większe znaczenie mają także użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe. Formami ochrony indywidualnej są: gatunkowa ochrona roślin i zwierząt oraz pomniki przyrody w rodzaju: pojedynczych drzew, alei, głązów narzutowych, skałek itp., które są akcentami wydatnie wpływającymi na urozmaicenie krajobrazu.

1.10.1. Położenie gminy na tle systemu ochrony przyrody w regionie.

Spośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody na terenie gminy Jasień występują: obszar chronionego krajobrazu, obszary NATURA 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz gatunkowa ochrona roślin i zwierząt (podrozdziały nr: 1.1.10.2. – 1.1.10.6.). Dodatkowo w bezpośredniej bliskości od granic gminy (w zakresie powiązań przyrodniczych) zlokalizowane są istotne dla południowo – zachodniej części województwa lubuskiego wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody. Są to:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Bobru” – na wschód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Las Żarski” – na południe od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Bory Bogumińskie” – na południe od granic gminy (projektowany);
- Park Krajobrazowy „Łuk Mużakowa” – na południowy – zachód od granic gminy;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Zachodnie Okolice Lubuska” – na zachód od granic gminy (projektowany);
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Bronków – Janiszowice” – na północ od granic gminy,

oraz obszary NATURA 2000:

- Jezioro Janiszowice (PLH 080053) – na północ od granic gminy;
- Dolina Dolnego Bobru (PLH 080068) – na wschód od granic gminy;
- Mopkowy tunel koło Krzystkowic (PLH 080024) – na wschód od granic gminy;
- Nowogrodzkie Przygielkowisko (PLH 080054) – na wschód od granic gminy;
- Las Żarski (PLH 080070) – na południowy – wschód od granic gminy;
- Skroda (PLH 080064) – na południe od granic gminy;
- Uroczyska Borów Zasięckich (PLH 080060) – na zachód od granic gminy;
- Mierkowskie Wydmy (PLH 080039) – na północny – zachód od granic gminy.

1.10.2. Obszar chronionego krajobrazu.

Według art. 23 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych”.

We wschodniej części gminy Jasień zlokalizowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu (OChK) „Wschodnie Okolice Lubuska”. Utworzono go na podstawie Uchwały nr XXII/326/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 07 września 2020 roku w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Wschodnie Okolice Lubuska” (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 16 września 2020 roku, poz. 2139). Całkowita powierzchnia OChK „Wschodnie Okolice Lubuska”, obejmującego część gmin: Jasień, Lubsko, Lipinki Łużyckie, Nowogród Bobrzański i Żary (gmina wiejska), wynosi 7652,18 ha, z czego 4681,84 ha na terenie gminy Jasień (61,18 %).

Tym samym OChK „Wschodnie Okolice Lubska” stanowi 36,93 % ogólnej powierzchni gminy Jasień. Generalnie OChK „Wschodnie Okolice Lubska” obejmuje dość rozległy, rozczłonkowany przez tereny rolne, sieć komunikacyjną i osadniczą, kompleks leśny. Rejon ten zasługuje na ochronę ze względu na znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe, potencjalną atrakcyjność turystyczną i słabe zurbanizowanie. W granicach obszaru zawiera się w znacznej części prawobrzeżna część zlewni rzeki Lubszy i jej dopływów. Duża ilość cieków wodnych, silnie rozwinięta granica lasu, polodowcowa rzeźba terenu, występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt stanowi o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu. Na obszarze przedmiotowego OChK obowiązują zakazy dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów, ujęte w wyżej wymienionej uchwale Sejmiku Województwa Lubuskiego.

1.10.3. NATURA 2000.

Według art. 25 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „sieć obszarów Natura 2000” obejmuje: 1) obszary specjalnej ochrony ptaków; 2) specjalne obszary ochrony siedlisk; 3) obszary mające znaczenie dla Wspólnoty. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust 1 pkt 1 – 4 i 6 – 9”. Formy te to: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

Sieć Natura 2000 to sposób na wypełnienie zobowiązań Unii Europejskiej, nałożonych przez Konwencję z Rio. Podstawę prawną sieci Natura 2000 stanowią dwa akty prawne: tak zwana Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 02 kwietnia 1979 roku o ochronie dzikich ptaków) i Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 roku o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory). Przewidują one stworzenie systemu obszarów, połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących razem spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zadaniem będzie utrzymanie różnorodności biologicznej przez ochronę najcenniejszych, najrzadszych elementów przyrody, ale też najbardziej typowych, wciąż jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla regionów biogeograficznych. Tworzenie takiej sieci jest obowiązkiem każdego kraju członkowskiego UE, gdyż dyrektywy unijne mają charakter tak zwanego „twardego prawa”, a więc muszą być przestrzegane pod groźbą sankcji finansowych.

Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje prawie 20 % powierzchni lądowej kraju. W jej skład wchodzi 849 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (obszary „siedliskowe” – przyszłe specjalne obszary ochrony siedlisk) oraz 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków. Wśród nich są 2 obszary położone na terenie gminy Jasień:

- „Dolina Lubszy” (kod PLH 080057 – SOO Specjalny Obszar Ochrony) zlokalizowana w centralnej części gminy;
- „Lubski Łęg Śnieżycowy” (kod PLH 080065 – SOO Specjalny Obszar Ochrony) zlokalizowany fragmentarycznie w północnej części gminy.

DOLINA LUBSZY (PLH 080057):

„Dolina Lubszy” (całkowita powierzchnia 724,52 ha) stanowi część zatwierdzonego Obszaru Natura 2000 „Uroczyska Borów Dolnośląskich”. W granicach obszaru znajduje się południowa część doliny rzeki Lubszy, należąca do mezoregionów Wzniesień Żarskich, Kotliny Zasięckiej i Wzniesień Gubińskich. Do najcenniejszych siedlisk przyrodniczych należą łągi olszowe i olszowo – jesionowe, które lokalnie wyróżnia często masowa obecność pióropusznika strusiego *Matteuccia struthiopteris*. Zachowały się tam również fragmenty łągów

źródłiskowych *Carici remotae–Fraxinetum*. Lasy bagienne reprezentowane są przez zespoły brzeziny bagiennej *Vaccinio–Betuletum pubescentis* i osłu torfowcowego *Sphagno–Alnetum*. Ze względu na znaczne przekształcenie roślinności w dolinie rzeki (pinetyzacja) fitocenozy grądów i łągów wiązowo – jesionowych nie zajmują większych powierzchni. Na uwagę zasługuje niewielkie torfowisko koło Lipska Żarskiego, na którym stwierdzono między innymi zespół *Caricetum paniceo–lepidocarpae*. Głównym zagrożeniem jest borowienie siedlisk powodowane pinetyzacją znacznej części doliny rzeki, zwłaszcza wyższych terasów. Mamy tam często do czynienia z leśnymi zbiorowiskami zastępczymi na siedliskach łągu wiązowo – jesionowego, grądu, kwaśnej dąbrowy i brzeziny bagiennej. Zagrożenie stanowią również obce gatunki krzewów, lokalnie wykazujące tendencje do rozprzestrzeniania się, a tym samym neofityzacji zbiorowisk leśnych. Należą do nich *Amelanchier spicata*, *Physocarpus opulifolius* i *Padus serotina*. W korycie rzeki spotyka się różnego rodzaju odpady, np.: opony, zużyty sprzęt AGD i inne. Obszar w 80,57 % mieści się w granicach OChK „Wschodnie okolice Lubska”.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (pogrubioną czcionką oznaczono siedliska priorytetowe):

- 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi;
- 3130 brzegi lub osuszone dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto–Nanojuncetea*;
- 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*;
- 4030 suche wrzosowiska (*Calluno–Geniston*, *Pohlio–Callunion*, *Calluno–Arctostaphylon*);
- 6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*);
- 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*);
- 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio–Caricetea*);
- 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk;
- 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio–Carpinetum*, *Tilio–Carpinetum*);
- 9190 pomorski kwaśny las brzoźowo – dębowy (*Betulo–Quercetum*);
- **91D0 bory i lasy bagienne** (*Vaccinio uliginosi–Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi–Pinetum*, *Pino*);
- **91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo–fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*);
- 91F0 łągowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe (*Ficario–Ulmetum*);
- 91T0 sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio–Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano–Pinetum*).

Bezkęgowce wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*.

SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*;
- 1355 Wydra *Lutra lutra*.

Klasy siedlisk przyrodniczych (% ogólnej powierzchni):

- lasy iglaste – 42,64 %;
- lasy mieszane – 37,38 %;
- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 19,17 %;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 0,82 %.

LUBSKI ŁĘG ŚNIEŻYCOWY (PLH 080065):

„Lubski Łęg Śnieżycowy” (całkowita powierzchnia 64,98 ha) to niezwykle ciekawy przyrodniczo, zwarty kompleks łągów i grądów usytuowany nad rzeką Lubszą, przylegający od wschodu do miasta Lubsko. Dominującym siedliskiem jest dobrze wykształcony łąg dębowo – wiązowo – jesionowy, który w partiach bardziej oddalonych od rzeki przechodzi w łąg połęgowy. W części wschodniej występują duże, zwarte płaty śnieżycy wiosennej *Leucojum vernum*. Wśród zagrożeń należy wymienić obniżanie się poziomu rzeki Lubszy i brak zalewów koniecznych dla właściwej dynamiki lasu łągowego. Na znacznej części obszaru, w wyniku zmiany warunków wodnych, dochodzi do procesu grądowienia. Wzdłuż Lubszy rozwijają się ekspansywnie zarośla rdestowca ostrokończystego *Reynoutria japonica*, jednak gatunek ten nie wnika głębiej w drzewostan. Potencjalnym zagrożeniem jest projektowana obwodnica Lubaska, która w planach ma przeciąć kompleks leśny z północy na południe. 99,85 % obszaru znajduje się w granicach OChK „Wschodnie okolice Lubaska”. Na terenie gminy Jasień PLH 080065 zajmuje jedynie niewielki fragment zlokalizowany w północnej części gminy.

Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (pogrubioną czcionką oznaczono siedliska priorytetowe):

- 9170 łąg środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Gallio–Carpinetum*, *Tilio–Carpinetum*);
- **91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe** (*Salicetum albo–fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*);
- 91F0 łągowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe (*Ficario–Ulmetum*).

RYBY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*

Inne ważne gatunki roślin:

- Kokorycz wątła *Corydalis intermedia*;
- Śnieżycy wiosenna *Leucojum vernum*.

Klasy siedlisk przyrodniczych (% ogólnej powierzchni):

- lasy liściaste zrzucające liście na zimę – 97,57 %;
- łąki wilgotne, łąki świeże – 2,34 %;
- ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie) – 0,09 %.

Dotychczas dla obszarów NATURA 2000 „Dolina Lubszy” (PLH 080057) i „Lubski Łęg Śnieżycowy” (PLH 080065) nie sporządzono jeszcze planów zadań ochronnych.

1.10.4. Użytki ekologiczne.

Na podstawie art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

Na terenie gminy Jasień zlokalizowane są 4 użytki ekologiczne:

- „Bagna Jasieńskie”;
- „Kanały”;
- „Rabaty”;
- „Torfowisko Guzów”.

„Bagna Jasieńskie”:

Użytek ekologiczny „Bagna Jasieńskie” ustanowiono na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 5 z dnia 25 marca 2002 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 44, poz. 554). Powierzchnia użytku wynosi 13,47 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Budziechów. Przedmiotem ochrony jest miejsce lęgowe ptaków, stanowisko żmii zygzakowatej i stanowisko grzybieni białych.

„Kanały”:

Użytek ekologiczny „Kanały” ustanowiono na podstawie Uchwały nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody i użytek ekologiczny. Powierzchnia użytku wynosi 3,06 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Budziechów. Przedmiotem ochrony jest sieć kanałów po eksploatacji torfu oraz miejsce występowania grzybieni północnych.

„Rabaty”:

Użytek ekologiczny „Rabaty” ustanowiono na podstawie uchwały nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody i użytek ekologiczny. Powierzchnia użytku wynosi 1,39 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Budziechów. Przedmiotem ochrony jest miejsce występowania bagna zwyczajnego.

„Torfowisko Guzów”:

Użytek ekologiczny „Torfowisko Guzów” ustanowiono na podstawie Rozporządzenia Wojewody Lubuskiego Nr 5 z dnia 25 marca 2002 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 44, poz. 554). Powierzchnia użytku wynosi 92,4021 ha i zlokalizowany jest w obrębie ewidencyjnym Guzów. Przedmiotem ochrony jest miejsce występowania rzadkich gatunków roślin, zwierząt i ptaków. Znajdują się tu między innymi takie gatunki chronionych roślin jak: grzybień północny, jaskier wielki, kłóć wiechowata, podkolan biały, przygielka biała, storczyk krwisty, wełnianka wąskolistna i wrzosiec bagienny. Fauna torfowiska to przede wszystkim miejsce lęgowe 34 gatunków ptaków. Wśród nich dominują: potrzos, rokitniaczek i trzciniaczek. Spotyka się także bączka, kureczkę nakrapianą i świerszczaka. Gniazduje tu także od 3 do 5 par żurawia. Zaobserwowano tu również: 2 pary bociana czarnego, czaplę, kanię czarną i trzmielojada. Użytek ekologiczny „Torfowisko Guzów” znajduje się w granicach OChK „Wschodnie okolice Lubska”.

1.10.5. Pomniki przyrody.

Według art. 40 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „pomnikami przyrody” są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzska,

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie”. Pomniki przyrody są ważnym elementem składowym krajobrazu, podnoszą jego piękno, posiadają wysokie walory dydaktyczne i edukacyjne.

Na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 11 pomników przyrody w postaci 7 pojedynczych okazów drzew, 3 skupień (grup) drzew oraz 1 powierzchniowego pomnika przyrody.

TABELA 43: Gmina Jasień – wykaz pomników przyrody.

L.p.	Nazwa pomnika	Opis pomnika	Obwód na wysokości 1,3 m (cm)	Wysokość w m	Lokalizacja (działka ewidencyjna)	Podstawa prawna
1	sosna zwyczajna <i>Pinus sylvestris</i>	sosna o oryginalnym kształcie w formie odwróconej litery Y	230	22	Jasionna (263)	1
2	naturalne źródło	naturalne źródło ze stanowiskiem bagna zwyczajnego o powierzchni 4,15 ha	–	–	Jurzyn (166)	1
3	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	skupienie drzew: grupa 3 dębów szypułkowych	480 360 400	28 28 28	Jasionna (92)	2
4	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	372	21	Guzów (290)	3
5	wiąz szypułkowy <i>Ulmus minor</i>	pojedyncze drzewo: wiąz szypułkowy	310	24	Roztoki (439)	3
6	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	350	24	Roztoki (442)	3
7	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	pojedyncze drzewo: dąb szypułkowy	375	27	Zabłocie (506)	3
8	dąb szypułkowy <i>Quercus robur</i>	skupienie drzew: grupa 4 dębów szypułkowych na obszarze 0,20 ha	410 415 418 390	26 26 26 25	Zabłocie (520)	3
9	buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i>	pojedyncze drzewo: buk zwyczajny	311	b.d.	Jasień (77/2)	4
10	klon jawor <i>Acer pseudoplatanus</i>	pojedyncze drzewo: klon jawor	267	b.d.	Jasień (77/2)	4
11	miłorząb dwukłapowy <i>Ginkgo biloba</i>	skupienie 2 drzew miłorzębu dwukłapowego	240 275	b.d.	Jasień (76/19)	4

Podstawa prawna:

- 1 – Uchwała nr XIV/100/04 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 03 czerwca 2004 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 41 z dnia 23.06.2004 roku).
- 2 – Rozporządzenie Wojewody Lubuskiego nr 33 z dnia 19 maja 2006 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 38, poz. 833 z dnia 05.06.2006 roku).
- 3 – Uchwała nr XXXVI/243/06 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 lipca 2006 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 68, poz. 1479 z dnia 07.09.2006 roku).
- 4 – Uchwała nr XXXIII/307/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 marca 2014 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 28.03.2014 roku, poz. 758).

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, 2021.

1.10.6. Ochrona gatunkowa fauny i flory.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody „*ochrona gatunkowa*” ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej”.

Gmina Jasień nie posiada opracowanej inwentaryzacji przyrodniczej, która udokumentowałaby występowanie roślin i zwierząt chronionych na terenie całej gminy. Dokładnie zbadane zostały jedynie: rejon sołectwa Zabłocie (inwentaryzacja ornitologiczna i chiropterologiczna na potrzeby opracowania *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie*), obszary NATURA 2000 i użytki ekologiczne, przy opisie których podano wykaz roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową (podrozdziały nr I.1.8. i I.1.9. oraz I.1.10.3. i I.1.10.4.). Charakterystyczny i potencjalny skład gatunkowy flory i fauny (w tym objętej ochroną gatunkową) dla pozostałych obszarów gminy przedstawiono w podrozdziałach dotyczących szaty roślinnej i zwierząt (podrozdziały nr I.1.8. i I.1.9).

1.10.7. Geostanowiska.

Geostanowiska nie są szczególną formą ochrony przyrody w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Geostanowiska, nazywane również geotopami, to szczególnie wartościowe stanowiska geologiczne mające znaczenie dla zrozumienia historii Ziemi. Są to fragmenty geosfery o zróżnicowanej wielkości od pojedynczych obiektów lub grup obiektów po obszary geologiczne lub geomorfologiczne (np.: wał morenowy), reprezentatywne dla danego regionu. Mogą to być głązy narzutowe lub ich skupiska, odsłonięcia geologiczne, skupiska kopalnej fauny i flory, wychodnie skalne, ciekawe formy krajobrazu, a nawet budynki z kamienia.

Na terenie gminy Jasień nie występują geostanowiska ujęte w Centralnym Rejestrze Geostanowisk Polski prowadzonym przez Państwowy Instytut Geologiczny.

1.10.8. Powiązania przyrodnicze – elementy systemu ECONET-PL i CORINE/NATURA 2000.

Rozwój gospodarczy w XX wieku przyczynił się do gwałtownego wzrostu ilości zanieczyszczeń emitowanych do środowiska i jego całkowitej lub częściowej degradacji. Presja człowieka na przyrodę doprowadziła do zaniku wielu gatunków flory i fauny, postępującej synantropizacji oraz fragmentacji naturalnych ekosystemów. W celu zjednoczenia wysiłków na rzecz zachowania i ochrony środowiska przyrodniczego ustanowiono szereg porozumień i konwencji międzynarodowych, których sygnatariuszem jest również Polska. Jedną z ważniejszych

inicjatyw krajów Wspólnoty Europejskiej, przyczyniającą się do integracji współpracy w dziedzinie ochrony przyrody jest koncepcja utworzenia Europejskiej Sieci Ekologicznej (**EECONET**).

Sieć EECONET mają stanowić obszary powiązane przestrzennie i funkcjonalnie oraz objęte różnymi, wzajemnie się uzupełniającymi formami ochrony przyrody. Dla ochrony środowiska oraz poprawy jego funkcjonowania biologicznego i zwiększenia bioróżnorodności powstała krajowa sieć ekologiczna **ECONET – PL**, która jest częścią Europejskiej Sieci Ekologicznej **EECONET**, utworzonej w celu zintegrowania istniejących obszarów chronionych w poszczególnych krajach europejskich oraz potencjalnych obszarów przewidzianych do ochrony w jeden spójny system, zgodnie z przyjętymi międzynarodowymi kryteriami i standardami (koncepcja Europejskiej Sieci Ekologicznej została przyjęta przez Radę Europy w 1992 roku). Zasadniczymi elementami sieci są:

- obszary węzłowe, w których wyróżniono biocentra i strefy buforowe;
- korytarze ekologiczne.

Obszary węzłowe odznaczają się dużą różnorodnością gatunkową oraz różnorodnością form krajobrazowych i siedliskowych. Stanowią ostoję gatunków rodzimych i wędrownych, zwłaszcza rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Wyróżnione w obszarach węzłowych biocentra obejmują obszary nagromadzenia największych walorów przyrodniczych. Otoczone są strefami buforowymi, które mają wyróżniające się walory, ale nie tak wysokie jak walory biocentrów. Natomiast korytarze ekologiczne to struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich.

Według koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska (Liro, 1998) przez teren gminy Jasień nie przebiegają korytarze ekologiczne oraz nie występują obszary węzłowych zarówno o znaczeniu krajowym jak i międzynarodowym. Można jednak stwierdzić, że przepływająca przez gminę rzeka Lubsza wraz ze swoimi dopływami oraz rozległe tereny leśne pełnią rolę lokalnych korytarzy ekologicznych. Tym samym rejon gminy Jasień jest bezpośrednio i pośrednio powiązany z innymi obszarami węzłowymi oraz korytarzami ekologicznymi zlokalizowanymi w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego:

Międzynarodowe korytarze ekologiczne:

- 17m – Lubuski Odry.

Krajowy obszar węzłowy:

- 9K – Bory Dolnośląskie.

Krajowe korytarze ekologiczne:

- 31k – Dolnej Nisy Łużyckiej;
- 32k – Dolnego Bobru.

Korytarze sieci ECONET – PL pokrywają się zasadniczo z korytarzami ekologicznymi wyznaczonymi dla całego obszaru Polski w opracowaniu *Projekt korytarzy ekologicznych w Polsce*, sporządzonym przez Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk (Białowieża, 2005 ; aktualizacja 2011), z którego wynika, że bezpośrednio przez gminę Jasień przebiegają korytarze ekologiczne „GKZ–3 Łużyce” (niemal cały obszar gminy za wyjątkiem części północno – wschodniej i terenów zabudowanych) oraz „GKZ–2A Bory Zielonogórskie zachodnie” (północno – wschodnia część gminy). Sąsiadują one bezpośrednio z następującymi korytarzami:

- „GKZ–19 Dolina Środkowej Odry” – od północy;
- „KZ – 2B Bory Zielonogórskie wschodnie” – od wschodu;
- „KZ–5B Dolina Bobru” – od południowego – wschodu;
- „GKZ–4 Bory Dolnośląskie” – od południa;

- korytarze ekologiczne po stronie niemieckiej – od zachodu.

Powyższe korytarze odzwierciedlono także w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*³⁵.

W związku z powyższym należy unikać przerywania bądź przegradzania korytarzy przez lokalizację zabudowy inwestycji liniowych i innych obiektów inżynieryjnych. Na terenach, gdzie korytarze ekologiczne uległy przerwaniu, należy dążyć do poprawy tej sytuacji przez lokalizację zieleni towarzyszącej i uzupełniającej oraz specjalnych urządzeń wspomagających migrację zwierząt.

1.10.9. Założenie parkowe.

Założenia parkowe nie są szczególną formą ochrony przyrody w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Część z nich podlega ochronie konserwatorskiej jako zabytki kultury. Jednak duże walory przyrodnicze ich terenów, a także bezpośrednie sąsiedztwo terenów zurbanizowanych, dla których pełnią ogromną rolę środowiskotwórczą i biocenotyczną, predysponują do przedstawienia tych obszarów w rozdziale dotyczącym ochrony przyrody. Na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 8 założeń parkowych (dworskie, pałacowe, krajobrazowe) z wyróżniającym się drzewostanem. Występują one w miejscowościach:

- Golin – ujęty w gminnej ewidencji zabytków;
- Jaryszów;
- Jasień;
- Jasionna – ujęty w rejestrze zabytków województwa lubuskiego;
- Lipsk Żarski;
- Lisia Góra;
- Świbna – ujęty w gminnej ewidencji zabytków;
- Zabłocie – ujęty w gminnej ewidencji zabytków.

Większość założeń parkowych, poza parkiem miejskim w Jasieniu, pozostaje w zaniedbaniu bądź jest całkowicie zdewastowana.

1.10.10. Pozostałe elementy środowiska przyrodniczego podlegające ochronie.

Na podstawie przepisów odrębnych ochronie na omawianym terenie podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona i zadrzewienia;
- gleby klasy III;
- udokumentowane złoża kopalin;
- wody powierzchniowe i podziemne;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

Lasy i grunty leśne:

Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6980,61 ha³⁶ i stanowią 55,06 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6780,51 ha³⁷ co stanowi

³⁵ Uchwała nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 02 maja 2018 roku, poz. 1163).

³⁶ Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.

³⁷ 2019 rok według GUS 2021.

53,48 % powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w północno – wschodnich (na północ od wsi Zabłocie), południowych (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Rostoki, Świbna), centralnych (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodnich (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) rejonach gminy. W strukturze gatunkowej zdecydowanie dominuje sosna, stanowiąca 90,60 % ogólnej powierzchni drzewostanów.

Zieleń urządzona i zadrzewienia:

Zieleń urządzona na terenie gminy reprezentowana jest przede wszystkim w formie zieleni parkowej, alei i szpalerów przydrożnych oraz śródpolnych, zieleni cmentarnej i przykościelnej – chronionych zapisami ustawy z dnia 15 lutego 1962 roku o ochronie dóbr kultury i muzeach oraz dodatkowo w formie zieleni przyzagrodowej. Ważnym dziedzictwem kulturowym, poza zabytkowymi parkami, są cmentarze, zarówno istniejące jak i zamknięte, oraz tereny zieleni pocmentarnej i przykościelnej, usytuowane przeważnie w otoczeniu zabytkowych zespołów kościelnych. Ochronie podlega także pozostała zieleń i zadrzewienia w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (rozdział 4). Zadrzewienia i zakrzewienia obejmują łącznie 74,9797 ha³⁸ co stanowi 0,59 % ogólnej powierzchni gminy.

Ochrona gleb:

Stosownie do ustawy z dnia 03 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie podlegają kompleksy użytków rolnych z glebami zaliczonymi do wysokich klas bonitacyjnych (klasy I – III) oraz kompleksy użytków rolnych klas IV – VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego na terenach wiejskich. Na terenie gminy dominują gleby o przeciętnych walorach dla rolnictwa. Gleby o wysokiej wartości bonitacyjnej (klasy III) obejmują łącznie 444,3107 ha³⁹ i stanowią 12,14 % ogólnej powierzchni gruntów ornych (2,95 % ogólnej powierzchni gminy) oraz 4,58 % ogólnej powierzchni użytków zielonych (0,55 % ogólnej powierzchni gminy). W związku z powyższym tylko nieznaczna część powierzchni gruntów ornych oraz użytków zielonych podlega ochronie, a dalszy rozwój przestrzenny poszczególnych miejscowości wiejskich nie wymagałby głębokiej ingerencji w ochronę gleb.

Ochrona złóż kopalin:

Złożem kopaliny jest nagromadzenie minerałów i skał, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Zgodnie z ustawą z dnia 09 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze w celu określenia granic złoża, jego zasobów oraz geologicznych warunków występowania sporządza się dokumentację geologiczną. Udokumentowane złoża kopalin uwzględnia się w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze gminy udokumentowanych jest aktualnie 5 złóż kopalin: 1 złożo węgla brunatnego „Lubsko”, 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów” i „Jasień II” oraz 2 złoża kruszywa naturalnego „Guzów” i „Jasionna”. Złożo surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień I” zostało wykreślone z bilansu zasobów. Na złożu surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień II” wyznaczono obszar i teren górniczy „Jasień IIA”.

³⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

³⁹ Według ewidencji gruntów, 2021.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:

Ochrona wód polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami przez zapobieganie naruszeniu równowagi przyrodniczej i przeciwdziałanie wywoływaniu w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi, świata roślinnego i zwierzęcego oraz gospodarki narodowej. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne ochronie podlegają wody śródlądowe powierzchniowe i podziemne oraz obszary ich zasilania. Na obszarze gminy wody powierzchniowe (wody płynące i stojące) zajmują łącznie powierzchnię 51,5448 ha⁴⁰, co stanowi 0,41 % ogólnej powierzchni gminy. Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych* (GZWP) (Kleczkowski, 1990) przez centralną część gminy przebiega, z północnego – wschodu na południowy – zachód, czwartorzędowy główny zbiornik wód podziemnych nr 301 „Pradolina Zasięki – Nowa Sól”. Jednakże dotychczas nie sporządzono stosownej dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP nr 301 w rejonie gminy Jasień. Większe udokumentowane i eksploatowane ujęcia wód podziemnych występują w Jasieniu (SUW Leśna i SUW Wodna) i Jasionnej (SUW Glinka Górna). Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2009 roku (Dz. U. z 2009 roku nr 106, poz. 882) w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy, sporządzono stosowny dokument (*Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry* przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku), określający zasady gospodarowania wodami podziemnymi i powierzchniowymi, w tym dla rejonów JCWPd nr 76 i 77 oraz JCWP nr: PLRW600018174816, PLRW600019174871, PLRW60001696, PLRW600017174829, PLRW600017174849, PLRW600017174818, PLRW600017174869, obejmujących swym zasięgiem rejon gminy Jasień.

Ochrona krajobrazu:

Struktura przestrzenna krajobrazu jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na wartość przyrodniczą obszaru. Najważniejszymi elementami krajobrazu, które powinny podlegać ochronie są: lasy, większe zadrzewienia nieleśne, zadrzewienia śródpolne, pasy zieleni wzdłuż dróg i cieków wodnych, naturalne łąki w dolinach rzecznych, a także koryta rzek. Lasy, większe zadrzewienia lub zwarte, ekstensywnie użytkowane łąki spowalniają szybkość odpływu składników mineralnych oraz warunkują prawidłowe krążenie wody, pierwiastków i energii w środowisku. Zadrzewienia śródpolne ograniczają erozję wietrzną gleb, parowanie wody z gleb, szczególnie w okresie letnim oraz są miejscem bytowania gatunków zwierząt żywiących się wieloma szkodnikami upraw. Pasy zieleni przydrożnej zapobiegają tworzeniu się zasp śnieżnych na drogach. Szczególnie liczne dodatkowe korzyści występują w przypadku zachowania mało przekształconych rzek i ich dolin. Ochrona niezajętych przez przemysł, budownictwo, infrastrukturę techniczną i użytkowanie rolnicze dolin rzecznych bez obwałowań lub z wałami odsuniętymi daleko od rzeki, zapewnia nie tylko prawidłowe funkcjonowanie środowiska, ale także sprzyja lepszemu zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu miejscowości położonych w dolinach rzecznych, ochronie wód rzek przed zanieczyszczeniami obszarowymi pochodzenia rolniczego i samooczyszczaniu się tych wód. Takie doliny rzeczne pełnią rolę korytarzy ekologicznych zapewniających prawidłowe funkcjonowanie zespołów roślinnych i zwierzęcych. Struktura przestrzenna krajobrazu musi być odpowiednio uwzględniana w procesie planowania przestrzennego. Zachowaniu najistotniejszych obszarów o cennych walorach krajobrazowych służy tworzenie form ochrony przyrody wymienionych w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.

⁴⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

1.10.11. Audyt krajobrazowy.

Ze względu na brak obowiązującego audytu krajobrazowego w niniejszym opracowaniu nie zawarto zapisów dotyczących rekomendacji, wniosków oraz granic krajobrazów priorytetowych wynikających z audytu krajobrazowego.

1.10.12. Obszary proponowane do objęcia ochroną.

Obecny system obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, obejmujących gminę Jasień, składa się z 1 obszaru chronionego krajobrazu, 2 obszarów NATURA 2000, 4 użytków ekologicznych oraz 11 pomników przyrody. Taki system wydaje się być wystarczający odnośnie zabezpieczenia najcenniejszych walorów krajobrazowo – przyrodniczych gminy, które wyróżniają się walorami w skali lokalnej i regionalnej. Jak dotychczas nie wyróżniono dodatkowych obszarów, które zasługują na potrzebę objęcia określoną formą ochrony przyrody.

1. 11. Warunki podłoża budowlanego⁴¹.

Ocenę warunków podłoża budowlanego określono z pominięciem obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze, obszarów występowania złóż kopalin i wyrobisk górniczych, terenów leśnych, gleb chronionych III klasy bonitacyjnej, łąk na glebach pochodzenia organicznego, terenów zieleni urządzonej oraz rejonów zwartej zabudowy miejskiej. W tak określonych granicach wyróżniono dwie podstawowe kategorie obszarów:

- warunki korzystne dla budownictwa;
- warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo.

Warunki korzystne dla budownictwa wyznaczono w miejscach, gdzie występują grunty spoiste: zwarte, półzwarte i twaroplastyczne oraz grunty niespoiste: średniozagęszczone i zagęszczone. Tereny te charakteryzują się także brakiem występowania intensywnych procesów współczesnych przekształceń powierzchni terenu oraz głębokością zalegania zwierciadła wody poniżej 2 m p.p.t. Do rejonów o korzystnych warunkach dla budownictwa zaliczono obszary występowania gruntów morenowych spoistych, zbudowanych z glin zwałowych zlodowaceń środkowopolskich (odry) i północnopolskich (wisły), mioceńskiej serii ilastej oraz gruntów niespoistych, do których należą czwartorzędowe piaski i żwiry rzeczne, wodnolodowcowe, lodowcowe, morenowe, ozów oraz tarasów rzecznych, a także utwory serii Gozdnicy. Gliny zwałowe zlodowacenia odry (przyjmowane jako skonsolidowane) występują w stanie zwartym, twaroplastycznym, natomiast młodsze gliny zlodowacenia wisły traktowane są jako nieskonsolidowane i mało spoiste. Granica pomiędzy utworami zlodowacenia wisły i odry przebiega we wschodniej części gminy. Iły serii poznańskiej cechuje stan zwarty i półzwarty, są one bardzo spoiste i mogą wykazywać tendencje do pęcznienia i skurczu w warunkach zmian wilgotności. Osady piaszczysto – żwirowe są na ogół średniozagęszczone i zagęszczone, a woda występuje w nich na głębokości poniżej 2 m p.p.t. Obszary o warunkach korzystnych dla budownictwa występują przede wszystkim w południowej, zachodniej i centralnej części gminy. Są to obszary niezaburzonych glaciektonicznie wzgórz morenowych [rejon: Bieszkowa, Bronic, Budziechowa, na południe od Golina, Guzowa (poza południową częścią) Jabłońca, Jaryszowa, na południe i północny – zachód od Jasienia, Jasionnej, Jurzyna, Lipska Żarskiego, Lisiej Góry, na południe od Mirkowic, Świbnej, na południowy – zachód od Wiciny, na południe i zachód od Zabłocia i Zieleńca] zbudowanych głównie z glin zwałowych i ich eluwiów piaszczystych oraz piasków.

⁴¹ Na podstawie *Objaśnień do Mapy Geosrodowiskowej Polski w skali 1:50000*, arkusze: Lubsko nr 609 (Maćków, 2006) i Krzystkowice nr 610 (Lewczuk, 2006).

Obszary o warunkach niekorzystnych, utrudniających budownictwo wyznaczono w miejscach występowania gruntów słabonośnych, do których należą: grunty organiczne, grunty spoiste w stanie plastycznym i miękkoplastycznym oraz grunty niespoiste luźne. Przy wyznaczaniu obszarów niekorzystnych wzięto pod uwagę także tereny o płytkim występowaniu wód gruntowych (0 – 2 m p.p.t.), obszary zalane przez powódź, obszary zabagnione i podmokłe oraz tereny o spadkach powierzchni powyżej 12 % i zmienione w wyniku działalności człowieka. Grunty organiczne, do których na terenie gminy należą torfy, namuły i gytie, występują w podmokłym i zabagnionym obszarze wzdłuż Kanałów: Tucholskiego, Wicina „B” i Zabłockiego oraz w okolicach Guzowa. Do gruntów spoistych w stanie miękkoplastycznym i plastycznym należą także mady holoceniowe oraz serie zastoiskowe zlodowaceń północnopolskich i środkowopolskich reprezentowane przez ropy, mułki i piaski. Są one podatne na procesy pęcznienia i skurczu w warunkach zmian wilgotności. Grunty niespoiste luźne reprezentują rzeczne piaski holoceniowe. Grunty występujące na tym terenie są zazwyczaj nasączone wodą, a cały obszar doliny charakteryzuje się dobrą retencyjnością zapobiegającą gwałtownemu przyborowi wód. Piaski rzeczne, holoceniowe o drobnym i średnim uziarnieniu występują tu w obniżeniach i dolinie rzeki Lubszy oraz wzdłuż innych cieków wodnych. Dotyczy to przede wszystkim rejonów: na południe od Guzowa, na północ i zachód od Jasienia, na północny – zachód od Mirkowic, w rejonie Roztoków, na północny – zachód i południowy – wschód od Wiciny i na północny – zachód od Zabłocia. Swym zasięgiem obejmują również część istniejących zabudowań w tych miejscowościach. Utwory te nasiąknięte są wodami podziemnymi pierwszego poziomu, a w okresach wzmożonych opadów atmosferycznych ulegają zalaniu przez wody powierzchniowe. Dlatego stwierdzone w tych rejonach warunki są niedostateczne. Warunki niekorzystne dla budownictwa na obszarach o spadkach powierzchni terenu powyżej 12 % lokują się w rejonie Wiciny, zaś ze względu na występowanie obszarów zagrożenia powodzią w dolinie rzeki Lubszy, głównie w rejonie Jasienia.

2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE I KULTUROWE.

2. 1. Historia i osadnictwo⁴².

Teren gminy Jasień jest częścią obszaru historycznych Dolnych Łużyc. Z danych Archeologicznego Zdjęcia Polski wynika, że względnie gęste zasiedlenie istniało tutaj w czasach pradziejowych. W miejscowości Wicina znajdują się stanowiska archeologiczne grodu (osady obronnej) z okresu kultury łużyckiej, datowanej na epokę żelaza, okres halsztacki z VII wieku p.n.e. We wczesnym średniowieczu tereny te zasiedlili słowiańscy Łużycanie. W początkowym okresie panowania dynastii piastowskiej Bolesław Chrobry włączył Łużyce do Polski, a jego następca Mieszko II utracił je na rzecz Marchii Wschodniej. Okresowo wschodnią częścią Łużyc władali książęta śląscy Henryk Brodaty i Henryk Jaworski, następnie na trwałe przyłączone zostały do Miśni, a później do Saksonii. W 1484 roku część Budziechowa i Jabłońca przeszło w posiadanie Brandenburgii. W 1815 roku panowanie nad całymi Łużycami rozciągnęły Prusy, a potem Rzesza Niemiecka, aż do roku 1945.

Zdecydowana większość, jeśli nie wszystkie miejscowości mają wczesnośredniowieczny rodowód. Do XIII wieku były to małe osady, rodowe bądź rodzinne. W XIII wieku, w rezultacie programowych działań, nastąpiła komasacja gruntów i nadanie wsiom racjonalnych planów. Wtedy też albo w następnym stuleciu powstały zapewne wszystkie miejscowości gminy. Niektóre wsie, tworzące już w XII wieku skupiska kilku gospodarstw rodzinnych, nie poddano reformie przestrzennej, pozostawiając w układzie amorficznym (Guzów, Lipsk Żarski, Lisia Góra), przekształconym w nowszych czasach w wielodrożnice. Najwięcej wsi otrzymało układ ulicowy (Bieszków, Bronice, Jasień, Mirkowice, Roztoki, Wicina, Zabłocie, Zieleniec), trzy ulicowo – placowy (Golin, Jurzyn, Świbna), dwie owalnicowy (Budziechów, Jabłoniec), jedna rzędowy (Jaryszów). Mimo niewątpliwie wczesnego pochodzenia wsi, ich udokumentowanie w źródłach pisanych jest późne. Należy to przypisać kruchości materiału oraz kataklizmom, w których były one unicestwiane. W zachowanych dokumentach najwcześniej wzmiankowany jest Budziechów (1250 rok). Jasień wymieniony został w 1321 roku, Jabłoniec w 1348 roku, Jaryszów w 1360 roku, a cała grupa pozostałych wsi w księdze ziemskiej z 1381 roku. Założone w XIII wieku, czy raczej zreformowane przestrzenie i prawnie wsie, pozostawały w mało zmienionych układach do XIX wieku, kiedy to niektóre z nich rozwinęły się terytorialnie, czasem dość znacznie (Jabłoniec, Wicina, Zabłocie). W przypadku wielu wsi ich układy przestrzenne zostały poszerzone o folwarki, zakładane już w czasach średniowiecznych i później. W kilku wsiach znajdują lub znajdowały się zespoły pałacowe lub dworskie z parkami (Budziechów, Golin, Jasionna, Świbna). Po 1945 roku wiele z nich uległo częściowej degradacji. Odrębną ewolucję przeszedł Jasień, który w 1660 roku otrzymał prawa miejskie. Ówczesny właściciel wsi Rudolf von Biinau sprowadził ze Śląska i Moraw prześladowanych tam protestantów, głównie rzemieślników i osadził ich w nowo wytyczonym mieście, które rozwinęło się w niewielki ośrodek rzemieślniczo – handlowy. Jasień był miastem otwartym, nigdy nie posiadał fortyfikacji miejskich. Rozwijał się jako ośrodek wytwórstwa włókienniczego i ceramicznego, a w XIX wieku maszynowego. Od XIII wieku część obszaru gminy stanowiło dobra dominium żarskiego, którym władały kolejno rody Dziewinów, Packów, Bibersteinów i Promnitzów. Poszczególne wsie oddawane były przez suwerenów żarskich w lenno różnym rodzinom rycerskim. Najczęściej występujące wśród lenników rody to von Gebelzig, von Kotwitz, a od XVI wieku także von Wiedebach.

⁴² Na podstawie: Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC sp. z o.o., *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Jasień*, Jasień 2000; Hładkiewicz W., Iłciów A., Kasprzak A., *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Wiejsko – Miejskiej Jasień*, Jasień 2002 oraz www.jasien.com.pl/historiagminy

JASIEŃ:

Pierwsza pisana wzmianka o Jasieniu pochodzi z 1000 roku i znajduje się w dokumencie wystawionym w Aachen 1 maja 1000 roku, w którym cesarz Otto III przekazuje między innymi osadę wiejską Gozenna należącą do grodu Niemptz, klasztorowi w Nienburgu nad rzeką Saale, na prośbę margrabiego Gego II (Geron II) za wstawiennictwem opata Eggiharda. Kolejne wzmianki pochodzą z 1012 roku i z 24 maja 1179 roku oraz z 4 czerwca 1216 roku. Wymienia się w nich wieś Gozewa. W XIV wieku wieś Jasień (Gassen) przechodzi w ręce rodziny von Wiedebach z Biecza („1321 nadanie tytułu Pana na Bieczu i Jasieniu rycerzowi Lorenz von Wiedebach”). Do roku 1642 (śmierć Kacpra von Wiedebach), Jasień pozostaje w rękach rodziny Wiedebach jako dobro szlacheckie. Majątek po Wiedebachach zostaje częściowo rozsprzedany. Wieś Jasień za zasługi lenne dla brata Kacpra – Hansa von Wiedebach z Golina (Gulen) otrzymała Marianna, żona Kacpra, która mieszkała w tym czasie w Świbnej. Marianna poślubia Rudolfa von Búnau. Rudolf von Búnau do roku 1648 nabywa inne dobra po rodzie Wiedebach i tworzy majątek Jasień, który skupiał wsie: Nowa Rola, Świbinki, Matuszowice, Bronice i Budziechów. W 1652 roku Rudolf von Búnau sprowadził ze Śląska i Moraw prześladowanych za wiarę protestantów i przekazał im zniszczone (podczas wojny 30-letniej [1618 – 1648]) gospodarstwa jasięńskie do zamieszkania. W 1656 roku Rudolf von Búnau został mianowany przez księcia sasko – merseburskiego starostą Dolnych Łużyc. 24 stycznia 1660 roku książę sasko – merseburski Christian I, pragnąc nagrodzić zasługi swego wasala Rudolfa von Búnau, przychylił się do jego próśb i nadał wiosce Jasień prawa miejskie. Miasto otrzymało nazwę od wsi, która liczyła około 300 mieszkańców. Jasień otrzymał prawo mili, urzędowania jarmarków z prawem browaru i wyszynku, targów, przywileje cechowe oraz samorząd miejski. Sprawowanie władz miejskich i sadownictwo do roku 1831 roku należało do właściciela miasta. Herbem Jasienia został herb fundatorów Jasienia rodziny von Búnau. Jest oto złoty łeb lwa ze złotą lilią heraldyczną na czerwonym polu. Herb ten nadano rodzinie w 1301 roku. W 1663 roku zakończono budowę kościoła protestanckiego (drewnianego) i szkoły. W 1731 roku w mieście wybuchł wielki pożar, który strawił prawie całe miasto. Po pożarze przebudowano miasto, powstały nowe budynki z cegły, a w 1733 roku rozpoczęto budowę nowego kościoła, który stoi do dziś. W 1738 roku po wygaśnięciu dynastii książąt sasko – merseburskich Dolne Łużyce przechodzą pod administrację księstwa saksońskiego, będącego wówczas w okresie wojen śląskich. Granica prusko – saksońska przechodziła przez Budziechów, a w Jasieniu stacjonował oddział wojsk saksońskich. Mieszkańcy Jasienia chronili się we dworze, który pomagał im płacąc kontrybucje, odrabiając służby wojskowe, stąd przy tym zubożał. Rozpoczęto sprzedawanie majątku. 16 i 17 sierpnia 1758 roku w Jasieniu kwaterował ze swoim sztabem Król Prus Fryderyk II. W latach 1764 – 1789 wybudowano w mieście zamek. W 1776 roku doszło do licytacji majątku ziemskiego wraz z miastem Jasień. Posiadłości kupił rotmistrz Abraham Gottfryd Filip von Rabenau, który w 1791 roku odsprzedaje go pruskiemu kapitanowi Ksaweremu von Ploetz, ten zaś w 1792 roku odstępuje majątek hrabiemu von Schlabrendorff. Majątek następnie w 1805 roku staje się własnością kapitana Baltazara Henryka Erdmunda von Zesch z Jasonnej, a po jego śmierci odziedziczył go syn królewski minister finansów Anton Henryk von Zeschau. W 1825 roku w wyniku postanowień Kongresu Wiedeńskiego, Dolne Łużyce przeszły pod panowanie Prus, dlatego von Zeschau sprzedał cały majątek za 69000 talarów swojemu szwagrowi Wilhelmowi Ludwikowi von Rebenau, a w 1831 roku dziedzicem majątku stał się Ludwig Henryk von Rabenau. Od tego czasu miasto zdobywa coraz większą samodzielność i niezależność od dworu. W 1850 roku powstała duża fabryka sukna, naprzeciw zamku przy rzece Lubica wybudowano przędzalnię wełny oraz młyny wodne. Powstały dwie cegielnie, których właścicielami byli: Ballak, Wűrzig i Freitag. 1 listopada 1854 roku na pierwszym niezależnym, samorządowym zgromadzeniu mieszkańców Jasienia wybrano burmistrza miasta. Został nim dotychczasowy naczelnik poczty Ferdynand Preuss, który sprawował tę funkcję do 1866 roku. W 1854 roku przybył do miasta młody czeladnik kowalski Theodor Flöther i założył nad rzeką małą kuźnię, która następnie rozbudowała się do dużego zakładu przemysłowego. W 1860 roku w 200 – lecie nadania praw miejskich Jasieniowi Rada Miejska uchwaliła nowy herb i pieczęć miejską. Dawne godło uzupełniono o trzy wieże, na środkowej ustawiono saksońskiego orła w koronie, w kartuszu z łbem lwa i wpisano datę 1660. Herb ten będzie funkcjonował do 1945 roku. W 1870 roku zmarł Ludwik Henryk von Rabenau. Wdowa po nim Emilia zaproponowała miastu kupno swych dóbr, ale majątek w 1870 roku nabyli kupcy z Drezna: W.Műller i B.Hering za 100000 talarów. Burmistrzem Jasienia został niejaki Wurm, a w 1876 Steinberg. W 1873 roku utworzono fabrykę Hipkowa produkującej urządzenia młyńskie. W 1881 roku miasto postanowiło położyć kres wyprzedaży majątku von Rabenau i kupiło od spadkobierców dobra ziemskie za 285000 marek. Zakupiony zamek Miasto przeznaczyło na ratusz miejski. W 1902 roku powstała w Jasieniu Szkoła Zawodowa. W czasie II Wojny Światowej (w sierpniu 1944 roku) utworzono w Jasieniu filię obozu koncentracyjnego Gross Rosen. 13 lutego 1945 roku do Jasienia wjechały wojska radzieckie. Rdzenni mieszkańcy Jasienia zostali zmuszeni do opuszczenia swoich domostw, a na ich miejsce przybyli Polacy przesiedleni z kresów wschodnich II Rzeczypospolitej. Od 1945 do 1950 roku Jasień wchodził w skład województwa wrocławskiego. Reformy administracyjne przeprowadzane w późniejszych latach (1950, 1957, 1975) spowodowały, że do 1998 roku Jasień wchodził w skład województwa zielonogórskiego. Natomiast reforma administracyjna z 1998 roku spowodowała, że od 1 stycznia 1999 roku Jasień znajduje się na terytorium województwa lubuskiego, powiat żarski.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Miasto o planie geometrycznym z trójbocznym rynkiem położone jest przy drodze i linii kolejowej Żary – Lubsko. Miasto, założone na północny – zachód od dawnej wsi zasiedlone zostało rzemieślnikami sprowadzonymi ze Śląska i Moraw. Dalszy rozwój przestrzenny wokół trójkątnego rynku i drogi przelotowej Żary – Lubsko, nastąpił w II połowie XIX wieku, dzięki powstałej fabryce maszyn rolniczych, cegielni i tartakom. Miasto z dominantą przestrzenną kościoła i zespołu pałacowo – parkowo – folwarcznego, położone jest na płaskim terenie w otwartym częściowo krajobrazie. W centrum miasteczka (na rynku) w 1734 roku wzniesiono zbór ewangelicki. Kilka lat później w 1780 roku wzniesiono pałac oraz zespół folwarczny. Układ obecnie jest nieco zniekształcony wyburzeniami i nowymi lokalizacjami z XIX i XX wieku. Zabudowa zwarta w układzie kalenicowym, parterowa i piętrowa sięga XVIII wieku. W większości jednak zabudowę stanowią budynki pochodzące z II połowy XIX i początków XX wieku. Nie brak także budynków współczesnych, z których niektóre nie pasują do historycznej przestrzeni. Pod koniec XIX wieku wzniesiono budynek poczty, a w pierwszej ćwierci XX wieku powstał dworzec kolejowy wraz z wieżą ciśnień. Wraz z rezydencją powstał park o charakterze krajobrazowym. Obok parku zieleni komponowana wiąże się z cmentarzem poewangelickim założonym w XIX wieku. Miasto Jasień do obecnej chwili zachowało swój pierwotny układ przestrzenny oparty na planie geometrycznym z trójbocznym rynkiem. Pomimo pewnego zniekształcenia z powodu braku zabudowy jednego z kwartałów stanowi on najcenniejszy zespół przestrzenny w gminie, wzbogacony interesującą zwartą zabudową i zespołem pałacowo – parkowym.

BIESZKÓW:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z planu ulicówki. Położona jest przy drodze powiatowej na południe od Wiciny. Wzmiankowana w 1381 roku, powstała zapewne w XIII wieku, być może jako wieś kolonialna. Ma zachowany układ przestrzenny powstały na planie ulicówki. Zabudowa zwarta, szczytowo – kalenicowa, pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku. Wiele budynków rozebrano po 1945 roku. Dominantą był zespół folwarczny, istniejący w XIX wieku, położony w południowej części wsi. Stracił na wartości dominancy, gdyż zachowały się pojedyncze budynki.

BRONICE:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z planu małej ulicówki. Położona jest przy drodze wojewódzkiej prowadzącej z Jasienia do Tuplic i Trzebiela. Powstała zapewne w średniowieczu. Zabudowa w starszej części wsi jest zwarta w układzie szczytowo – kalenicowym i pochodzi w większości z końca XIX i początku XX wieku. W zabudowę historyczną wprowadzono współczesną, dysharmonizującą zabudowę pawilonową. Dominantą, jaką był folwark w XIX wieku położony po wschodniej stronie wsi, straciła na wartości ze względu na liczne wyburzenia. Z zieleni komponowanej zachowała się wsi aleja klonowo – kasztanowa pochodząca prawdopodobnie z początku XX wieku i cmentarz z 2 połowy XIX wieku.

BUDZIECHÓW:

Wieś o planie owalnicy położona przy drodze wojewódzkiej łączącej Lubsko z Żarami. Wieś wzmiankowana w już 1250 roku. W 1356 roku należała do rodziny von Witzloben. W 1482 roku nastąpił podział miejscowości: część północna przypadła Brandenburgii, zaś część południowa pozostała w Saksonii. Dobrze zachowany układ przestrzenny (owalnicowy), z kościołem w nawsiu i usytuowanym założeniem dworskim. Zabudowa zwarta sięga połowy XIX wieku. Zagrody składają się z 4 – 5 budynków usytuowanych na planie podkowy lub litery „L”. Współcześnie wprowadzono dysharmonizujący pawilon. Najstarszą dominantą jest barokowy kościół wzniesiony w 1768 roku jako salowy na planie prostokąta. Od zachodu w 1882 roku dobudowano ceglana, neogotycka wieżę. Dominantę przestrzenną stanowi także zespół dworsko – folwarczny istniejący w XIX wieku, po południowej stronie wsi, w którym wyróżnia się dwór wzniesiony około 1800 roku w stylu klasycyzmu. Jest to budynek parterowy z użytkowym poddaszem, nakryty dachem mansardowym. Folwark założony na planie czworoboku, z którego pozostała obora z pierwszej połowy XIX wieku.

GOLIN:

Wieś o planie ulicowo – parkowym położona jest przy drodze powiatowej prowadzącej z Zieleńca do Lipska Żarskiego i do Jasienia przez Jabłońiec. Golin po raz pierwszy wymieniają dokumenty w 1312 roku jako lenna przynależne Bibersteinom. Wzmiankowana także w 1381 roku. Rozwinięta przestrzennie w XIX – XX wieku. Zwartą zabudową zagrodową w układzie

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

szczytowo – kalenicowym pochodzi z XIX wieku (w większości z II połowy XIX wieku) i początków XX wieku. Po zachodniej stronie wsi istniały dwa folwarki datowane na XIX wiek i początek XX wieku. Dominanty te straciły na wartości, gdyż z obu folwarków zachowały się do dzisiaj tylko nieliczne budynki. Znacznie zaniedbany park zlokalizowany w pobliżu dworu pochodzi z XIX wieku.

GUZÓW:

Wieś o planie wielodrożnicy położona przy drodze powiatowej prowadzącej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Na obrzeżach wsi płynie strumień Ług. Wzmiankowana w 1381 roku pod nazwą „Gostenschaw”, Zapewne pochodzi już z XIII wieku, być może jako rzędówka. W XIX – XX wieku pierwotny układ wsi rozwinął się w wielodrożnicę. Zabudowa zwarta, kalenicowo – szczytowa, pochodzi w większości z 3 i 4 ćwierci XIX wieku i początków XX wieku. Zagrody składają się z 4 – 5 budynków usytuowanych przeważnie na planie podkowy. Brak dominant.

JABŁONIEC:

Wieś o zatartym nieco planie owalnicowym rozwiniętym i przekształconym w XIX – XX wieku. Położona jest na południe od Jasienia, przy drodze powiatowej. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1348 roku. Jej metryka jest niewątpliwie starsza, zapewne z pierwszej połowy XIII wieku. Pierwotny układ owalnicowy jest nieco zatarty lecz wyraźnie czytelny w obecnym planie. Od 1482 roku do 1815 roku północna część wsi należała do Brandenburgii, południowa zaś do Saksonii. Jest tutaj kościół z 1719 roku. Zabudowa zagrodowa zwarta o układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi z II połowy XIX i początku XX wieku. Kilka budynków sięga końca XVIII wieku. Są one w złym stanie technicznym. Zagrody w kształcie litery „L” i podkowy. Dominantą wysokościową wsi jest kościół filialny wzniesiony w latach 1717 – 1719 w stylu barokowym. Murowany z kamienia i cegły, salowy, od wschodu zamknięty trójbocznie. Do kościoła przylega zakrystia i kruchta. Nad zachodnią częścią korpusu wzniesiono drewnianą wieżę zwieńczoną hełmem z latarnią.

JARYSZÓW:

Wieś o planie bez wyraźnego charakteru wywodzącego się z rzędówki. Położona jest przy drodze powiatowej na południe od Jasienia. Sądząc z niemieckiej nazwy zanotowanej w 1360 roku (Gerhardisdorf) wieś ma genezę kolonizacyjną. Powstała zapewne w pierwszej połowie XIII wieku, jako mała rzędówka. W bliżej nieokreślonym czasie, lecz najpewniej w średniowieczu, na skraju wsi założony został folwark, a w nowszych czasach także dwór i park. Park dworski założony w XIX wieku jest obecnie zdewastowany. Wieś o zabudowie rozluźnionej w układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi z końca XIX i początku XX wieku. Na zachodnim krańcu wsi współcześnie wzniesiono dysharmonizujące wielorodzinne budynki mieszkaniowe zlokalizowane w pobliżu folwarku. Dominantą jest zespół folwarczny położony w północno – zachodniej części wsi. Założony w II połowie XIX wieku na planie podkowy. Wśród zabudowy folwarcznej wyróżnia się pałac zbudowany w XVII wieku w charakterze obronnym. W XIX wieku przebudowano go gruntownie, zacierając cechy stylowe. Murowany z kamienia i cegły, na planie prostokąta, piętrowy, o dachu naczółkowym, rozebrany w 1986 roku.

JASIONNA:

Wieś o planie małej ulicówki, częściowo zatartej w XVII – XVIII wieku poprzez wprowadzenie zespołu folwarcznego. Położona jest przy drodze powiatowej na północny – zachód od Bronic. Powstała najpewniej w XIII wieku. W źródłach pisanych wymieniona dopiero w 1538 roku, jako własność Kalkreutów. W nieznanym czasie, w centrum wsi założono folwark. Zachowany pałac pochodzi z 1775 i folwark z 1767 roku. Zabudowa rozluźniona w układzie szczytowo – kalenicowym pochodzi w większości z 4 ćwierci XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest jednolite założenie folwarczne założone w XVIII wieku, w którym wyróżnia się pałac zbudowany w 1775 roku. Jest to piętrowy budynek założony na planie wydłużonego prostokąta, zamkniętego dachem mansardowym. Zabudowa folwarczna (parterowa) usytuowana jest wokół prostokątnego podwórza. Obok rezydencji w XVIII wieku założono park krajobrazowy.

JURZYN:

Wieś położona na południowy – zachód od Jasionnej przy drodze powiatowej. Mimo braku wczesnych danych źródłowych, małe założenie ulicowo – placowe oraz słowiański źródłostów nazwy wsi wskazują na jej wczesny rodowód, zapewne XIII wieczy. Wieś występuje w źródłach po raz pierwszy w 1538 roku jako własność rycerska, powiązana z dobrami Jasionnej. Jurzyn ma zachowany pierwotny układ przestrzenny. Plan wsi jest częściowo zatarty poprzez ubytki w zabudowie. Zabudowa rozluźniona w układzie kalenicowo – szczytowym pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku.

LIPSK ŻARSKI:

Wieś o planie małej wielodrożnicy położona jest przy drodze powiatowej na południowych kresach gminy. Pod koniec XIX wieku wprowadzono tu linię kolejową Jasień – Żary. Wzmiankowana w 1381 roku jako 10–łanowa, powstała dużo wcześniej i nie poddano jej reformie przestrzennej. W nieznanym czasie w amorficzny układ wprowadzono folwark. Zabudowa w większości z końca XIX wieku, rozluźniona o układzie szczytowo – kalenicowym. Dominantą jest założony w południowej części wsi w XIX wieku, na planie czworoboku folwark. Po 1945 roku stracił na wartości jako dominanta, gdyż większość budynków zostało rozebranych. Zachował się jeden budynek mieszkalny. Przy zespole folwarcznym zachował się park w stanie zaniedbania, założony w XIX wieku.

LISIA GÓRA:

Wieś o planie wielodrożnicy położona przy drodze wojewódzkiej Jasień – Tuplice – Trzebień. Niemiecka nazwa Lisegar powstała z przeinaczenia nazwy słowiańskiej. Pomimo, że wieś wzmiankowana jest dopiero w 1381 roku, powstała niewątpliwie wcześniej, w XIII wieku. Dzisiejszy układ wielodrożnicowy powstał w wyniku rozwoju wsi w XIX – XX wieku. Pierwotnie mogła być rzędówka. Zabudowa zagrodowa w układzie szczytowo – kalenicowym w większości pochodzi z końca XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest zespół folwarczy, położony w południowej części wsi, założony pod koniec XIX wieku, na planie wieloboku. Stracił na wartości jako dominanta, gdyż po 1945 roku część zabudowań rozebrano. W XIX wieku przy zespole folwarku założono park o charakterze krajobrazowym.

MIRKOWICE:

Wieś jest małą ulicówką o średniowiecznym rodowodzie, rozwiniętą przestrzennie w XIX – XX wieku. Pierwsza wzmianka pochodzi z 1381 roku. Położona jest na północny – wschód od Jasienia. Na obrzeżu wsi został założony folwark, zapewne już w średniowieczu. Obecnie jest to już wieś o planie wielodrożnicowym wywodzącym się z ulicówki, czytelnej jeszcze w obecnym planie wsi. Zabudowa wsi jest zwarta i pochodzi w większości z końca XIX wieku i początku XX wieku. Dominantą jest powstały w II połowie XIX wieku w południowej części wsi na planie czworoboku, zespół folwarczy. Zdegradowany poprzez wprowadzenie wielorodzinnego budynku mieszkalnego.

ROZTOKI:

Wieś o planie wielodrożnicy rozwiniętej w XIX – XX wieku z planu ulicowo – placowego, położona przy drodze powiatowej pomiędzy Wiciną a Bieszkowem. Wieś wymieniona w dokumencie z 1381 roku, jako 10–łanowa pod nazwą Rostok. Założona została najpewniej w pierwszej połowie XIII wieku, otrzymując układ małej ulicówki. W XIX – XX wieku rozrosła się w wielodrożnicę. Zabudowa w układzie kalenicowo – szczytowym, zwarta, pochodzi w większości z II połowy XIX wieku i początków XX wieku. We wsi zachował się krzyż pokutny. Brak dominant.

ŚWIBNA:

Wieś o planie ulicowo – placowym położona przy drodze wojewódzkiej Żary – Jasień – Lubsko. Widoczne jest przesunięcie drogi przelotowej na zachód od wsi. Nazwa wsi niewątpliwie słowiańska, lecz zniemczona już w średniowieczu (Czwippendorf), co oznacza, że przeprowadzona w XIII wieku reforma przestrzenna i prawna, powiązana została ze sprowadzeniem obcych kolonistów. Najstarsza wiadomość o niej pochodzi z rejestru z 1381 roku. W układzie wsi czytelny jest pierwotny układ ulicowo –

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

placowy. Zachowany pałac z 1710 roku oraz spichlerz folwarczny z 1772 roku. Zabudowa zagrodowa zwarta, w przewadze budynków ustawionych szczytowo, pochodzi z XIX wieku, przeważnie z jego II połowy i początków XX wieku. Dominantą przestrzenną jest XIX wieczny zespół pałacowo – parkowo – folwarczny położony w północno – zachodniej części wsi, na planie czworoboku, w którym znajduje się pałac i spichlerz. Wśród zabudowy folwarcznej wyróżnia się pałac wzniesiony w 1710 roku w stylu barokowym. Murowany z cegły, piętrowy założony na rzucie prostokąta o dachu mansardowym. W 1772 roku zbudowano spichlerz piętrowy o wysokim dachu, założony na planie prostokąta. Park, założony w XIX wieku jako park typu krajobrazowego, zachował się relikto.

WICINA:

Wieś o planie wielodrożnicy wywodzącej się z ulicówki rozwiniętej szczególnie w XIX – XX wieku położona jest przy drodze powiatowej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Plan wsi wzbogaca staw i kanał Wicina. Powstała zapewne w pierwszej połowie XIII wieku. Udokumentowana jest źródłowo w 1381 roku, kiedy zapisana została jako „Wiczen”. Założona w układzie ulicowym (czytelny do dzisiaj) w XIX wieku rozwinęła się przestrzennie w wielodrożnicę. W Wicinie znajduje się cenny zabytek archeologiczny – duże grodzisko z czasów kultury łużyckiej. Zabudowa zwarta, w starszej części w większości w układzie szczytowym. Pochodzi w większości z II połowy XIX wieku i początku XX wieku. Współcześnie wprowadzono dysharmonizujące budynki szkoły i plebani. Dominantą wysokościową jest kościół wzniesiony na wyniesieniu w XIX wieku, prawdopodobnie na miejscu starszego.

ZABŁOCIE:

W obecnym planie wielodrożnicy czytelny jest jeszcze pierwotny plan ulicówki rozwiniętej w XIX – XX wieku. Wieś położona przy drodze powiatowej z Jasienia w stronę Nowogrodu Bobrzańskiego. Zabłocie należy do największych wsi w gminie. Dziś wielodrożnica, założona została jako okazałych rozmiarów ulicówka. Ewidentnie słowiańska nazwa wskazuje na jej stary rodowód zapewne XIII – wieczny. Po raz pierwszy wymienione jako własności zarskich Bibersteinów w 1381 roku. Folwark, założony na obrzeżu wsi, powstał prawdopodobnie już w średniowieczu, lecz jego obecna zabudowa, podobnie jak okazałego parku, pochodzi z XIX wieku. Zabudowa zagrodowa, zwarta, w układzie szczytowym pochodzi z XIX wieku. Wiele budynków pochodzi z I połowy XIX wieku. Widoczny na XIX wiecznych planach zespół folwarczny, już współcześnie stracił charakter dominaty przestrzennej. Zachowany budynek zarządcówki wzniesionej z początku XX wieku, częściowo adaptowanej na kaplicę, pochodzi z dawnego zespołu folwarcznego założonego prawdopodobnie w XIX wieku, a zburzonego po 1945 roku. W XIX wieku założono zachowany do dzisiaj park o charakterze krajobrazowym.

ZIELENIEC:

Mała ulicówka, pochodzenia średniowiecznego położona przy drodze wojewódzkiej Jasień – Tuplice – Trzebiel. Do dziś zachowała swój pierwotny układ. Bez głębszych badań trudno powiedzieć czy niemiecka nazwa wsi jest tłumaczeniem słowiańskiej, czy odwrotnie. Wymieniona po raz pierwszy w 1381 roku jako wieś lenna przynależna władztwu zarskiemu. Plan wsi wywodzi się z małej ulicówki rozwiniętej w XIX i XX wieku. Zabudowa zagrodowa jest rozluźniona, szczytowo – kalenicowa i pochodzi z II połowy XIX wieku i początku XX wieku.

TABELA 44: Gmina Jasień – historyczne nazwy miejscowości.

Miejscowość	Historyczne nazewnictwo:			Data pierwszej wzmianki
	niemieckie	łużyckie	lata 1945 – 1947	
1	2	3	4	5
Jasień	Gassen	Gašyn	Goclaw, Jasioń	1000
Bieszków	Bertelsdorf	Bješkow	Bolesławice	1381
Bronice	Brinsdorf	Baranojce	Niewachłów	1538
Budziechów	Baudach	Budych	Budy, Budenice	1250
Golin	Guhlen	Gólin	Gołów	1312

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5
Guzów	Guschau	Gusow	Kusza, Gościeszów	1381
Jabłoniec	Gablentz	Jabłońc	Jablonka, Jabłonice	1348
Jaryszów	Gersdorf	Jaryšov	Jęczmienna Góra	1360
Jasionna	Jessen	Jeserňa	Janów	1538
Jurzyn	Jüritz	Jeżyn	Jurzyce, Jeżyce	1538
Lipsk Żarski	Liebsgen	Lipsk	–	1381
Lisia Góra	Liesegar	Liša Góra	Łysa Góra	1381
Mirkowice	Meiersdorf	Mirkojce	Majczówka	1381
Roztoki	Rodstock	Roztok	Strunnice	1381
Świbna	Zwippendorf	Šwibna	Michałówka	1381
Wicina	Witzen	Witcyn	Wilczyna, Wyczyn	1381
Zabłocie	Sablath, Raudenberg	Zabłoto	–	1381
Zieleniec	Grünholzel	Zeleny Gózdźik	Zielonka	1381

Źródło: Kasprzak D., Kasprzak Z., *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jasień na lata 2014 – 2017*, Jasień 2013.

W okresie ostatnich 20 lat na terenie gminy rozwija się nowa fala osadnictwa. Według danych GUS w latach 2000 – 2019 na terenie gminy Jasień powstało ogółem 208 budynków⁴³ (w samym mieście 145), z czego 131 to budynki mieszkalne⁴⁴ (w samym mieście 90), składające się na 140 mieszkań⁴⁵ (w samym mieście 96). Nowa zabudowa mieszkaniowa, mieszkaniowo – usługowa i usługowa, poza wypełnianiem luk i większych enklaw pustych przestrzeni, powstaje głównie na obrzeżach zwartych struktur funkcjonalno – przestrzennych poszczególnych miejscowości, zgodnie z ustaleniami obowiązujących planów miejscowych, a tam gdzie ich brakuje na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. Abstrahując od zabudowy gospodarczej (rolnictwo, produkcja, usługi) dominują budynki murowane o modernistycznej architekturze wykonane metodami współczesnej techniki budowlanej. Typowa zabudowa jednorodzinna składa się przeważnie z domu mieszkalnego jedno– lub dwukondygnacyjnego o dachu dwuspadowym, ustawionego frontem do drogi oraz (w przypadku zagród) budynków gospodarczych ustawionych szczytem lub frontem do drogi, również o typowej dwuspadowej konstrukcji dachu. Regułą dla budownictwa mieszkaniowego jest murowana konstrukcja budynków. Budynki gospodarcze wznosi się częściej z lekkich konstrukcji metalowych. Wykończenie elewacji budynków, rodzaj pokrycia dachowego, typ i konstrukcja płotu, elementy małej architektury, itp., są bardzo zróżnicowane i odpowiadają indywidualnym gustom właścicieli. Zabudowa wielorodzinna to najczęściej budynki o modernistycznej architekturze, o 2 lub 3 kondygnacjach plus użytkowe poddasze, dachy również są dwuspadowe lub wielospadowe.

⁴³ Według GUS to obiekt budowlany trwale związany z gruntem, posiadający fundamenty, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych (to jest ścian i przykryć), czyli obudowany ścianami w zasadzie ze wszystkich stron i pokryty dachem (...). Za odrębny budynek przyjęto budynek oddzielony od innych wolną przestrzenią, a w przypadku bezpośredniego przylegania do innego budynku w zabudowie zwartej lub do innych zabudowań (np.: przy budynkach zespolonych pod jednym dachem lecz spełniających różne funkcje gospodarcze) – budynek oddzielony ścianami szczytowymi. W budynkach mieszkalnych bliźniaczych i szeregowych za odrębny budynek należy uważać każdy segment zawierający odrębne wyjście na działkę, ulicę lub ogród.

⁴⁴ Według GUS to budynek przeznaczony na cele mieszkalne, zajęty przez lokale mieszkalne w całości, lub budynek zajęty przez lokale mieszkalne co najmniej w połowie, a w pozostałej części przez inne pomieszczenia, z wyjątkiem budynku mieszkalno – inwentarskiego lub mieszkalno – gospodarskiego.

⁴⁵ Według GUS to lokal składający się z jednej lub kilku izb i pomieszczeń pomocniczych, przeznaczony na stały pobyt osób – wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych; konstrukcyjnie wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

2. 2. Zabytki.

Obszar gminy Jasień jest terenem o dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi z różnych epok i formacji stylowych. Zachowały się tu interesujące zabytki architektury i sztuki, na skalę ponadlokalną, reprezentujące wysoki poziom artystyczny. Są to: kościoły, zespoły pałacowo – parkowe, folwarki, budynki mieszkalne (miejskie i wiejskie), użyteczności publicznej oraz gospodarcze i założenia cmentarne. Zachowały one elementy pierwotnych układów urbanistycznych i ruralistycznych. W okresie powojennym stopień zachowania historycznie ukształtowanych układów zabudowy poszczególnych miejscowości nie uległ zasadniczym zmianom. Część miejscowości na terenie gminy charakteryzuje się do dnia dzisiejszego cennymi historycznymi układami urbanistycznymi (Jasień) i ruralistycznymi (Budziechów, Jabłoniec, Świbna, Wicina i Zabłocie). W zespole urbanistycznym Jasienia południową część (ul. Żarska) zajmuje pierwotna wieś ulicówka. Centrum ośrodka lokacyjnego stanowi natomiast trójkątny rynek z kościołem, oparty północno – wschodnim bokiem o tranzytową drogę z Żar do Lubka. W rozrośniętych w XIX – XX wieku Wicinie i Zabłociu czytelne są nadal ich pierwotne plany ulicówek, a w Jabłońcu owalnicy. Zachowane zabytki architektury, poza obiektami sakralnymi i rezydencjonalnymi, legitymują się stosunkowo nowymi metrykami. Żadna z budowli zagrodowych (mieszkalnych i gospodarczych) nie sięga wstecz poza wiek XVIII. Świadczy to niewątpliwie, że wcześniej istniała głównie zabudowa drewniana. Na terenie gminy zachowały się 4 kościóły (Budziechów {1768 rok}, Jabłoniec {1719 rok}, Jasień {1734 rok}, Wicina {koniec XX wieku}). Wszystkie zbudowano jako zbory protestanckie. Spośród 5 dawnych rezydencji najstarszą jest pałac w Świbnej z 1710 roku. Obok pałacu w Jasieniu z około 1780 roku, należy on do najcenniejszych zabytków architektury świeckiej w gminie. Dorównuje im pałac w Jasionnej zbudowany w 1775 roku. Z około połowy XVIII wieku pochodzi dwór w Golinie, a z około 1800 roku dwór w Budziechowie. W 13 miejscowościach istnieją (w różnej formie zachowania) folwarki. Najstarsze w Jasionnej (1767 rok), Jasieniu (około 1780 rok) i Świbnej (1772 rok) ze spichlerzem. Pozostałe pochodzące z XIX wieku, znajdują się w: Bieszkowie, Bronicach, Budziechowie, Golinie, Jaryszowie, Jurzynie, Lipsku Żarskim, Lisiej Górze, Mirkowicach i Zabłociu. Parki pałacowe, dworskie lub krajobrazowe są w 8 wsiach: Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie. Większość założeń parkowych pozostaje w zaniedbaniu. Dobrze utrzymany jest park w Jasieniu, nie najgorzej w Budziechowie, Świbnej i Zabłociu. We wszystkich miejscowościach zachowały się zabytkowe cmentarze lub relikty dawnych cmentarzy wraz z roślinnością w postaci drzew, krzewów i podszytu o symbolice związanej z nekropoliami. Cenne, nieliczne już, zabytki związane z architekturą przemysłową znajdują się w Jasieniu. Zabytkowe obiekty użyteczności publicznej to przede wszystkim dworce kolejowe (Jasień), remizy (Jasień, Zabłocie) czy dawne szkoły (Golin, Jasień).

Generalnie obiekty zabytkowe występują we wszystkich miejscowościach, za wyjątkiem Jurzyna. Największym ich nasyceniem charakteryzują się miasto Jasień (160 obiektów). Znaczne nasycenie obiektów zabytkowych występuje także na terenie wsi Zabłocie (55) i Budziechów (49). Mniejszym, ale w skali gminy dość licznym, nagromadzeniem zabytkowej substancji charakteryzują się miejscowości: Jabłoniec (33), Wicina (24), Golin (23), Bronice (22), Golin (22) oraz Guzów i Jasionna (po 19). Najmniejszym nasyceniem obiektów zabytkowych charakteryzują się wsie: Świbna (15), Mirkowice i Bieszków (po 13), Roztoki (10), Lisia Góra (7), Lipsk Żarski i Zieleniec (po 2) oraz Jaryszów (1). Wśród obiektów zabytkowych najliczniejszą grupę stanowią budynki mieszkalne. Licznie reprezentowane są także obiekty gospodarcze (stajnie, stodoły, obory, spichlerze, chlewnie, kurniki, magazyny, młyny, itp.). Rzadziej występują obiekty sakralne (kościóły, kaplice, kapliczki, plebanie, cmentarze) oraz obiekty użyteczności publicznej (obiekty szkolne, poczty, remizy, budynki administracyjne, itp.), a także obiekty techniczne i inne (wieże ciśnień, stacje transformatorowe, ogrodzenia, bramy, mosty, itp.). Ogółem wojewódzka ewidencja zabytków obejmuje wyjściowo 467 obiektów wyznaczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, z czego 23 wpisane są do rejestru zabytków

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

województwa lubuskiego. Obecnie trwają przygotowania do prac nad sporządzeniem gminnej ewidencji zabytków.

TABELA 45: Gmina Jasień – rozmieszczenie obiektów zabytkowych.

Miejscowość	Liczba zabytków	W tym wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego
Jasień	160	10
Bieszków	13	–
Bronice	22	–
Budziechów	49	2
Golin	23	1
Guzów	19	–
Jabłoniec	33	1
Jaryszów	1	–
Jasionna	19	5
Jurzyn	–	–
Lipsk Żarski	2	–
Lisia Góra	7	–
Mirkowice	13	–
Roztoki	10	–
Świbna	15	2
Wicina	24	1
Zabłocie	55	1
Zieleniec	2	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Obiekty, zespoły i założenia wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Odnośnie obiektów zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej. Należy dążyć do pełnej rewitalizacji zabytków. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają pisemnego pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

TABELA 46: Gmina Jasień – wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa lubuskiego.

Miejscowość	Obiekt	Adres	Numer rejestru	Data rejestru
1	2	3	4	5
Budziechów	Kościół filialny p.w. św. Józefa Robotnika		2698	12.04.1977
Budziechów	Dwór	Budziechów 73	2699	12.04.1977
Golin	Dom nr 2 (szkoła)	Golin 2	2706	12.04.1977
Jabłoniec	Kościół filialny p.w. św. Anny	ul. Młyńska 5	L-201/A	12.04.1977
Jasień	Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Różańcowej	Plac Wolności	475	20.05.1963

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5
Jasień	Pałac	Strażacka 1	476	20.05.1963
Jasień	Dom mieszkalny (tylko część podziemna)	Wolności 16	1322	28.09.1964
Jasień	Dom mieszkalny	Wolności 19	1323	28.09.1964
Jasień	Dom mieszkalny	Kościuszki 3	2353	11.09.1976
Jasień	Dom mieszkalny (dawny zajazd)	Piątkowskiego 1	2724	12.04.1977
Jasień	Dom mieszkalny	Jaskółcza 6	2725	12.04.1977
Jasień	Dom mieszkalny	Jana Pawła II 9	2727	12.04.1977
Jasień	Dom mieszkalny	Jana Pawła II 16	L-539/A	12.04.1977
Jasień	Kaplica grobowa rodziny von Rabenau	Cmentarna	L-785/A	?
Jasionna	Dom drewniany nr 5		317	02.05.1961
Jasionna	Pałac		L-662/A	01.06.2005
Jasionna	Park Pałacowy		L-662/A	01.06.2005
Jasionna	Zespół budowlany założenia folwarcznego		L-662/A	01.06.2005
Jasionna	<p style="text-align: center;">Obiekty folwarczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relikty budynków z przejazdem bramnym wraz z drewnianą bramą wjazdową; - chlew; - budynek mieszkalno – gospodarczy (dom i obora); - stodoła z chłodnią na mleko 		L-662/A	01.06.2005
Świbna	Dwór	Świbna 12	2066	30.04.1971
Świbna	Spichlerz	Świbna 12	2066	30.04.1971
Wicina	Kościół par. p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa		L-188/A	30.12.2005
Zabłocie	Leśniczówka	Zabłocie 90	1324	28.09.1964

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Ewidencja zabytków architektury i budownictwa obejmuje różne obiekty nieruchome powstałe przed 1945 rokiem, w których późniejsza działalność nie zatarała cech świadczących o ich historycznym rodowodzie. Stanowią one charakterystyczne przykłady działalności budowlanej dawnych epok lub posiadają znaczące w skali lokalnej walory artystyczno – architektoniczne. Zespoły i obiekty wpisane do rejestru i ujęte w gminnej i/lub wojewódzkiej ewidencji zabytków obejmuje się także ochroną konserwatorską w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Są to zespoły i obiekty o istotnych lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Dla obiektów objętych ochroną konserwatorską obowiązują ustalenia ujęte w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Dla prac remontowych i modernizacyjnych, związanych z rozbudową i przebudową obiektów uwzględnionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uzyskać uzgodnienie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Gmina nie posiada obecnie, wymaganego na podstawie art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, aktualnego Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami. Poprzedni program, przyjęty Uchwałą nr XLI/358/2014 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 października 2014 roku, obowiązywał na lata 2014 – 2017.

2. 3. Stanowiska archeologiczne.

Stanowiska archeologiczne stanowią wielorodny materiał zabytkowy z różnych przedziałów czasowych. Stanowią one ważny element zachowania dziedzictwa kulturowego. Obszar gminy Jasień jest dobrze rozpoznany pod względem archeologicznym i wyróżnia się znacznymi wartościami archeologicznymi. Znajduje się tu wiele cennych i bogatych stanowisk, dzięki którym w dość czytelny sposób odtworzono historię pradziejowego osadnictwa aż po dzisiejsze czasy. Spośród udokumentowanych stanowisk archeologicznych, grodzisko kultury łużyckiej z Wiciny (działka ewidencyjna nr 68/1), należy do jednych z najcenniejszych obiektów archeologicznych zarejestrowanych na terenie województwa lubuskiego. Jest ważnym ośrodkiem mikroregionu skupiającego osadnictwo kultury łużyckiej epoki żelaza na tym obszarze. Wyniki dotychczasowych badań wykopaliskowych lokują je na równi z grodziskiem biskupińskim. Powyższe zadecydowało o potrzebie objęcia tego stanowiska szczególną formą ochrony w postaci Parku Kulturowego (rozdział nr I.2.4.).

Największymi rejonami koncentracji relikwów archeologicznych są miejscowości: Wicina (29 stanowisk), Zabłocie (28) i Guzów (23). Ponadto 18 stanowisk zewidencjonowano we wsi Budziechów, 11 w Jabłońcu, 9 w Jasionnej, 8 w Golinie, 7 w Bronicach, 4 w Zieleńcu, po 2 we wsiach Lisia Góra i Świbna oraz w mieście Jasieniu, po 1 w Bieszkowie i Jurzynie. W miejscowościach: Jaryszów, Lipsk Żarski, Mirkowice i Roztoki nie udokumentowano stanowisk archeologicznych.

Ogółem gminny zasób wartości kulturowych podlegających ochronie uzupełnia 149 stanowisk archeologicznych. Obecnie 41 stanowisk figuruje w rejestrze zabytków województwa lubuskiego. Nie należy jednak wykluczać możliwości, że dane dotyczące zabytkowej zawartości stanowisk archeologicznych oraz ich zasięgu ulegną zmianie, włącznie z wpisem do rejestru, po przeprowadzeniu badań weryfikacyjnych. Potwierdzone w terenie oraz wpisane do rejestru zabytków stanowiska archeologiczne należy otoczyć szczególną opieką i uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie ewentualnych prac budowlanych lub podejmowanie innych działań oraz zapewnić przeprowadzenie badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.

TABELA 47: Gmina Jasień – rozmieszczenie stanowisk archeologicznych.

Miejscowość	Liczba stanowisk archeologicznych	W tym wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego
1	2	3
Jasień	2	–
Bieszków	1	–
Bronice	7	–
Budziechów	18	–
Golin	8	–
Guzów	24	5
Jabłoniec	11	–
Jaryszów	–	–
Jasionna	9	–
Jurzyn	1	–
Lipsk Żarski	–	–
Lisia Góra	2	–

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3
Mirkowice	–	–
Roztoki	–	–
Świbna	2	–
Wicina	32	19
Zabłocie	28	17
Zieleniec	4	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

TABELA 48: Gmina Jasień – stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa lubuskiego.

Miejscowość	Nr stanowiska	Funkcja	Chronologia	Nr rejestru
1	2	3	4	5
Guzów	I	Ślad osadniczy	Okres wpływów rzymskich	46 – 1968
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	III	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	47 – 1968
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Guzów	IV	Ślad osadniczy	Epoka kamienia	273 – 1970
		Osada	Kultura łużycka	
Guzów	V	Osada	Średniowiecze	274 – 1970
Guzów	VI	Ślad osadniczy	Pradzieje	275 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	I	Grodzisko	Halsztat, kultura łużycka	L – 6/C
Wicina	II	Osada	Epoka kamienia	78 – 1968
		Osada	Wczesna epoka brązu?	
		Osada	Halsztat, kultura łużycka	
		Osada	Późne średniowiecze	
Wicina	IV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	79 – 1968
Wicina	V	Osada	Halsztat, kultura łużycka	137 – 1968
		Osada	Wczesna epoka brązu	
Wicina	VII	Osada	Okres wpływów rzymskich	259 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	VIII	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	260 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	IX	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	261 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	X	Osada	Epoka brązu – Halsztat, kultura łużycka	262 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XI	Osada	Halsztat	263 – 1970
		Ślad osadniczy	Wczesna epoka brązu	
		Ślad osadniczy	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5
Wicina	XII	Ślad osadniczy	Pradzieje	264 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Wicina	XIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	265 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XIV	Osada	Pradzieje	266 – 1970
		Ślad osadniczy	Epoka kamienia	
		Osada	Kultura łużycka	
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XV	Ślad osadniczy		267 – 1970
		Osada	Wczesna epoka brązu	
		Osada	Halsztat	
Wicina	XVII	Cmentarzysko	Halsztat, kultura łużycka	268 – 1970
Wicina	XVIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	269 – 1970
Wicina	XIX	Osada	Halsztat, kultura łużycka	270 – 1970
		Ślad osadniczy	Średniowiecze	
Wicina	XX	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	271 – 1970
Wicina	XXI	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	272 – 1970
Wicina	XXII – XXIII	Cmentarzysko	Epoka brązu – halsztat	250 – 1970
		Osada	Wczesna epoka brązu	
Zabłocie	I	Osada	Halsztat – okres lateński, kultura łużycka	233 – 1970
Zabłocie	II	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	234 – 1970
Zabłocie	III / IV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	235, 236 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	V	Osada	Kultura łużycka	237 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	VI	Osada	Halsztat, kultura łużycka	238 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	6/2	Osada	Halsztat, kultura łużycka	238 – 1970
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
		Ślad osadniczy	Wczesne średniowiecze	
Zabłocie	VII	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	239 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	VIII	Osada	Kultura łużycka	240 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	IX	Osada	Kultura łużycka	241 – 1970
Zabłocie	X	Ślad osadniczy	Kultura łużycka	242 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XI	Osada	Epoka brązu – halsztat, kultura łużycka	243 – 1970
Zabłocie	XII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	244 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XIII	Osada	Halsztat, kultura łużycka	245 – 1970
Zabłocie	XIV	Ślad osadniczy	Pradzieje	246 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5
Zabłocie	XV	Osada	Halsztat, kultura łużycka	247 – 1970
Zabłocie	XVI	Osada	Halsztat, kultura łużycka	248 – 1970
		Ślad osadniczy	Późne średniowiecze	
Zabłocie	XVII	Osada	Epoka brązu, kultura łużycka	249 – 1970

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021; Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze, 2021.

Nawarstwienia kulturowe, obiekty archeologiczne i związane z nimi wytwory ruchome, będące integralną częścią substancji zabytkowej gminy Jasień, stanowią ślad osadnictwa i przekształceń środowiska kulturowego (ulic, działek, instalacji i komunikacji, konstrukcji domów, budynków użyteczności publicznej, itp.), a także są odzwierciedleniem poziomu i jakości życia mieszkańców lokalnych społeczności miejskich i wiejskich.

2. 4. Park Kulturowy⁴⁶.

Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”, zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, utworzono na mocy uchwały Rady Miejskiej w Jasieniu nr XXVI/254/13 z dnia 20 czerwca 2013 roku. *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, wymagany na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przyjęto Uchwałą Rady Miejskiej w Jasieniu nr XXVI/255/13 z dnia 20 czerwca 2013 roku.

Intencję utworzenia Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” zgłosiły władze i samorząd gminy Jasień, która jest właścicielem terenu, na którym znajduje się kompleks stanowisk archeologicznych w postaci grodziska i trzech osad przygodowych. Projekt ten posiadał poparcie społeczne mieszkańców, organizacji społecznych i instytucji związanych z ochroną zabytków, w tym Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze. Powodem wystąpienia z inicjatywą utworzenia Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” jest istnienie grodziska ludności kultury łużyckiej w Wicinie wraz z osadami przygodowymi, obiektu niezwykle cennego dla dziedzictwa archeologicznego związanego z osadnictwem ludności kultury łużyckiej w jej schyłkowej fazie, unikatowego w skali województwa lubuskiego i Polski.

Kompleks stanowisk archeologicznych w Wicinie, w skład którego wchodzi relikty grodu obronnego oraz trzy osady przygodowe, znajduje się w odległości około 1 km na północny – zachód od zabudowań wsi Wicina. Na miejsce budowy ówczesnego grodziska wykorzystano naturalną wydmy, wtedy wznoszącą się ponad otaczającą ją w znacznej mierze podmokły teren, a obecnie otoczoną zmeliorowanymi łąkami pradoliny rzeki Lubszy. Grodzisko w Wicinie założone zostało przez ludność związaną z kręgiem kultur określanym wspólnym mianem kultury łużyckiej, zamieszkującej te tereny w młodszych stadiach epoki brązu (około 800 – 650 p.n.e.) i w okresie halsztackim (około 650 – 400 p.n.e.). Ludność ta należała do grupy białowickiej kultury łużyckiej. Założone zostało najwcześniej w początkach VII wieku p.n.e. (około 700 lat p.n.e.), a najpewniej około połowy VII wieku p.n.e. (około 650 lat p.n.e.), a zniszczone zostało wskutek najazdu Scytów na przełomie VI i V wieku p.n.e. (około 500 lat p.n.e.). Wybudowano je na tak zwanym surowym korzeniu, co oznacza, że nie stwierdzono tu wcześniejszego osadnictwa. Do chwili obecnej grodzisko zachowało się w stosunkowo dobrym stanie, gdyż dopiero około połowy XIX wieku zaczęto je wykorzystywać rolniczo. Jego najbardziej czytelnym elementem jest wał obronny, który zachował się na całej swej długości. Górne partie wału zostały w różnym stopniu zniwelowane w trakcie prac rolnych. Jeszcze pod koniec lat 40–tych XX wieku wewnętrzne stoki wałów były wysokie i strome. W celu ułatwienia prowadzenia upraw wał został zniwelowany przez właścicieli okolicznych pól. Jego wysokość

⁴⁶ Na podstawie Jaszewska A., Kałagate S., *Plan Ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”*, Zielona Góra 2012.

jest zróżnicowana, w najlepiej zachowanej partii południowej dochodzi do 3 m. Grodzisko w rzucie poziomym ma obecnie kształt trójkąta o zaokrąglonych narożnikach. Od południowej strony przylega do niego osada otwarta, współczesna grodowi, usytuowana na niewielkim wzniesieniu. Osada ta użytkowana była tylko zastępczo, w okresie przebudowy grodu (Kołodziejski 1998). Do momentu podjęcia stacjonarnych prac badawczych w 2 połowie XX wieku na terenie grodziska w Wicinie znajdowano pojedyncze znaleziska lub niewielkie grupy zabytków. Pierwsze wzmianki o nich pochodzą z 2 połowy XIX wieku. W 1920 roku badania archeologiczne przeprowadził tu niemiecki badacz Carl Schuchhardt, który założył kilka rowów sondażowych na wale i majdanie. Już pierwsze badania archeologiczne pokazały, że obiekt ten jest niezwykle cenny dla dziedzictwa kulturowego. Tragedia mieszkańców grodu spowodowana najazdem koczowniczego plemienia Scytów na przełomie VI i V wieku p.n.e., który spowodował upadek struktur miejscowej społeczności, stała się jednocześnie świadectwem wielkości tej kultury. Poczynając od wyboru miejsca ulokowania grodu, poprzez organizację i sposób jego budowy, organizację warsztatów produkcyjnych i biegłość rzemieślników (czego świadectwem jest ogromny zbiór zabytków, przede wszystkim z brązu, ale i z żelaza, złota, kości, kamienia, gliny) świadczy to o niezwykle wysokim poziomie gospodarczym i kulturowym tej społeczności. Należy zaznaczyć, że to co dotrwało do naszych czasów to zaledwie ułamek dóbr materialnych jakimi dysponowała ta społeczność.

Wszystkie te czynniki powodują, że przywrócenie tego miejsca pamięci naszej i przyszłych pokoleń, jednakże z poszanowaniem tego dziedzictwa poprzez nieingerowanie w jego zastaną strukturę, jest ideą godną poparcia. Powołanie Parku Kulturowego jest czynnikiem integrującym społeczność gminy, przede wszystkim kulturowo i w konsekwencji pozwoli jej na identyfikowanie się z historią regionu. Celem ustanowienia dodatkowej ochrony grodziska i osad przygodowych w Wicinie jest ich zachowanie dla przyszłych pokoleń. Dlatego też wszystkie działania związane z utworzeniem Parku Kulturowego są im podporządkowane, a szczególnie grodzisku, istniejącemu nie tylko w świadomości archeologów, ale i w świadomości lokalnej społeczności, dla której stanowi niewątpliwie dziedzictwo. Zasady ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie” określa *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie*, który respektuje zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, szczególnie archeologicznego oraz świadome kształtowanie funkcjonowania Parku Kulturowego w środowisku przyrodniczym i społecznym. *Plan Ochrony Parku Kulturowego Grodzisko w Wicinie* ma na celu pomoc w realizacji celów ochrony kompleksu stanowisk archeologicznych w Wicinie oraz w jego późniejszym zrównoważonym funkcjonowaniu i realizacji funkcji naukowych, badawczych, edukacyjnych i turystycznych.

2. 5. Strefy konserwatorskie.

O wartościach kulturowych gminy decyduje nie tylko historia poszczególnych miejscowości o słowiańskim rodowodzie, zakodowanym w nazewnictwie, ale także zachowane zabytki, do których należą również historycznie ukształtowane układy urbanistyczne i ruralistyczne poszczególnych miejscowości, stanowiska archeologiczne oraz zieleń komponowana (parki i cmentarze). Dobrze zachowane historyczne plany i układy przestrzenne mają miejscowości: Jasień, Budziechów, Jabłonec, Świbna, Wicina i Zabłocie. Ich historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne ujęte są w wojewódzkiej ewidencji zabytków (Jasień, Budziechów, Świbna, Wicina i Zabłocie) oraz wyznaczone przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków. Szczególnie cenne jest także historyczne otoczenie poszczególnych obiektów wpisanych do rejestru zabytków, zwłaszcza kościołów i zespołów pałacowych. Zasoby kulturowe i krajobrazowe warte są zachowania i ochrony.

Walory kulturowe chronione są także prawem miejscowym, to jest poprzez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej w planach miejscowych. Na terenie gminy Jasień obejmują one:

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- układ ruralistyczny wsi Wicina⁴⁷;
- 2 strefy ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Wicina⁴⁸;
- Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”⁴⁹;
- układ ruralistyczny wsi Zabłocie⁵⁰;
- strefę ochrony ekspozycji układu ruralistycznego wsi Zabłocie⁵¹.

⁴⁷ Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).

⁴⁸ Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).

⁴⁹ Uchwała nr XXVI/255/13 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 20 czerwca 2013 roku oraz Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).

⁵⁰ Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 08 września 2017 roku, poz. 1898).

⁵¹ Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 08 września 2017 roku, poz. 1898).

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.

3. 1. Transport i komunikacja.

3.1.1. Infrastruktura drogowa.

Gmina Jasień posiada dobrze rozwinięty i wystarczający pod względem gęstości sieci układ drogowy. Z punktu widzenia połączeń lokalnych i regionalnych położenie komunikacyjne gminy jest bardzo korzystne, ponieważ posiada ona dogodne połączenia drogowe zarówno z Żarami jak i Zieloną Górą, a także z pobliską Republiką Federalną Niemiec.

DROGI KRAJOWE:

Przez teren gminy Jasień nie przebiegają drogi krajowe. Jednakże w bliskiej odległości od granic gminy przebiegają ważne w polskim układzie transportowym drogi krajowe. 12 km od Jasienia przebiega droga krajowa nr 27 łącząca Zieloną Górę (drogi nr S3 i 32) z miejscowością Przewóz (granica polsko – niemiecka) oraz droga krajowa nr 12 łącząca Łęknice (granica polsko – niemiecka) z Dorohuskim (granica polsko – ukraińska). Dzięki trasom nr 12 i 27 oraz skomunikowanymi z nimi drogami otwiera się możliwość dogodnego dojazdu w każdy rejon kraju. Dodatkowo w odległości 20 km od Jasienia przebiega droga krajowa nr 18 (docelowo autostrada A18) łącząca granicę polsko – niemiecką w miejscowości Olszyna z autostradą A4 (węzeł Krzyżowa). Autostradowy szlak komunikacyjny A18 – A4 (E36 – E40) łączy Berlin z Wrocławiem i dalej z Katowicami, Krakowem, a docelowo z Lwowem i Kijowem.

DROGI WOJEWÓDZKIE:

- nr 287: Kosierz – Bobrowice – Lubsko – Jasień – Żary (DK nr 12).

Przebiegająca południkowo droga wojewódzka nr 287 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Żar w kierunku Lubska i dalej do Gubina. Obecnie droga nr 287 posiada parametry klasy „G” (główna) i nawierzchnię bitumiczną. Długość drogi na terenie gminy wynosi 9,672 km (km: 29+303 – 38+975) i przebiega przez miejscowości: Budziechów, Jasień (obwodnica w km 31+270 – 36+100) i Świbna. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 287 w rejonie gminy Jasień wynosił od 5376 (odcinek Żary – Jasień) do 6295 (odcinek Jasień – Lubsko) pojazdów na dobę i należał do grupy o średnim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 287 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 1,200 km (odcinek Lubsko – obwodnica Jasienia);
- dobry na długości 4,830 km (obwodnica Jasienia);
- dobry na długości 1,409 km (odcinek obwodnica Jasienia – granica gminy);
- ostrzegawczy na długości 0,767 km (odcinek Lubsko – obwodnica Jasienia);
- ostrzegawczy na długości 1,466 km (odcinek obwodnica Jasienia – granica gminy).

W granicach gminy droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza, a na terenach zabudowanych częściowo brak jest chodników.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 49: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 287 w 2015 roku.

Odcinek	Lubsko – Jasień	Jasień – Żary
Numer punktu pomiarowego	08105	08106
Pikietaż (km: od – do)	29+303 – 34+057	34+057 – 47+808
Długość odcinka (km)	4,754	13,751
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych	Liczba pojazdów	
Motocykle	94	38
Samochody osobowe	4647	4489
Lekkie samochody ciężarowe	906	457
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	140
	z przyczepą	215
Autobusy	44	32
Ciągniki rolnicze	6	5
Rowery	65	80
Pojazdy samochodowe ogółem	6295	5376

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2021.

- nr 289: granica państwa (D / PL) – Zasieki – Brody – Lubsko – Nowogród Bobrzański (DK nr 27).

Przebiegająca równoleżnikowo droga wojewódzka nr 289 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Nowogrodu Bobrzańskiego, a wcześniej z Zielonej Góry, w kierunku Lubuska i dalej do granicy polsko – niemieckiej w Zasiiekach. Obecnie droga nr 289 posiada parametry klasy „G” (główna) i nawierzchnię bitumiczną. Długość drogi na terenie gminy wynosi 2,913 km (km: 37+182 – 40+095) i przebiega przez sołectwo Zabłocie poza zwartymi terenami osadniczymi. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 289 w rejonie gminy Jasień wynosił 2440 (odcinek Lubsko – Nowogród Bobrzański) pojazdów na dobę i należał do grupy o niskim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 289 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 1,864 km;
- ostrzegawczy na długości 0,641 km;
- zły na długości 0,408 km.

W granicach gminy droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 50: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 289 w 2015 roku.

Odcinek		Lubsko – Nowogród Bobrzański
Numer punktu pomiarowego		08112
Pikietaż (km: od – do)		28+783 – 46+672
Długość odcinka (km)		17,889
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych		Liczba pojazdów
Motocykle		12
Samochody osobowe		2018
Lekkie samochody ciężarowe		244
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	51
	z przyczepą	81
Autobusy		27
Ciągniki rolnicze		7
Rowery		8
Pojazdy samochodowe ogółem		2440

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2021.

- nr 294: Trzebiel – Tuplice – Jasień (obwodnica).

Przebiegająca południkowo droga wojewódzka nr 294 pełni uzupełniającą rolę w układzie drogowym zachodniej części kraju i jako szlak transportowy oraz komunikacyjny ma znaczenie tylko w rejonie powiatu żarskiego. Umożliwia rozprowadzenie ruchu z Jasienia w kierunku budowanej autostrady A18 i drogi krajowej nr 12 w rejonie Trzebiela. Obecnie droga nr 294 posiada parametry klasy „G” (główna) i nawierzchnię bitumiczną. Długość drogi na terenie gminy wynosi 5,476 km (km: 16+945 – 22+421) i przebiega przez miejscowości: Bronice, Zieleniec, Lisia Góra i Jasień. Według danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze w 2015 roku średni dobowy ruch pojazdów na drodze nr 294 w rejonie gminy Jasień wynosił 655 (odcinek Trzebiel – Jasień) pojazdów na dobę i należał do grupy o bardzo niskim natężeniu w skali wszystkich dróg o tej samej klasie na terenie całego województwa. Stan techniczny drogi nr 294 na odcinku przebiegającym przez gminę Jasień określa się jako:

- dobry na długości 2,683 km;
- ostrzegawczy na długości 1,807 km;
- zły na długości 0,986 km.

W granicach gminy droga na całej długości nie posiada wyodrębnionego pobocza, a na terenach zabudowanych brak jest chodników.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 51: Gmina Jasień – wyniki pomiarów średniego dobowego ruchu pojazdów na drodze wojewódzkiej nr 294 w 2015 roku.

Odcinek		Trzebień – Jasień
Numer punktu pomiarowego		08120
Pikietaż (km: od – do)		0+000 – 22+421
Długość odcinka (km)		22,421
Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych		Liczba pojazdów
Motocykle		11
Samochody osobowe		560
Lekkie samochody ciężarowe		52
Samochody ciężarowe	bez przyczepy	12
	z przyczepą	6
Autobusy		0
Ciągniki rolnicze		14
Rowery		b.d.
Pojazdy samochodowe ogółem		655

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, 2021.

Drogi nr: 287, 289 i 294 znajdują się w gestii Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze. Ich łączna długość na terenie gminy wynosi 18,061 km. W ciągu drogi wojewódzkiej nr 287 perspektywicznie zakłada się budowę obwodnicy Lubska, a tym samym wschodniego obejścia miejscowości Budziechów.

DROGI POWIATOWE:

TABELA 52: Gmina Jasień – wykaz dróg powiatowych.

Nr drogi	Przebieg drogi	Kilometraż (początek – koniec)	Długość drogi (km)	Klasa drogi	Nawierzchnia
1	2	3	4	5	6
1077F	Świbna – Bieszków	0+000 – 5+129	5,129	L	MB, GZ
1087F	Wicina – Roztoki – Bieszków	0+000 – 4+833	4,833	L	MB, KK, GZ
1095F	Lipsk Żarski – Lubanice	11+613 – 13+694	2,081	L	MB, BR
1118F	Lipsk Żarski – Sieciejów	0+000 – 0+865	0,865	L	MB, BR, GZ
1120F	Zieleniec – Golin – Jaryszów – Lipsk Żarski	0+000 – 5+375	5,375	L	MB
1121F	Jasień (DW nr 294) – Jabłonec – Golin	0+000 – 3+630	3,630	L	MB, BR
1122F	Jasień (ulice: Sienkiewicza, Powstańców Warszawskich, Kolejowa) – Bieszków	0+000 – 5+260	5,260	L	MB
1123F	Jurzyn – Jasionna – Bronice	2+197 – 6+114	3,917	L	MB, BR
1125F	granica administracyjna – Jasionna	2+551 – 5+987	3,436	L	MB, GZ
1126F	Jurzyn – DW nr 294	0+000 – 1+148	1,148	L	MB, BR, GZ
1127F	Białków – Budziechów	13+538 – 14+769	1,231	L	MB, BR
1171F	DW nr 287 – Jasień (ul. Zielonogórska) – Wicina – Guzów – Zabłocie – DW nr 289	0+000 – 11+879	11,879	Z	MB

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5	6
1172F	Łagoda – Nowa Wieś – DW nr 289	0+000 – 5+826	5,826	L	BR, GZ
1173F	Zabłocie – granica powiatu	0+000 – 1+649	1,649	L	MB
Rodzaj nawierzchni: MB – masa bitumiczna, BR – brukowcowa, KK – kostka kamienna, GZ – gruntowa wzmocniona.					

Źródło: Starostwo Powiatowe w Żarach, Wydział Komunikacji, Transportu i Dróg, 2021.

Łącznie długość dróg powiatowych na terenie gminy Jasień wynosi 56,259 km. Zdecydowana większość dróg posiada nawierzchnię bitumiczną. Wyszczególnione powyżej trasy znajdują się w gestii Wydziału Komunikacji, Transportu i Dróg, Starostwa Powiatowego w Żarach. Większość dróg, poza trasą nr 1171F, wymaga gruntowych modernizacji. W najbliższych latach, ze względu na ograniczone własne środki finansowe, prace drogowe będą obejmować bieżące utrzymanie dróg powiatowych. Perspektywicznie zakres robót i ich lokalizacja uzależniona będzie od natężenia ruchu, stanu dróg i środków finansowych.

DROGI GMINNE:

TABELA 53: Gmina Jasień – wykaz dróg gminnych na terenie miasta.

Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość w km	Typ nawierzchni
1	2	3	4
101201F	Akacyjowa	0,411	gruntowa
101202F	I Armii	0,629	bitumiczna
101203F	Plac Armii Krajowej	0,100	bitumiczna
101204F	Bociania	0,313	gruntowa
101205F	Boczna	0,154	bitumiczna
101206F	Bukowa	0,152	kostka
		0,110	gruntowa
101207F	Budowlanych	0,266	gruntowa
101208F	Cmentarna	0,244	gruntowa
101209F	Energetyczna	0,123	gruntowa
101210F	Graniczna	0,727	bitumiczna
		0,221	gruntowa
101211F	Jasna	0,090	gruntowa
101212F	Konstytucji 3 Maja	0,151	bitumiczna
101213F	Kościelna	0,411	trylinka
101214F	Kościuszki	0,383	kostka kamienna, kamień polny
101215F	Krucza	0,259	gruntowa
101216F	Leśna	0,340	gruntowa
101217F	XX–Lecia	0,150	bitumiczna
101218F	Lubska	0,481	bitumiczna
101219F	Łąkowa	0,798	gruntowa
101220F	Mała	0,078	kostka granitowa, kamień polny
101221F	Konopnickiej	0,242	trylinka
101222F	Mickiewicza	0,347	gruntowa

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
101223F	Mireckiego	0,557	gruntowa
101223F	Witosa	0,168	gruntowa
101224F	Młynarska	0,341	kamień polny
101225F	Obrońców	0,518	trylinka
101226F	Ogrodowa	0,262	bitumiczna
101227F	Okrzei	0,525	kostka kamienna, bitumiczna
101228F	Parkowa	0,251	bitumiczna
101229F	Piątkowskiego	0,091	bitumiczna
101230F	Plac Wolności	0,137	kostka kamienna
		0,139	bitumiczna
101231F	Podmokła	0,279	gruntowa
		0,164	bitumiczna
101232F	Polna	0,162	Kostka kamienna
		0,050	bitumiczna
101233F	Porzeczkowa	0,197	gruntowa
101234F	Przemysłowa	0,860	kostka
101235F	Jana Pawła II	0,012	bitumiczna
		0,208	kostka kamienna
101236F	Tartaczna	0,186	bitumiczna
101237F	Tokarska	0,152	gruntowa
101238F	Waryńskiego	0,258	trylinka
101239F	Wąska	0,220	bitumiczna
101240F	Zacisze	0,063	gruntowa
101241F	Zielna	0,126	gruntowa
101242F	Żarska	1,095	bitumiczna
101243F	Żeromskiego	0,361	bitumiczna
101244F	Żwirowa	0,148	gruntowa
101245F	Żurawia	0,130	gruntowa

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

TABELA 54: Gmina Jasień – wykaz dróg gminnych na terenach wiejskich.

Nr drogi	Nazwa ulicy	Długość w km	Typ nawierzchni
1	2	3	4
001901F	Nowa Wieś – Nowogród Bobrzański	2,743	gruntowa
001902F	Nowa Wieś – Krzywaniac – Krzywa	3,179	gruntowa
001903F	Zabłocie – DW nr 289	1,567	gruntowa
001904F	Guzów – Biedrzychowice	2,300	gruntowa
		0,993	bitumiczna
001905F	Golin – Bronice – Pietrzyków	3,757	gruntowa
001906F	Mirkowice – Białków	1,526	gruntowa
001907F	Jabłoniec – Świbna	2,298	gruntowa
001908F	Jasionna – Zieleniec	1,898	gruntowa

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
001909F	Lisia Góra – Jabłoniec	1,678	gruntowa
001910F	Świbna – Łukawy	0,790	gruntowa
001911F	Roztoki – Biedrzychowice	0,380	kamień polny
		0,520	gruntowa
001912F	Roztoki – Jasień	3,264	gruntowa
001913F	Mirkowice – Jasień	1,335	bitumiczna
001914F	Jabłoniec	1,125	gruntowa
		0,475	kamień polny
001915F	Świbna	0,372	kamień polny
001916F	Mirkowice – Tuchola Żarska	1,499	płyty betonowe
		1,000	bitumiczna
		0,300	gruntowa
001917F	Jasień – DW nr 287	0,500	bitumiczna
001918F	Budziechów	0,346	gruntowa
		0,258	bitumiczna

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Łączna długość dróg gminnych wynosi 48,943 km, z czego na terenie miasta 14,840 km. Struktura nawierzchni dróg gminnych ogółem prezentuje się następująco:

- bitumiczna – 9,309 km (21,47 %);
- płyty betonowe – 1,499 km (5,75 %);
- kostka – 2,505 km (3,83 %);
- kamień polny – 1,568 km (3,22 %);
- trylinka – 1,429 km (2,94 %);
- gruntowa – 32,633 km (62,79 %),

z czego na obszarze miasta:

- bitumiczna – 5,223 km (36,59 %);
- kostka – 2,505 km (13,18 %);
- trylinka – 1,429 km (10,09 %);
- kamień polny – 0,341 km (2,41 %);
- gruntowa – 5,342 km (37,73 %),

i na terenach wiejskich:

- bitumiczna – 4,086 km (15,27 %);
- płyty betonowe – 1,499 km (8,11 %);
- kamień polny – 1,227 km (3,55 %);
- gruntowa – 27,291 km (73,07 %).

Potrzeby inwestycyjne (budowa, rozbudowa, modernizacja) związane z drogami gminnymi obejmują przede wszystkim sukcesywne zastępowanie nawierzchni gruntowych na bitumiczne, a także modernizacje pozostałych dróg, nie spełniających kryteriów technicznych.

Łącznie obszar dróg zajmuje powierzchnię 305,2090 ha⁵² co stanowi 2,41 % ogólnej powierzchni gminy.

⁵² Według ewidencji gruntów, 2021.

Generalnie sieć dróg na terenie gminy jest zadowalająca pod względem możliwości obsługi przez nią poszczególnych obszarów zabudowy (drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne). Część dróg nie posiada jednak odpowiedniej wytrzymałości i jest w złym stanie technicznym. Jakość nawierzchni na wszystkich kategoriach dróg (poza wybranymi, zmodernizowanymi dotychczas odcinkami) wymaga pilnych napraw i modernizacji. Brak kanalizacji deszczowej oraz rowów odwadniających uniemożliwia odprowadzenie wód opadowych lub prawidłowe odwodnienie korpusu drogi. Na terenach zabudowanych (poza centrum miasta) w dużej mierze drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne i wewnętrzne nie posiadają chodników i ruch pieszy odbywa się na poboczu lub jezdni. Obecny przebieg dróg wojewódzkich ze względu na spodziewany wzrost natężenia ruchu koliduje z zabudową mieszkaniową na terenie wsi: Budziechów, Bronice, Lisia Góra, Świbna i Zieleniec w kontekście emisji nadmiernego hałasu. Do najpilniejszych zadań modernizacyjnych układu drogowego gminy należą:

- budowa obwodnicy Budziechowa i Lubska w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 287 do pełnych parametrów klasy „G”;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 289 do pełnych parametrów klasy „G”;
- modernizacja drogi wojewódzkiej nr 294 do pełnych parametrów klasy „G”;
- poprawa bezpieczeństwa na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich i powiatowych przebiegających przez tereny zabudowane (chodniki, drogi rowerowe, pobocza, przejścia dla pieszych, sygnalizacja świetlna);
- modernizacja dróg powiatowych do pełnych parametrów klasy „Z”;
- dostosowanie parametrów jezdni i nośności nawierzchni dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych do ruchu ciężkiego i pojazdów rolniczych, zwłaszcza w perspektywie dalszego rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego i funkcji przemysłowo – usługowych, w tym rekreacyjnych;
- sukcesywne zastępowanie nawierzchni gruntowej na bitumiczną na drogach powiatowych i gminnych;
- budowa dróg wewnętrznych do obsługi poszczególnych posesji oraz dojazdów do użytków rolnych;
- budowa chodników dla ruchu pieszego i rowerowego;
- budowa parkingów;
- budowa kolejnych zatok autobusowych;
- budowa kolejnych przejść dla pieszych.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 55: Gmina Jasień – gęstość gminnej i powiatowej sieci drogowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynniki w km na 1000 mieszkańców			
Drogi gminne o nawierzchni twardej	2,59	3,85	3,00
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	4,37	3,73	5,90
Drogi gminne ogółem	6,96	7,58	8,90
Drogi powiatowe o nawierzchni twardej	b.d.	4,33	3,43
Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	b.d.	0,49	0,66
Drogi powiatowe ogółem	8,05	4,82	4,09
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	b.d.	8,18	6,43
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni gruntowej	b.d.	4,22	6,56
Drogi gminne i powiatowe ogółem	15,01	12,40	12,99
Współczynniki w km na 100 km²			
Drogi gminne o nawierzchni twardej	14,29	26,59	21,67
Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	24,11	25,73	42,69
Drogi gminne ogółem	38,40	52,32	64,36
Drogi powiatowe o nawierzchni twardej	b.d.	29,88	24,80
Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	b.d.	3,39	4,79
Drogi powiatowe ogółem	44,37	33,27	29,59
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej	b.d.	56,47	46,47
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni gruntowej	b.d.	29,12	47,48
Drogi gminne i powiatowe ogółem	82,77	85,59	93,95

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 56: Gmina Jasień – nasycenie motoryzacją w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Współczynniki na 1000 mieszkańców			
Pojazdy ogółem	b.d.	919,92	870,57
Samochody osobowe	b.d.	733,41	678,87
Motocykle	b.d.	48,37	46,98
Motorowery	b.d.	47,67	45,53
Samochody ciężarowe	b.d.	94,60	94,21
Autobusy	b.d.	2,43	2,85
Współczynniki na 100 km²			
Pojazdy ogółem	b.d.	6348,02	6295,89
Samochody osobowe	b.d.	5061,03	4909,53
Motocykle	b.d.	333,79	339,73
Motorowery	b.d.	328,98	329,25
Samochody ciężarowe	b.d.	652,80	681,34
Autobusy	b.d.	16,80	20,65

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

KOMUNIKACJA SAMOCHODOWA:

Gmina Jasień, a zwłaszcza miasto, z racji położenia przy jednym z głównych szlaków drogowych w powiecie, posiada bardzo dobre połączenia komunikacyjne o charakterze lokalnym i regionalnym. W Jasieniu przy Placu Armii Krajowej funkcjonuje dworzec autobusowy. Zatrzymują się na nim obecnie autobusy prowadzące kursy w kierunku:

- Gubina przez Budziechów i Lubsko – 2 kursy w dni robocze;
- Lubska przez Budziechów – 1 kurs codziennie, 5 kursów w dni nauki szkolnej, 4 kursy w dni robocze, 1 kurs w dni nauki szkolnej oraz soboty i niedziele, 1 kurs w soboty i niedziele, 1 kurs w niedziele oraz 1 kurs extra we wtorki i piątki;
- Tuplic przez Lisią Górę, Zieleniec, Bronice, Jasionną i Jurzyn – 1 kurs we wtorki i piątki;
- Zielonej Góry przez Mirkowice, Wicinę, Guzów i Zabłocie – 1 kurs w dni nauki szkolnej, 2 kursy w dni nauki szkolnej oraz soboty i niedziele, 1 kurs w soboty i niedziele (poza feriami letnimi) oraz 1 kurs w niedziele;
- Żar przez Świbną – 7 kursów w dni robocze, 2 kursy w dni nauki szkolnej oraz 2 kursy w soboty i niedziele.

Przedstawiony powyżej rozkład kursów oznacza, że przez gminę Jasień przebiegają 3 zasadnicze linie autobusowe:

- Lubsko – Budziechów – Jasień – Lisia Góra – Zieleniec – Bronice – Jasionna – Jurzyn – (...) – Tuplice;
- Zielona Góra – (...) – Zabłocie – Guzów – Wicina – Mirkowice – Jasień – Budziechów – Lubsko;
- Żary – (...) – Świbna – Jasień – Budziechów – Lubsko – (...) – Gubin.

Wzdłuż wyżej wymienionych linii zlokalizowane są 23 pary przystanków autobusowych, z czego 4 w Jasieniu. Nasylenie przestrzeni osadniczej przystankami jest wystarczające z punktu widzenia potrzeb mieszkańców. Większość osób zamieszkuje w odległości od 5 do 10 minut marszu do przystanku, w sporadycznych przypadkach (tereny wiejskie, obrzeża Jasienia) odległość ta wynosi 15 minut i więcej. Współczynnik gęstości przystanków komunikacji autobusowej na 1 km² powierzchni gminy wynosi 0,18 (w mieście 0,84). Biorąc pod uwagę tylko powierzchnię terenów zainwestowanych (bez lasów, użytków rolnych, wód, itp.) współczynnik ten wynosi 3,22 (w mieście 2,01).

TABELA 57: Gmina Jasień – przystanki komunikacji autobusowej⁵³ w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba par przystanków
1	2
Jasień	4
Bieszków	1
Bronice	1
Budziechów	1
Golin	1
Guzów	1
Jabłoniec	1
Jaryszów	1

⁵³ Pod uwagę wzięto tylko te przystanki, na których zgodnie z obecnie obowiązującymi rozkładami jazdy zatrzymują się autobusy regularnych linii autobusowych i/lub autobusy szkolne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2
Jasionna	1
Jurzyn	1
Lipsk Żarski	1
Lisia Góra	1
Mirkowice	1
Roztoki	1
Świbna	1
Wicina	2
Zabłocie	2
Zieleniec	1

Źródło: Feniks V sp. z o.o., Urząd Miejski Jasień, 2021

Regularną komunikacją autobusową nie są objęte miejscowości: Bieszków, Golin, Jabłoniec, Jaryszów, Lipsk Żarski i Roztoki. De facto (poza wtorkami i piątkami) dotyczy to także wsi: Bronice, Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra i Zieleniec. Poza Świbną jest to praktycznie cała południowa część gminy. Organizowane są tam jedynie przewozy szkolne. Dość dobrze z Jasieniem, ale także bezpośrednio z Lubskiem, Zieloną Górą i Żarami, skomunikowane są wsie: Budziechów, Guzów, Mirkowice, Świbna (bez Zielonej Góry), Wicina i Zabłocie. Pozostałe miejscowości w gminie nie posiadają bezpośrednich połączeń autobusowych nie tylko z miastem powiatowym Żary i stolicą województwa Zieloną Górą, ale także z Jasieniem. W celu dotarcia do tych miast niezbędna jest zatem komunikacja prywatna lub dojazd do Jasienia i przesiadka na komunikację autobusową. Stanowi to zatem problem dla obywateli niezmotoryzowanych, zwłaszcza młodzieży i osób starszych. Dla miejscowości objętych komunikacją autobusową dużo do życzenia pozostawia także mała częstotliwość kursów pomiędzy tymi miejscowościami a Jasieniem w porze wieczornej oraz w dni wolne od pracy. Połączenia krajowe (międzyregionalne) oraz międzynarodowe realizowane są poprzez najbliższe gminie większe dworce autobusowe w Żarach i Zielonej Górze.

DROGI ROWEROWE⁵⁴:

W Jasieniu, wzdłuż ul. Tarnopolskiej oraz dalej częściowo wzdłuż obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287, przebiega droga rowerowa o długości 2,1 km. Jest to fragment planowanej (częściowo już funkcjonującej) transgranicznej drogi rowerowej w relacji: Zielona Góra – Świdnica – Nowogród Bobrzański – Jasień – Lubsko – Brody – Zasięki.

TABELA 58: Gmina Jasień – drogi rowerowe w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Drogi rowerowe w km ogółem	2,1	57,9	643,3
Drogi rowerowe w km na 100 km ²	1,66	4,16	4,60
Drogi rowerowe w km na 1000 mieszkańców	0,30	0,60	0,64

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

⁵⁴ Droga dla rowerów, w myśl ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym, to droga lub jej część przeznaczona dla ruchu rowerów, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi.

Budowa dróg rowerowych od podstaw, w odróżnieniu od oznakowania szlaków rowerowych, jest zadaniem kosztownym. Jednakże w długofalowej perspektywie zasadne byłoby, w porozumieniu z zarządcami poszczególnych dróg (wojewódzkie i powiatowe) i linii kolejowych, rozważenie możliwości rozbudowy sieci dróg rowerowych, łączących centrum Jasienia:

- z Lipinkami Łużyckimi przez Lipsk Żarski (jako droga rowerowa po nieczynnej linii kolejowej nr 282);
- z Lubskiem przez Budziechów (kontynuacja drogi rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej);
- z Nowogrodem Bobrzańskim przez Wicinę, Guzów i Zabłocie (jako droga rowerowa wzdłuż dróg powiatowej i wojewódzkiej);
- z Tuplicami i dalej z Trzebielem i Łęknica (jako droga rowerowa po nieczynnej linii kolejowej nr 365 lub wzdłuż dróg wojewódzkiej i krajowej);
- z Żarami przez Świbną (jako droga rowerowa wzdłuż drogi wojewódzkiej, z częściowym wykorzystaniem drogi rowerowej w kierunku Lipinek Łużyckich).

3.1.2. Infrastruktura kolejowa.

LINIE KOLEJOWE:

- nr 275: Wrocław Muchobór – Legnica – Żagań – Jasień – Lubsko – Gubinek (granica państwa PL / D).

Linia kolejowa nr 275 na terenie gminy Jasień sklasyfikowana jest jako linia normalnotorowa, jednotorowa, kategorii pierwszorzędnej (1), niezelektryfikowana, bez państwowego znaczenia. Na terenie gminy długość szlaku kolejowego nr 275 wynosi 9,365 km (km: 161+980 – 171+345) i przebiega przez miejscowości: Bieszków, Jasień i Budziechów. Obecnie linia jest formalnie czynna, ale nie jest obsługiwana na potrzeby przewozów pasażerskich jak i towarowych. Na analizowanym terenie potencjalną infrastrukturę kolejową dla podróżnych stanowi stacja kolejowa w Jasieniu. Przebieg linii nie koliduje z obecnym zagospodarowaniem terenu, a zwłaszcza z zabudową mieszkaniową i mieszkaniowo – usługową.

Na terenie gminy Jasień do początku lat 90–tych XX wieku funkcjonowały jeszcze 2 linie kolejowe:

- nr 282 w relacji Miłkowice – Węglińiec – Żary – Sieniawa Żarska – Jasień.
- nr 365 w relacji Stary Raduszczyk – Lubsko – Tuplice – Łęknica.

Obecnie obie linie są zlikwidowane, torowiska na zdecydowanej większości odcinków rozebrane, a były przystanki kolejowe (Budziechów, Glinka Górna, Lipsk Żarski) zlikwidowane (Budziechów, Glinka Górna) bądź zaadoptowane na cele mieszkaniowe (Lipsk Żarski).

Zgodnie z Decyzją nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 roku w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe (Dz. U. MI z 2020 roku, poz. 38), w granicach administracyjnych gminy Jasień zlokalizowane są następujące tereny zamknięte, stosownie do art. 2, pkt. 9 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku

Prawo geodezyjne i kartograficzne:

- Bieszków – działka ewidencyjna nr 148 o powierzchni 6,2500 ha;
- Bieszków – działka ewidencyjna nr 188 o powierzchni 0,7700 ha;
- Bieszków – działka ewidencyjna nr 191 o powierzchni 1,6200 ha;
- Budziechów – działka ewidencyjna nr 137/1 o powierzchni 3,7000 ha;
- Budziechów – działka ewidencyjna nr 499/3 o powierzchni 10,950 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/10 o powierzchni 0,2530 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/11 o powierzchni 0,1269 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/12 o powierzchni 0,5128 ha;

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/13 o powierzchni 0,7430 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/14 o powierzchni 0,0412 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/15 o powierzchni 0,0193 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/16 o powierzchni 0,0199 ha;
- Jasień – działka ewidencyjna nr 65/17 o powierzchni 17,2092 ha.

Dla wyżej wymienionych kolejowych terenów zamkniętych nie wyznaczono stref ochronnych.

TABELA 59: Gmina Jasień – podstawowe parametry techniczne linii kolejowej nr 275.

Nr linii	Kilometraż	Tor	Kategoria linii ⁵⁵	Znaczenie państwowe ⁵⁶	Klasa linii ⁵⁷
275	161+980 – 171+345	N	pierwszorzędna	NIE	--

tor „N” – nieparzysty (jeden na szlaku; pierwszy na stacji). **klasa linii** – nacisk osi 0 kN/oś (0,0 t/oś).

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2021.

TABELA 60: Gmina Jasień – maksymalne prędkości na linii kolejowej nr 275⁵⁸.

Tor	Kilometraż	Maksymalne prędkości (km/h)		
		Składy wagonowe	Szynobusy i ETZ	Pociągi towarowe
N	161+980 – 171+345	0	0	0

tor „N” – nieparzysty (jeden na szlaku; pierwszy na stacji).

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, 2021.

Ogółem długość linii kolejowych na terenie gminy wynosi 9,365 km. Oznacza to, że analizowany rejon charakteryzuje się korzystniejszymi współczynnikami dotyczącymi gęstości sieci kolejowej w stosunku do województwa i kraju, co prezentuje poniższa tabela.

TABELA 61: Gmina Jasień – podstawowe współczynniki dotyczące czynnych linii kolejowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Województwo Lubuskie	Polska
Linie kolejowe w km na 100 km ²	7,4	6,6	6,2
Linie kolejowe w km na 10 tys. ludności	13,4	9,2	5,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS, 2021.

Łącznie tereny kolejowe zajmują powierzchnię 94,2664 ha⁵⁹ i stanowią 0,74 % ogólnej powierzchni gminy.

⁵⁵ Według PKP PLK SA, *Warunki techniczne utrzymania nawierzchni na liniach kolejowych*, Warszawa 2005 (ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem nr 22/2010 Zarządu PKP PLK SA z dnia 31 sierpnia 2010 roku).

⁵⁶ Według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2019 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. z dnia 14 maja 2019 roku, poz. 899).

⁵⁷ Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Uchwała nr 760/2019 Zarządu PKP PLK SA z dnia 26 listopada 2019 roku w sprawie wprowadzenia *Regulaminu sieci 2020/2021*.

⁵⁸ Według PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Uchwała nr 760/2019 Zarządu PKP PLK SA z dnia 26 listopada 2019 roku w sprawie wprowadzenia *Regulaminu sieci 2020/2021*.

⁵⁹ Według ewidencji gruntów, 2021.

KOMUNIKACJA KOLEJOWA:

Jasień, niegdyś trójkierunkowy (Lubsko, Żagań, Żary), lokalny węzeł kolejowy, obecnie nie pełni już tej funkcji. Od 1995 roku zawieszono kursowanie pociągów pasażerskich, a od 2015 roku także składów towarowych. Stację kolejową zaadoptowano częściowo na cele mieszkalne. Niezależnie od powyższego należy rozważyć wznowienie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej nr 275 na odcinku Lubsko – Jasień – Bieniów – (Żary ; Zielona Góra) – Żagań. Celem reaktywacji przewozów pasażerskich byłoby zarówno promowanie ekologicznego transportu, rozwój przewozów do pracy i szkół, jak również turystyczna popularyzacja regionu. Nie bez znaczenia, ze względu na przemysłowy charakter miasta, byłoby także wznowienie możliwości przewozów towarowych. Z czynnej komunikacji kolejowej mieszkańcy gminy korzystają na najbliższych dworcach kolejowych w Żarach (linie: nr 14 Łódź Kaliska – Zasieki, nr 282 Żary – Miłkowice, nr 370 Żary – Zielona Góra) oraz w Nowogrodzie Bobrzańskim (linia nr 370 Żary – Zielona Góra).

Zgodnie z powyższym rolę głównego węzła przesiadkowego komunikacji zbiorowej (kolejowej i autobusowej), zintegrowanej z koniecznymi do wykonania drogami rowerowymi, pełnić powinna docelowo stacja kolejowa w Jasieniu zlokalizowana przy ul. Kolejowej, a rolę węzła autobusowego dworzec autobusowy w Jasieniu zlokalizowany przy Placu Armii Krajowej. Zasadne wydaje się także uruchomienie przy stacji w Jasieniu parkingów typu Park & Ride oraz Bike & Ride. Służyć temu mogą nieużytkowane obecnie byłe place składowe zlokalizowane po północnej stronie stacji kolejowej. Dodatkowe parkingi typu Bike & Ride należy lokalizować w rejonie dworca autobusowego w Jasieniu oraz przy głównych przystankach autobusowych w poszczególnych miejscowościach.

3.1.3. Śródlądowe drogi wodne.

Na terenie gminy Jasień nie występują śródlądowe drogi wodne.

3.1.4. Komunikacja lotnicza.

Na terenie gminy Jasień nie występują tereny i urządzenia, o których mowa w art. 86 ust. 7 i art. 87 pkt 1 ustawy z dnia 03 lipca 2002 roku Prawo lotnicze.

3. 2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

3.2.1. Zaopatrzenie w wodę.

Na koniec 2019 roku gmina Jasień była zaopatrywana w wodę przez sieć wodociągową rozdzielczą o długości 79,8 km z 1302 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych. W 2019 roku dostarczono mieszkańcom 194,6 dam³ wody. W sieć wodociągową wyposażone są wszystkie miejscowości.

TABELA 62: Gmina Jasień – wyposażenie w sieć wodociągową w 2021 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
1	2	3
Jasień	15,9	605
Bieszków	2,9	46
Bronice	5,2	27

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3
Budziechów	2,7	105
Golin	5,4	37
Guzów	2,5	53
Jabłoniec	5,9	56
Jaryszów	1,5	22
Jasionna	2,0	15
Jurzyn	3,4	13
Lipsk Żarski	1,5	10
Lisia Góra	1,6	36
Mirkowice	1,1	30
Roztoki	4,2	23
Świbna	8,0	35
Wicina	6,5	55
Zabłocie	5,5	94
Zieleniec	1,7	6

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Wszystkie miejscowości zwodociągowane, poza Budziechowem (ujęcie Glinka Górna), zaopatrywane są w wodę poprzez ujęcia wód podziemnych (SUW) zlokalizowane w Jasieniu przy ul. Leśnej i ul. Wodnej. Zlokalizowane na terenie gminy Jasień ujęcie Glinka Górna zaopatruje w wodę przede wszystkim miasto Lubsko.

SUW JASIEŃ, ul. Leśna (działka ewidencyjna nr 584/1):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.2.2015) z dnia 09 czerwca 2015 roku udzielono Zakładowi Komunalnemu sp. z o.o. w Jasieniu pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego przy ul. Leśnej w Jasieniu, dla potrzeb mieszkańców Jasienia i okolicznych wsi, składającego się z 2 studni wierconych SW-1 i SW-2, eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących $Q_e = 37,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 2,1 \text{ m}$ i $R = 131,0 \text{ m}$, w ilości:

- $Q_{\text{maxh}} = 23,0 \text{ m}^3/\text{h}$;
- $Q_{\text{śrd}} = 300,0 \text{ m}^3/\text{d}$;
- $Q_{\text{maxr}} = 109500,0 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2025 roku.

SUW JASIEŃ, ul. Wodna (działka ewidencyjna nr 228/3):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.3.2015) z dnia 09 czerwca 2015 roku udzielono Zakładowi Komunalnemu sp. z o.o. w Jasieniu pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego przy ul. Wodnej w Jasieniu, dla potrzeb mieszkańców Jasienia i okolicznych wsi, składającego się z 5 studni wierconych (SW-1z, SW-1r/z, SW-2z/z, SW-3AW/z i SW-3r), eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących $Q_e = 133,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 4,5 \text{ m}$ i $R = 175,0 \text{ m}$, w ilości:

- $Q_{\text{maxh}} = 120,0 \text{ m}^3/\text{h}$;

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- $Q_{\text{śrd}} = 1350,0 \text{ m}^3/\text{d}$;
- $Q_{\text{maxr}} = 492750,0 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 31 grudnia 2035 roku.

SUW GLINKA GÓRNA (działki ewidencyjne nr: 517, 518, 519, 520, 522, obręb Budziechów):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO.6341.4.2016) z dnia 02 marca 2016 roku udzielono Lubskim Wodociągom i Kanalizacji sp. z o.o. w Lubsku pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest na pobór wody podziemnej z istniejącego ujęcia zlokalizowanego w Glince Górnej (obręb Budziechów, gmina Jasień), dla potrzeb mieszkańców miejscowości: Lubsko, Budziechów, Dłużek, Chełm Żarski, Mierków, Gareja i Ziębikowo, składającego się z 7 studni wierconych [SW-1 (2b), SW-3 (3s), SW-4 (3z), SW-5 (4z), SW-6 (9a), SW-7 (4s) i SW-8 (1z)], eksploatowanych naprzemiennie o ustalonych i zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych ujęcia wynoszących $Q_e = 350,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $S = 3,0 \text{ m}$ i $R = 137,0 \text{ m}$, w ilości:

- $Q_{\text{maxh}} = 350,0 \text{ m}^3/\text{h}$;
- $Q_{\text{śrd}} = 4900,0 \text{ m}^3/\text{d}$;
- $Q_{\text{maxr}} = 1788500,0 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 02 kwietnia 2026 roku.

TABELA 63: Gmina Jasień – źródła zaopatrzenia w wodę w 2021 roku.

Miejscowość	Źródło zaopatrzenia w wodę
Jasień	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Bieszków	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Bronice	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Budziechów	SUW Glinka Górna
Golin	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Guzów	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Jabłoniec	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jaryszów	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jasionna	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Jurzyn	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Lipsk Żarski	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Lisia Góra	SUW ul. Leśna w Jasieniu
Mirkowice	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Roztoki	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Świbna	SUW ul. Leśna i SUW ul. Wodna w Jasieniu
Wicina	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Zabłocie	SUW ul. Wodna w Jasieniu
Zieleniec	SUW ul. Leśna w Jasieniu

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Dla źródeł zaopatrzenia w wodę w Jasieniu obszary stref ochrony bezpośredniej mieszczą się w granicach ogrodzenia poszczególnych stacji ujęcia wody. Dla ujęcia Glinka Górna oczekuje się formalnego odnowienia strefy ochrony pośredniej.

TABELA 64: Gmina Jasień – gęstość sieci wodociągowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci wodociągowej ⁶⁰ w km/100 km ² ogółem	62,94	61,52	50,79
Gęstość sieci wodociągowej ⁶¹ w km/100 km ² miasta	325,7	366,7	273,3
Gęstość sieci wodociągowej ⁶² w km/100 km ² na wsi	52,6	46,0	35,9
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m ³ ogółem	27,6	29,1	30,9
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m ³ w miastach	30,2	29,8	32,4
Zużycie wody na 1 mieszkańca w m ³ na wsi	23,7	28,0	28,0
% ludności ogółem korzystającej z wodociągu	93,7	93,4	94,7
% ludności miejskiej korzystającej z wodociągu	99,3	96,5	97,3
% ludności wiejskiej korzystającej z wodociągu	84,9	88,7	89,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Gęstość sieci wodociągowej ogółem na terenie gminy Jasień jest zbliżona do średniej wartości charakteryzującej powiat żarski i znacznie wyższa od przeciętnej dla województwa lubuskiego. Dość podobnie kształtują się współczynniki wygenerowane tylko dla terenów miejskich i wiejskich. Ważniejsza jednak od gęstości, na którą wpływ mają powierzchnia danej jednostki administracyjnej i charakter jej zagospodarowania, jest wartość określająca dostępność mieszkańców do sieci wodociągowej. Na terenie gminy Jasień jest ona statystycznie najkorzystniejsza tylko w ujęciu dla terenów miejskich. Wyraźnie niższy odsetek ludności wiejskiej korzystającej z wodociągu w gminie Jasień ma także przełożenie na niskie zużycie wody dostarczonej siecią wodociągową.

Istniejące źródła zaopatrzenia i przepustowość głównych rurociągów umożliwiają dalszy rozwój osadnictwa na terenie gminy. Sieć wodociągowa na potrzeby bytowo – gospodarcze i przeciwpożarowe powinna być sukcesywnie rozbudowywana na bazie istniejącego układu w miarę narastania potrzeb wynikających ze zwiększenia intensywności zabudowy i objęcia zabudową nowych terenów, jak również dla objęcia mieszkańców dotychczas nie podłączonych. Uzbrojenie w sieć wodociągową nowych terenów powinno być prowadzone wyprzedzająco w stosunku do zabudowy kubaturowej. W najbliższych latach przewiduje się wymianę i modernizację sieci w wybranych rejonach gminy oraz rozbudowę sieci wodociągowej dla nowo powstałych budynków mieszkalnych i gospodarczych.

3.2.2. Kanalizacja.

Aktualnie na terenie gminy sieć kanalizacyjną posiada jedynie większa część miasta Jasień (ulice: Agrestowa, Akacyjowa, Boczna, Brukowa, Brzozowa, Buczka, Ciemna, Cmentarna, Energetyków, Geodetów, Graniczna, Jana Pawła II, Jasna, Kazimierza Wielkiego, Konopnickiej, Konstytucji 3 Maja, Kościelna, Kościuszki, Leśna – część, Letnia, Lubska, Mała, Mickiewicza, Modra, Obrońców, Ogrodowa, Okrzei, Parkowa, Piątkowskiego, Plac Armii Krajowej, Plac Wolności, Podmokła, Polna, Powstańców Warszawskich, Przemysłowa, Rolnicza, Sowia,

⁶⁰ Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

⁶¹ Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

⁶² Sieć rozdzielcza, bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Tenisowa, Tokarska, Waryńskiego, Wąska, XX-lecia, Zielna, Zielonogórska, Żeromskiego, Żwirowa, Żytia) oraz wieś Budziechów. Długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2019 roku wyniosła tu ogółem 23,7 km z 310 połączeniami prowadzącymi do budynków mieszkalnych. W 2019 roku odprowadzono siecią 92,1 dm³ ścieków. Bez kanalizacji sanitarnej pozostaje reszta miejscowości. Gospodarka ściekowa opiera się tam na powszechnym, przejściowym gromadzeniu ścieków w wybieralnych zbiornikach bezodpływowych i wywożeniu ich przez specjalistyczne uprawnione podmioty taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków w Jasieniu. Realizowane są także przydomowe oczyszczalnie ścieków. W Jasieniu istniejąca sieć kanalizacji burzowej, poprzez przyłączenie do niej odpływów z szamb i przyłączy domowych, stała się kanalizacją ogólnospławną. Jest to sieć odcinkowa z bezpośrednimi wlotami do przepływającej przez miasto rzeki Lubszy. Wody opadowe i roztopowe z części terenu miasta i z obszarów wiejskich odprowadzane są bez oczyszczenia poprzez spływ przypowierzchniowy do rowów przydrożnych i melioracyjnych z odpływem do poszczególnych cieków wodnych.

TABELA 65: Gmina Jasień – wyposażenie w sieć kanalizacyjną w 2021 roku.

Miejscowość	Długość sieci w km	Ilość przyłączy
Jasień	19,5	369
Budziechów	4,0	88

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Sieć kanalizacyjną w Jasieniu obsługuje mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków w Jasieniu. Płynne nieczystości z Budziechowa kierowane są do oczyszczalni w Lubsku.

OCZYSZCZALNIA JASIEŃ, ul. Zielonogórska (działka ewidencyjna nr 845):

Decyzją Starosty Żarskiego (WBO–II.6341.45.2011) z dnia 16 grudnia 2011 roku udzielono Gminie Jasień pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, to jest wprowadzanie ścieków komunalnych pochodzących z aglomeracji Jasień w ilości:

- $Q_{maxh} = 86,0 \text{ m}^3/\text{h}$;
- $Q_{\text{śrd}} = 653,0 \text{ m}^3/\text{d}$;
- $Q_{maxr} = 238345,0 \text{ m}^3/\text{rok}$,

do rzeki Lubsza w km 35+595, po ich oczyszczeniu na mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków (RLM = 4948) zlokalizowanej na działce ewidencyjnej nr 845 w obrębie Jasień. Skład wprowadzonych ścieków do odbiornika nie może przekroczyć następujących wartości stężeń zanieczyszczeń:

- $BZT_5 \leq 25 \text{ mg O}_2/\text{l}$;
- $CHZT_{CR} \leq 125 \text{ mg O}_2/\text{l}$;
- Zawiesiny ogólne $\leq 35 \text{ mg/l}$.

Pozwolenie na szczególne korzystanie z wód w powyższym zakresie zostało wydane na czas określony do dnia 16 grudnia 2021 roku.

TABELA 66: Gmina Jasień – odbiorniki ścieków komunalnych w 2021 roku.

Miejscowość	Odbiornik ścieków komunalnych
Jasień	Oczyszczalnia ścieków w Jasieniu
Budziechów	Oczyszczalnia ścieków w Lubsku

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 67: Gmina Jasień – gęstość sieci kanalizacyjnej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci kanalizacyjnej ⁶³ w km/100 km ² ogółem	18,69	24,40	32,25
Gęstość sieci kanalizacyjnej ⁶⁴ w km/100 km ² miasta	407,1	348,6	257,3
Gęstość sieci kanalizacyjnej ⁶⁵ w km/100 km ² na wsi	3,4	8,0	17,2
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną na 1 mieszkańca w m ³	13,17	20,07	28,08
% ludności ogółem korzystającej z sieci kanalizacyjnej	45,6	60,5	74,3
% ludności miejskiej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	66,7	88,8	91,7
% ludności wiejskiej korzystającej z sieci kanalizacyjnej	12,5	17,6	42,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Dane dotyczące gospodarki ściekowej na terenie gminy Jasień wskazują jakim niedoborem w zakresie sieci kanalizacyjnej charakteryzuje się obszar gminy ogółem, ale także odrębnie w ujęciu dla terenów miejskich i wiejskich, w stosunku do całego powiatu żarskiego i województwa lubuskiego, które i tak posiada jedne z niższych wskaźników w skali kraju. Brak systemowego rozwiązania gospodarki ściekowej na terenach nie objętych siecią kanalizacyjną, przy jednoczesnym niemal pełnym zwodociągowaniu gminy, powoduje powstawanie większej ilości nieodprowadzonych siecią ścieków. Miejscowa społeczność zmuszona jest gromadzić płynne nieczystości w zbiornikach zlokalizowanych na terenie własnych posesji. Zdarzają się również przypadki nielegalnych wylewisk ścieków na pola uprawne oraz do rowów melioracyjnych. To z kolei wpływa na zwiększone zanieczyszczenie gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Uchwałą nr XXI/154/2020 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 grudnia 2020 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2021 roku, poz. 128) wyznaczono aglomerację „Jasień” o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 3313. Obszar aglomeracji „Jasień” obejmuje miasto Jasień w obrębie następujących ulic: I Armii, Agrestowa, Akacjowa, Boczna, Brukowa, Brzozowa, Buczka, Budowlanych (część), Cegielniana, Ciemna, Cmentarna, Dębowa, Energetyczna, Geodetów, Graniczna (część), Jana Pawła II, Jasna, Kazimierza Wielkiego, Kolejowa, Konopnickiej, Konstytucji 3 Maja, Korczyka, Kościelna, Kościuszki, Leśna (część), Letnia, Lubska, Mała, Mickiewicza, Młynarska (część), Modra, Obrońców, Ogrodowa, Okrzei, Parkowa, Piątkowskiego, Plac Armii Krajowej, Plac Wolności, Podmokła, Polna, Powstańców Warszawskich, Przemysłowa, Rolnicza, Sienkiewicza (część), Sowa, Spacerowa, Spokojna, Szkolna, Tartaczna, Tenisowa, Tokarska, Waryńskiego, Wąska, XX-lecia, Zielna, Zielonogórska, Żeromskiego (część), Żwirowa i Żytia (część). Ponadto Uchwałą nr XXVI/202/20 Rady Miejskiej w Lubsku z dnia 22 grudnia 2020 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 08 stycznia 2021 roku, poz. 57) wyznaczono aglomerację „Lubsko”, w skład której wchodzi miejscowość Budziechów. Zgodnie z § 3, ust. 4 i 5 Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lipca 2018 roku w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1586) przy wyznaczaniu obszaru aglomeracji bierze się pod uwagę, że budowa planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji z doprowadzeniem do oczyszczalni ścieków albo końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych powinna być uzasadniona ekonomicznie i technicznie, przy czym wskaźnik koncentracji nie może być mniejszy niż 120 stałych mieszkańców aglomeracji i osób czasowo przebywających w aglomeracji na 1 km planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej (ust. 4), a w przypadku

⁶³ Sieć rozdzielcza i kolektory.

⁶⁴ Sieć rozdzielcza i kolektory.

⁶⁵ Sieć rozdzielcza i kolektory.

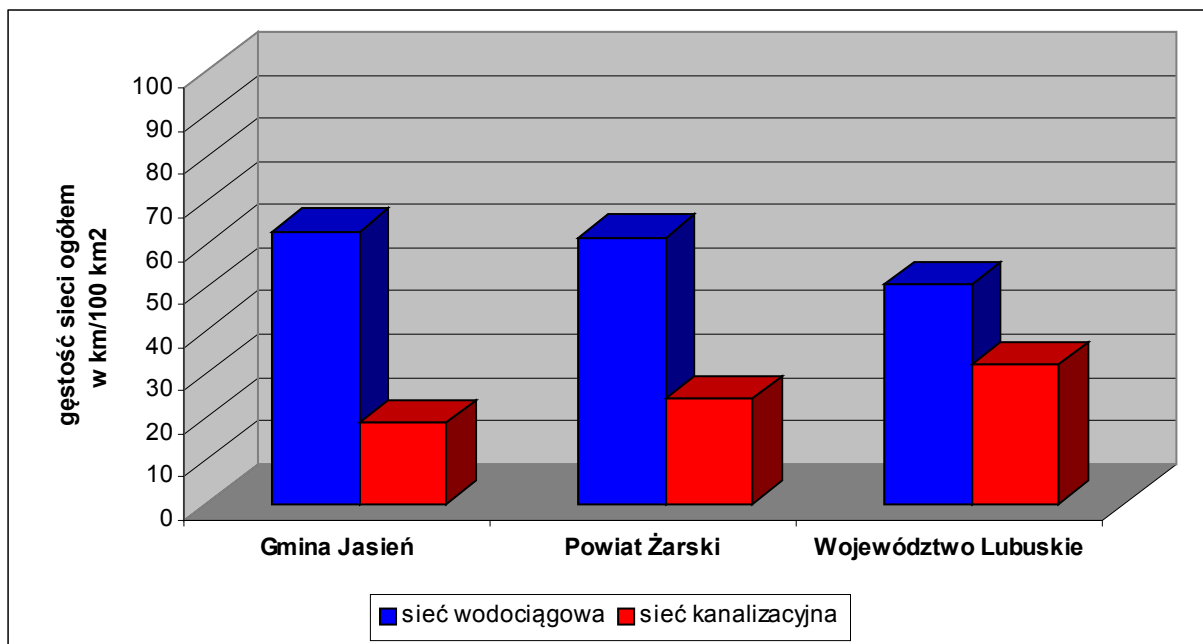
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

terenów o przynajmniej jednoprogowym średnim spadku w kierunku istniejącej lub przewidywanej do budowy oczyszczalni ścieków, na których planuje się budowę tej sieci kanalizacyjnej, przy zastosowaniu grawitacyjnego systemu odbioru ścieków, a także terenów położonych w granicach stref ochronnych ujęć wody i obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych oraz terenów objętych przynajmniej jedną formą ochrony przyrody, wskaźnik długości sieci obowiązujący na tych terenach nie może być mniejszy od 90 mieszkańców na 1 km sieci (ust. 5 i 6). Z racji tego, że dla miejscowości wiejskich (poza skanalizowanym Budziechowem) oraz dla części miasta niespełnionyby wymagań odnośnie wyżej wymienionych wskaźników, a także z uwagi na wysokie nakłady finansowe konieczne do wyposażenia w systemy kanalizacji sanitarnej, odstąpiono od szerszego zakresu granic aglomeracji.

Niezależnie od powyższego w zakresie gospodarki ściekowej perspektywicznie zakłada się budowę sieci kanalizacyjnej w Jasieniu przy następujących ulicach, będących zarówno w granicach jak i poza granicami aglomeracji „Jasień”: Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Budowlanych, Jaskółcza, Kolejowa, Krucza, Leśna (część), Lipowa, Lisia, Młynarska, Piaskowa, Podgórna, Porzeczkowa, Ptasia, Sienkiewicza, Sportowa, Sybiraków, Wesoła, Zacisze, Żarska i Żurawia.

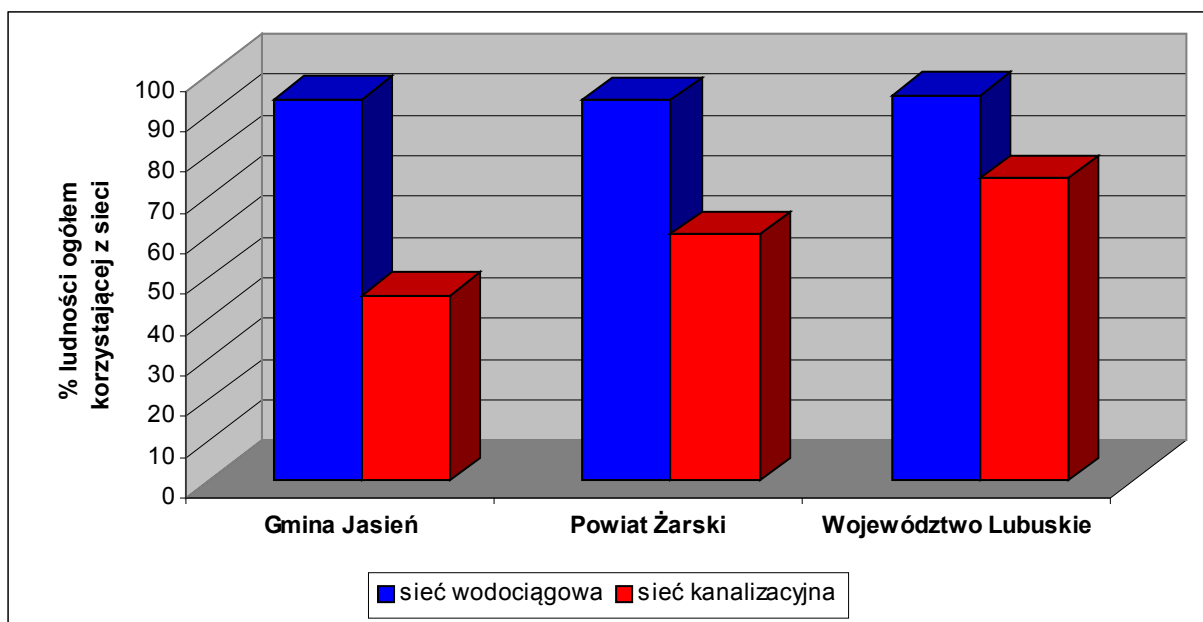
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

RYCINA 7: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – ogółem (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

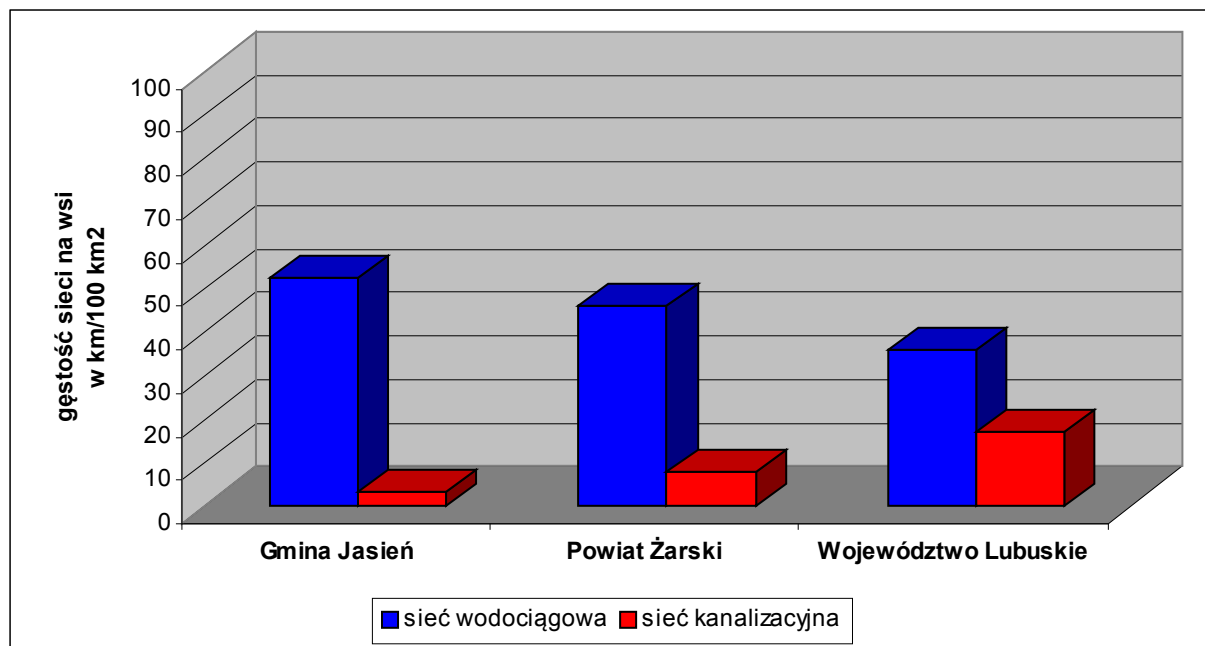
RYCINA 8: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – ogółem (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

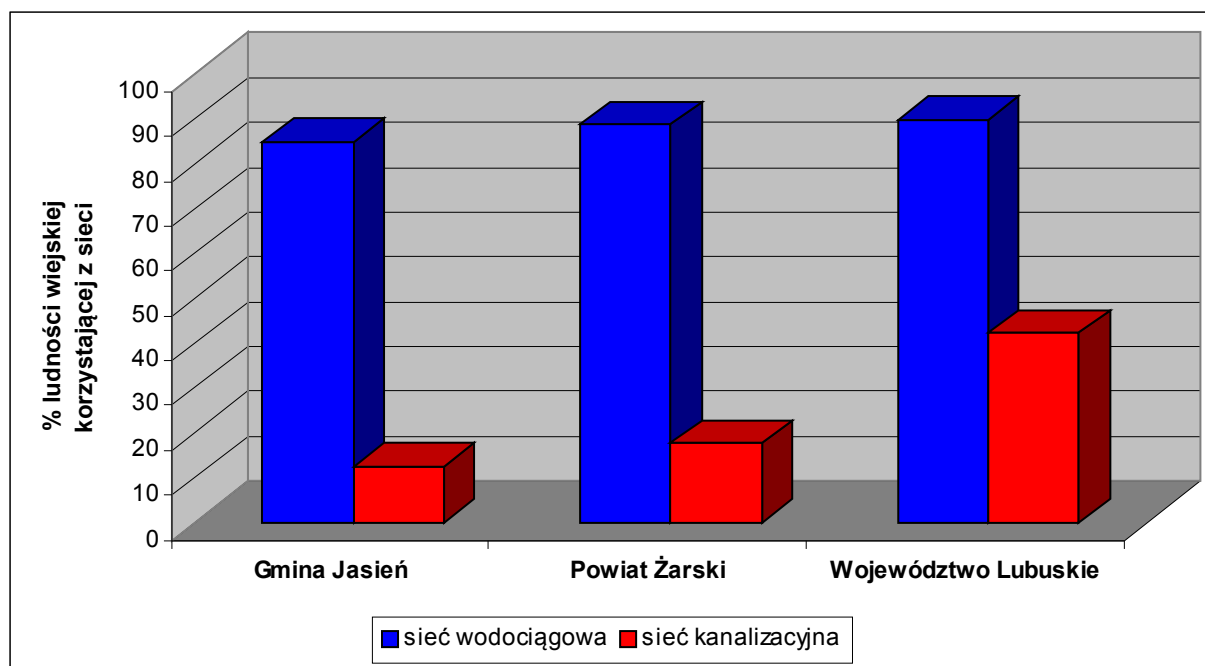
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

RYCINA 9: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – tereny wiejskie (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 10: Gmina Jasień – zaopatrzenie w wodę i sieć kanalizacyjna w 2019 roku – tereny wiejskie (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

3. 3. Sieć gazowa.

Na terenie gminy Jasień Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA (PGNiG SA) nie posiada obszarów i terenów górniczych utworzonych w związku z wydobywaniem gazu ziemnego oraz przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej. PGNiG SA nie prowadzi na przedmiotowym terenie działalności związanej z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż ropy naftowej i gazu ziemnego. Nie planuje również żadnych inwestycji.

Operator Gazociągów Przesyłowych „Gaz – System” SA, Oddział we Wrocławiu nie eksploatuje gazociągów wysokiego i średniego ciśnienia oraz nie planuje żadnych zamierzeń inwestycyjnych na terenie gminy Jasień.

Polska Spółka Gazownictwa (PSG) sp. z o.o. posiada na terenie gminy sieć gazową przesyłową wysokiego ciśnienia oraz sieć dystrybucyjną średniego i niskiego ciśnienia, z czego:

- sieć wysokiego ciśnienia o długości 6,635 km;
- sieć średniego ciśnienia o długości 10,534 km;
- sieć niskiego ciśnienia o długości 13,145 km.

Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150, Cn 5,5 MPa relacji Żary – Lubomyśl – Jasień. Gaz ziemny zaazotowany doprowadzany jest magistralą biegnącą z kierunku Głogowa przez Szprotawę, Żagań, Żary do Jasienia. Gazociąg ten zakończony jest stacją redukcyjno – pomiarową I^o (Q = 3000 m³/h) zlokalizowaną przy ul. Granicznej w Jasieniu. Ze stacji przy ul. Granicznej poprzez sieć średniego i niskiego ciśnienia zaopatrywane jest miasto Jasień. Od stacji przy ul. Granicznej prowadzi do Lubuska gazociąg średniego ciśnienia zaopatrujący w gaz wieś Budziechów oraz miasto Lubsko. Dodatkowo na terenie gminy Jasień zlokalizowanych jest 6 stacji redukcyjno – pomiarowych II°:

- Jasień, ul. Graniczna (Q = 500 m³/h), działka ewidencyjna nr 144/2;
- Jasień, ul. Leśna (Q = 100 m³/h), działka ewidencyjna nr 584/10;
- Jasień, ul. Okrzei (własność Gminy Jasień), działka ewidencyjna nr 677/46;
- Jasień, ul. Tarnopolska (Q = 250 m³/h), działka ewidencyjna nr 805;
- Jasień, ul. Tenisowa (Q = 100 m³/h), działka ewidencyjna nr 431/4;
- Jasień, ul. Żarska (Q = 300 m³/h), działka ewidencyjna nr 601.

Obecnie zgazyfikowane jest wyłącznie miasto Jasień oraz wieś Budziechów. Według danych PSG sp. z o.o. z 2017 roku zaopatrzenie w paliwo gazowe realizowane było poprzez 614 przyłączy gazowych o łącznej długości 8,276 km, z czego:

- Budziechów – 100 przyłączy gazowych średniego ciśnienia o długości 1,770 km;
- Jasień – 49 przyłączy gazowych średniego ciśnienia o długości 0,704 km oraz 465 przyłączy gazowych niskiego ciśnienia o długości 5,802 km.

Według danych GUS długość sieci gazowej ogółem na koniec 2019 roku wyniosła w gminie 30,285 km, z czego 6,635 km sieć przesyłowa i 23,650 km sieć rozdzielcza (w mieście odpowiednio: 19,534 km oraz 1,728 km i 17,806 km). Z gazowej sieci dystrybucyjnej korzystało w gminie 1522 odbiorców, z czego 1426 w mieście. Do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych prowadziło 630 przyłączy, z czego 524 w mieście. 532 odbiorców ogrzewało gazem mieszkania, z czego 465 w mieście. Łączne zużycie gazu wyniosło 11153,7 MWh, z czego 6494,4 MWh zużyto na ogrzewanie mieszkań (w mieście odpowiednio: 10257,4 MWh i 5698,7 MWh).

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 68: Gmina Jasień – sieć gazowa, odbiorcy oraz zużycie gazu w gospodarstwach domowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Gęstość sieci gazowej ogółem w km/100 km ²	23,89	18,07	31,40
Gęstość sieci gazowej przesyłowej w km/100 km ² ogółem	5,23	3,72	7,54
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km ² ogółem	18,66	14,35	23,86
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km ² miasta	371,7	287,6	243,9
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w km/100 km ² na wsi	4,8	0,5	9,2
Odbiorcy ⁶⁶ gazu z sieci na 1000 mieszkańców ogółem	217,71	193,41	199,80
Liczba odbiorców ⁶⁷ gazu z sieci w stosunku do liczby ludności ogółem w (%)	21,77	19,34	19,98
% ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej	60,7	51,1	53,3
% ludności miejskiej korzystającej z sieci gazowej	92,4	84,3	75,0
% ludności wiejskiej korzystającej z sieci gazowej	11,3	1,0	13,2
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca ⁶⁸ w kWh ogółem	1584,3	1296,9	1325,8
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca ⁶⁹ w kWh w miastach	2380,5	2132,3	1796,6
Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca ⁷⁰ w kWh na wsi	328,2	26,8	453,7
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w kWh ogółem	2628,1	2546,4	2490,9
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w kWh w miastach	2606,0	2544,4	2399,9
Zużycie gazu z sieci na 1 korzystającego w kWh na wsi	2910,1	2818,7	3451,4
Odsetek (%) odbiorców ogrzewających gazem mieszkania na odbiorców ⁷¹ gazu z sieci ogółem	34,95	33,62	33,29
Odbiorcy ⁷² gazu z sieci na 1000 mieszkań ogółem	611,98	534,29	530,50
Odbiorcy ⁷³ gazu z sieci ogrzewający mieszkania gazem na 1000 mieszkań ogółem	213,91	179,64	176,62

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wskaźniki dotyczące gęstości sieci gazowej są na terenie gminy Jasień wyższe od średnich charakteryzujących powiat żarski oraz niższe od wskaźników dla całego województwa lubuskiego. Jedynie gęstość sieci na terenach miejskich jest wyższa od średniej wojewódzkiej. Co jednak istotniejsze, to dostępność do sieci gazowej (liczba odbiorców, % ludności korzystającej z sieci) jest na terenie gminy Jasień wyższa od średnich charakteryzujących powiat i województwo, co potwierdzają wyniki obrazujące zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca ogółem. Jedynie odsetek ludności wiejskiej korzystającej z sieci gazowej jest nieznacznie niższy od średniej wojewódzkiej. O ile paliwo gazowe na terenie Budziechowa i Jasienia jest od wielu lat powszechnym medium, to warto zauważyć, że spośród ogółu odbiorców gazu tylko około 1/3 ogrzewa gazem mieszkania, co jest wskaźnikiem bardzo zbliżonym, niemal tożsamym w stosunku do średnich w powiecie i całym regionie lubuskim.

⁶⁶ Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

⁶⁷ Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

⁶⁸ Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych miastach i wsiach, w których ta sieć istniała.

⁶⁹ Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych miastach, w których ta sieć istniała.

⁷⁰ Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych wsiach, w których ta sieć istniała.

⁷¹ Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

⁷² Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

⁷³ Odbiorcy w gospodarstwach domowych, łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Plan Rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. na lata 2018 – 2022 nie przewiduje większych zadań inwestycyjnych na terenie gminy Jasień związanych z dalszą rozbudową sieci dystrybucyjnej w obszarach, na których nie występuje sieć gazowa. *Plan* obejmuje realizację bieżących przyłączy w zakresie koniecznej rozbudowy sieci i budowy przyłączy.

Sieć gazowa jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla kolejnych odbiorców. Istniejące warunki techniczne i stan techniczny gazociągów w regionie pozwalają także na rozbudowę sieci dystrybucyjnej dla potrzeb wszystkich zainteresowanych, którzy spełnią warunek opłacalności w rozumieniu ustawy Prawo energetyczne. Opłacalność przedsięwzięcia uzależniona jest między innymi od zawarcia odpowiedniej ilości umów o przyłączenie do sieci gazowej oraz długości projektowanych gazociągów i przyłączy odpowiednich dla umożliwienia zaistnienia warunków technicznych przyłączenia. Stacje redukcyjno – pomiarowe oraz gazociągi stanowią układy hermetycznie zamknięte i wyłączając stany awaryjne nie zagrażają środowisku naturalnemu. Dalsze rozpowszechnienie gazyfikacji sprzyjać będzie ochronie środowiska poprzez eliminację lokalnej emisji pyłów i toksycznych składników spalin. Na terenie gminy korzystne warunki do dalszej gazyfikacji posiadają przede wszystkim wsie: Bieszków, Świbna i Jabłonec, czyli miejscowości leżące najbliżej przebiegającego gazociągu (łącznie 521 mieszkańców⁷⁴ – około 190 potencjalnych odbiorców) oraz ewentualnie rejon wsi: Mirkowice, Wicina, Guzów i Zabłocie, czyli miejscowości położone stosunkowo blisko infrastruktury gazowniczej i dodatkowo charakteryzujące się dość dużym zaludnieniem (łącznie 891 mieszkańców⁷⁵ – około 320 potencjalnych odbiorców).

3. 4. Elektroenergetyka.

3.4.1. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.

Na terenie gminy Jasień nie ma obiektów elektroenergetycznych (stacji i linii o napięciu 220 kV i 400 kV) krajowej sieci przesyłowej, będących w eksploatacji Polskich Sieci Elektroenergetycznych SA.

Aktualny plan inwestycyjny i plan rozwoju sieci przesyłowej krajowego systemu elektroenergetycznego nie ujmują zamierzeń na terenie gminy Jasień.

3.4.2. Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna.

Przez teren gminy Jasień przebiegają 3 linie napowietrzne o napięciu 110 kV, o łącznej długości 7,429 km, będące własnością Grupy ENEA, relacji:

- GPZ Leśniów – GPZ Budziechów;
- GPZ Gubin – GPZ Budziechów;
- GPZ Żary – GPZ Budziechów.

Na terenie gminy sieć rozdzielcza SN 15 kV i 20 kV zasilana jest ze stacji transformatorowej 110/20/15 kV Budziechów, zlokalizowanej na zachód od wsi Budziechów (działki ewidencyjne nr 403/3 i 403/4). Stacja zasilana jest bezpośrednio ze stacji transformatorowej 220/110 kV Leśniów linią napowietrzną 110 kV o przekroju 240 mm². Dodatkowo stacja powiązana jest dwoma liniami napowietrznymi 110 kV o przekroju 240 mm² ze stacjami: 110/20 kV Zakładowa (Żary) oraz 110/15 kV Gubin. Odbiorcy energii elektrycznej zasilani są liniami NN 0,4 kV wyprowadzonymi ze stacji transformatorowych 20/0,4 kV, będących własnością operatora systemu

⁷⁴ Dane na czerwiec 2021 roku.

⁷⁵ Dane na czerwiec 2021 roku.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

dystrybucyjnego ENEA Operator sp. z o.o. lub bezpośrednio z abonenckich stacji transformatorowych 20/0,4 kV, będących własnością odbiorców.

Według danych operatora sieć rozdzielcza SN 15 kV i 20 kV to 21,328 km linii kablowych w centrum miasta i na terenach gęściej zabudowanych oraz 68,534 km linii napowietrznych na obrzeżach miasta i terenach wiejskich. Odbiorcy przemysłowi i bytowo – komunalni zasilani są z 20 słupowych i 29 kubaturowych stacji transformatorowych 20/0,4 kV. Łączna długość linii NN 0,4 kV kablowych wynosi 16,430 km, a napowietrznych 44,679 km, zaś długość przyłączy NN 0,4 kV kablowych to 9,251 km, a napowietrznych 20,589 km.

Wszystkie miejscowości na terenie gminy są zelektryfikowane. Dostawy energii w pełni pokrywają potrzeby mieszkańców oraz jednostek gospodarczych. W lokalnym systemie energetycznym występują rezerwy, które mogą być wykorzystywane np.: do celów grzewczych u istniejących odbiorców przyłączonych do sieci ENEA. Według danych GUS na koniec 2019 roku energię elektryczną pobierało w mieście 1651 odbiorców, a jej roczne zużycie na 1 mieszkańca wyniosło 673,91 kWh. Obecny system elektroenergetyczny zaspokaja we właściwym zakresie potrzeby mieszkańców i nie występują problemy związane z brakami energii elektrycznej. Jednakże część sieci, zwłaszcza niektórych odcinków linii napowietrznych 15 kV i 20 kV oraz 0,4 kV, wymaga modernizacji i skablowania. Istnieje również potrzeba wymiany części drewnianych słupów na liniach niskiego napięcia. Problemem w skali całej gminy jest niewystarczająca ilość sieci oświetlenia ulicznego.

TABELA 69: Gmina Jasień – odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców ogółem	b.d.	384,20	403,28
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców miast	387,38	416,41	433,31
Odbiorcy energii elektrycznej na 1000 mieszkańców wsi	b.d.	335,10	347,76
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca ogółem w kWh	b.d.	768,9	784,5
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca miast w kWh	673,91	726,98	758,12
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca na wsi w kWh	b.d.	832,7	833,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Według danych operatora w najbliższym czasie rozbudowa i modernizacja dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej na terenie gminy, w celu zapewnienia prawidłowej pracy sieci oraz minimalizacji przerw w dostawach energii, realizowana będzie poprzez:

- wymianę wyeksploatowanych urządzeń linii średniego napięcia;
- wymianę wyeksploatowanych urządzeń linii niskiego napięcia;
- wymianę wyeksploatowanych stacji transformatorowych 20/0,4 kV.
- przebudowę odcinków linii napowietrznych na linie kablowe lub z przewodami izolowanymi;
- wymianę przyłączy odbiorców energii elektrycznej na przyłącza izolowane lub kablowe, zwiększające bezpieczeństwo i standardy dostarczanej energii.

3.4.3. Alternatywne źródła energii.

Rosnące wraz z rozwojem cywilizacyjnym zapotrzebowanie na energię, przy wyczerpywaniu się jej tradycyjnych zasobów głównie paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa, gaz ziemny) oraz towarzyszący ich zużyciu wzrost zanieczyszczenia środowiska, powodują zwiększenie zainteresowania wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych. Energia ze źródeł odnawialnych oznacza energię pochodzącą z naturalnych powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwaną z odnawialnych niekopalnych źródeł energii takich jak: energia wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych. Urozmaicona (miejscami) rzeźba terenu, lokalnie gęsta sieć hydrograficzna oraz rozległe, wylesione (miejscami) powierzchnie użytków rolnych powodują, że na obszarze gminy Jasień istnieją względnie korzystne uwarunkowania naturalne (anemograficzne, hydrograficzne i insolacyjne), umożliwiające pozyskiwanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł – w tym przypadku na bazie siły wiatru, wody, a także promieniowania słonecznego. Potencjał do rozwoju mają także biogazownie w oparciu o większe gospodarstwa rolne. Sprzyjającym argumentem jest także rozbudowana infrastruktura elektroenergetyczna (sieci przesyłowe i dystrybucyjne). Obecnie na terenie gminy nie ma urządzeń wytwarzających energię na bazie odnawialnych źródeł energii o mocy większej niż 100 kW.

Opracowania Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMGW) wskazują, że w Polsce średnia roczna prędkość wiatrów na wysokości 10 – 20 m waha się między 2,8 a 3,5 m/s, a prędkości powyżej 4 m/s, uważane na obecnym poziomie rozwoju technologicznego za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatru, występują na 2/3 powierzchni kraju na wysokościach powyżej 25 m nad poziomem gruntu (Skoczkowski et al., 2007). Poza ogólną mezoskalową mapą stref energetycznych w Polsce autorstwa prof. Lorenca (Skoczkowski et al., 2007) brak jest innych bardziej szczegółowych opracowań charakteryzujących prędkości wiatru w kraju. Mapa dzieli obszar Polski na 6 stref od „wybitnie korzystnej” (I) do „wybitnie niekorzystnej” (V) oraz „terenów wyłączonych” (Lorenc, 2005). Rejon gminy Jasień zakwalifikowano do strefy III „dość korzystnej”. Teoretycznie można uznać, że tereny potencjalnie predysponowane do lokalizacji elektrowni wiatrowych zlokalizowane są w południowej oraz południowo – zachodniej części gminy w rejonie Wzniesień Żarskich (najwyżej położone n.p.m. obszary gminy). Rejony te, poza najniższą gęstością zaludnienia, mają jednak tylko względnie korzystne warunki dla lokalizacji farm wiatrowych. O ile wartość warunków wietrznych oraz wymaganą ustawowo⁷⁶ odległość od najbliższych zabudowań będzie można ocenić dopiero po przeprowadzeniu specjalistycznych badań, o tyle Wzniesienia Żarskie znajdują się częściowo w granicach obszarów objętych czynną ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000), a także obejmują rejon o najwyższym w gminie wskaźniku lesistości, w tym lasy w granicach Leśnych Kompleksów Promocyjnych. Dodatkową przeszkodą jest rozbudowana infrastruktura techniczna (drogi, linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia). Głównymi barierami w pozostałych częściach gminy, poza infrastrukturą techniczną, są przede wszystkim: gęstość zaludnienia, wysoka bonitacja gleb i kompleksy leśne, a także kolejne obszary objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000, użytki ekologiczne). W związku z powyższym inwestycje w farmy wiatrowe czy nawet tylko w pojedyncze obiekty (maszty) należy tu uznać za utrudnione. Ewentualna lokalizacja farm wiatrowych poprzedzona być musi szeregiem specjalistycznych badań i analiz wykluczających ustawowe ograniczenia oraz negatywny wpływ na środowisko, a także uzyskaniem pozytywnych wyników konsultacji społecznych. W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*⁷⁷ gminę Jasień ujęto jednak wśród obszarów o najkorzystniejszych uwarunkowaniach do rozwoju energetyki wiatrowej.

⁷⁶ Ustawa z dnia 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

⁷⁷ Uchwała nr XLIV/667/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 02 maja 2018 roku, poz. 1163).

Korzystne warunki hydrograficzne dotyczą potencjalnej możliwości lokalizacji małych elektrowni wodnych (MEW) na ciekach wodnych, zwłaszcza charakteryzujących się znacznym przepływem. Korzystny potencjał techniczny energii wodnej to potencjał możliwy do uzyskania poprzez budowę elektrowni wodnych na obiektach piętrzących, których stan techniczny oraz warunki hydrologiczne (minimalna wysokość spadów, przepływ roczny średni) pozwalają na realizację inwestycji. Jako kryterium przydatności przyjmuje się minimalną wysokość spadów na poziomie 1,6 m oraz przepływ roczny średni nie mniejszy niż 0,1 m³/s. W związku z powyższym na bazie szczegółowych, specjalistycznych analiz, uwzględniających uwarunkowania naturalne i ekonomiczne, należy rozpatrzyć wszystkie aspekty dotyczące ewentualnej budowy małych elektrowni wodnych w rejonie dolin większych cieków wodnych o korzystnym przepływie. Na terenie gminy będzie to przede wszystkim dolina rzeki Lubszy. Obecnie na rzece Lubszy (km 43+680) w rejonie miejscowości Świbna zlokalizowana jest mała elektrownia wodna (MEW) na bazie jazu betonowego ze stopniem wodnym, wybudowana w 2004 roku. Przepływ w tym miejscu wynosi 0,828 m³/s, zainstalowana moc obiektu 0,05 MW, a wysokość piętrzenia 1,0 m.

W Polsce istnieją dość dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Województwo Lubuskie w skali całego kraju charakteryzuje się względnie korzystnymi warunkami nasłonecznienia. W rejonie gminy Jasień predysponowane do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na skalę produkcyjną są przede wszystkim nieużytkowane i/lub nieopłacalne do upraw rolniczych grunty, charakteryzujące się niską klasą bonitacyjną (V i VI). Dotyczy to wybranych fragmentów w większych niezalesionych rejonach gminy, zwłaszcza stoków o ekspozycji południowej, ze szczególnym uwzględnieniem niezainwestowanych rejonów w pobliżu obecnej drogi wojewódzkiej nr 287 (obwodnica Jasienia) oraz rejonów wsi: Bronice, Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Jaryszów, Świbna i Zabłocie. Przeszkodą w lokalizacji przedmiotowych urządzeń, w zależności od danego sołectwa, mogą być obszary objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu i Natura 2000). Potencjał do lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych na mniejszą skalę mają także tereny przeznaczone pod zabudowę produkcyjną i usługową. Obecnie zainteresowanie inwestorów produkcją energii na bazie farm fotowoltaicznych skupia się na stosunkowo małych powierzchniach w rejonie następujących miejscowości:

- Budziechów
 - 12 farm o mocy do 1 MW każda;
 - 7 farm o mocy do 1 MW każda;
 - 7 farm o mocy do 1 MW każda;
- Guzów – farma o mocy do 0,5 MW;
- Zieleniec – farma o mocy do 1 MW.

W większości wypadków zostały już wydane decyzje środowiskowe oraz toczą się (lub już się zakończyły) procedury planistyczne związane z wydaniem decyzji o warunkach zabudowy. Ponadto w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jasień* wyznaczono tereny pod możliwą lokalizację farm fotowoltaicznych w rejonie Jasienia i Zabłocia. Wstępne zainteresowanie inwestorów na budowę farmy fotowoltaicznej o większej niż wyżej wymienione powierzchni (ponad 100 ha) kieruje się w rejonie Jaryszowa.

Walory naturalne terenów wiejskich oraz ich obecna struktura gospodarcza, oparta nadal głównie na rolnictwie (uprawy i hodowla), predysponuje te rejony gminy do inwestowania w obiekty zajmujące się pozyskiwaniem energii cieplnej i elektrycznej na bazie biomasy.

3. 5. Ciepłownictwo.

Miasto Jasień nie posiada charakterystycznego dla obszarów miejskich scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka ciepłna na terenie miasta opiera się przede wszystkim na indywidualnych źródłach ogrzewania bądź na lokalnych kotłowniach, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Do największych kotłowni na terenie miasta należą obiekty zlokalizowane przy ulicach: Wąskiej, Tenisowej, Buczka i Powstańców Warszawskich. Zaopatrują one w ciepło przede wszystkim wielorodzinne budynki mieszkalne zlokalizowane przy ulicach: XX-lecia, Buczka, Konopnickiej, Obrońców, Piątkowskiego, Plac Wolności, Tenisowej i Wąskiej. Należy nadmienić, że wyżej wymienione kotłownie nie tworzą zintegrowanego systemu ciepłowniczego i służą tylko do ogrzewania pomieszczeń. Paliwem dla wyżej wymienionych kotłowni jest gaz. Na terenie miasta występuje ponadto kilka mniejszych systemów ciepłych opartych na pojedynczych, mniejszych kotłowniach lokalnych, obsługujących np.: obiekty usług publicznych. W ostatnich latach sukcesywnie przeprowadzono modernizację tych kotłowni, zasilanych dotychczas paliwem stałym, na nowoczesne kotłownie gazowe. Niemniej nadal zauważalnym problemem w okresie półrocznej chłodnego, zwłaszcza w centralnej części miasta, jest niska emisja, którą wzmagają piece zainstalowane w starszej tkance mieszkaniowej, w tym wielorodzinnej. Pozostała substancja mieszkaniowa (zabudowania jednorodzinne) posiada indywidualne źródła ogrzewania. Paliwem najczęściej jest gaz, jednakże nadal dość powszechne jest opalanie węglem kamiennym i jego pochodnymi.

Potrzeby grzewcze mieszkańców rejonów wiejskich (zabudowa jednorodzinna i zagrodowa) pokrywane są ze źródeł indywidualnych, do których należą głównie piece opalane węglem kamiennym i jego pochodnymi (paliwo dominujące), drewnem oraz olejem opałowym lub gazem propan – butan. W nowo wybudowanych budynkach mieszkalnych spotykane są pompy ciepła i solary. Nieliczne budynki wielorodzinne, zakłady produkcyjne, obiekty użyteczności publicznej i inne obiekty usługowe, a także większe gospodarstwa rolne (przetwórstwo rolno – spożywcze) posiadają własne kotłownie, zasilane z paliw analogicznych jak w zabudowaniach mieszkalnych. Na terenie wsi Budziechów, która posiada sieć gazową, dominuje ogrzewanie gazowe.

Obecny sposób zaopatrzenia w energię cieplną, poza nowoczesnymi kotłowniami niskoemisyjnymi, jest szczególnie niekorzystny z punktu widzenia zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska. Sieć lokalnych kotłowni opalanych węglem i jego pochodnymi powoduje w okresie zimowym tak zwaną niską emisję zanieczyszczeń, potęgowaną lokalnie ukształtowaniem powierzchni ziemi (np.: w rejonie dolin rzecznych czy innych obniżek terenu). Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takim nośnikiem energii może stać się np.: gaz sieciowy, energia elektryczna, biomasa, energia słoneczna, itp. W najbliższym okresie nie przewiduje się realizacji centralnych urządzeń ciepłowniczych, umożliwiających dostawę ciepła dla odbiorców zamieszkujących zabudowania wielorodzinne oraz jednorodzinne i zagrodowe opalane indywidualnymi piecami. Najbardziej prawdopodobne wydają się być rozszerzenie gazyfikacji gminy, służące również potrzebom grzewczym oraz rozwój energetyki prosumenckiej. Obecnie Gmina udziela dofinansowania dla mieszkańców zainteresowanych wymianą starych kotłów na nowe, spełniające wymogi klasy 5 (wg PN–EN 303–5:2012).

Gmina nie posiada opracowania *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe*. Uchwałą nr XXXVIII/197/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku przyjęto *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Jasień na lata 2017 – 2020 z perspektywą do 2023 roku*. W Planie... określono następujący zestaw celów strategicznych, celów szczegółowych i działań zmierzających do osiągnięcia celów:

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Cele strategiczne:

- poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Jasień;
- stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie;
- zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju gospodarczego Gminy, w tym właściwa lokalizacja przestrzenna inwestycji;
- skuteczne wdrażanie mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych.

Cele szczegółowe:

- dalszy rozwój planowania energetycznego oraz rozwój zarządzania energią na obszarze Gminy;
- zmniejszenie zużycia energii i paliw, zwłaszcza w sektorze energii ciepłej wykorzystywanej do ogrzewania budynków;
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, związanych ze zużyciem energii i paliw na terenie Gminy;
- realizacja „wzorcowej roli sektora publicznego” w zakresie racjonalnego gospodarowania energią (zgodnie z Ustawą o efektywności energetycznej);
- zaangażowanie wszystkich uczestników lokalnego rynku energii w działania ograniczające emisję gazów cieplarnianych;
- zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa energetycznego Gminy;
- spełnienie wymagań Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotyczących formy i zakresu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Działania:

- rozwój sieci gazowej;
- termomodernizacja prywatnych budynków mieszkalnych;
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- modernizacja oświetlenia ulicznego;
- oświetlenie LED w obiektach użyteczności publicznej;
- zielone zamówienia publiczne;
- montaż paneli fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych oraz budynkach użyteczności publicznej;
- montaż instalacji kolektorów słonecznych i kotłowni na biomasę w budynkach prywatnych.

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, wprowadzono na obszarze województwa lubuskiego, z wyłączeniem miast Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski, ograniczenia określone Uchwałą nr XLVI/732/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 18 czerwca 2018 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubuskiego, z wyłączeniem miasta Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wielkopolski, ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 25 czerwca 2018 roku, poz. 1510). Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne, w szczególności kocioł, kominek i piec, jeżeli: dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2027 roku.

3. 6. Telekomunikacja i łączność.

Gmina Jasień wyposażona jest w nowoczesne systemy telekomunikacyjne. Dzieje się tak dzięki włączeniu do central obsługujących przepływ automatyczny oraz inwestycji poczynionych przez operatorów telekomunikacyjnych. Zwiększa się liczba numerów telefonicznych. W każdej miejscowości zainstalowani są abonenci telefonii przewodowej i mobilnej. Umożliwia to nawiązanie łączności praktycznie z całym światem. Operujący na terenie gminy operatorzy zapewniają szeroką gamę usług. Są wśród nich usługi powszechne: telefoniczne, telegraficzne, telexowe i telefaksowe oraz specjalistyczne w dziedzinie transmisji danych, radiokomunikacji i dostępu do internetu. Ponadto cały teren gminy jest w zasięgu działania operatorów telefonii bezprzewodowej i oferowanych przez nich nowoczesnych usług teleinformatycznych. Na terenie gminy funkcjonuje 8 stacji bazowych telefonii komórkowej, z czego: 2 w Jasieniu (działki ewidencyjne nr 38/2 i 597/10), 2 w Jurzynie (działki ewidencyjne nr 71/1 i 95/2), 3 w Zabłociu (działki ewidencyjne nr 4/3, 184/2 i 314/9) i 1 w Lisiej Górze (działka ewidencyjna nr 55/9).

Trudności z pozyskaniem szerokiej gamy najświeższych informacji dotyczących telekomunikacji, związane z zastrzeżeniem danych ze względu na konkurencję spowodowały, że w poniższym tekście oraz tabeli analizowane są ostatnie ogólnodostępne dane publikowane w 2000 roku. Według danych z 1999 roku w gminie Jasień zarejestrowane były 874 łącza telefonii przewodowej w mieszkaniach. Na 1000 ludności przypadało wówczas 117 numerów telefonicznych. Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowane były 4 aparaty ogólnodostępne. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 1 Urząd Poczty zlokalizowany w Jasieniu przy ul. Okrzei 9. W zakresie usług łączności rozwija się także sieć tak zwanych paczkomatów.

TABELA 70: Gmina Jasień – telekomunikacja w 1999 roku i łączność⁷⁸ w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Ludność na 1 placówkę pocztową	6991	6007	5188
Liczba placówek pocztowych na 10 tys. ludności	1,43	1,66	1,93
Liczba placówek pocztowych na 10 km ²	0,08	0,11	0,14
Linie telefoniczne ogółem ⁷⁹ na 1000 ludności	130,54	174,90	235,67
Linie telefoniczne w mieszkaniach na 1000 ludności	117,02	144,88	193,84
Linie telefoniczne w mieszkaniach na 1000 mieszkań	391,75	484,60	643,27
Liczba aparatów ogólnodostępnych na 10 tys. ludności	5,36	20,87	24,59
Liczba aparatów ogólnodostępnych na 10 km ²	0,32	1,51	1,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS 2000 ; Poczta Polska SA, 2021.

Nasylenie usługami łączności na terenie gminy Jasień jest obecnie statystycznie najmniej korzystne w porównaniu z uwarunkowaniami charakteryzującymi powiat żarski oraz województwo lubuskie, zarówno w ujęciu dotyczącym gęstości placówek jak i dostępności dla mieszkańców. Powodem takiego stanu jest stosunkowo duża powierzchnia gminy obsługiwana tylko przez jedną placówkę pocztową. Ogólny poziom stacjonarnej (analogowej) telefonizacji gminy Jasień, o którym świadczy liczba linii na 1000 mieszkańców, był mniej korzystny od średniej dla powiatu i województwa. W 1999 roku tylko 1 osoba na 8 była abonentem telefonii przewodowej. W tym przypadku wyższą średnią ilość linii telefonicznych w powiecie i województwie niewątpliwie zwiększała duża

⁷⁸ Poczta Polska SA, 2021.

⁷⁹ Linie w mieszkaniach i w firmach.

liczba podmiotów gospodarczych, zwłaszcza usługowych, zarejestrowanych w większych miastach. Jeszcze bardziej wymiernym wskaźnikiem był współczynnik nasycenia telefonią na 1000 mieszkańców, który w przypadku gminy Jasień również kształtował się na niższym poziomie w stosunku do porównywanych jednostek. W 1999 roku zaledwie 39 % mieszkań w skali całej gminy posiadało telefonię analogową. Należy podkreślić, że gmina Jasień, ze względu na znaczny udział ludności wiejskiej, charakteryzowała się wyższą liczbą osób tworzących przeciętne gospodarstwo domowe, czego wyrazem były mniej korzystne wskaźniki telefonizacji w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jak i samych mieszkań. Obecnie sytuacja ta uległa zmianie, bowiem każdy zainteresowany może zostać abonentem telefonii przewodowej oraz mobilnej i tym samym nasycenie telefonią stacjonarną jak i mobilną należy uznać za wystarczające z punktu widzenia potrzeb. Tak funkcjonujące usługi telekomunikacyjne są niezbędne w dzisiejszych realiach gospodarki rynkowej, z uwagi na zwiększone potrzeby telekomunikacyjne oraz teleinformatyczne mieszkańców, a zwłaszcza obecnych przedsiębiorców i potencjalnych inwestorów.

3. 7. Gospodarka odpadami.

System zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Jasień jest podobny do większości takich systemów stosowanych w innych rejonach Polski. Polega on na zbieraniu do odpowiednich pojemników odpadów oraz ich dalszej przeróbce (odzyskowi) i deponowaniu na składowisku. Generalnie ilość i jakość wytwarzanych odpadów komunalnych uzależnione są od wielu czynników lokalnych, takich jak:

- sytuacja gospodarcza i poziom życia mieszkańców;
- styl życia mieszkańców;
- struktura zabudowy, infrastruktura komunalna i usługowa.

Skład odpadów komunalnych jest zróżnicowany dla miast i wsi. Odpady komunalne wytwarzane na terenach wiejskich charakteryzują się generalnie mniejszym udziałem materii organicznej i papieru. Relatywnie większa jest w nich zawartość tworzyw sztucznych oraz szkła. Najważniejszymi źródłami powstawania odpadów komunalnych bez względu na to czy jest to teren miejski czy wiejski są przede wszystkim gospodarstwa domowe, generujące odpady komunalne oraz obiekty infrastruktury społecznej takie jak: handel, usługi, rzemiosło, szkolnictwo, służba zdrowia, obiekty turystyczne, itp., w których powstają odpady podobne do komunalnych. Odpady podobne do komunalnych generują także zakłady produkcyjne podczas swojej działalności. Odpady przemysłowe niebezpieczne i inne niż niebezpieczne wytwarzają zakłady przemysłowe, ale także tego rodzaju odpady występują w strumieniu odpadów komunalnych.

Nowa ustawa o gospodarowaniu odpadami [ustawa z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (Dz. U. z 2021 roku, poz. 779 z późn. zm.)] sprawia, że to poszczególne gminy a nie właściciele nieruchomości decydują o tym gdzie trafią odpady, a także jaki podmiot będzie zajmował się ich wywozem. Dzięki temu w zamyśle powstaje nowy, sprawniejszy system gospodarowania odpadami, w którym więcej odpadów będzie segregowanych, czego wymagają normy Unii Europejskiej. Na mieszkańców nałożony został podatek śmieciowy. Nowa ustawa dopuszcza trzy warianty naliczania podatku: opłata od mieszkańca (osoby), opłata od metra kwadratowego nieruchomości lub opłata uzależniona od ilości zużytej wody lub system mieszany. Na terenie gminy Jasień w przypadku nieruchomości zamieszkałych zdecydowano się na opłatę od mieszkańca (osoby) na podstawie składanych deklaracji. W związku z ustawowym wymogiem objęcia każdego mieszkańca podatkiem śmieciowym można spodziewać zwiększonej ilości odbieranych odpadów.

Rocznie na terenie gminy powstaje około 2500 Mg odpadów komunalnych. Na terenie gminy nie ma i nie planuje się budowy składowiska odpadów oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Odpady komunalne z terenu gminy Jasień przekazywane są obecnie do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

miejsowości Marszów (gmina wiejska Żary), zaś teren gminy w zakresie zbiórki i wywozu odpadów obsługuje stosowny podmiot wybrany poprzez postępowanie przetargowe.

Odpady komunalne gromadzone są przez mieszkańców w 5 zasadniczych frakcjach (segregacja przydomowa): odpady zmieszane, papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne oraz odpady biodegradowalne. Mieszkańcy zabudowań jednorodzinnych i zagrodowych wyposażeni są w kubły na odpady zmieszane i w worki na pozostałe 4 frakcje. Zabudowania wielorodzinne wyposażone są w 5 rodzajów kubłów na każdą z frakcji. Częstotliwość odbierania odpadów komunalnych uzależniona jest od typu i wielkości budynku mieszkalnego. Z budynków jednorodzinnych i wielorodzinnych do 15 lokali odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są nie rzadziej niż raz na 2 tygodnie. Frakcje selektywne (papier, szkło, tworzywa sztuczne) odbierane są tu co najmniej raz w miesiącu. Z budynków wielorodzinnych powyżej 15 lokali odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są nie rzadziej niż raz na tydzień. Frakcje selektywne (papier, szkło, tworzywa sztuczne) odbierane są tu co najmniej raz na 2 tygodnie. W okresie od kwietnia do października następuje zwiększona częstotliwość odbioru odpadów odnośnie budynków wielorodzinnych do 15 lokali. W tym czasie odpady zmieszane i biodegradowalne odbierane są tu nie rzadziej niż raz na tydzień. Odpady wielkogabarytowe odbierane są 1 raz w ciągu miesiąca w mieście oraz 1 raz na kwartał na terenach wiejskich. W Jasieniu przy ul. Żytniej (działka ewidencyjna nr 440/4) funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Mieszkańcy gminy mogą deponować tu między innymi: odpady opakowaniowe, wielkogabarytowe, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte opony, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz gruz. Obejmujący między innymi te zagadnienia *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jasień* przyjęto Uchwałą nr XVII/124/2020 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 lipca 2020 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 04 sierpnia 2020 roku, poz. 1933). Dodatkowo planuje się utworzenie kolejnego PSZOK w rejonie ul. Zielonogórskiej w Jasieniu (w rejonie działki ewidencyjnej nr 845), przy oczyszczalni ścieków.

Odpady z sektora usługowego odbierane są na zasadzie odrębnych umów. Odpady przemysłowe i niebezpieczne wywożone są przez wyspecjalizowane podmioty spoza terenu gminy na podstawie zawartych umów z lokalnymi przedsiębiorstwami.

Na terenie gminy nie notuje się większych problemów z występowaniem dzikich składowisk odpadów, a pojawiające się niewielkie ogniska nielegalnych wysypisk są na bieżąco likwidowane.

Mając na uwadze dbałość o stan środowiska docelowo należy założyć następujące, podstawowe kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami:

- zmniejszenie ilości wszystkich rodzajów odpadów kierowanych na składowiska;
- ograniczenie ilości odpadów komunalnych organicznych poprzez ich kompostowanie na miejscu powstawania;
- objęcie wszystkich mieszkańców systemem segregacji odpadów;
- niedopuszczanie do powstawania dzikich wysypisk;
- wspieranie mieszkańców w działaniach związanych z usuwaniem azbestu poprzez wyspecjalizowane firmy wybrane przez gminę;
- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

3. 8. Melioracje i urządzenia wodne.

3.8.1. Melioracje.

Urządzenia melioracji wodnych służą regulacji stosunków wodnych w celu poprawienia zdolności produkcyjnej gleby oraz ułatwienia jej uprawy. Ponadto chronią użytki rolne przed powodzią. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne urządzeniami melioracji wodnych są:

- rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie;
- drenowania;
- rurociągi;
- stacje pomp służące wyłącznie do celów rolniczych;
- ziemne stawy rybne;
- groble na obszarach nawadnianych;
- systemy nawodnień grawitacyjnych;
- systemy nawodnień ciśnieniowych.

TABELA 71: Gmina Jasień – ewidencja urządzeń melioracji wodnych w 1981 roku (I).

Obręb	Grunty zmeliorowane w ha (ogółem)	w tym zdrenowane w ha
Jasień	34,23	–
Bieszków	47,44	–
Bronice	41,72	–
Budziechów	297,81	7,61
Golin	82,41	11,54
Guzów	79,31	–
Jabłoniec	27,63	–
Jaryszów	115,65	8,31
Jasionna	27,69	0,69
Jurzyn	10,88	–
Lipsk Żarski	31,34	1,15
Lisia Góra	151,18	24,99
Mirkowice	34,31	–
Roztoki	99,64	–
Świbna	104,09	44,92
Wicina	221,36	40,30
Zabłocie	410,61	–
Zieleniec	b.d.	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Według danych z 2017 roku, przekazanych jeszcze przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat w Lubsku (od 2018 roku Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Zarząd Zlewni w Zgorzelcu, Nadzór Wodny w Lubsku), na terenie gminy Jasień łączna powierzchnia użytków rolnych zmeliorowanych wyniosła 1986 ha, z czego gruntów ornych 1041 ha, a użytków zielonych 945 ha. Powyższe oznacza, że użytki rolne zmeliorowane stanowią 43,06 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie, w tym odpowiednio 33,76 % gruntów ornych oraz 61,80 %

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

użytków zielonych. Ogólna powierzchnia użytków rolnych zdrenowanych wyniosła 532 ha, z czego 515 ha na gruntach ornym oraz 17 ha na użytkach zielonych. Powyższe oznacza, że użytki rolne zdrenowane stanowią 11,53 % ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie oraz 26,79 % ogólnej powierzchni użytków rolnych zmeliorowanych. Grunty orne zdrenowane stanowią 16,70 ogółu gruntów ornym oraz 49,47 % gruntów ornym zmeliorowanych. Użytki zielone zdrenowane stanowią 1,11 % ogółu użytków zielonych oraz 1,80 % użytków zielonych zmeliorowanych. Sieć drenarska obejmuje 336 budowli, z czego: wyloty ze zbieraczy 254 sztuki i studzienki drenarskie 82 sztuki.

TABELA 72: Gmina Jasień – ewidencja urządzeń melioracji wodnych w 1981 roku (II).

Obręb	Rowy melioracji szczegółowych (mb)	Długość rowów melioracyjnych w km na 100 ha:	
		powierzchni ogólnej	użytków rolnych
Jasień	1501	0,315	0,708
Bieszków	11089	2,996	7,705
Bronice	5990	1,982	2,541
Budziechów	33307	0,995	2,168
Golin	7813	1,941	2,624
Guzów	2772	0,314	0,738
Jabłoniec	6310	0,601	1,640
Jasionna	3222	0,897	2,340
Jurzyn	1639	0,245	1,254
Lipsk Żarski	2695	1,991	4,269
Jaryszów	9192		
Lisia Góra	13871	2,493	7,438
Mirkowice	5395	0,632	1,861
Roztoki	9681	1,575	9,182
Świbna	8032	1,503	4,812
Wicina	23105	4,681	6,033
Zabłocie	27539	0,834	3,933
Zieleniec	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Według danych z 2017 roku, przekazanych jeszcze przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat w Lubsku (obecnie PGW WP), całkowita długość rowów melioracyjnych na terenie gminy Jasień wyniosła 214,268 km, w tym 3,012 km rowów ubezpieczonych. Oznacza to, że średnio na każde 100 ha powierzchni gminy przypada 1,691 km rowów melioracyjnych, a na każde 100 ha użytków rolnych 4,645 km. Na powyższych rowach zlokalizowanych jest 820 budowli, w tym między innymi:

- 775 budowli komunikacyjnych (przepusty);
- 47 budowli piętrzących (zastawki);
- 7 studzienek;
- 2 syfony.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

3.8.2. Urządzenia wodne.

Według danych z 2017 roku, przekazanych jeszcze przez Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat w Lubsku (obecnie PGW WP), na terenie gminy Jasień znajduje się 8 cieków wodnych, stanowiących śródlądowe wody powierzchniowe płynące.

TABELA 73: Gmina Jasień – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2017 roku (I).

Nazwa cieku	Długość cieku na terenie gminy w km	Kilometraż	Długość cieku uregulowana w km
Kanał Wicina „B”	7,530	0+000 – 7+530	7,530
Kanał Zabłocki	3,300	0+000 – 3+300	3,300
Korzenna	4,500	0+000 – 4+500	4,500
Lubsza	13,550	34+750 – 48+300	13,550
Ług	8,840	0+980 – 3+440 5+170 – 8+120 8+570 – 12+000	8,840
Makówka	10,520	0+000 – 10+520	10,520
Szyszyna	4,300	0+000 – 4+300	4,300
Widunia	7,500	0+000 – 7+500	7,500

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

TABELA 74: Gmina Jasień – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2017 roku (II).

Nazwa cieku	Obręb	Kilometraż	Długość w km
1	2	3	4
Kanał Wicina „B”	Mirkowice	0+000 – 2+000	2,000
	Wicina	2+000 – 7+530	5,530
Kanał Zabłocki	Zabłocie	0+000 – 3+300	3,300
Korzenna	Wicina	0+000 – 0+700	0,700
	Roztoki	0+700 – 4+500	3,800
Lubsza	Mirkowice	34+750 – 36+100	1,350
	Jasień	36+100 – 39+100	3,000
	Świbna	39+100 – 46+700	7,600
	Lipsk Żarski	46+700 – 48+300	1,600
Ług	Mirkowice	0+980 – 3+440	2,460
	Guzów	5+170 – 6+450	1,280
	Zabłocie	6+450 – 8+120	5,100
		8+570 – 12+000	
Makówka	Budziechów	0+000 – 2+350	2,350
	Jasień	2+350 – 2+600	0,250
	Lisia Góra	2+600 – 4+000	1,400
	Jabłoniec	4+000 – 8+800	4,800
	Lisia Góra	8+800 – 9+520	0,720
	Golin	9+520 – 10+520	1,000

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
Szyszyna	Guzów	0+000 – 0+360	0,360
	Roztoki	0+360 – 4+300	3,940
Widunia	Mirkowice	0+000 – 1+000	1,000
	Wicina	1+000 – 4+100	3,100
	Guzów	4+100 – 7+500	3,400

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

TABELA 75: Gmina Jasień – ewidencja śródlądowych wód powierzchniowych płynących w 2017 roku (III).

Obręb	Długość cieków w km (ogółem)	Długość cieków w km (uregulowana)
Jasień	3,250	3,250
Bieszków	–	–
Bronice	–	–
Budziechów	2,350	2,350
Golin	1,000	1,000
Guzów	5,040	5,040
Jabłoniec	4,800	4,800
Jaryszów	–	–
Jasionna	–	–
Jurzyn	–	–
Lipsk Żarski	1,600	1,600
Lisia Góra	2,120	2,120
Mirkowice	6,810	6,810
Roztoki	7,740	7,740
Świbna	7,600	7,600
Wicina	9,330	9,330
Zabłocie	8,400	8,400
Zieleniec	–	–

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

Z danych przedstawionych w powyższych tabelach wynika, że całkowita długość śródlądowych wód powierzchniowych płynących na terenie gminy Jasień wynosi 60,040 km. Wszystkie cieki są na całej długości uregulowane. Na wyżej wymienionych ciekach zlokalizowanych jest 90 budowli, z czego:

- budowle komunikacyjne – 56 sztuk;
- budowle piętrzące – 17 sztuk;
- progi i stopnie – 17 sztuk.

Obszar oddziaływania śródlądowych wód powierzchniowych płynących i urządzeń melioracji wodnych obejmuje 195 ha użytków rolnych, z czego 70 ha gruntów ornych i 125 ha użytków zielonych.

Długość wałów przeciwpowodziowych wynosi 4,760 km. Obwałowane są Kanał Wicina „B” na długości 4,200 km oraz Szyszyna na długości 0,560 km. Obszar chroniony wałami wynosi 120 ha.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 76: Gmina Jasień – ewidencja wałów przeciwpowodziowych w 2017 roku (III).

Nazwa ciek	Obręb	Km ciek	Km wału	Długość wału w m	Obszar chroniony w ha
Kanał Wicina „B”	Wicina	2+120 – 4+220	0+000 – 2+100	4200	118
Szyszyna	Roztoki	0+620 – 0+900	0+000 – 0+280	560	2

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Inspektorat Lubsko, 2017.

Istotny wpływ na prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej mają rozmiary i techniczna sprawność urządzeń wodnych. Ponieważ nadmiar wód w glebie, podobnie jak ich niedobór negatywnie wpływają na jej wydajność, to tworzenie optymalnych warunków wilgotnościowych i powietrznych poprzez melioracje, dzięki którym można regulować poziom wód gruntowych oraz odpływ nadmiaru wód opadowych, staje się koniecznością. Prawidłowe funkcjonowanie systemów melioracyjnych jest uzależnione od ich właściwej eksploatacji i konserwacji. Odpowiedzialność za właściwe utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych spoczywa na zainteresowanych właścicielach gruntów. Stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na terenie gminy Jasień jest w dużej mierze niezadowolający. Większość urządzeń melioracyjnych wymaga odbudowy lub modernizacji.

W 2016 roku opracowano wstępną koncepcję⁸⁰ budowy zbiornika retencyjnego na rzece Lubszy w południowo – wschodniej części miasta Jasień. Pierwotnie jego budowa, jeszcze w ramach Lubuskiego Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, miała rozpocząć się przed 2020 rokiem. Zmiany administracyjno – organizacyjne w zarządzaniu zasobami wodnymi, powstałe w związku z wprowadzeniem ustawy z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne, wstrzymały prace nad tym projektem. Teren planowanego zbiornika retencyjnego obejmuje działki ewidencyjne nr: 63 (część), 436/1, 436/3, 436/4, 436/5, 436/6, 436/7, 436/8, 436/9, 436/10, 437/1, 433, 441/1 (część), 442 (część), 443, 445/7 i 743. Zgodnie ze wstępną koncepcją przewiduje się następujące parametry zbiornika:

- powierzchnia zbiornika po linii brzegowej – 3,40 ha;
- powierzchnia zbiornika po linii zwierciadła wody przy NPP 87,50 m n.p.m. – 3,24 ha;
- średnia głębokość zbiornika od terenu – 3,70 m;
- głębokości wody od poziomu wody spiętrzzonej do dna – od h = 2,30 m do h = 2,10 m;
- pojemność retencyjna zbiornika – 68100 m³;
- rezerwa powodziowa powyżej retencji – 34000 m³;
- całkowita pojemność zbiornika – 102100 m³.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Nadzór Wodny w Lubsku nie planuje obecnie inwestycji na terenie gminy. Planowane są tylko roboty utrzymaniowe na poszczególnych ciekach. *Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*⁸¹ nie wskazuje działań (inwestycji) rekomendowanych do realizacji bezpośrednio na obszarze gminy Jasień.

3. 9. Cmentarze.

Na terenie gminy Jasień funkcjonuje 9 cmentarzy (8 komunalnych i 1 parafialny) zlokalizowanych w następujących miejscowościach:

⁸⁰ Hydeko Projekt, *Koncepcja programowo – przestrzenna budowy zbiornika retencyjnego w Jasieniu*, Zielona Góra 2016.

⁸¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 roku w sprawie przyjęcia *Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry* (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2016 roku, poz. 1938).

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- cmentarz komunalny w Jasieniu przy ul. Cmentarnej o powierzchni 1,6992 ha (działka ewidencyjna nr 86);
- cmentarz komunalny w Bieszkowie – 0,2147 ha (działka ewidencyjna nr 85/3);
- cmentarz komunalny w Jabłońcu – 0,46 ha (działka ewidencyjna nr 6);
- cmentarz parafialny w Jabłońcu – 0,35 ha (działka ewidencyjna nr 5);
- cmentarz komunalny w Jaryszowie – 0,36 ha (obręb Lipsk Żarski, działka ewidencyjna nr 75);
- cmentarz komunalny w Jasionnej – 0,19 ha (działka ewidencyjna nr 130);
- cmentarz komunalny w Jurzynie – 0,32 ha (część działki ewidencyjnej nr 201);
- cmentarz komunalny w Wicinie – 0,52 ha (działka ewidencyjna nr 200);
- cmentarz komunalny w Zabłociu – 0,45 ha (działka ewidencyjna nr 168).

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są nieczynne od 1945 roku cmentarze w miejscowościach:

- Bronice o powierzchni 0,32 ha;
- Budziechów – 0,24 ha;
- Golin – 0,32 ha;
- Lisia Góra – 0,31 ha;
- Wicina – 0,86 ha (działka ewidencyjna nr 201).

W miejscowościach Jasionna, Lipsk Żarski i Zieleniec znajdują się relikty dawnych cmentarzy w postaci drzew, krzewów i podszytu oraz nielicznych pozostałości symboliki związanej z nekropoliami. Były one nieczynne już przed 1945 rokiem.

Łączna powierzchnia czynnych cmentarzy wynosi 4,5639 ha. Szacuje się, że istniejące miejsca pochówku w perspektywie najbliższych kilkunastu lat mogą nie zaspokoić potrzeb mieszkańców gminy, a w szczególności miasta Jasień, i w związku z powyższym planuje się powiększenie obszaru obecnego cmentarza komunalnego w Jasieniu zlokalizowanego w rejonie ul. Cmentarnej.

Na terenie gminy nie występują grzebowiska dla zwierząt. Gmina i właściciele inwentarza posiadają stosowne umowy dotyczące odbioru i utylizacji martwych zwierząt hodowlanych i gospodarskich.

3. 10. Obiekty obrony cywilnej i narodowej.

Obrona cywilna na terenie gminy Jasień nie posiada urządzeń i obiektów do wykorzystania w czasie potencjalnych zagrożeń.

Przez północno – wschodnie, zalesione rejony gminy (obręb Zabłocie) przebiega droga międzypolygonowa, służąca przemieszczaniu się pojazdów (gąsienicowych, specjalnych, ponadnormatywnych) o masie do 60 ton, znajdujących się na wyposażeniu Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA.

4. 1. Zasoby mieszkaniowe.

Przeciętne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa w gminie Jasień są zbliżone do poziomu występującego w skali kraju i województwa lubuskiego. Podobnie kształtuje się problematyka związana z gospodarką mieszkaniową, to jest:

- nadal wysoki odsetek mieszkań o niskim standardzie;
- ograniczone fundusze na remonty bieżące;
- niezaspokojone potrzeby kwaterunkowe ludności;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie;
- mała powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę;
- wysoka przeciętna liczba osób na 1 izbę.

Na terenie gminy występują zróżnicowane typy zabudowy. Na terenie miasta dominuje zabudowa wielorodzinna i jednorodzinna, także z towarzyszącą funkcją usługową, oraz częściowo zagrodowa, zwłaszcza na obrzeżach Jasienia. Na terenach wiejskich jest to przede wszystkim zabudowa zagrodowa oraz jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa (rzemieślnicza). Ponadto na terenie wsi: Budziechów, Jaryszów, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Mirkowice i Świbna występuje zabudowa wielorodzinna, najczęściej w postaci pojedynczych obiektów. Powierzchnie działek w zależności od typu zabudowy wahają się od 500 do 2000 m². Przeciętna wysokość zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej wynosi 2, a maksymalnie 3 kondygnacje, natomiast wielorodzinnej do 5 kondygnacji.

TABELA 77: Gmina Jasień – liczba budynków mieszkalnych według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba budynków mieszkalnych
Jasień	715
Bieszków	47
Bronice	36
Budziechów	138
Golin	38
Guzów	54
Jabłoniec	80
Jaryszów	42
Jasionna	22
Jurzyn	20
Lipsk Żarski	16
Lisia Góra	33
Mirkowice	33
Roztoki	30
Świbna	35
Wicina	61
Zabłocie	99
Zieleniec	14

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

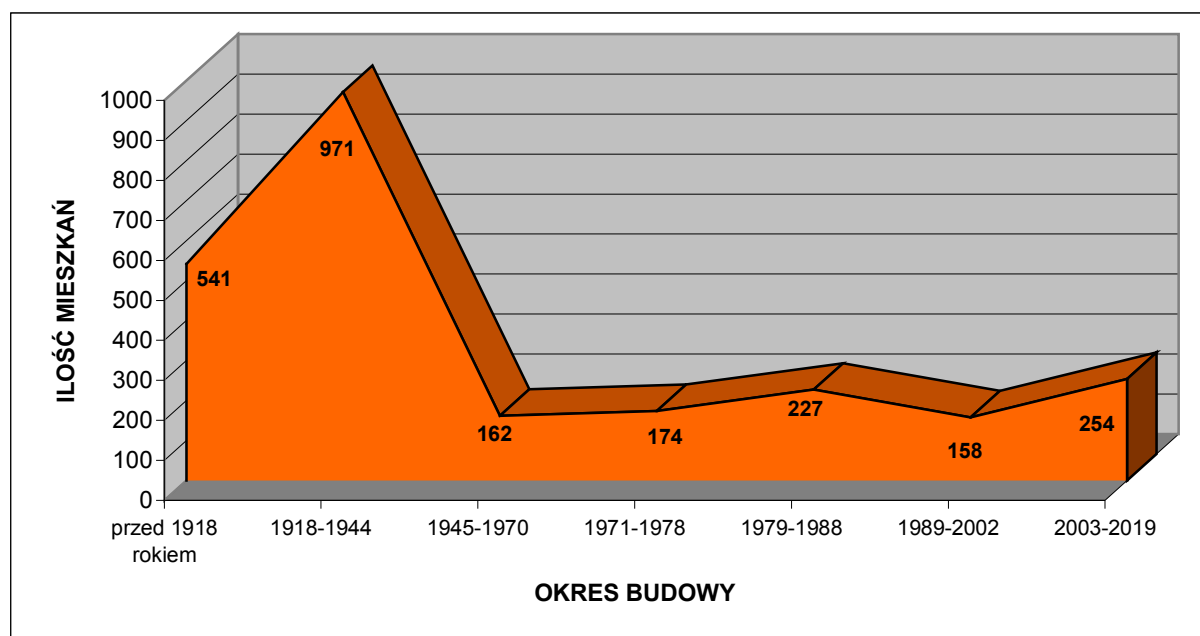
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 78: Gmina Jasień – zasoby mieszkaniowe według wieku do 2019 roku.

Okres budowy	Ilość mieszkań		Powierzchnia użytkowa w m ²	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto
przed 1918 rokiem	541	343	35960	20124
1918 – 1944	971	525	68373	31822
1945 – 1970	162	144	8341	7304
1971 – 1978	174	165	9922	8878
1979 – 1988	227	181	16563	13182
1989 – 2002	158	128	14928	11293
2003 – 2019	254	152	24789	14709

Źródło: GUS 2003 i 2021.

RYCINA 11: Gmina Jasień – mieszkania zamieszkałe według okresu budowy do 2019 roku.

Źródło: GUS 2003 i 2021.

Na podstawie wyników badań z *Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań* z 2002 roku oraz na podstawie danych z 2019 roku można obliczyć, że spośród ówczesnych 2487 mieszkań zlokalizowanych na terenie gminy aż 60,80 % wybudowano przed 1945 rokiem (w mieście 52,99 %), z czego 35,78 % powstało przed 1918 rokiem (w mieście 39,52 %). Większość z nich obecnie wymaga kapitalnych remontów. Dla porównania na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego dane te prezentują się następująco:

- powiat żarski: przed 1945 rokiem – 50,65 %, z czego 41,33 % przed 1918 rokiem;
- województwo lubuskie: przed 1945 rokiem – 35,72 %, z czego 42,33 % przed 1918 rokiem.

Dane te prezentuje poniższa tabela.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 79: Gmina Jasień – struktura zasobów mieszkaniowych według wieku w 2019 roku.

Okres budowy mieszkania	Ilość mieszkań (%)				Powierzchnia użytkowa (%)			
	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto			ogółem	miasto		
przed 1918	21,75	20,94	20,94	15,12	20,10	18,75	18,70	13,77
1918 – 1944	39,04	32,05	29,72	20,60	38,22	29,65	29,93	20,61
1945 – 1970	6,51	8,79	7,91	10,44	4,66	6,81	5,50	6,96
1971 – 1978	7,00	10,07	10,57	11,43	5,55	8,27	8,23	8,55
1979 – 1988	9,13	11,05	12,23	14,49	9,26	12,28	11,74	13,57
1989 – 2002	6,35	7,81	6,76	8,69	8,35	10,52	8,75	10,79
2003 – 2015	10,21	9,28	11,88	19,23	13,86	13,71	17,16	25,74

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003 i 2021.

TABELA 80: Gmina Jasień – zasoby mieszkaniowe w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Zasoby mieszkaniowe	
	ogółem	miasto
Liczba budynków mieszkalnych	1374	601
Liczba mieszkań	2487	1638
Liczba izb	9769	6013
Powierzchnia użytkowa (m ²)	178876	107312

Źródło: GUS 2021.

TABELA 81: Gmina Jasień – wskaźniki charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku.

Przeciętna:	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Powierzchnia użytkowa w m ² 1 mieszkania	71,92	65,51	73,19	73,94
Powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	25,59	25,18	26,50	27,85
Powierzchnia użytkowa w m ² 1 izby	18,31	17,85	18,56	18,62
Liczba osób w 1 mieszkaniu	2,81	2,60	2,76	2,66
Liczba osób w 1 izbie	0,72	0,71	0,70	0,67
Liczba izb w 1 mieszkaniu	3,93	3,67	3,94	3,97
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	355,74	384,33	362,00	376,62

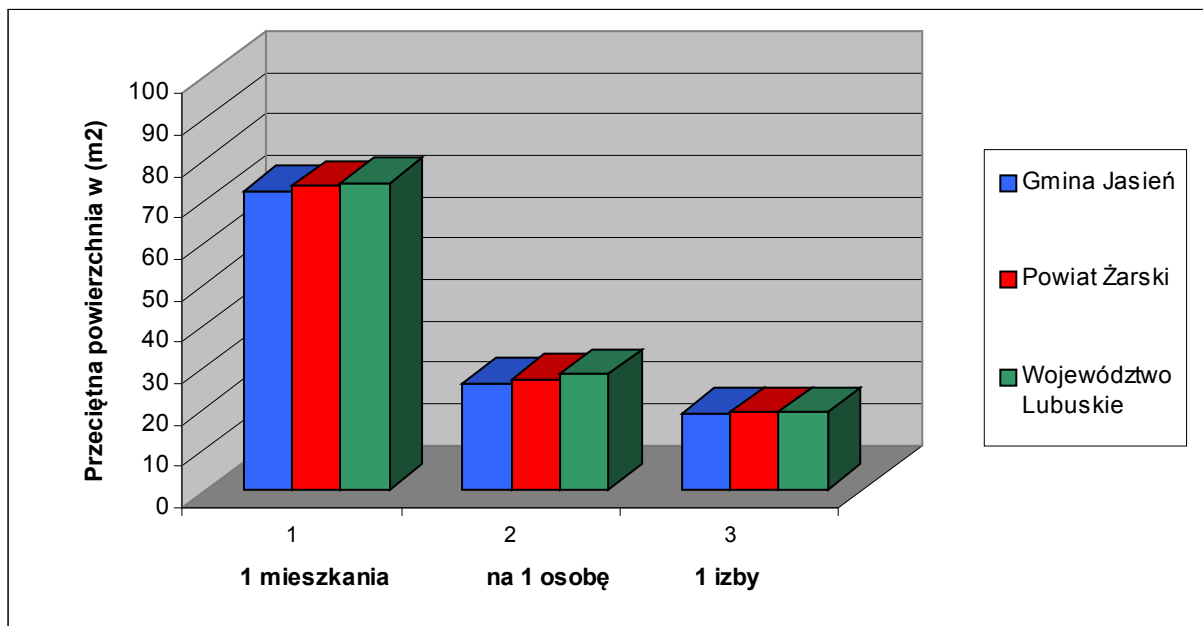
Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wskaźniki statystyczne dotyczące warunków zamieszkania w gminie Jasień są charakterystyczne dla gmin wiejskich i małych gmin miejsko – wiejskich, a tym bardziej położonych na Śląsku, Ziemi Lubuskiej czy Pomorzu, gdzie większość (a przynajmniej znaczną część) zabudowy stanowi jeszcze tkanka powstała przed 1945 rokiem. Wskaźniki te odznaczają się korzystniejszymi lub przynajmniej zbliżonymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa (w stosunku do gmin typowo miejskich czy samych miast) w zakresie powierzchni użytkowej tkanki mieszkaniowej oraz liczby izb, a mniej korzystnymi odnośnie do przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie oraz 1 izbę czy liczby mieszkań na 1000 mieszkańców. Powodem tego stanu jest przede wszystkim znacznie większa

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

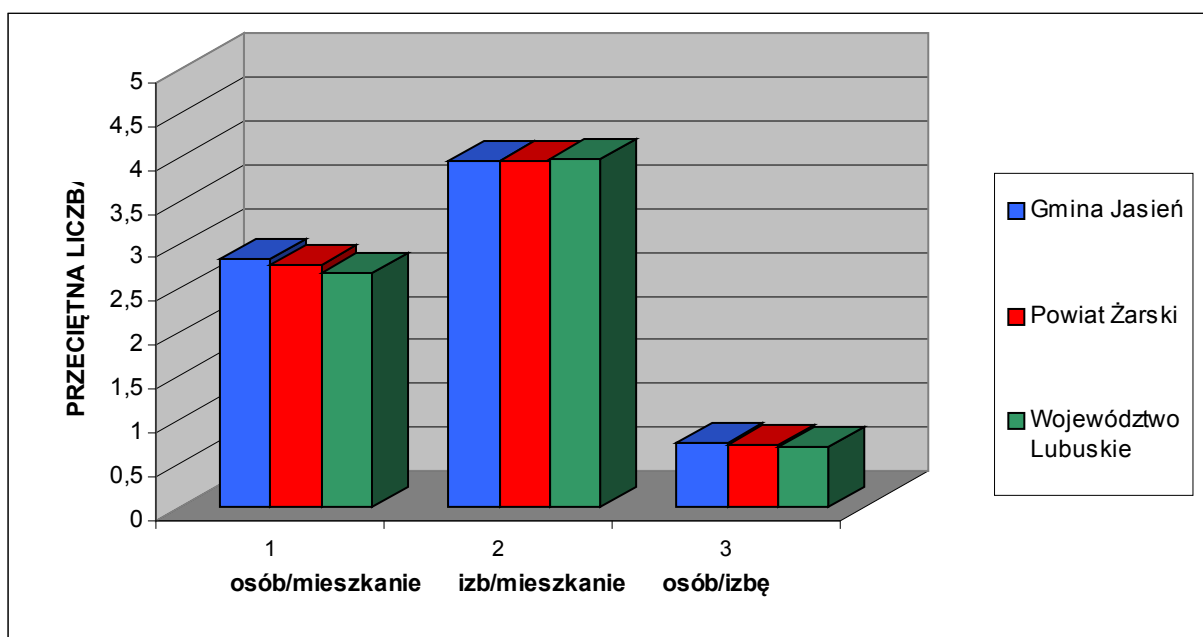
kubatura przeciętnego zabudowania na wsi, ale także fakt, że liczebność przeciętnego gospodarstwa domowego na wsi jest większa od tego w mieście. Nie bez znaczenia jest również jakość mieszkań, a zwłaszcza wiek substancji mieszkaniowej, który obniża standard zamieszkania w gminie Jasień. Obraz analizowanych wskaźników w regionie lubuskim jest nieco wzmocniony ze względu na spadającą liczbę ludności. Malejąca z roku na rok liczba mieszkańców przy stale rosnących zasobach mieszkaniowych powoduje korzystniejsze wartości poszczególnych wskaźników zamieszkania.

RYCINA 12: Gmina Jasień – wybrane wartości charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 13: Gmina Jasień – wybrane wartości charakteryzujące warunki zamieszkania w 2019 roku (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

4. 2. Własność komunalna.

W 2021 roku własnością komunalną objętych było 156 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 6855,41 m². Zarządza nimi Urząd Miejski w Jasieniu.

TABELA 82: Gmina Jasień – komunalne zasoby mieszkaniowe w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Własność Gminy	% ogółu zasobów
Mieszkania	156	6,27
Izby	428	4,38
Powierzchnia użytkowa w m ²	6855,41	3,83

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Własność komunalna stanowi 3,83 % ogółu zasobów mieszkaniowych na terenie gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego wynosi 43,94 m² i składa się średnio z 2,74 izb. Obecnie na przydział mieszkania komunalnego oczekuje 20 rodzin. Skala zapotrzebowania na lokale komunalne oznacza, że należy rozważyć konieczność budowy dodatkowych mieszkań komunalnych i/lub socjalnych.

4. 3. Standard mieszkań.

TABELA 83: Gmina Jasień – mieszkania zamieszkane według powierzchni użytkowej w 2002 roku.

Powierzchnia użytkowa w m ²	Liczba mieszkań	
	ogółem	miasto
poniżej 30	76	67
30 – 39	199	179
40 – 49	406	365
50 – 59	359	270
60 – 79	531	325
80 – 99	312	123
100 – 119	184	85
120 i więcej	168	79

Źródło: GUS 2003.

Na podstawie wyników badań z *Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań* z 2002 roku można obliczyć, że stosunkowo najwięcej mieszkań w całej gminie Jasień (23,76 %) miało wówczas powierzchnię użytkową w granicach od 60 do 79 m². W mieście Jasień najwięcej mieszkań (24,45 %) posiadało powierzchnię od 40 do 49 m². Generalnie mieszkania o powierzchni użytkowej do 50 m² stanowiły w całej gminie 30,47 % ogółu (w mieście 40,92 %), od 50 do 100 m² – 53,78 % (w mieście 48,09 %), a powyżej 100 m² – 15,75 % (w mieście 10,98 %). Dla porównania na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego dane te prezentują się następująco:

- powiat żarski: do 50 m² – 33,81 %, od 50 m² do 100 m² – 49,26 %, powyżej 100 m² – 16,93 %;
- województwo lubuskie: do 50 m² – 34,37 %, od 50 m² do 100 m² – 49,59 %, powyżej 100 m² – 16,04 %.

Powyższe oznacza, że na terenie gminy Jasień, w stosunku do powiatu i województwa, jest zdecydowanie mniej mieszkań o powierzchni do 50 m² oraz powyżej 100 m² i zarazem więcej mieszkań w pozostałych przedziałach powierzchni. Dane te prezentują poniższe tabela i rycina.

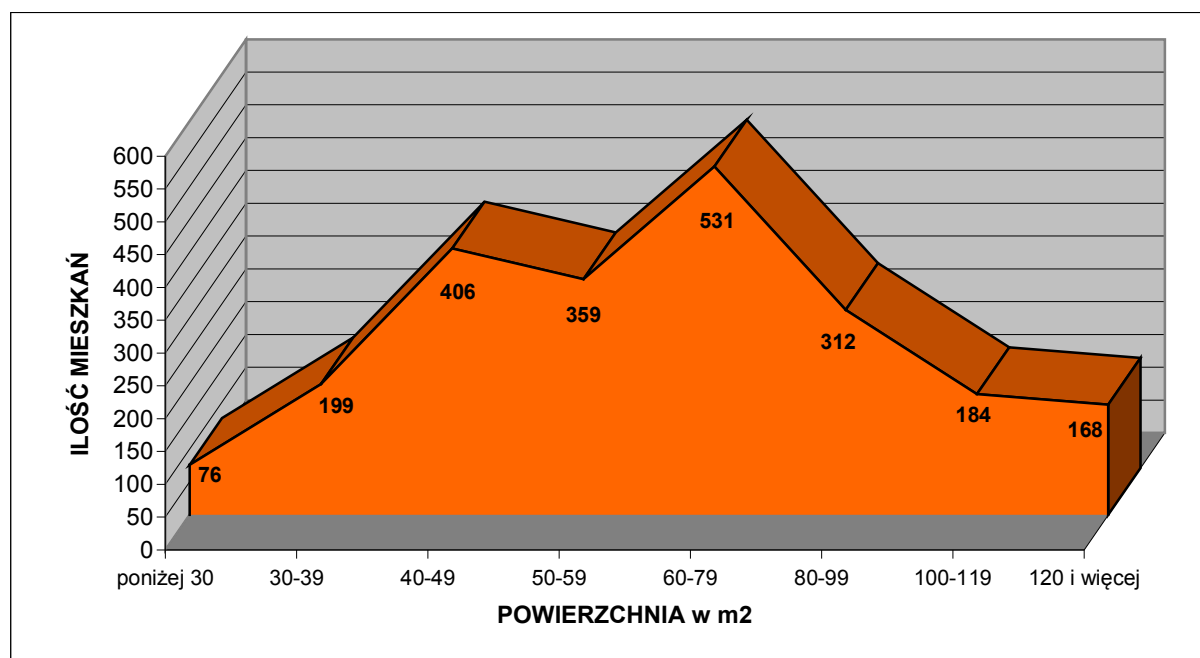
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 84: Gmina Jasień – struktura mieszkań zamieszkanycy według powierzchni w 2002 roku.

Powierzchnia użytkowa w m ²	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
poniżej 30	3,40	4,49	4,01	4,06
30 – 39	8,90	11,99	11,21	12,11
40 – 49	18,17	24,45	18,60	18,19
50 – 59	16,06	18,08	17,02	18,66
60 – 79	23,76	21,77	20,63	21,85
80 – 99	13,96	8,24	11,61	9,09
100 – 119	8,23	5,69	8,09	6,89
120 i więcej	7,52	5,29	8,84	9,15

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003.

RYCINA 14: Gmina Jasień – struktura mieszkań zamieszkanycy według powierzchni użytkowej w 2002 roku.

Źródło: GUS 2003.

Należy podkreślić, że wyżej analizowana struktura uległa obecnie częściowej zmianie. Przede wszystkim, wraz z rozwojem budownictwa jednorodzinne, znacznie zwiększył się udział mieszkań o najwyższych powierzchniach użytkowych. Jednakże nie ma jeszcze oficjalnych i precyzyjnych zestawień statystycznych w tym zakresie. Będą one publikowane dopiero po trwającej właśnie nowej edycji powszechnego spisu ludności i mieszkań.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 85: Gmina Jasień – wyposażenie mieszkań zamieszkałych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Ilość mieszkań wyposażonych	
	ogółem	miasto
Wodociąg z sieci	2358	1635
Ustęp splukiwany ogółem	2174	1481
Łazienka	2044	1413
Centralne ogrzewanie indywidualne	1759	1243
Gaz z sieci	1600	1514

Źródło: GUS 2021.

TABELA 86: Gmina Jasień – struktura wyposażenia mieszkań zamieszkałych w 2019 roku – ogółem.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Wodociąg z sieci	94,81	97,63	98,45
Ustęp splukiwany ogółem	87,41	92,63	96,04
Łazienka	82,19	88,29	93,52
Centralne ogrzewanie indywidualne	70,73	74,31	82,06
Gaz z sieci	64,33	56,29	56,56

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Z powyższych danych wynika, że mieszkania w gminie Jasień charakteryzują się mniej korzystnym wyposażeniem we wszystkie wyżej wymienione podstawowe elementy infrastruktury technicznej (poza gazem sieciowym), w porównaniu z przeciętnymi uwarunkowaniami na terenie powiatu żarskiego i województwa lubuskiego. Główne przyczyny takiego stanu to przede wszystkim: częściowy brak sieci wodociągowej, brak sieci kanalizacyjnej poza miastem oraz co jeszcze spotykane na terenach wiejskich – brak scentralizowanych systemów indywidualnego ogrzewania. Wysoki wskaźnik wyposażenia w gaz sieciowy wynika ze zgazyfikowania miasta Jasień i miejscowości Budziechów.

TABELA 87: Gmina Jasień – struktura wyposażenia mieszkań zamieszkałych w 2019 roku – tereny miejskie i wiejskie.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
1	2	3	4
tereny miejskie			
Wodociąg z sieci	99,82	99,52	99,54
Ustęp splukiwany ogółem	90,42	94,28	97,77
Łazienka	86,26	90,39	95,79
Centralne ogrzewanie indywidualne	75,89	77,70	86,52
Gaz z sieci	92,43	84,43	75,04

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
tereny wiejskie			
Wodociąg z sieci	85,16	93,91	95,81
Ustęp splukiwany ogółem	81,63	89,39	91,89
Łazienka	74,32	84,15	88,06
Centralne ogrzewanie indywidualne	60,78	67,63	71,36
Gaz z sieci	10,13	0,87	12,24

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Niezależnie od tego czy analizowane dane, dotyczące wyposażenia mieszkań w podstawowe elementy infrastruktury technicznej, są obliczane dla terenów ogółem (miejskich i wiejskich razem) czy dla terenów miejskich i wiejskich z osobna, to współczynniki dla gminy Jasień (poza dostępem do wodociągu w miastach i gazu sieciowego zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich) są w każdym elemencie mniej korzystne od przeciętnych w powiecie i województwie.

4. 4. Budownictwo mieszkaniowe.

Na terenie gminy Jasień w 2019 roku oddano do użytku 12 mieszkań (z czego 8 w mieście), składających się z 62 izb (z czego 44 w mieście). Łączna powierzchnia użytkowa nowo oddanych mieszkań wyniosła 1621 m² (z czego 1224 m² w mieście). Wszystkie mieszkania oddano w systemie indywidualnym. Obecnie przeciętna cena 1 m² terenu przeznaczonego pod budownictwo mieszkaniowe waha się w przedziale od 20 do 50 złotych. Jej konkretny poziom jest uzależniony od lokalizacji (wyższa cena na terenie miasta) i stopnia uzbrojenia.

TABELA 88: Gmina Jasień – mieszkania oddane do użytku w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Mieszkania oddane do użytku ogółem na 1000 ludności	1,72	1,88	1,69	4,09
Mieszkania oddane do użytku w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności	1,72	1,88	1,56	1,78
Nowe izby mieszkalne ogółem na 1000 ludności	8,87	10,32	9,18	16,59
Nowe izby mieszkalne w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności	8,87	10,32	8,72	9,49
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 nowego mieszkania w m ²	135,08	153,00	134,80	92,69
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 nowego mieszkania w budownictwie indywidualnym w m ²	135,08	153,00	138,96	131,06
Przeciętna ilość izb w nowym mieszkaniu	5,17	5,50	5,44	4,06
Przeciętna ilość izb w nowym mieszkaniu w budownictwie indywidualnym	5,17	5,50	5,59	5,33

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

W 2019 roku wskaźnik ilości nowych mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców był w gminie Jasień nieznacznie wyższy od średniej dla powiatu żarskiego i wyraźnie niższy (ponad 2-krotnie) od wartości charakteryzującej województwo lubuskie. W przypadku budownictwa indywidualnego różnice we wskaźnikach spłaszczyły się, ale nadal były nieco niższe w stosunku do województwa. Warto zaznaczyć, że w tym przypadku (budownictwo indywidualne) wskaźnik dla samego miasta Jasień był już wyższy także od średniej dla całego regionu lubuskiego. Przez analogię adekwatnie kształtują się wskaźniki odnośnie nowych izb mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia nowo oddanego mieszkania w gminie Jasień, a zwłaszcza w mieście, była wyższa zarówno od wartości charakteryzującej powiat jak i (głównie) województwo, przede wszystkim ze względu na fakt, że w odróżnieniu od porównywanych jednostek wszystkie nowe mieszkania w gminie były oddane w systemie budownictwa jednorodzinnego, charakteryzującego się zazwyczaj większą powierzchnią użytkową od mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Wskaźniki obejmujące przeciętną powierzchnię nowo oddanego mieszkania tylko w budownictwie indywidualnym oznaczają, że średnia dla gminy Jasień była wyższa już tylko od wskaźnika dla całego regionu, jednakże nie były to duże różnice. Warto zaznaczyć, że powyższe wskaźniki w odniesieniu do samego miasta kształtowały się korzystniej od średniej dla całej gminy w każdej z analizowanych kategorii.

Należy nadmienić, że wskaźniki zaprezentowane dla 2019 roku nie są tylko obrazem sytuacji w danym roku, ale także odzwierciedleniem dłuższych tendencji. Pomimo tego, że gmina Jasień jest potencjalnie atrakcyjnym miejscem pod względem osadnictwa, nie przekłada się to na liczbę nowych mieszkań oddanych do użytku, chociażby na skalę zbliżoną do przeciętnych w powiecie czy województwie (wskaźnik na 1000 mieszkańców) obserwowaną w ostatnich 20 latach. Należy więc promować osadnicze walory gminy, w tym tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, licząc z jednej strony na uniknięcie odpływu własnej społeczności, a z drugiej na napływ nowych osadników, najlepiej w wieku produkcyjnym i rozrodczym, co nie jest bez znaczenia ze względu na niekorzystne wskaźniki demograficzne. Jednocześnie wskazane jest prowadzenie wyważonej polityki w zakresie wyznaczania miejsc pod budownictwo mieszkaniowe. Zbytne nasycenie możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej w poszczególnych jednostkach osadniczych może skutkować mniejszym zainteresowaniem ze strony potencjalnych osadników, a więc obniżyć wartość gruntów i wpłynąć niekorzystnie na finanse gminy, np.: ze względu na nieuzasadnioną konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej.

5. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA.

5. 1. Struktura użytkowania gruntów.

TABELA 89: Gmina Jasień użytkowanie gruntów w ha w 2021 roku⁸².

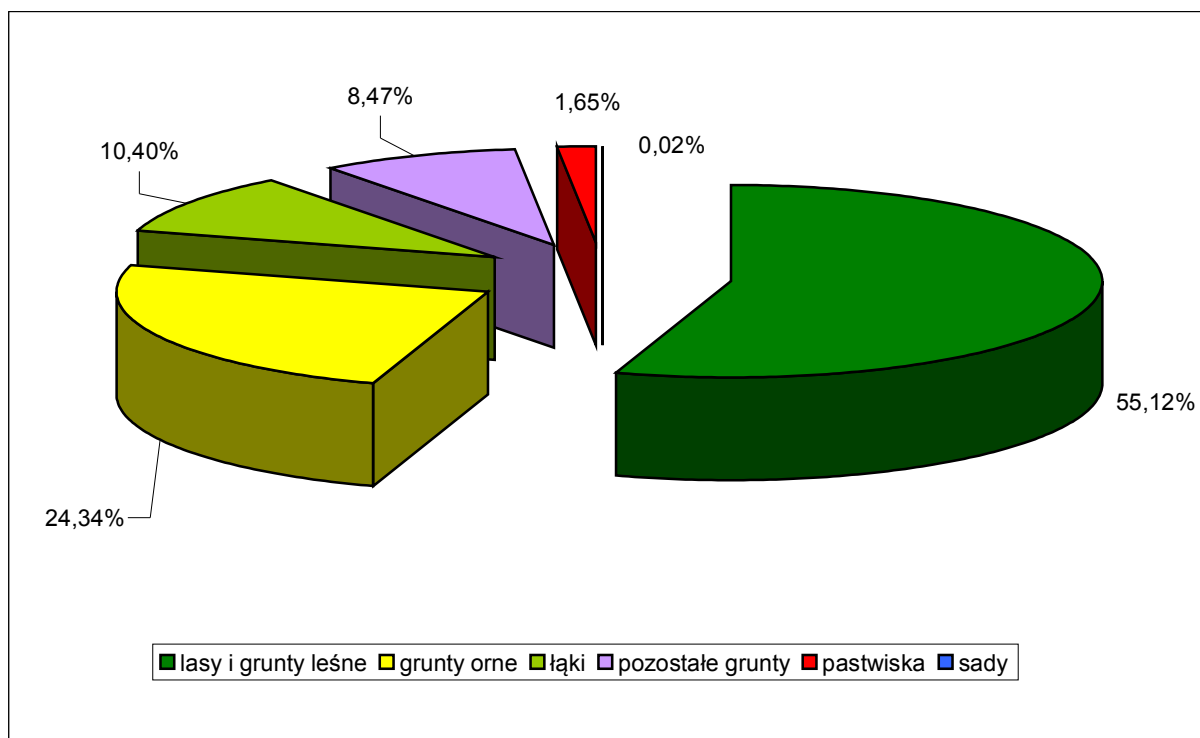
Razem	Użytki rolne				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	W tym:					
	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
4612,6661	3083,5460	2,9611	1317,6994	208,4596	6984,3813	1073,2751

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Użytki rolne stanowią 36,41 % ogólnej powierzchni gminy, lasy i grunty leśne 55,12 %, a pozostałe grunty i nieużytki 8,47 %. Natomiast struktura użytków rolnych kształtuje się w następujący sposób:

- grunty orne – 66,85 %;
- sady – 0,06 %;
- łąki – 28,57 %;
- pastwiska – 4,52 %.

RYCINA 15: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w 2021 roku⁸³.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁸² Według ewidencji gruntów, 2021.

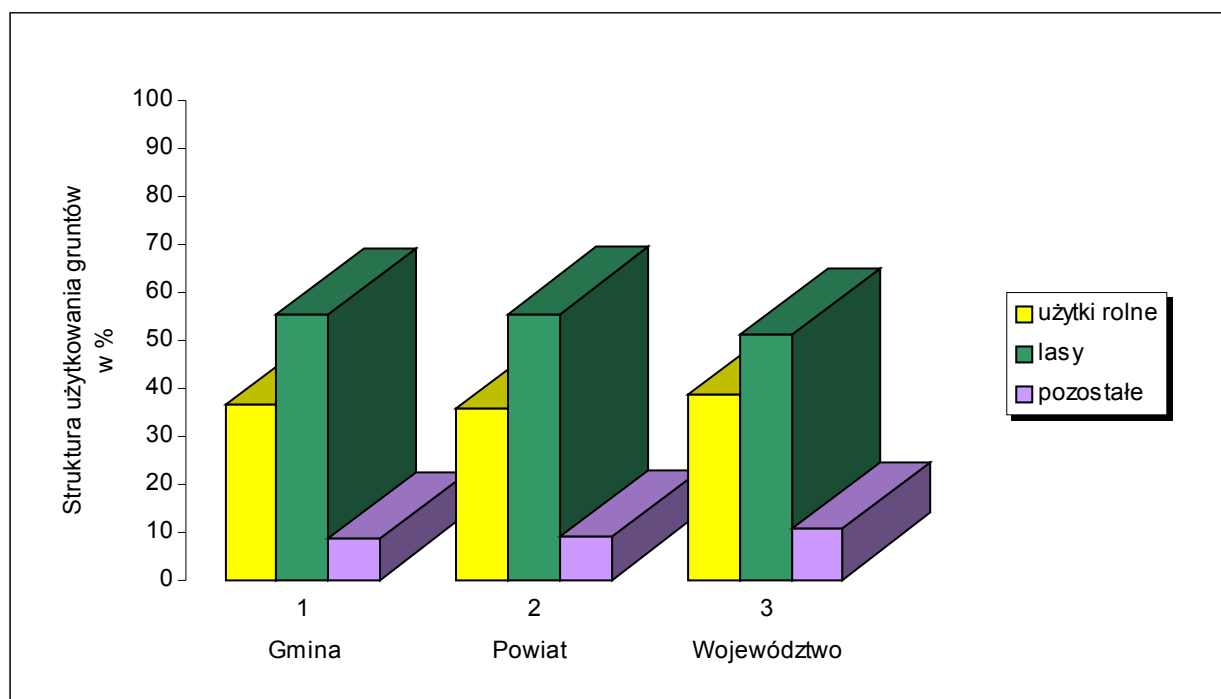
⁸³ Według ewidencji gruntów, 2021.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 90: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów (w %).

Jednostka administracyjna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Gmina Jasień ⁸⁴	36,41	66,85	0,06	28,57	4,52	55,12	8,47
Powiat Żarski ⁸⁵	35,63	70,09	0,24	20,90	8,76	55,48	8,89
Województwo Lubuskie ⁸⁶	38,40	74,43	0,46	18,56	6,55	50,91	10,69

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021 i GUS, 2021.

RYCINA 16: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów (w %)⁸⁷.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021 i GUS, 2021.

Z powyższej ryciny i tabeli wynika, że struktura użytkowania gruntów w gminie Jasień niemal nie różni się od uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i całe województwo lubuskie. Na terenie gminy udział lasów i gruntów leśnych jest tożsamy ze średnią w powiecie i nieznacznie wyższy od średniej w województwie. Udział użytków rolnych jest w gminie Jasień nieznacznie wyższy od wskaźnika przyporządkowanego dla powiatu i również nieznacznie, ale tym razem niższy od wskaźnika dla województwa. Udział kategorii określonej jako „pozostałe grunty i nieużytki”, w skład których wchodzi między innymi: obszary zabudowy mieszkaniowej, tereny

⁸⁴ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁸⁵ 2014 rok według GUS 2021.

⁸⁶ 2019 rok według GUS 2021.

⁸⁷ Gmina Jasień – według ewidencji gruntów 2021, Powiat Żarski – 2014 rok, według GUS 2021, Województwo Lubuskie – 2019 rok, według GUS 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

przemysłowe, place, ulice, tereny kolejowe, skwery, parki, wody powierzchniowe, stawy, rowy, nieużytki, itp., jest nieznacznie niższy od obu porównywanych jednostek. Spośród użytków rolnych wszędzie zdecydowanie dominują grunty orne, przy czym w gminie Jasień jest ich stosunkowo najmniej, podobnie jak sadów i pastwisk; wyraźnie wyższy w gminie jest zaś udział łąk.

TABELA 91: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w 2021 roku⁸⁸.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Struktura w %
Grunty orne	3083,5460	24,34
Użytki zielone	1529,1201	12,07
Grunty pod stawami	36,4510	0,29
Rowy	63,1167	0,50
Wody powierzchniowe płynące	51,1248	0,40
Wody powierzchniowe stojące	0,4200	0,003
Lasy	6984,3813	55,12
Zadrzewienia i zakrzewienia	74,9797	0,59
Użytki ekologiczne	105,8721	0,84
Użytki rolne zabudowane	145,9613	1,15
Tereny mieszkaniowe	58,8695	0,46
Tereny przemysłowe	35,5837	0,28
Inne tereny zabudowane	26,2874	0,21
Zurbanizowane tereny niezabudowane	21,8489	0,17
Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe	24,2610	0,19
Użytki kopalne	2,3758	0,02
Drogi i tereny pod budowę dróg	305,2090	2,41
Tereny kolejowe	94,2664	0,74
Inne tereny komunikacyjne	0,1840	0,001
Nieużytki	25,8332	0,20
Tereny różne	0,6306	0,005
Suma	12670,3225⁸⁹	100,00

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁸⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁸⁹ Powierzchnia ewidencyjna.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 92: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów w ha w 2021 roku⁹⁰.

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Bronice	Budziechów	Golin	Guzów	Jabloniec	Jasionna	Jurzyn	Lipisk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieloniec
Grunty orne	159,89	100,93	185,81	326,18	241,36	218,01	311,43	113,42	91,58	232,18	121,31	126,72	42,27	137,80	194,05	428,20	52,42
Użytki zielone	52,25	42,98	49,95	185,39	56,40	157,35	73,32	24,28	39,18	46,26	65,17	163,18	63,16	29,12	188,94	271,95	20,24
Wody powierzchniowe ⁹¹	4,52	0,20	0,02	2,41	–	3,06	2,02	0,28	0,09	3,41	0,34	3,88	8,42	6,06	7,34	9,50	–
Grunty pod stawami	–	0,43	–	11,93	2,35	–	–	–	–	2,52	4,44	12,91	0,34	0,12	–	1,32	0,09
Rowy	1,71	2,36	1,86	10,27	2,20	4,30	5,32	1,24	0,18	3,13	3,52	6,32	5,02	2,02	5,23	7,88	0,57
Lasy	49,33	190,07	37,12	494,87	71,67	369,35	580,47	205,01	526,96	276,96	330,37	470,45	472,02	330,28	63,54	2506,53	9,40
Zadrzewienia i zakrzewienia	7,11	0,02	2,20	1,63	4,37	2,48	5,74	0,40	0,90	0,24	1,70	22,76	7,79	2,45	4,10	11,07	0,02
Użytki ekologiczne	–	–	–	13,47	–	92,40	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	7,05	9,53	5,62	13,90	7,88	10,04	14,24	2,93	3,26	8,18	14,60	10,15	4,62	5,49	9,28	17,04	2,15
Tereny mieszkaniowe	44,15	0,28	0,62	4,98	0,37	0,43	0,50	1,06	0,24	1,32	0,61	0,80	0,64	0,74	0,56	1,29	0,30
Tereny przemysłowe	34,32	0,05	–	1,14	–	0,04	–	–	0,01	0,01	0,01	–	0,01	0,01	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane ⁹²	43,83	2,11	1,46	4,30	3,20	2,67	1,91	1,51	0,63	2,10	0,79	0,12	0,99	3,35	3,89	1,59	0,33
Drogi	40,84	12,28	16,66	24,22	11,26	22,45	22,28	8,13	7,02	16,35	13,17	19,91	8,70	16,45	16,56	44,80	4,12
Tereny kolejowe	28,99	8,64	–	14,69	–	–	27,47	–	–	3,59	–	10,88	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	0,18	–	–	–	–	0,01	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nie użytki	2,29	0,19	0,89	4,75	1,50	1,54	5,71	0,94	0,13	0,90	0,35	5,28	0,69	0,40	0,10	0,17	–
Tereny różne	0,07	–	–	0,01	–	–	0,34	–	–	–	–	–	–	0,21	–	–	–
Suma (ha)	476,53	370,07	302,22	1114,13	402,55	884,11	1050,74	359,19	670,18	597,15	556,38	853,36	614,65	534,50	493,59	3301,33	89,63

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁹⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.⁹¹ Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.⁹² Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 93: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów⁹³ (I).

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Bronice	Budziechów	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jasionna	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
Grunty orne	33,55	27,27	61,48	29,28	59,96	24,66	29,64	31,57	13,66	38,88	21,80	14,85	6,88	25,78	39,31	12,97	58,49
Użytki zielone	10,96	11,61	16,53	16,64	14,01	17,80	6,98	6,76	5,85	7,75	11,71	19,12	10,28	5,45	38,28	8,24	22,58
Wody powierzchniowe ⁹⁴	0,95	0,05	0,01	0,22	–	0,35	0,19	0,08	0,01	0,57	0,06	0,45	1,37	1,13	1,49	0,29	–
Grunty pod stawami	–	0,12	–	1,07	0,58	–	–	–	–	0,42	0,80	1,51	0,06	0,02	–	0,04	0,10
Rowy	0,36	0,64	0,61	0,92	0,55	0,49	0,51	0,35	0,03	0,52	0,63	0,74	0,82	0,38	1,06	0,24	0,64
Lasy	10,35	51,36	12,28	44,42	17,80	41,78	55,24	57,08	78,63	46,38	59,38	55,13	76,79	61,79	12,87	75,92	10,48
Zadrzewienia i zakrzewienia	1,49	0,01	0,73	0,15	1,09	0,28	0,55	0,11	0,13	0,04	0,31	2,67	1,27	0,46	0,83	0,34	0,02
Użytki ekologiczne	–	–	–	1,21	–	10,45	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	1,48	2,57	1,86	1,25	1,96	1,14	1,35	0,82	0,49	1,37	2,62	1,19	0,75	1,03	1,88	0,52	2,40
Tereny mieszkaniowe	9,26	0,07	0,21	0,45	0,09	0,05	0,05	0,29	0,04	0,22	0,11	0,09	0,10	0,14	0,11	0,04	0,33
Tereny przemysłowe	7,20	0,01	–	0,10	–	0,005	–	–	0,001	0,002	0,001	–	0,001	0,001	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane ⁹⁵	9,20	0,57	0,48	0,39	0,79	0,30	0,18	0,42	0,09	0,35	0,14	0,01	0,16	0,63	0,79	0,05	0,37
Drogi	8,57	3,32	5,51	2,17	2,80	2,54	2,12	2,26	1,05	2,74	2,37	2,33	1,41	3,08	3,36	1,36	4,60
Tereny kolejowe	6,08	2,33	–	1,32	–	–	2,61	–	–	0,60	–	1,27	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	0,04	–	–	–	–	0,0005	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nie użytki	0,48	0,05	0,30	0,43	0,37	0,17	0,54	0,26	0,02	0,15	0,06	0,62	0,11	0,07	0,02	0,01	–
Tereny różne	0,01	–	–	0,001	–	–	0,03	–	–	–	–	–	–	0,04	–	–	–
Suma (%)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁹³ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁹⁴ Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.

⁹⁵ Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 94: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów według obrębów w % w 2021 roku⁹⁶ (II) – udział w stosunku do ogólnej powierzchni danego użytku.

Wyszczególnienie	Jasień	Bieszków	Bronice	Budziechów	Golin	Guzów	Jabłoniec	Jasionna	Jurzyn	Lipsk Żarski	Lisia Góra	Mirkowice	Roztoki	Świbna	Wicina	Zabłocie	Zieleniec
Grunty orne	5,19	3,27	6,03	10,58	7,83	7,07	10,10	3,68	2,97	7,53	3,93	4,11	1,37	4,47	6,29	13,89	1,70
Użytki zielone	3,42	2,81	3,27	12,12	3,69	10,29	4,79	1,59	2,56	3,03	4,26	10,67	4,13	1,90	12,36	17,78	1,32
Wody powierzchniowe ⁹⁷	8,77	0,39	0,04	4,68	–	5,93	3,92	0,54	0,17	6,62	0,66	7,53	16,34	11,76	14,23	18,42	–
Grunty pod stawami	–	1,18	–	32,73	6,45	–	–	–	–	6,91	12,18	35,42	0,94	0,33	–	3,62	0,25
Rowy	2,71	3,73	2,94	16,28	3,49	6,81	8,43	1,96	0,29	4,97	5,58	10,01	7,95	3,19	8,28	12,48	0,90
Lasy	0,71	2,72	0,53	7,09	1,03	5,29	8,31	2,94	7,54	3,97	4,73	6,74	6,76	4,73	0,91	35,89	0,13
Zadrzewienia i zakrzewienia	9,48	0,03	2,94	2,18	5,83	3,31	7,65	0,53	1,20	0,32	2,27	30,35	10,38	3,27	5,47	14,77	0,03
Użytki ekologiczne	–	–	–	12,72	–	87,28	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Użytki rolne zabudowane	4,83	6,53	3,85	9,52	5,40	6,88	9,75	2,01	2,24	5,61	10,00	6,96	3,17	3,76	6,36	11,67	1,47
Tereny mieszkaniowe	74,99	0,47	1,06	8,45	0,62	0,72	0,85	1,80	0,41	2,25	1,03	1,37	1,08	1,26	0,94	2,19	0,51
Tereny przemysłowe	96,46	0,14	–	3,20	–	0,11	–	–	0,03	0,03	0,01	–	0,01	0,01	–	–	–
Inne tereny zurbanizowane ⁹⁸	58,62	2,82	1,96	5,75	4,28	3,57	2,56	2,02	0,85	2,80	1,06	0,15	1,32	4,48	5,21	2,12	0,44
Drogi	13,38	4,02	5,46	7,93	3,69	7,36	7,30	2,66	2,30	5,36	4,32	6,52	2,85	5,39	5,43	14,68	1,35
Tereny kolejowe	30,76	9,17	–	15,58	–	–	29,14	–	–	3,81	–	11,54	–	–	–	–	–
Inne tereny komunikacyjne	97,61	–	–	–	–	2,39	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nie użytki	8,87	0,74	3,46	18,39	5,81	5,96	22,11	3,64	0,50	3,48	1,35	20,45	2,66	1,55	0,38	0,65	–
Tereny różne	11,15	–	–	0,94	–	–	53,92	–	–	–	–	–	–	34,00	–	–	–
Udział (%) danego obrębu	3,76	2,92	2,39	8,79	3,18	6,98	8,29	2,83	5,29	4,71	4,39	6,74	4,85	4,22	3,90	26,06	0,71

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁹⁶ Według ewidencji gruntów, 2021.

⁹⁷ Grupa ta oznacza: grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi i stojącymi.

⁹⁸ Grupa ta oznacza: inne tereny zabudowane, zurbanizowane tereny niezabudowane, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i użytki kopalne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Z powyższego zestawienia wynika, że największy odsetek użytków rolnych (grunty orne i użytki zielone) w stosunku do ogólnej powierzchni danego obrębu występuje na terenie obrębów: Zieleniec (81,06 %), Bronice (78,01 %), Wicina (77,59 %) i Golin (73,97 %), zaś najniższy jest w obrębach: Roztoki (17,15 %), Jurzyn (19,51 %) i Zabłocie (21,21 %). Najwyższy odsetek lasów i gruntów leśnych występuje na terenie obrębów: Jurzyn (78,63 %), Roztoki (76,79 %) i Zabłocie (75,95 %), zaś najniższy jest w obrębach: Jasień (10,35 %), Zieleniec (10,48 %), Bronice (12,28 %), Wicina (12,87 %) i Golin (17,80 %). Z powyższego zestawienia wynika, że w każdym obrębie występują tereny leśne. Stosunkowo najwięcej zadrzewień i zakrzewień jest w obrębie Mirkowice (2,67 %). W pozostałych obrębach udział ten wynosi mniej niż 1 %, a najniższy, nawet poniżej 0,1 %, jest w Bieszkowie (0,01 %), Zieleńcu (0,02 %) i Lipsku Żarskim (0,04 %). Użytki ekologiczne występują tylko w obrębach Guzów (10,45 %) i Budziechów (1,21 %). Najwięcej wód w postaci wód powierzchniowych płynących i stojących, stawów oraz rowów występuje na terenie obrębów: Mirkowice (2,71 %), Wicina (2,55 %), Roztoki (2,24%), Budziechów (2,21 %), Świbna (1,53 %) i Lipsk Żarski (1,52 %). W pozostałych obrębach wskaźnik ten wynosi mniej niż 1,5 %, a najniższy, poniżej 0,5 % jest w obrębach Jurzyn (0,04 %) i Jasionna (0,42 %). Największy odsetek terenów zabudowanych i zurbanizowanych, rozumianych jako użytki rolne zabudowane, tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe oraz inne tereny zurbanizowane, występuje na terenie obrębu Jasień (27,14 %). W pozostałych obrębach, za wyjątkiem Bieszkowa (3,23 %) i Zieleńca (3,10 %), wskaźnik ten wynosi mniej niż 3 %, a najniższy, poniżej 1 % jest w obrębach Zabłocie (0,60 %) i Jurzyn (0,62 %). Najwięcej terenów komunikacyjnych (drogi) występuje w obrębach Jasień (8,57 %) i Bronice (5,51 %). W pozostałych obrębach, za wyjątkiem Jurzyna (1,05 %), Zabłocia (1,36 %) i Roztoków (1,41 %), wskaźnik ten przekracza przynajmniej 2 %. Najwięcej terenów kolejowych występuje w obrębach: Jasień (6,08 %), Jabłoniec (2,61 %), Bieszków (2,33 %), Budziechów (1,32 %), Mirkowice (1,27 %) i Lipsk Żarski (0,60 %). W pozostałych obrębach tereny kolejowe nie występują w ogóle. Najwięcej nieużytków i terenów różnych występuje w obrębach: Mirkowice (0,62 %), Jabłoniec (0,58 %) i Jasień (0,50 %), zaś najmniej, nawet poniżej 0,1 %, w obrębach: Zabłocie (0,01 %), Jurzyn i Wicina (po 0,02 %), Bieszków (0,05 %) i Lisia Góra (0,06 %). W obrębie Zieleniec nieużytki nie występują w ogóle, zaś tereny różne są tylko w obrębach: Jasień, Budziechów, Jabłoniec i Świbna.

Ostatnia z serii tabel prezentujących strukturę użytkowania gruntów w gminie Jasień dotyczy odsetka użytków danej kategorii według obrębów w stosunku do ogólnej powierzchni tej kategorii w całej gminie. Na podstawie powyższych danych obserwujemy między innymi, że w największym powierzchniowo obrębie Zabłocie, które zajmuje 26,06 % powierzchni całej gminy, zlokalizowanych jest 13,89 % wszystkich gruntów ornych, 17,78 % użytków zielonych, 18,42 % wód powierzchniowych płynących i stojących, 35,89 % lasów, 11,67 % użytków rolnych zabudowanych i 14,68 % dróg. W drugim co do wielkości obrębie czyli Budziechowie, który obejmuje 8,79 % powierzchni całej gminy, zlokalizowanych jest 16,28 % wszystkich rowów. Dominujący udział użytków w mieście Jasień, które zajmuje tylko 3,76 % powierzchni całej gminy, dotyczy 74,99 % wszystkich terenów mieszkaniowych, 96,46 % terenów przemysłowych, 58,62 % innych terenów zurbanizowanych, 30,76 % terenów kolejowych i 97,61 % innych terenów komunikacyjnych. Ponadto w Jabłońcu jest 22,11 % wszystkich nieużytków i 53,92 % terenów różnych, w Guzowie 87,28 % użytków ekologicznych, a w Mirkowicach występuje 35,39 % stawów i 38,16 % zadrzewień i zakrzewień, w Budziechowie 16,98 % rowów, w Guzowie 87,28 % użytków ekologicznych, zaś w Mirkowicach 35,42 % stawów i 30,35 % zadrzewień i zakrzewień.

5. 2. Struktura własnościowa gruntów.

Zdecydowana większość gruntów (64,68 %) na terenie gminy Jasień jest własnością Skarbu Państwa, z czego najwięcej (86,57 % z ogółu gruntów państwowych) stanowią tereny w zarządzie Lasów Państwowych. Własnością osób fizycznych jest blisko 1/3 gruntów (28,04 %), z czego aż 73,25 % to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Grunty komunalne stanowią tylko nieznaczną ilość (3,11 %) z ogółu gruntów w gminie Jasień. Dość wyraźnie zaznaczoną pozycję stanowią także grunty spółek prawa handlowego (3,21 %). Pozostałe pozycje zajmują grunty: powiatów (0,54 %), województw (0,38 %), kościołów i związków wyznaniowych (0,01 %) oraz inne (0,03 %), ale ich łączny udział wynosi zaledwie 0,96 %.

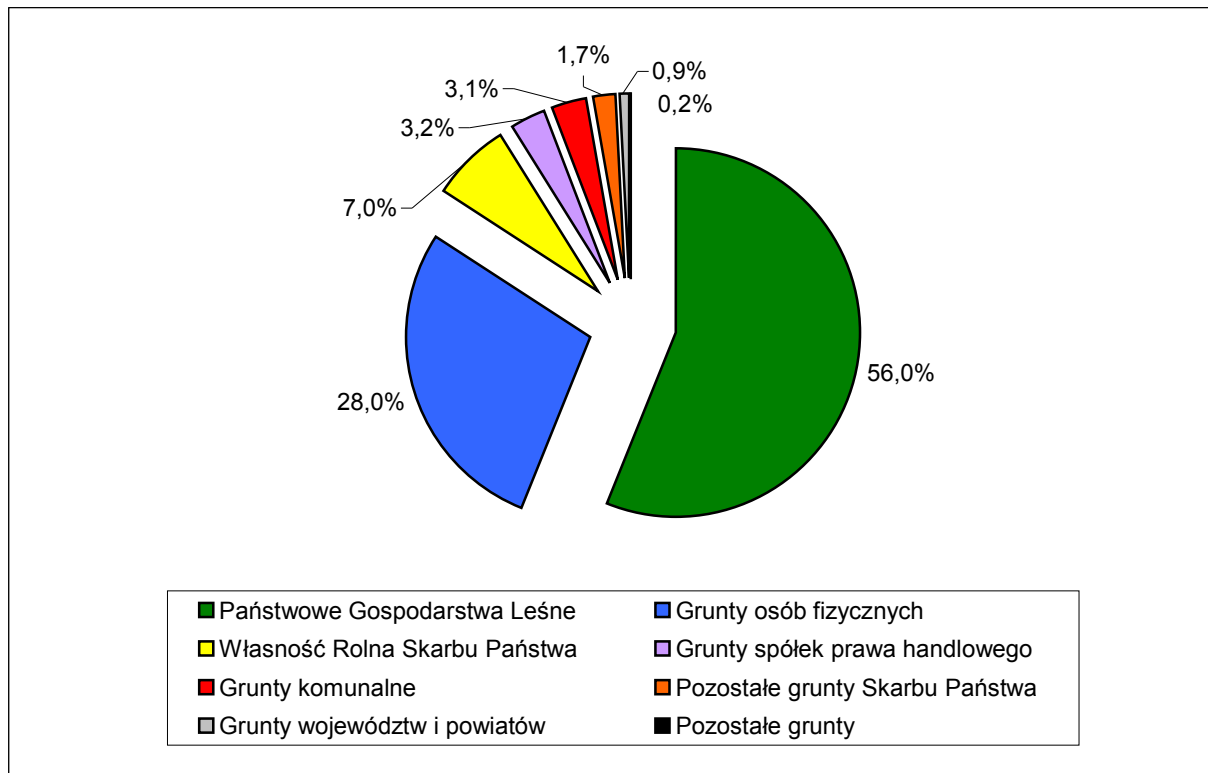
Na terenie samego miasta struktura własnościowa gruntów przedstawia się inaczej. Dominują grunty osób fizycznych (35,92 %), z czego 59,06 % to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Kolejne, zbliżone do siebie pozycje, zajmują grunty komunalne (28,36 %) i grunty Skarbu Państwa (27,94 %). Grunty województw i powiatów stanowią 3,36 % (odpowiednio 2,10 % i 1,26 %), a własnością spółek prawa handlowego jest 3,57 % gruntów. Zestawienie uzupełniają grunty inne niż wyżej wymienione, które obejmują 0,84 % ogółu.

TABELA 95: Gmina Jasień – własność gruntów w 2021 roku.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha ⁹⁹		Struktura w %	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto
Grunty Skarbu Państwa ogółem	8174	133	64,68	27,94
<i>Państwowe Gospodarstwa Leśne</i>	<i>7076</i>	43	<i>86,57</i>	32,33
<i>Zasób własności rolnej Skarbu Państwa</i>	<i>884</i>	24	<i>10,81</i>	18,05
<i>Pozostałe grunty Skarbu Państwa</i>	<i>214</i>	66	<i>2,62</i>	49,62
Grunty województw	48	10	0,38	2,10
Grunty Powiatów	68	6	0,54	1,26
Grunty komunalne	393	135	3,11	28,36
Grunty osób fizycznych	3544	171	28,04	35,92
<i>wchodzące w skład gospodarstw rolnych</i>	<i>2596</i>	101	<i>73,25</i>	59,06
<i>nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych</i>	<i>948</i>	70	<i>26,75</i>	40,94
Grunty spółek prawa handlowego	406	17	3,21	3,57
Grunty spółdzielni	–	–	–	–
Grunty kościołów, związków wyznaniowych	1	–	0,01	–
Grunty inne niż wymienione	4	4	0,03	0,84

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

⁹⁹ Powierzchnia ewidencyjna według ewidencji gruntów, 2021.

RYCINA 17: Gmina Jasień – struktura własności gruntów w 2021 roku¹⁰⁰.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

5. 3. Struktura przestrzenna.

5.3.1. Tereny miejskie.

Miasto Jasień obejmuje obecnie obszar o powierzchni geodezyjnej wynoszącej 479 ha. Posiada ono koncentryczny układ przestrzenny z trójbocznym placem pełniącym rolę rynku, który stanowi najcenniejszy zespół przestrzenny w gminie, wzbogacony interesującą, historycznie ukształtowaną, zwartą zabudową i zespołem pałacowo – parkowym oraz położonym w centrum rynku kościołem. Południową część miasta zajmuje pierwotna wieś – ulicówka (ul. Żarska).

Tereny zabudowy mieszkaniowej tworzą osiedla o różnej gęstości zaludnienia usytuowane wokół rynku. Centralna część miasta to najstarsza zabudowa wielorodzinna, datowana na XIX wiek, usytuowana na historycznych działkach przy rynku (ulice: Jana Pawła II, Piątkowskiego, Plac Wolności) i wychodzących od niego głównych ulicach (XX-lecia, Konstytucji 3 Maja, Kościelna, Kościuszki oraz pobocznych). Są to budynki dwu i trzykondygnacyjne. Zabudowa wielorodzinna sprzed 1945 roku usytuowana jest także wzdłuż ulic stanowiących przedłużenie wyżej wymienionych dróg, to jest: Kolejowej, Lubskiej, Obrońców, Okrzei, Powstańców Warszawy, Waryńskiego i Żarskiej. Zabudowa wielorodzinna o dużej intensywności (tak zwana „wielka płyta”) tworzy większe, wyraźne zespoły pomiędzy ulicami XX-lecia i Wąską, sąsiadując bezpośrednio z rynkiem, oraz w dość izolowanej formie w rejonie ulic Tenisowej i Żeromskiego na wschodnich obrzeżach miasta. Zabudowa o niskim wskaźniku intensywności, przeważnie jednorodzinna, a także jednorodzinno – usługowa i jednorodzinno – rzemieślnicza, powstała przed 1945 rokiem i współcześnie, obejmuje pozostałą, zajętą przez osadnictwo

¹⁰⁰ Według ewidencji gruntów, 2021.

mieszkańciami, część miasta. Szczególnie koncentruje się wzdłuż ulic: I Armii (zachód), Akacjowej (północ), Sienkiewicza (południe) oraz pomiędzy Okrzei i Żarską (wschód), harmonijnie otaczając tereny zabudowy śródmiejskiej. Stan techniczny zabudowy na terenie miasta jest na ogół dobry, wyjątek stanowi najstarsza substancja mieszkaniowa sprzed 1945, a nawet sprzed 1918 roku (głównie wielorodzinną), gdzie w części stan techniczny budynków jest średni, a często zły. Stwierdza się konieczność jej przebudowy (rewitalizacji).

Wyraźnie zaznaczoną powierzchnią miasta, tworząc odrębną jednostkę o funkcjach produkcyjno – technicznych, zajmuje zabudowa zakładów przemysłowych w rejonie ul. Przemysłowej (na północny – wschód od rynku). Kolejne, mniejsze zespoły zabudowy o charakterze przemysłowym to północne (ulice Lubska i Tarnopolska), wschodnie (ulice Kolejowa i Żeromskiego) i południowe (ul. Krucza) obrzeża miasta. Bazy, składy i magazyny to głównie południowo – wschodnia część miasta w rejonie ul. Żarskiej i obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Wszystkie zespoły o charakterze produkcyjnym, poza ul. Tarnopolską i rejonem obwodnicy, zostały ukształtowane już przed 1945 rokiem.

Ofertę usług rynkowych tworzy przede wszystkim handel, w tym wielkopowierzchniowy. Większe, wolnostojące obiekty handlowe zlokalizowane są w centralnej (ul. Graniczna) i południowej (ul. Sienkiewicza) części miasta. Pozostałe obiekty handlowe są znacznie mniejsze, najczęściej trwale wkomponowane w zabudowę, niezbyt rozproszone i koncentrują się głównie w rejonie rynku, który pełni rolę centrum usługowego, co zapewnia lepszą obsługę mieszkańców oraz zwiększa prestiż tego rejonu miasta. Mniejsze zespoły usług komercyjnych zlokalizowane są także w rejonie osiedli mieszkaniowych i wzdłuż obwodnicy (stacja paliw). Usługi publiczne zlokalizowane są w wielu rejonach miasta, nie tworząc tym samym zwartej strefy. Magistrat zajmuje budynek przy ul. XX-lecia, zaś największe obiekty usług publicznych (szkoły podstawowe) zlokalizowane są na obrzeżach centrum, w zachodniej części miasta (ulice Konopnickiej i Podmokła). Przedszkole zlokalizowane jest przy ul. Ogrodowej, wewnątrz osiedla zwartej zabudowy mieszkaniowej pomiędzy ulicami Okrzei i Żarską.

Istniejące zasoby zieleni miejskiej to przede wszystkim park w rejonie ul. Parkowej (pomiędzy ulicami Kolejową i Okrzei) oraz Górka Flöthera w północnej części miasta. W mniejszym stopniu funkcję tę pełnią także ogrody działkowe w rejonie ul. Działkowej. Funkcje terenów rekreacyjnych, umożliwiających aktywny wypoczynek mieszkańcom, pełni wspomniana Górka Flöthera, a także sąsiadujące z nią przez tory kolejowe, wypełnione wodą, dawne wyrobisko po eksploatacji kopalni (łowiisko Polskiego Związku Wędkarskiego), kompleksy sportowe położone przy placówkach szkolnych i przy ul. Żarskiej (stadion) oraz pobliskie tereny leśne. Rewitalizacji wymaga teren po byłym ośrodku sportu i rekreacji w rejonie ul. Okrzei, będący naturalnym, wschodnim skrzydłem parku miejskiego. Korytarzem ekologicznym na skalę lokalną jest przepływająca przez miasto na długości około 3 km rzeka Lubsza. Generalnie przepływa ona z południa na północ, często zmieniając kierunek, np.: w pobliżu centralnych rejonów miasta. Zakończone prace modernizacyjne związane z regulacją koryta rzeki otwierają możliwość choć częściowego zagospodarowania jej brzegów na cele wypoczynkowe i rekreacyjne (ciągi piesze, ścieżki rowerowe). Rolę mniejszego korytarza ekologicznego pełni także rzeka Makówka, opływająca miasto wzdłuż jego zachodnich i północnych granic. System obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody pełnią formalnie Obszar Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska” oraz Obszar Natura 2000 „Dolina Lubszy” (PLH 080057). Jednakże OChK obejmuje tylko część nasypu po nieczynnej linii kolejowej nr 282 (kolejowy teren zamknięty), tereny leśne, zabudowania mieszkaniowe i gospodarcze oraz ujęcia wody w rejonie ulic Wodnej i Zacisze, zaś Natura 2000 obejmuje tylko fragment nasypu po nieczynnej linii kolejowej nr 282 wraz z tunelem, którym płynie rzeka Lubsza (kolejowy teren zamknięty). Oba obszary objęte ochroną koncentrują się zatem wyłącznie na południowo – wschodnich i wschodnich obrzeżach miasta. Ponadto bezpośrednio przez obszar miasta (zachodnie i południowe obrzeża poniżej obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287 oraz południowo – wschodnie i wschodnie obrzeża w rejonie kompleksów leśnych i linii

kolejowych nr 275 i 282) przebiega korytarz ekologiczny „GKZ3 – Łużyce”. Istniejące zasoby „zielonej infrastruktury” w samym mieście płynnie uzupełniają rozległe kompleksy leśne, sąsiadujące bezpośrednio z jego zachodnimi, południowymi i wschodnimi granicami.

Podstawowy układ komunikacyjny miasta tworzy, biegnąca po jego południowych i zachodnich obrzeżach, obwodnica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Usprawniając ruch tranzytowy, odciąża ona centrum miasta przed nadmiernym ruchem pojazdów. Ulice: Graniczna, Kolejowa, Kościuszki, ks. Tytusa Korczyka, Lubska, Przemysłowa, Sienkiewicza, Tarnopolska, XX-lecia i Żarska stanowią podstawową oś komunikacyjną wewnątrz miasta i przebiegają przez najbardziej ruchliwą jego część. Pozostałe ulice stanowią uzupełniającą sieć komunikacyjną. Już w połowie XIX wieku na północnych i wschodnich obrzeżach miasta przeprowadzono linie kolejowe relacji Wrocław – Gubinek i Jasień – Miłkowice. Po formalnie zamykających rozwój miasta w tych kierunkach liniach kolejowych obecnie nie prowadzi się żadnych przewozów. System kluczowej infrastruktury technicznej uzupełniają napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu 110 kV oraz gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150 (ze stacją redukcyjno – pomiarową I^o przy ul. Granicznej), przebiegające równoległe do siebie wzdłuż zachodnich granic miasta (po zachodniej stronie obwodnicy).

Wschodnie i południowe otoczenie terenów zajętych przez osadnictwo stanowią kompleksy leśne, zaś zachodnie i północne – użytki rolne, zwłaszcza grunty orne (częściowo zajęte jeszcze przez uprawy) i nieużytkowane rolniczo łąki.

5.3.2. Tereny wiejskie.

Zasadniczą cechą struktury sieci osadniczej poza miastem jest jej wysoki stopień rozproszenia, mający niekorzystny wpływ na kształtowanie warunków socjalno – bytowych społeczności wiejskiej. Sieć osadniczą tworzy tu aż 17 niedużych wsi i żadna z nich nie przekracza 400 mieszkańców. Do większych miejscowości (powyżej 300 mieszkańców) zaliczyć można jedynie Budziechów i Zabłocie, natomiast aż 5 wsi (Jasionna, Jurzyn, Lipsk Żarski i Zieleniec) to jednostki bardzo małe, poniżej 100 mieszkańców. We wszystkich wsiach dominuje zabudowa zagrodowa znajdująca się w stanie technicznym średnim, a niekiedy złym. Podstawowym założeniem poprawy warunków mieszkaniowych jest zachowanie i modernizacja istniejących zasobów oraz realizacja nowego budownictwa mieszkaniowego. W miejscowościach położonych najbliżej Jasienia (Bieszków, Budziechów, Jabłoniec, Lisia Góra, Mirkowice) od kilkunastu lat rozwija się zabudowa jednorodzinna, będąca konsekwencją ruchów migracyjnych miasto – wieś. Współczesna zabudowa powstaje głównie na ich obrzeżach, a także wypełniając luki w zabudowie. W rejonie najmniejszych wsi rozwija się zabudowa letniskowa i rezydencjonalna. Nieliczny program usługowy (głównie drobny handel), aczkolwiek wzbogacony usługami publicznymi (kultura, edukacja), będący pochodną potencjału demograficznego danej miejscowości, rozmieszczony jest w większości z nich wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Same centra większych i średnich wsi tworzą dość zwartą, regularną zabudowę obustronną danych dróg. Nie występują tu zabudowania mieszkaniowe wielorodzinne w formie kamienic. Zabudowania wielorodzinne występują głównie w formie wyodrębnionych, pojedynczych bloków (Budziechów, Jaryszów, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Mirkowice i Świbna). W centrach miejscowości Budziechów, Jabłoniec i Wicina wyróżniają się kościoły wraz z historycznym otoczeniem. Układy Budziechowa, Golina, Jasionnej i Świbnej uzupełniają zespoły pałacowe i dworskie, a Bieszkowa, Bronic, Budziechowa, Golina, Jaryszowa, Jasionnej, Jurzyna, Lipska Żarskiego, Lisiej Góry, Mirkowic, Świbnej i Zabłocia – folwarki. Zespoły pałacowe i dworskie oraz większość folwarków pozostają obecnie w zaniedbaniu. Wszystkie wsie wykazują jeszcze historycznie ukształtowaną, dużą zwartość zabudowy.

Wiodącą funkcję przestrzenną jak i gospodarczą pełnią rolnictwo i leśnictwo. Zabudowa związana z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych występuje niemal w każdej miejscowości, głównie na ich obrzeżach. Funkcje towarzyszące i uzupełniające tworzą usługi i drobna wytwórczość, lokalizujące się przede wszystkim w Budziechowie. Nie występują tu większe zakłady produkcyjne (przetwórstwo przemysłowe), a wyjątkiem są wsie Lisia Góra i Zabłocie gdzie funkcjonują podmioty związane z przemysłem drzewnym (tartaki). Odkrywkowa działalność górnicza, związana z wydobyciem surowców ilastych ceramiki budowlanej, występuje we wsi Jabłoniec. Wielkopowierzchniowe użytki rolne, tworzące zwarte kompleksy w południowej i północnej części gminy, w znacznej większości o niskich klasach bonitacyjnych, wykorzystywane są przede wszystkim jako grunty orne, rzadziej jako łąki i pastwiska. Większe kompleksy łąk, głównie użytkowanych ekstensywnie, występują w północnej części gminy. Na części z nich w rejonie Wiciny zlokalizowany jest Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”.

Istniejące zasoby zieleni urządzonej to niemal wyłącznie zabytkowe założenia parkowe (pałacowe, dworskie, krajobrazowe) zlokalizowane we wsiach: Golin, Jaryszów, Jasień, Jasionna, Lipsk Żarski, Lisia Góra, Świbna i Zabłocie. Większość z nich pozostaje obecnie w zanedbania. Funkcje terenów rekreacyjnych, umożliwiających aktywny wypoczynek mieszkańcom, pełnią (przynajmniej potencjalnie ze względu na ich stan techniczny) boiska wiejskie w: Bieszkowie, Bronicach, Budziechowie, Guzowie, Jaryszowie, Jasionnej, Jurzynie, Lipsku Żarskim, Roztokach, Świbnej i Zieleńcu. W lepszym stanie technicznym są place zabaw zlokalizowane w każdej wsi. We wszystkich miejscowościach zachowały się także zabytkowe cmentarze lub relikt dawnych cmentarzy wraz z roślinnością w postaci drzew, krzewów i podszytu o symbolice związanej z nekropoliami. Korytarzami ekologicznymi na skalę ponadlokalną są rozległe, połączone za sobą kompleksy leśne, oraz przepływająca z południa na północ gminy (dzieląc ją niemal po równo na część zachodnią i wschodnią) rzeka Lubsza. Funkcję lokalnych korytarzy ekologicznych tworzą doliny pozostałych, mniejszych cieków wodnych (Dopływ spod Kolonii Dłużek, Dopływ z Jasionnej, Kanał Młyński, Kanał Wicina „B”, Kanał Zabłocki”, Korzenna, Szyszyna, Wieprzyk). Istnieje możliwość choć częściowego zagospodarowania ich brzegów na cele wypoczynkowe i rekreacyjne (ciągi pieszkie, ścieżki rowerowe, miejsca odpoczynku, punkty widokowe, itp.). Godne zachowania, a także wykorzystania na podobne cele, są stare wiejskie aleje. Dominujący udział w strukturze powierzchni gminy (ponad 50 %) stanowią lasy, co stwarza korzystne warunki dla rozwoju usług turystyki i rekreacji. Tereny objęte ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu „Wschodnie Okolice Lubska” obejmują niemal całą wschodnią część gminy. Obszary Natura 2000 lokalizują się wzdłuż południowej części doliny rzeki Lubszy („Dolina Lubszy” PLH 080057) oraz na północnych krańcach gminy („Lubski Łęg Śnieżycowy” PLH 080065). System obszarów objętych ochroną uzupełniają 4 użytki ekologiczne zlokalizowane wewnątrz terenów leśnych. Potwierdzeniem powyższego jest fakt, że bezpośrednio przez gminę przebiegają korytarze ekologiczne „GKZ-3 Łużyce” (niemal cały obszar gminy za wyjątkiem części północno – wschodniej i terenów zabudowanych) oraz „GKZ-2A Bory Zielonogórskie zachodnie” (północno – wschodnia część gminy).

System komunikacyjny tworzy obecnie tylko sieć kołowa. Przez tereny wiejskie przebiegają bezpośrednio 3 drogi wojewódzkie i 14 dróg powiatowych. Drogi te stanowią podstawowy układ komunikacyjny, którego uzupełnieniem jest system 18 dróg gminnych. Linia kolejowa nr 275 relacji Wrocław – Gubinek, przebiegająca bezpośrednio przez Bieszków, Jasień i Budziechów, nie jest obecnie użytkowana na potrzeby transportowe i komunikacyjne. Linie kolejowe nr 282 (Jasień – Miłkowice) i 365 (Stary Raduszec – Łęknica) są nieczynne i formalnie zlikwidowane. System kluczowej infrastruktury technicznej uzupełniają 3 napowietrzne linie elektroenergetyczna o napięciu 110 kV, w tym GPZ Budziechów zlokalizowany na zachód od wsi, oraz gazociąg wysokiego ciśnienia DN 150.

5. 4. Struktura funkcjonalna.

Gmina Jasień jest samorządową, wielofunkcyjną jednostką miejsko – wiejską z dość zrównoważoną rolą sektorów rolniczego i leśnego, produkcyjnego oraz usługowego. Szanse na dalszy rozwój mają przede wszystkim sektory produkcyjne, a także rolniczy (przede wszystkim w oparciu o hodowlę) i usługowy (w tym związany z turystyką i rekreacją). W wyniku analiz przeprowadzonych na podstawie zebranych materiałów inwentaryzacyjnych oraz na podstawie występujących powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych, można przyjąć następujący system obsługi ludności gminy:

Ośrodek gminny głównego poziomu obsługi o zasięgu lokalnym, obsługujący w zakresie usług ponadpodstawowych teren całej gminy – miasto Jasień. Pełni ono funkcję administracyjną, stanowi ośrodek koncentracji mieszkalnictwa i usług dla ludności oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa. Dodatkowo posiada rozwinięte funkcje przemysłowe co podkreśla także jego funkcję miejsca pracy. Tym samym Jasień pełni funkcję lokalnego centrum rozwoju, które jest istotnym czynnikiem wzrostu i kumuluje usługi oraz inne działalności gospodarcze w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój sąsiadujących z nim miejscowości. Funkcjami rozwojowymi Jasienia są przede wszystkim funkcje produkcyjne oraz usługi rynkowe i nierynkowe.

Ośrodki pośredniego poziomu obsługi z poszerzonym programem usługowym, współpracujące z ośrodkiem gminnym – wsie: Budziechów, Golin, Guzów, Jabłoniec, Wicina i Zabłocie. Są to ośrodki stanowiące etap pośredni w kompleksowym systemie obsługi ludności, szczególnie w zakresie handlu oraz innych usług, w tym publicznych (Wicina), o odpowiednio dużej liczbie ludności w rejonie obsługi. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: rolnictwa, działalności produkcyjnych w postaci nieuciążliwego przetwórstwa przemysłowego (zwłaszcza Budziechów i Zabłocie) i rozmieszczenia odnawialnych źródeł energii (poza Wicina), mieszkalnictwa, a także usług rynkowych, w tym turystyki i rekreacji.

Pozostałe ośrodki (wsie elementarne), o funkcjach typowo rolniczych i leśnych, obsługujące ludność w podstawowym zakresie usług (większość nawet ich pozbawiona). Zaliczono do nich wsie: Bieszków, Bronice, Jasionna, Jaryszów, Jurzyn, Mirkowice, Lisia Góra, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna i Zieleniec. Funkcjami rozwojowymi tych miejscowości są funkcje: leśnictwa, rolnictwa i mieszkalnictwa, usług rynkowych (głównie w postaci turystyki i rekreacji), a także rozmieszczenia odnawialnych źródeł energii (Bronice, Jaryszów, Świbna).

5. 5. Dokumenty planistyczne.

5.5.1. Narzędzia planistyczne.

Zasady kształtowania polityki przestrzennej dla jednostek samorządu terytorialnego reguluje ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę działań określa podstawowe ich kierunki oraz wyznacza narzędzia realizacyjne. Podstawowymi narzędziami kształtowania polityki przestrzennej gminy są zgodnie z ww. ustawą:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,

W wypadku braku planu miejscowego inwestycje mogą być lokalizowane na podstawie odrębnej decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy. Decyzje ze względu na swój charakter nie są narzędziem kształtującym politykę przestrzenną.

5.5.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa, uwzględniając szereg uwarunkowań i dokumentów nadrzędnych, zasady (kierunki) zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie jest aktem prawa miejscowego.

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym gmina Jasień posiada *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego* obejmujące obszar całej gminy, przyjęte Uchwałą nr XLVII/241/2018 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 marca 2018 roku wraz ze zmianą przyjętą Uchwałą nr XV/110/2020 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 21 maja 2020 roku. Zmiana *Studium* z 2020 roku obejmowała wyłącznie wybrane tereny w obrębach ewidencyjnych Jasień i Mirkowice:

- obszar planowanego cmentarza przy ulicy Zielonogórskiej w Jasieniu wraz ze strefą sanitarną cmentarza 150 m (tereny zlokalizowane w obrębach ewidencyjnych Jasień i Mirkowice) oraz działkę ewidencyjną nr 845 w obrębie ewidencyjnym Jasień;
- obszar istniejącego cmentarza przy ulicy Cmentarnej w Jasieniu wraz ze strefą sanitarną cmentarza 150 m i częścią terenów na północ od przedmiotowej strefy sanitarnej cmentarza 150 m (tereny zlokalizowane w obrębie ewidencyjnym Jasień).

Zgodnie z formularzem sprawozdawczym dla Głównego Urzędu Statystycznego (PZP-1 *lokalne planowanie i zagospodarowanie przestrzenne*) ujęte w *Studium* powierzchnie przeznaczenia terenów pod poszczególne funkcje kształtują się w gminie Jasień w następujący sposób:

- tereny mieszkaniowe wielorodzinne – 39,7882 ha (0,3 % ogólnej powierzchni gminy);
- tereny mieszkaniowe jednorodzinne – 321,7251 ha (2,5 %);
- tereny usługowe – 395,1550 ha (3,1 %);
- tereny produkcyjne – 146,3091 ha (1,1 %);
- tereny komunikacyjne – 230,5776 ha (1,8 %);
- tereny infrastruktury technicznej – 6,9593 ha (0,1 %);
- tereny użytkowania rolniczego – 4231,6252 ha (32,8 %), w tym tereny zabudowy zagrodowej – 225,3294 ha (1,7 %);
- tereny zieleni i wód – 7204,0059 ha (55,8 %);
- tereny inne – 102,8546 ha (0,8 %).

Obowiązujące *Studium* odzwierciedla przedstawioną w poprzednich podrozdziałach lokalną strukturę funkcjonalno – przestrzenną. Dla miasta Jasień przewidziano rolę lokalnego, wielofunkcyjnego ośrodka miejskiego z precyzyjnie wyodrębnionymi jednostkami o charakterze terenów aktywności gospodarczych, produkcyjno – usługowych, usługowych (w tym usług publicznych), sportu i rekreacji, mieszkaniowo – usługowych, mieszkaniowo wielorodzinnych, mieszkaniowo jednorodzinnych, zieleni urządzonej, ogródków działkowych, cmentarzy, lasów, wód oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Dla terenów wiejskich, poza dominującą funkcją lasów i użytków rolnych, wyodrębniono przede wszystkim jednostki o charakterze wielofunkcyjnych terenów zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zagrodowej, rolnych i zabudowy zagrodowej, obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i leśnych, usługowych (w tym usług turystyki i usług publicznych), eksploatacji kopalni, urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (farmy fotowoltaiczne) wraz ze strefą ochronną, zieleni urządzonej, cmentarzy, wód oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Ponadto w skali całej gminy odzwierciedlono system obszarów objętych ochroną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (obszar chronionego krajobrazu, obszary natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki

przyrody), korytarze ekologiczne, a także obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych (zasoby wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, złoża kopalin, obszary i obiekty zabytkowe, stanowiska archeologiczne, park kulturowy, strefy sanitarne od cmentarzy, strefy ograniczonego użytkowania związane z infrastrukturą techniczną). Wskazano także obszary predysponowane do występowania ruchów masowych oraz grunty podatne na denudację naturogeniczną i uprawową. Naczelną zasadą jaką kierowano się przy ustalaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy był zrównoważony rozwój oraz unikanie rozpraszania zabudowy.

5.5.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uwzględniając szereg aspektów formalnych i merytorycznych, ustalają przeznaczenie terenu oraz określają sposób ich zagospodarowania i zabudowy. Plan miejscowy nie może być sprzeczny z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Plany miejscowe są aktem prawa miejscowego.

Obecnie na terenie gminy Jasień obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1. Uchwała nr XXVII/142/97 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 14 marca 1997 roku w sprawie uchwalenia *zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień* (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego Nr 9, poz. 76 z dnia 02 czerwca 1997 roku).
2. Uchwała nr XIII/93/99 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 grudnia 1999 roku w sprawie uchwalenia *zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jasień* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 6, poz. 79 z dnia 31 marca 2000 roku).
3. Uchwała nr XXXV/317/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Okrzei, Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej w Jasieniu* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1094).
4. Uchwała nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095).
5. Uchwała nr XXXVIII/202/2017 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 31 sierpnia 2017 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla południowej części obrębu ewidencyjnego Zabłocie* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 08 września 2017 roku, poz. 1898).
6. Uchwała nr XLVII/240/2018 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie uchwalenia *miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 247/1 w obrębie ewidencyjnych Wicina* (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2018 roku, poz. 1015).

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 1 jest zmianą *Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień*, przyjętego uchwałą nr VIII/45/89 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Jasieniu z dnia 24 października 1989 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego nr 5, poz. 95 z 1990 roku). Obejmuje wybrane tereny w poszczególnych sołectwach gminy, o łącznej powierzchni 964,8 ha, z przeznaczeniem na następujące funkcje:

- Bieszków:
 - tereny zalesień – 52,7 ha,
- Bronice:

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- tereny zalesień – 22,6 ha,
- Budziechów:
 - MU, US (teren mieszkalno – usługowy z funkcją usług rekreacyjnych i sportowych) – 2,90 ha;
 - PS, U (tereny o funkcji przemysłowo – składowej i usługowej) – 41 ha,
- Golin:
 - tereny zalesień – 43,5 ha,
- Guzów:
 - tereny zalesień – 104,0 ha,
- Jabłoniec:
 - PE (teren eksploatacji kopalin na złożu „Jasień II”) – 9,5 ha;
 - PE, ME (tereny usługowo – mieszkalne dla obsługi terenu eksploatacji kopalin) – 5 ha;
 - SU (tereny o funkcji przemysłowo – składowo – usługowej) – 18,9 ha;
 - SU, UT (tereny o funkcji składowo – usługowej lub obsługi turystyki i rekreacji) – 15,2 ha;
 - tereny zalesień – 28,3 ha,
- Jaryszów:
 - W (planowany zbiornik retencyjny na rzece Lubszy) – 55 ha;
 - tereny zalesień – 2,2 ha,
- Jasionna:
 - tereny zalesień – 17,2 ha,
- Jurzyn:
 - tereny zalesień – 28,5 ha,
- Lipsk Żarski:
 - tereny zalesień – 45,1 ha,
- Lisia Góra:
 - MU, UT (teren o funkcji mieszkalno – usługowej i obsługi turystyki) – 4 ha;
 - SU (tereny składowo – usługowe) – 10 ha;
 - U (teren o funkcji usługowej) – 1,5 ha;
 - UKS (teren usług związanych z obsługą transportu i komunikacji) – 3,5 ha;
 - tereny zalesień – 73,3 ha,
- Mirkowice:
 - ZC (teren pod budowę nowego cmentarza) – 2,36 ha;
 - tereny zalesień – 51,7 ha,
- Rostoki:
 - tereny zalesień – 43,7 ha,
- Świbna:
 - W (planowany zbiornik retencyjny na rzece Lubszy) – 70 ha;
 - tereny zalesień – 28,1 ha,
- Zabłocie:
 - MU, US, UT (tereny mieszkalno – usługowe z funkcją rekreacyjno – sportową) – 22 ha;
 - tereny zalesień – 137,0 ha,
- Zieleniec:
 - tereny zalesień – 0,62 ha.

Dodatkowo wprowadzono obwodnicę miasta Jasienia w przebiegu ówczesnej drogi krajowej nr 287 (obecnie wojewódzkiej) o długości 7,850 km i szerokości 35 m w liniach rozgraniczenia, o łącznej powierzchni 25,4 ha.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 2 jest zmianą *Miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Jasienia*, przyjętego uchwałą nr VIII/56/86 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Jasieniu z dnia 16 stycznia 1986 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego nr 2/86, poz. 53 z 1986 roku). Obejmuje wybrane tereny w poszczególnych rejonach miasta, o łącznej powierzchni 20,9 ha, z przeznaczeniem na następujące funkcje:

- GP (obwodnica miasta w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287) – 2,11 ha (zmiana planu miejscowego oznaczonego pozycją nr 1 na powierzchni 2,07 ha);
- MN (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna) – 1,13 ha;
- MN, U (zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem usług) – 0,54 ha;
- MN, UI, US – UO (zabudowa mieszkalno – hotelowa oraz hala sportowo – widowiskowa) – 0,67 ha;
- MN, UR (zabudowa rzemieślniczo – usługowa z dopuszczeniem zabudowy mieszkalnej) – 0,84 ha;
- MN, US (funkcja mieszkalna i miejski plac zabaw) – 0,55 ha;
- MW, U (zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z usługami) – 0,32 ha;
- P, UR (tereny zakładów produkcyjnych i rzemieślniczo – usługowych) – 1,91 ha;
- PU (zabudowa produkcyjno – usługowa i działalność rzemieślniczo – usługowa) – 1,53 ha;
- PU, UH (tereny produkcyjno – rzemieślnicze lub usługowo – handlowe) – 0,24 ha;
- PU, UR (tereny produkcyjno – usługowe, działalność rzemieślnicza) – 4,49 ha;
- RO, UR (działalność rzemieślnicza i rolno – ogrodnicza) – 0,91 ha;
- UH (zabudowa handlowo – usługowa) – 0,57 ha;
- UKS (parkingi, garaże, stacja paliw) – 2,30 ha;
- UO (obiekt szkolny) – 0,05 ha;
- UR (działalność rzemieślniczo – usługowa) – 0,83 ha;
- UR, PU (działalność produkcyjna lub rzemieślniczo – usługowa) – 0,85 ha;
- UT, UG, UH (działalność hotelarska, gastronomiczna i handlowo – usługowa lub administracyjna) – 0,32 ha;
- ZP (zieleń parkowa) – 0,75 ha.

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 3 obejmuje zwarty teren w Jasieniu, o łącznej powierzchni 5,5 ha, w rejonie ulic: Okrzei, Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- E (tereny obiektów i urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną);
- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDW (tereny dróg wewnętrznych);
- KS, ZP (tereny parkingów i zieleni urządzonej);
- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MNs (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej szeregowej);
- O (tereny obiektów i urządzeń odprowadzania ścieków);
- US, U, ZP (tereny sportu, zabudowy usługowej oraz zieleni urządzonej).

Na powierzchni 2,19 ha jest to de facto zmiana fragmentu planu miejscowego oznaczonego pozycją nr 2 w rejonie jednostki 19MN.

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 4 obejmuje pełen obręb ewidencyjny Wicina o łącznej powierzchni 487 ha. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDP (tereny ciągów pieszo – jezdnych);
- KDZ (tereny dróg zbiorczych);

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MN, RM (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej);
- MU, RM (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej i zabudowy zagrodowej);
- R (tereny rolnicze);
- R, RM (tereny rolnicze z dopuszczeniem rozproszonej zabudowy mieszkaniowej);
- RM (tereny zabudowy zagrodowej);
- U (tereny zabudowy usługowej);
- UK (tereny zabudowy usług kultury);
- UO (tereny zabudowy usług oświaty);
- US (tereny sportu i rekreacji);
- UT (tereny zabudowy usług turystyki);
- WS (tereny wód powierzchniowych);
- ZC (tereny cmentarzy);
- ZL (tereny lasów);
- ZP (tereny zieleni urządzonej).

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 5 obejmuje południową (zainwestowaną) część obrębu ewidencyjnego Zabłocie o łącznej powierzchni 1002 ha. W ramach planu miejscowego wyodrębniono następujące jednostki planistyczne:

- KDD (tereny dróg dojazdowych);
- KDP (tereny ciągów pieszo – jezdnych);
- KDZ (tereny dróg zbiorczych);
- KDW (tereny dróg wewnętrznych);
- MN (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- MN, RM (tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej);
- MU (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej);
- MU, US, UT (tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej, sportu, rekreacji i turystyki);
- P, U (tereny zabudowy produkcyjnej i magazynów oraz zabudowy usługowej);
- R (tereny rolnicze);
- R, RM (tereny rolnicze z dopuszczeniem rozproszonej zabudowy mieszkaniowej);
- RM (tereny zabudowy zagrodowej);
- R/ZL (tereny rolnicze do zalesienia);
- T (tereny obiektów i urządzeń telekomunikacji);
- U (tereny zabudowy usługowej);
- UK (tereny zabudowy usług kultury);
- US (tereny sportu i rekreacji);
- WS (tereny wód powierzchniowych);
- WS/ZP (tereny wód powierzchniowych i zieleni urządzonej);
- ZC (tereny cmentarzy);
- ZL (tereny lasów);
- ZL-1 (tereny lasów w granicach założenia parkowego);
- ZP (tereny zieleni urządzonej).

Plan miejscowy oznaczony pozycją nr 6 jest de facto zmianą *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*. Obejmuje wyłącznie obszar działki ewidencyjnej nr 247/1 o

powierzchni 0,52 ha. W ramach planu miejscowego wyodrębniono tam jednostkę planistyczną UP (tereny zabudowy usług publicznych).

Z powyższego zestawienia wynika, że obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmują powierzchnię 2478 ha co stanowi 19,54 % ogólnej powierzchni gminy Jasień. Obowiązujące plany miejscowe dla miejscowości Wicina i Zabłocie odzwierciedlają przedstawioną w poprzednich podrozdziałach ich strukturę przestrzenną, funkcjonalną i własnościową.

Obecnie, co istotne, trwają prace nad sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego obszar miasta Jasień w jego granicach administracyjnych (476 ha). Tym samym w bliskiej perspektywie zostaną zabezpieczone pod względem planistycznym 3 kluczowe miejscowości w gminie – miasto Jasień (lokalny ośrodek rozwoju) oraz wsie Wicina (Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”) i Zabłocie (trzecia co do wielkości zaludnienia miejscowość w gminie po Jasieniu i Budziechowie).

Jak wspomniano na wstępie niniejszego rozdziału na pozostałych terenach, nie objętych planami miejscowymi, inwestycje mogą być lokalizowane na podstawie odrębnej decyzji lokalizacyjnej celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy. Ze względu na sposób ich podejmowania, czyli konieczność spełnienia jedynie grupy subiektywnie ocenianych warunków oraz brak konieczności uwzględniania zapisów innych dokumentów planistycznych w postaci studium czy strategii, nie może być w ich wypadku mowa o narzędziach prowadzenia polityki przestrzennej. W praktyce decyzje można traktować jedynie jako prowizoryczne zastępstwo planów miejscowych, niekiedy bardzo zawodne ze względu na nie uwzględnianie przy ich podejmowaniu szeregu uwarunkowań przestrzennych i prawnych.

5.5.4. Ocena aktualności studium i planów miejscowych.

W związku z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Uchwałą nr XXV/130/2016 Rady Miejskiej Jasienia z dnia 08 września 2016 roku przyjęto *Ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym*. W wyniku dokonanej oceny uznano:

- *Zmianę miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Jasień*, przyjętą uchwałą nr XXVII/142/97 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 14 marca 1997 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Zielonogórskiego Nr 9, poz. 76 z dnia 02 czerwca 1997 roku), za nieaktualną pod względem formalno – prawnym oraz częściowo nieaktualną pod względem merytorycznym;
- *Zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jasień*, przyjętą uchwałą nr XIII/93/99 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 30 grudnia 1999 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego Nr 6, poz. 79 z dnia 31 marca 2000 roku), za nieaktualną pod względem formalno – prawnym oraz częściowo nieaktualną pod względem merytorycznym;
- *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Okrzei, Ogrodowej, Tartacznej, Budowlanych i Żytniej w Jasieniu*, przyjęty uchwałą nr XXXV/317/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1094), za nieaktualny w części pod względem formalno – prawnym oraz aktualny pod względem merytorycznym;
- *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu ewidencyjnego Wicina*, przyjęty uchwałą nr XXXV/318/14 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 15 maja 2014 roku (Dziennik Urzędowy Województwa

Lubuskiego z dnia 26 maja 2014 roku, poz. 1095), za nieaktualny w części pod względem formalno – prawnym oraz nieaktualny w części pod względem merytorycznym.

Pozostałe 2 plany miejscowe (działka ewidencyjna nr 247/1 w Wicinie oraz Zabłocie) nie podlegały ocenie, ze względu na fakt, że zostały uchwalone dopiero po jej opracowaniu.

W przedmiotowej *Ocenie...* zaproponowano opracowanie planów miejscowych w formie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, sporządzanych w granicach obrębów ewidencyjnych, z ewentualnym wyłączeniem zwartych kompleksów leśnych. Najwyższy priorytet w opracowaniu planów miejscowych nadano miastu Jasień (co jest obecnie realizowane), zaś wysoki obrębom (kolejność alfabetyczna): Budziechów, Guzów, Jabłoniec, Lisia Góra i Mirkowice. Jako priorytet średni i niski uznano konieczność opracowania planów miejscowych dla pozostałych obrębów ewidencyjnych. Uznano również, że priorytetem „najwyższym”, z nieokreślonych wówczas przyczyn obiektywnych, może również okazać się opracowanie planów miejscowych dla innych, wybranych, „punktowych” terenów w określonych rejonach gminy.

CZĘŚĆ II.

SFERA SPOŁECZNA

1. DEMOGRAFIA.

1. 1. Podstawowe dane o ludności.

Podstawowymi miernikami charakteryzującymi zbiorowość ludzką jest jej liczebność i rozmieszczenie. Gmina miejsko – wiejska Jasień 31 grudnia 2019 roku liczyła 6991 mieszkańców (w tym miasto Jasień 4262 mieszkańców). Zamieszkiwało ją 3482 mężczyzn oraz 3509 kobiet (w mieście odpowiednio: 2110 i 2152). Ludność miejska w gminie Jasień stanowi zatem 60,96 % (w powiecie żarskim 65,99 %, w województwie lubuskim 54,08 %). Współczynnik feminizacji, to jest stosunek liczby kobiet na 100 mężczyzn, wynosi w całej gminie 101 (w mieście 102) i jest niższy od średnich dla powiatu (106) i województwa (106). Na 1 km² powierzchni gminy przypada 55 mieszkańców (w mieście 890). Gęstość zaludnienia jest więc niższa od średnich dla powiatu i województwa (odpowiednio: 69 i 72 osoby / km²). Współczynnik występujący w gminie Jasień jest jednak charakterystyczny dla gmin miejsko – wiejskich.

TABELA 96: Gmina Jasień – współczynnik feminizacji i gęstość zaludnienia w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Współczynnik feminizacji	100,78	101,99	105,89	105,54
Gęstość zaludnienia	55,14	889,77	69,01	72,32
Odsetek ludności miejskiej	60,96		65,99	54,08

Źródło: GUS 2021.

TABELA 97: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2000 – 2019.

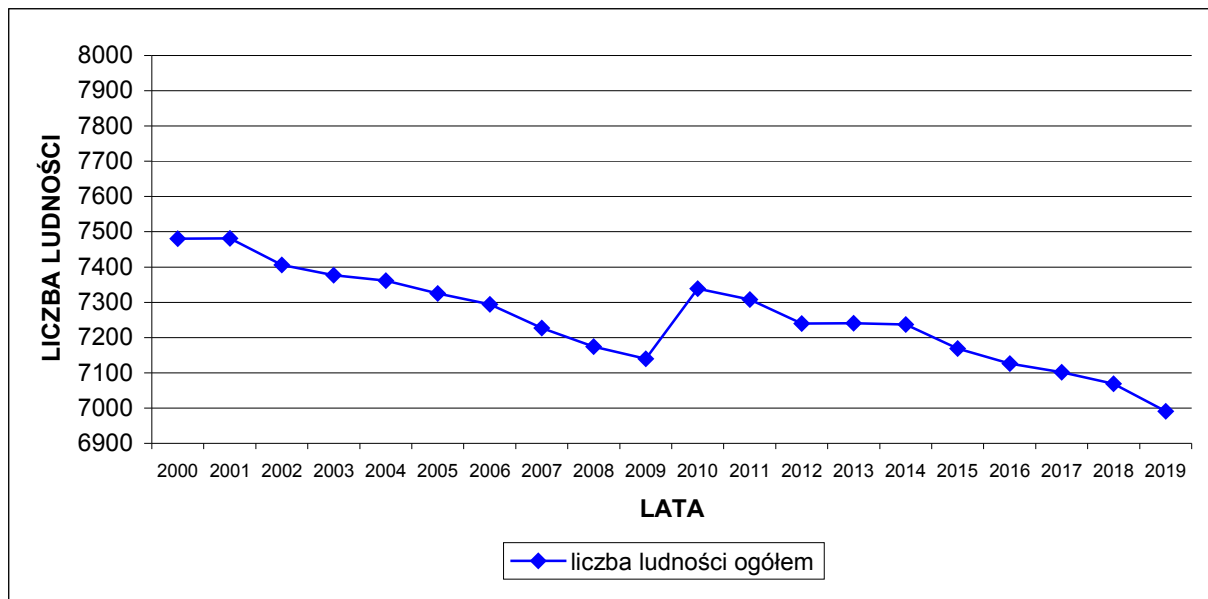
Rok	Liczba mieszkańców					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	ogółem	miasto	ogółem	miasto	ogółem	miasto
1	2	3	4	5	6	7
2000	7480	4711	3700	2312	3780	2399
2001	7481	4686	3715	2316	3766	2370
2002	7406	4650	3666	2286	3740	2364
2003	7377	4600	3661	2270	3716	2330
2004	7361	4569	3658	2259	3703	2310
2005	7325	4538	3640	2244	3685	2294
2006	7294	4498	3639	2233	3655	2265
2007	7227	4434	3600	2202	3627	2232
2008	7174	4398	3578	2178	3596	2220
2009	7140	4383	3551	2171	3589	2212
2010	7339	4533	3668	2259	3671	2274
2011	7308	4496	3648	2237	3660	2259
2012	7240	4455	3601	2213	3639	2242
2013	7241	4463	3600	2215	3641	2248
2014	7237	4449	3600	2212	3637	2237
2015	7169	4405	3575	2204	3594	2201

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5	6	7
2016	7126	4381	3549	2187	3577	2194
2017	7102	4348	3559	2180	3543	2168
2018	7069	4328	3532	2157	3537	2171
2019	6991	4262	3482	2110	3509	2152

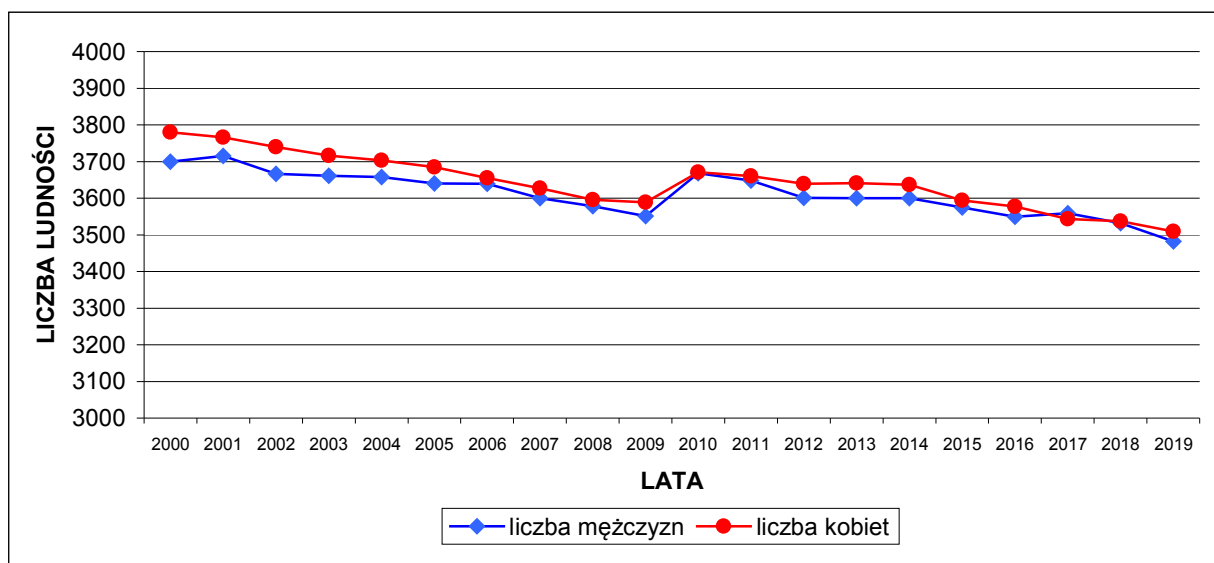
Źródło: GUS 2021.

RYCINA 18: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2000 – 2019.

Źródło: GUS 2021.

RYCINA 19: Gmina Jasień – zaludnienie w latach 2000 – 2019 według płci.

Źródło: GUS 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

W przeciągu ostatnich 20 lat (2001 – 2019) liczba ludności ogółem zmniejszyła się. W roku 2019 całą gminę Jasień zamieszkiwało 489 osób mniej niż 20 lat wcześniej, co oznacza spadek o 6,54 %. W tym samym czasie obszar samego miasta zamieszkiwało 449 osób mniej niż 20 lat wcześniej, co oznacza spadek aż o 9,53 %. Powyższe oznacza, że spadek liczby mieszkańców dotyczył przede wszystkim ludności miejskiej. W analizowanym okresie czasu współczynnik feminizacji o wartości nieznacznie powyżej 100 punktów występował stale, za wyjątkiem 2017 roku. Dane dotyczące liczby ludności według GUS obejmują ludność według faktycznego miejsca zamieszkania.

TABELA 98: Gmina Jasień – rozkład zaludnienia według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba mieszkańców
Jasień	4017
Bieszków	122
Bronice	122
Budziechów	393
Golin	118
Guzów	220
Jabłoniec	264
Jaryszów	172
Jasionna	55
Jurzyn	71
Lipsk Żarski	51
Lisia Góra	144
Mirkowice	172
Roztoki	63
Świbna	135
Wicina	175
Zabłocie	324
Zieleniec	57

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Najludniejszymi miejscowościami w gminie, poza miastem Jasień, w którym lokuje się 60 % ogółu mieszkańców gminy, są wsie Budziechów (393 mieszkańców) i Zabłocie (324 mieszkańców). W przedziale od 200 do 300 mieszkańców zawierają się miejscowości Jabłoniec (264) i Guzów (220). Populacją pomiędzy 100 a 200 mieszkańców charakteryzują się wsie: Wicina (175), Mirkowice (172), Jaryszów (172), Lisia Góra (144), Świbna (135), Bieszków (122), Bronice (122) i Golin (118). Pozostałe wsie posiadają zaludnienie poniżej 100 mieszkańców i są to: Jurzyn (71), Roztoki (63), Zieleniec (57), Jasionna (55) i Lipsk Żarski (51).

1. 2. Struktura wieku mieszkańców.

Na liczbę ludności decydujący wpływ mają dwa czynniki: ruch naturalny oraz wędrowną ludności. Te z kolei zdeterminowane są przez strukturę ludności według wieku i płci. Struktura ludności według wieku określa proces starzenia się ludności, definiowany najogólniej jako zmiany stanu i struktury według wieku ludności, polegające na wzroście w ogólnej liczbie udziału osób starszych. Za granicę starości przyjmuje się umownie wiek 60 lat. Obecnie ludność województwa lubuskiego, podobnie jak całej Polski starzeje się. Analizując strukturę

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

mieszkańców według wieku w gminie Jasień możemy określić ją jako jednostkę administracyjną z wyraźnymi symptomami starzenia się ludności.

TABELA 99: Gmina Jasień – ludność według wieku w 2019 roku.

Grupa wieku	Liczba mieszkańców	
	ogółem	miasto
0 – 4	296	169
5 – 9	322	193
10 – 14	350	208
15 – 19	355	201
20 – 24	457	279
25 – 29	547	316
30 – 34	484	297
35 – 39	580	335
40 – 44	539	337
45 – 49	500	312
50 – 54	392	232
55 – 59	466	279
60 – 64	518	317
65 – 69	464	308
70 i więcej	721	479

Źródło: GUS 2021.

TABELA 100: Gmina Jasień – struktura ludności według wieku w 2019 roku.

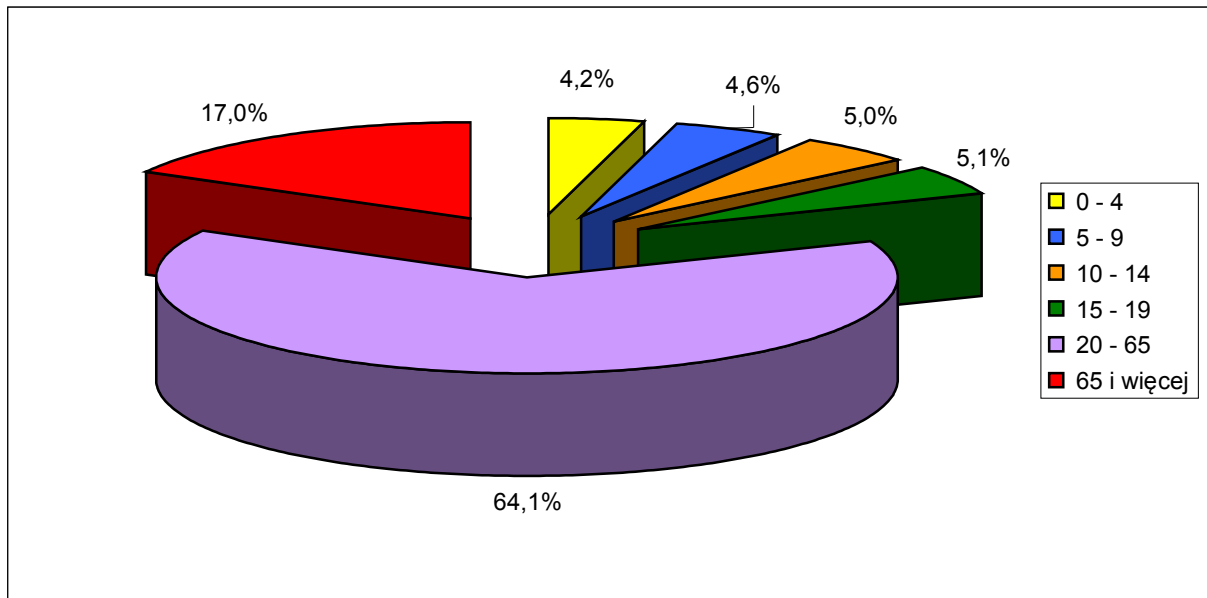
Grupa wieku	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
0 – 4	4,23	3,97	4,43	4,74
5 – 9	4,61	4,53	4,80	5,09
10 – 14	5,01	4,88	5,44	5,47
15 – 19	5,08	4,72	4,74	4,69
20 – 24	6,54	6,55	5,81	5,35
25 – 29	7,82	7,41	6,84	6,51
30 – 34	6,92	6,97	7,23	7,49
35 – 39	8,30	7,86	8,32	8,62
40 – 44	7,71	7,91	8,11	8,11
45 – 49	7,15	7,32	6,96	6,73
50 – 54	5,61	5,44	5,58	5,70
55 – 59	6,67	6,55	6,47	6,28
60 – 64	7,41	7,44	7,87	7,63
65 – 69	6,64	7,23	6,86	6,78
70 i więcej	10,31	11,24	10,55	10,82

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

18,92 % mieszkańców zamieszkałych w gminie (1323 osoby) liczy poniżej 19 roku życia (w mieście odpowiednio: 18,09 % i 771 osób), natomiast 13,85 % obywateli (968 osób), nie ukończyło jeszcze 14 roku życia (w mieście odpowiednio: 13,37 % i 570 osób). Struktura mieszkańców gminy Jasień według wieku jest bardzo zbliżona do wartości charakteryzujących zarówno populację powiatu żarskiego jak i województwa lubuskiego. W stosunku do porównywanych wartości prezentuje się mniej korzystnie (jako całość i miasto z osobna) w najmłodszych (0 – 19) oraz nieco korzystniej (tylko jako całość) w najstarszych (65 i więcej) kategoriach wiekowych.

RYCINA 20: Gmina Jasień – struktura ludności według wieku w 2019 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wyraźne oznaki starzenia się społeczeństwa potwierdza struktura mieszkańców w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18 – 64 lata, a dla kobiet 18 – 59 lat.

TABELA 101: Gmina Jasień – ludność wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego w 2019 roku.

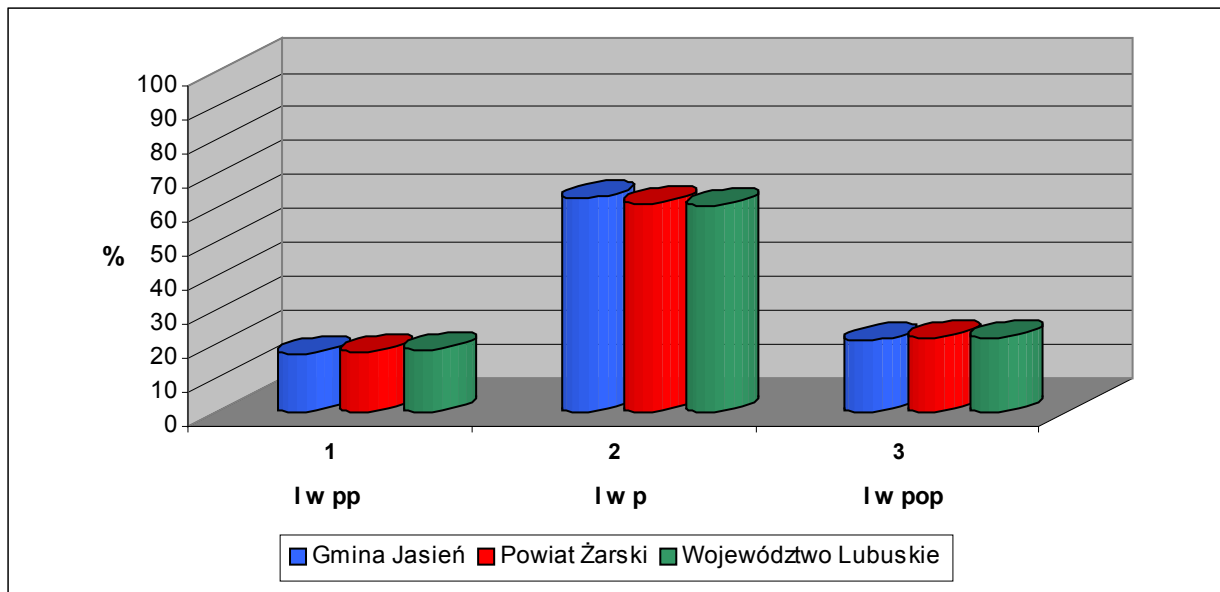
Ludność w wieku:	Gmina Jasień		Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto	ogółem	miasto		
Przedprodukcyjnym	1180	690	16,88	16,19	17,43	18,07
Produkcyjnym	4364	2612	62,42	61,29	61,06	60,32
Poprodukcyjnym	1447	960	20,70	22,52	21,51	21,61
Współczynnik obciążenia demograficznego			60,20	63,17	63,80	65,79

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Obywatele wieku nieprodukcyjnego (przedprodukcyjni i poprodukcyjni) stanowią 37,58 % całej zbiorowości (w mieście 38,71 %). Od kilku lat maleje, także w ujęciu relatywnym, zbiorowość mieszkańców zdolnych do pracy. Wpływ na to ma wejście w wiek dorosły zbyt małej liczby osób urodzonych w latach 90–tych XX wieku i w pierwszych latach XXI wieku w stosunku do roczników odchodzących z rynku pracy. Jednocześnie dynamicznie

zwiększa się tak zwane „obciążenie” ludności jej nieprodukcyjną, zwłaszcza poprodukcyjną częścią. Struktura wieku produkcyjnego i nieprodukcyjnego mieszkańców gminy Jasień nieznacznie odbiega od średnich wartości przyporządkowanych dla powiatu i województwa, ale z jednej strony prezentuje się mniej korzystnie ze względu na niższy odsetek populacji wieku przedprodukcyjnego (zwłaszcza w mieście), zaś z drugiej strony jeszcze w miarę korzystnie ze względu na mniej liczną (za wyjątkiem samego miasta) populację wieku poprodukcyjnego. Istotniejszy jednak, z punktu widzenia długofalowego rozwoju, byłby zadowalający wskaźnik (przynajmniej 20 – 22 %) odnośnie populacji w wieku przedprodukcyjnym.

RYCINA 21: Gmina Jasień – ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2019 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Współczynnik obciążenia demograficznego, ustalony jako stosunek ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, dla gminy Jasień wynosi 60,20 i jest niższy od średnich występujących w powiecie żarskim (63,80) i województwie lubuskim (65,79). Jego wartość w całej gminie Jasień, podobnie jak w samym mieście, powiecie i województwie, rozkłada się już niekorzystnie, ponieważ wśród obywateli „nieprodukcyjnych” jest więcej osób „poprodukcyjnych” niż „przedprodukcyjnych”. Odnotowując zmiany struktury mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz rosnącą liczebność roczników poprodukcyjnych, w ciągu najbliższych (przynajmniej) kilkunastu lat można przewidywać dalszy wzrost „obciążenia” demograficznego poprzez populację osób „poprodukcyjnych”, a tym samym pogłębienie obecnych, niekorzystnych proporcji.

1. 3. Ruch naturalny i wędrowny ludności.

Na przyrost naturalny ludności składają się zmiany w jej liczbie powodowane przez urodzenia i zgony. Charakteryzujące go wartości określają nie tylko strukturę populacji według płci i wieku, ale także liczbę zawartych małżeństw, osób w wieku rozrodczym oraz zgonów. Wartości charakteryzujące ruch naturalny gminy Jasień w 2019 roku, jak i w latach poprzednich, rozkładają się nieco korzystniej od powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Wpływ na to mają zarówno wyższy wskaźnik urodzeń, jak i niższy wskaźnik zgonów. Jednak z drugiej strony należy wziąć pod uwagę fakt stosunkowo niskiej populacji gminy Jasień powodującej, że nawet jednostkowe przypadki mogą wpłynąć na końcowy obraz poszczególnych wskaźników statystycznych. Przeciętna stopa przyrostu naturalnego w gminach wiejskich i miejsko – wiejskich bywa często, przynajmniej

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

relatywnie, wyższa niż w dużych aglomeracjach. Ta tendencja utrzymuje się w gminie Jasień. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2019 roku wyniósł tutaj $-0,57$ ‰ (w mieście $-2,09$ ‰) i był wyższy od średnich dla powiatu żarskiego ($-3,56$ ‰) i całego województwa lubuskiego ($-2,01$ ‰). Warto zaznaczyć, że przyrost naturalny na terenach wiejskich gminy Jasień był dodatni ($1,83$ ‰), w odróżnieniu od terenów wiejskich zarówno powiatu ($-2,8$ ‰) jak i województwa ($-1,8$ ‰).

TABELA 102: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrownicy ludności w 2019 roku.

Ruch naturalny ludności	Gmina Jasień – wartości bezwzględne	
	ogółem	miasto
Małżeństwa	19	9
Urodzenia żywe	69	34
Zgony	73	43
Przyrost naturalny	-4	-9
Saldo migracji ogółem	-58	-43
Saldo migracji wewnętrznych	-57	-43
Saldo migracji zagranicznych	-1	0
Przyrost rzeczywisty	-62	-52

Źródło: GUS 2021.

Współczynnik małżeństw, to jest liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności ogółem, w 2019 roku w gminie Jasień wyniósł 2,70 i był niższy od wskaźników dla powiatu żarskiego (3,87) i województwa lubuskiego (4,51). Współczynnik rodności, określający liczbę urodzeń żywych badanego okresu na 1000 ludności ogółem, wyniósł w 2019 roku w gminie 9,80 i był wyższy od średnich dla powiatu (8,00) oraz województwa (8,93). Natomiast umieralność społeczeństwa, mierzona współczynnikiem zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności), wyniosła w tym samym roku gminie 10,37 i była niższa od wartości charakteryzujących powiat (11,56) oraz województwo (10,94).

TABELA 103: Gmina Jasień – podstawowe współczynniki (na 1000 ludności) określające ruch naturalny i wędrownicy ludności w 2019 roku.

Współczynnik	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Małżeństwa	2,70	2,09	3,87	4,51
Urodzenia żywe	9,80	7,89	8,00	8,93
Zgony	10,37	9,98	11,56	10,94
Przyrost naturalny	-0,57	-2,09	-3,56	-2,01
Saldo migracji ogółem	-8,24	-9,98	-4,71	-1,09
Saldo migracji wewnętrznych	-8,10	-9,98	-4,93	-1,23
Saldo migracji zagranicznych	-0,14	0	0,22	0,14
Przyrost rzeczywisty	-8,81	-12,07	-8,27	-3,10

Źródło: GUS 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem wpływającym bezpośrednio na liczbę ludności oraz jej rozmieszczenie. Obecna tendencja przemieszczania się, szczególnie młodych mieszkańców, z mniejszych do większych ośrodków osiedleńczych, a także zagranicę powoduje, że saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w wielu gminach wiejskich i miejsko – wiejskich jest ujemne. W przypadku jednostek zlokalizowanych blisko większych miast, odpływ mieszkańców jest niższy i dodatkowo równoważony przez napływ osadników, wybierających podmiejskie rejony jako miejsce zamieszkania. Takie zjawisko, w skali równoważącej saldo migracji, nie zachodzi jednak na terenie gminy Jasień i w 2019 roku jej saldo migracji było ujemne (–58). W samym mieście saldo migracji było również ujemne (–43).

TABELA 104: Gmina Jasień – ruch wędrowniczy ludności w 2019 roku.

Napływ				Odpływ				Saldo migracji
Razem	w tym			Razem	w tym			
	z miast	ze wsi	z zagranicy		do miast	na wieś	za granicę	
78	52	26	0	136	92	43	1	–58

Źródło: GUS 2021.

Saldo migracji liczone na 1000 ludności wyniosło w 2019 roku w całej gminie –8,24 (w mieście –9,98) i było znacznie niższe od średnich dla powiatu żarskiego (–4,71) oraz województwa lubuskiego (–1,09). Przyrost rzeczywisty dla gminy Jasień, liczony jako suma wartości przyrostu naturalnego oraz salda migracji, był ujemny i wyniósł w 2019 roku w liczbach bezwzględnych –62 (w mieście –52). Należy nadmienić, że przytoczone powyżej oficjalne dane statystycznie nie oddają realnej wartości określającej obecny ruch migracyjny. Dotyczą one ruchu wędrowniczego na pobyt stały i nie obejmują czasowych migracji na tle zarobkowym, zwłaszcza związanych z wyjazdem za granicę.

1. 4. Prognoza demograficzna.

Prognoza jest naukowo uzasadnionym sądem o stanie zjawiska w określonym momencie (okresie) należącym do przyszłości. Użycie w powyższym określeniu słowa „sąd” sygnalizuje niepewność prognozy, a odwołanie się do nauki oznacza, że prognoza musi być racjonalnym wnioskowaniem, prowadzącym od przesłanek do wniosków odnoszących się do przyszłości¹⁰¹.

Poniższe tabele przedstawiają obliczenia wykonane na podstawie prognoz demograficznych sporządzonych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) według danych uzyskanych na etapie Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku. Najmniejszą jednostką samorządu terytorialnego, dla którego wykonano prognozy demograficzne były powiaty. Prognoz nie sporządzano dla poszczególnych gmin co jest uzasadnione metodologicznie ze względu na zbyt małą populację charakteryzującą większość gmin w kraju (w tym gminy Jasień), uniemożliwiająca wykonanie wiarygodnego prognozowania. Prognoza demograficzna, dla obszarów zarówno wiejskich jak i miejskich, powiatu żarskiego jest tym bardziej wiarygodna z racji tego, że poszczególne gminy charakteryzują się bardzo zbliżoną strukturą demograficzną oraz problematyką społeczno – gospodarczą.

¹⁰¹ Cieślak M., Dittmann P., Kania–Gospodarowicz A., Kuroпка I., Ostasiewicz S., Radzikowska B., *Demografia, metody analizy i prognozowania*, Warszawa 1992.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 105: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność ogółem).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2019 roku						
	2019 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
0 – 4	100	88,23	79,86	74,34	70,77	67,13	61,80
5 – 9	100	87,93	81,49	73,77	68,70	65,47	62,30
10 – 14	100	85,32	77,30	71,59	64,82	60,30	57,54
15 – 19	100	116,63	97,17	88,07	81,64	73,84	68,59
20 – 24	100	82,80	93,90	78,49	71,35	66,11	59,74
25 – 29	100	76,41	67,60	76,58	64,28	58,57	54,16
30 – 34	100	86,46	69,69	61,92	69,92	59,17	53,80
35 – 39	100	85,48	73,88	59,77	53,22	59,91	50,91
40 – 44	100	101,63	86,09	74,37	60,27	53,60	60,32
45 – 49	100	116,04	116,47	98,77	85,32	69,13	61,57
50 – 54	100	127,27	141,95	142,90	121,31	104,77	84,97
55 – 59	100	84,74	106,61	119,23	120,22	102,25	88,31
60 – 64	100	76,07	66,85	84,33	94,57	95,63	81,54
65 – 69	100	103,81	81,91	72,61	91,92	103,69	105,35
70 – 74	100	145,32	145,18	115,83	103,79	132,30	150,37
75 – 79	100	193,68	245,05	247,85	200,60	182,58	235,52
80 – 84	100	88,81	174,66	223,02	229,41	190,02	177,30
85 i więcej	100	109,49	104,88	165,52	236,95	281,98	280,07
Ogółem	100	98,35	95,72	92,61	89,06	85,27	81,41

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 106: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność obszarów miejskich).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2019 roku						
	2019 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
1	2	3	4	5	6	7	8
0 – 4	100	80,93	72,06	66,21	62,27	58,03	52,03
5 – 9	100	86,16	78,19	69,69	63,93	60,02	55,89
10 – 14	100	83,64	73,90	67,01	59,62	54,48	50,89
15 – 19	100	113,83	93,81	83,06	75,34	66,88	60,85
20 – 24	100	83,48	92,52	76,50	67,87	61,50	54,49
25 – 29	100	78,10	68,01	75,26	62,30	55,30	49,97
30 – 34	100	80,78	66,96	58,58	64,51	53,57	47,45
35 – 39	100	82,37	67,56	56,05	49,10	53,81	44,76
40 – 44	100	98,46	80,93	66,43	55,09	48,09	52,58
45 – 49	100	119,44	116,38	95,76	78,69	65,15	56,86
50 – 54	100	130,11	145,34	142,06	117,10	96,18	79,50
55 – 59	100	83,37	106,38	119,15	116,63	96,25	79,11
60 – 64	100	71,29	61,89	79,14	88,81	87,13	72,03
65 – 69	100	99,91	74,26	64,97	83,31	93,92	92,57

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4	5	6	7	8
70 – 74	100	141,38	136,78	102,84	91,07	117,34	133,15
75 – 79	100	198,02	242,74	237,97	181,80	163,60	212,82
80 – 84	100	93,34	181,92	225,77	225,14	176,13	162,25
85 i więcej	100	113,38	111,97	179,05	252,46	293,05	277,82
Ogółem	100	97,19	93,42	89,20	84,58	79,71	74,79

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

TABELA 107: Powiat Żarski – prognoza demograficzna do 2050 roku (ludność obszarów wiejskich).

Grupa wieku	Stan liczby ludności w % w stosunku do 2019 roku						
	2019 rok	2025 rok	2030 rok	2035 rok	2040 rok	2045 rok	2050 rok
0 – 4	100	99,88	92,32	87,32	84,33	81,65	77,38
5 – 9	100	90,33	85,98	79,32	75,18	72,88	71,03
10 – 14	100	87,54	81,80	77,66	71,70	68,00	66,36
15 – 19	100	120,36	101,64	94,77	90,05	83,13	78,92
20 – 24	100	81,93	95,69	81,07	75,85	72,07	66,53
25 – 29	100	74,23	67,06	78,27	66,82	62,78	59,54
30 – 34	100	94,78	73,70	66,81	77,85	67,38	63,12
35 – 39	100	90,19	83,46	65,41	59,47	69,15	60,22
40 – 44	100	106,56	94,13	86,72	68,33	62,16	72,36
45 – 49	100	111,30	116,60	102,97	94,56	74,68	68,13
50 – 54	100	123,36	137,26	144,05	127,13	116,65	92,54
55 – 59	100	86,72	106,94	119,35	125,42	110,96	101,66
60 – 64	100	84,15	75,22	93,10	104,30	109,99	97,62
65 – 69	100	111,15	96,33	87,01	108,14	122,09	129,44
70 – 74	100	153,53	162,68	142,87	130,26	163,47	186,24
75 – 79	100	184,76	249,79	268,11	239,16	221,54	282,10
80 – 84	100	79,78	160,19	217,54	237,91	217,69	207,27
85 i więcej	100	102,64	92,40	141,71	209,61	262,48	284,03
Ogółem	100	100,10	99,21	97,76	95,85	93,70	91,43

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Zaprezentowane w poprzednich podrozdziałach analizy demograficzne oraz prognozy GUS dla powiatu żarskiego sugerują, że w najbliższych latach należy spodziewać się dalszego spadku liczby mieszkańców gminy Jasień, zarówno z przyczyn naturalnych (niższy wskaźnik urodzeń od wskaźnika zgonów = ujemny przyrost naturalny), jak i z przyczyn ekonomicznych (ujemne saldo migracji). Zakładając, że w okresie najbliższych 30 lat (2050 rok) ludność powiatu żarskiego ma zmniejszyć się ogółem o 18,59 % w stosunku do 2019 roku (z czego na terenach miejskich zmniejszy się o 25,21 %, a na terenach wiejskich zmniejszy się o 8,57 %) i bezpośrednio ekstrapolując to na grunt gminy Jasień, możemy założyć, że ludność gminy zmniejszy się o 1300 osób, z czego o 1070 osób w mieście i o 230 osób na wsi. Tym samym zdecydowana większość analizowanego zjawiska dotyczyć będzie ludności miejskiej. Z drugiej strony z danych GUS wiemy, że w ciągu ostatnich 15 lat (lata 2005 – 2019) ludność gminy Jasień zmniejszyła się ogółem o 334 osoby (4,56 %), z czego w samym mieście o 276 osób (6,08 %), a na terenach wiejskich „zaledwie” o 58 osób (2,08 %). Tak więc w ostatnich kilkunastu latach spadek liczby ludności notowany jest głównie w rejonie miasta, co potwierdzają prognozy GUS. Zakładając (w uproszczeniu) utrzymanie

tej tendencji, to w ciągu najbliższych 30 lat możemy spodziewać się spadku populacji gminy o kolejne 668 osób (552 w mieście i 116 na terenach wiejskich). Odnotowując jednak widoczne od lat zmiany struktury mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (malejąca liczba urodzin) oraz rosnącą liczebność roczników poprodukcyjnych, a także częste wahania wskaźników ruchu naturalnego i wędrownego w gminie, należy założyć, że spadek liczby ludności w docelowej perspektywie 30 lat będzie większy niż 668 osób i może zbliżyć się do około 1000 osób. Tym samym wartość „1000” należy przyjąć jako tak zwany wariant środkowy, albowiem lokuje się ona pośrodku wyliczeń wynikających z prognozy demograficznej wykonanej przez GUS dla powiatu żarskiego oraz obserwacji faktycznych tendencji bezpośrednio w gminie Jasień. Szansą na odwrócenie tej niekorzystnej tendencji (spadek liczby urodzeń), poza czynnikami biologicznymi, jest między innymi wszechstronna promocja walorów gminy w celu przyciągnięcia nowych osadników, najlepiej w wieku rozrodczym.

Doświadczenie, nie tylko na podstawie prognoz ujętych w różnej rangi dokumentach planistycznych, ale także w analizach GUS czy innych opracowaniach specjalistycznych wskazuje, że im odleglejszy horyzont prognozy, tym mniejszy stopień pewności ma prognoza. Szczególnie trudnym elementem (składową) prognoz demograficznych jest prognozowanie migracji. Istniejące modele teoretyczne, uzależniające wielkość migracji od odległości i liczby ludności w miejscu emigracji i imigracji są wielkim uproszczeniem zagadnienia i prognozy otrzymywane na ich podstawie nie są dokładne. Migracja jest zjawiskiem bardzo złożonym, kształtowanym przez zmienne demograficzne, czynniki psychologiczne i socjologiczne, a przede wszystkim przez zmienne charakteryzujące rozwój społeczno – gospodarczy, których wpływ jest najsilniejszy. Nie można w horyzoncie kilkunastoletnim wykluczyć np.: znacznego wyhamowania spadku czy nawet wzrostu ludności kraju (w tym regionu lubuskiego, powiatu żarskiego i gminy Jasień), spowodowanego masowymi powrotami osób, które w ostatnich latach emigrują zagranicę czy napływu do Polski imigrantów z innych krajów Europy i świata. Mogą również zmienić się zwyczaje kolejnych pokoleń w wieku rozrodczym odnośnie planowania (zwiększenia) liczby potomstwa.

2. ADMINISTRACJA SAMORZĄDOWA.

2. 1. Urząd Miejski.

Urząd Miejski, zlokalizowany w miejscowości Jasień przy ul. XX-lecia 20, nadzoruje aktywności społeczno – gospodarcze w gminie. Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym na czele urzędu gminy miejsko – wiejskiej stoi Burmistrz. Jest on kierownikiem Urzędu i zwierzchnikiem służbowym pracowników Urzędu oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych. Strukturę organizacyjną Urzędu Miejskiego wyznacza Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Jasieniu nadany Zarządzeniem Burmistrza Jasienia nr 120/57/2020 z dnia 15 grudnia 2020 roku.

Urząd Miejski składa się z następujących referatów:

- Referat Administracyjno – Organizacyjny;
- Referat Finansowy;
- Referat Gospodarowania Mieniem Komunalnym, Infrastruktury i Rozwoju;
- Referat Oświaty, Kultury i Sportu;
- Referat Spraw Obywatelskich, Obronnych i Urząd Stanu Cywilnego;
- Referat Spraw Socjalnych;
- Referat ds. Zamówień Publicznych i Ochrony Środowiska.

Urzędowi Miejskiemu w Jasieniu podlegają następujące jednostki organizacyjne, instytucje i spółki:

- Przedszkole Samorządowe w Jasieniu, ul. Ogrodowa 7;
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Jasieniu, ul. Konopnickiej 10;
- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Jasieniu, ul. Podmokła 1;
- Szkoła Podstawowa w Wicinie, Wicina 15;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Jasieniu, ul. Armii Krajowej 2;
- Biblioteka Publiczna w Jasieniu, ul. Kolejowa 9;
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasieniu, ul. XX-lecia 20;
- Zakład Komunalny sp. z o.o. w Jasieniu, ul. Kolejowa 9.

2. 2. Gremia samorządowe.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym władzę wykonawczą w gminie miejsko – wiejskiej sprawuje Burmistrz, wyłoniony na podstawie bezpośrednich wyborów. Władzę uchwałodawczą, odpowiednik władzy ustawodawczej Sejmu RP, pełni Rada Miejska, składająca się z 15 osób. W wyniku wyborów samorządowych, które odbyły się jesienią 2018 roku, Rada Miejska w Jasieniu składa się z 9 kobiet i 9 mężczyzn.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 108: Gmina Jasień – Radni Miejscy według wieku w 2021 roku.

Wiek	Liczba radnych			Struktura (%)		
	Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:	
		kobiety	mężczyźni		kobiety	mężczyźni
29 i mniej	3	2	1	20,00	33,33	11,11
30 – 39	1	–	1	6,67	–	11,11
40 – 59	6	3	3	60,00	50,00	33,33
60 i więcej	5	1	4	33,33	16,67	44,45

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

2. 3. Współpraca krajowa i międzynarodowa.

Na arenie krajowej gmina należy do następujących stowarzyszeń:

- Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka;
- Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania – Grupa Łużycka powstało w 2007 roku jako partnerstwo trójsektorowe, składające się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. LGD działa jako stowarzyszenie i jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Siedzibą Stowarzyszenia jest miasto Lubsko. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenie ma na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego powstało w listopadzie 2014 roku w wyniku zmiany nazwy oraz charakteru „Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego”. Pierwotnie głównym celem Zrzeszenia było tworzenie warunków formułowania i wyrażania interesów gmin i osób pełniących funkcje prezydentów burmistrzów i wójtów oraz działanie na rzecz integracji europejskiej oraz zabieganie o środki pomocowe z Unii Europejskiej. W przeciągu 15 lat Zrzeszenie znacznie rozszerzyło zakres swojej działalności. Obecnie skupia się przede wszystkim na wnoszeniu inicjatyw poprawiających jakość stanowiącego w Polsce prawa samorządowego. Zrzeszenie, jako stowarzyszenie, jest jedyną w Polsce organizacją skupiającą wszystkie 82 jednostki samorządu gminnego jednego regionu. Ponadto Zrzeszenie jest sygnatariuszem Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych.

Na arenie międzynarodowej gmina należy do Stowarzyszenia Gmin Rzeczypospolitej Polskiej Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr”. Siedzibą Stowarzyszenia Gmin RP Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr” jest Gubin. Aktualnie Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion „Sprewa – Nysa – Bóbr” liczy 55 gmin i 7 powiatów na zasadach członka zwyczajnego oraz Wojewoda Lubuski jako członek wspierający. Niemieckie Stowarzyszenie Euroregion Spree – Neiße – Bober e.V. skupia 27 członków. Są to zarówno gminy, jak i instytucje gospodarcze oraz społeczne, a także stowarzyszenia, związki, instytucje oświatowe oraz osoby prywatne. Euroregion jest platformą dobrowolnej współpracy polskich gmin z powiatami i miastami Republiki Federalnej Niemiec. Współpraca realizowana jest na podstawie równości prawa obu stron z uwzględnieniem Układu Ramowego o Ponadgranicznej Współpracy pomiędzy gminami a stowarzyszeniami terytorialnymi. Nadrzędnym celem Euroregionu zgodnie z podpisaną Umową jest wszechstronna działalność na rzecz obszarów przygranicznych Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec, ich sanacji ekologicznej, rozkwitu gospodarczego i

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

kulturalnego oraz stałej poprawy warunków życia ich mieszkańców, w tym zniwelowanie istniejących różnic sytuacji ekonomicznej.

Na arenie międzynarodowej gmina Jasień współpracuje także z gminami partnerskimi. Są to gminy Döbern i Spreetal z Niemiec. Współpraca dotyczy przede wszystkim działalności kulturalnej, sportowej, edukacyjnej i administracyjnej.

3. ORGANIZACJE SPOŁECZNE.

Na terenie gminy Jasień działają liczne koła oraz stowarzyszenia społeczne i gospodarcze. Należą do nich między innymi:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Jasieniu, ul. Strażacka 3;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Zabłociu, Zabłocie 83a;
- Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, ul. Buczka 3;
- Klub Motocyklowy „Riders Of Slames” przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, ul. Buczka 3;
- Klub Sportowy „Stal” Jasień, ul. Żarska 48;
- Klub Sportowy „Iskra” Jabłoniec, Jabłoniec;
- Klub Sportowy „Miłośnicy Zabłocia”, Zabłocie 83a;
- Lubski Klub Sportowy „Oyama”, sekcja Jasień;
- Uczniowski Klub Sportowy „Victoria”, Jasień, ul. Konopnickiej 10;
- Fundacja Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”, Wicina 41;
- Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze, koło „Włóczęga”, Jasień, ul. Wilcza 1;
- Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Budziechowa, Budziechów 79;
- Stowarzyszenie Historyczno – Militarne „Szaruga”, Jasień, Plac Armii Krajowej 3/3;
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Jasienia „Jasieniaki”, Jasień, ul. Kolejowa 9;
- Stowarzyszenie Sąsiadów „Kościelniacy”, Jasień, ul. Kościelna 17/2;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Guzowa, Guzów 3;
- Stowarzyszenie „Wicina”, Wicina 41;
- Stowarzyszenie „Przyszłość Zabłocia”, Zabłocie 1;
- Związek Sybiraków, Koło w Jasieniu, ul. Obrońców 22;
- Akcja Katolicka, Jasień, ul. Kościelna 5;
- Parafialny Zespół Caritas przy Parafii p.w. Matki Bożej Różańcowej, Jasień, ul. Kościelna 5;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bronicach, Bronice 3;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Jabłońcu, Jabłoniec 68;
- Koło Gospodyń Wiejskich Roztoczanki, Roztoki 27a.

4. OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA.

4. 1. Służba zdrowia.

Na terenie gminy Jasień infrastruktura służby zdrowia składa się z dwóch placówek:

- NZOZ Zespół Lekarza Rodzinnego – Jasień, ul. Okrzei 5
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego – Jasień, ul. XX-lecia 20

Personel służby zdrowia składa się z 3 lekarzy medycyny oraz 6 pielęgniarek – odpowiednio po 2 i po 1 lekarzu oraz po 3 pielęgniarki w każdym z podmiotów. Ponadto w Jasieniu przy ul. Okrzei 5 funkcjonuje gabinet stomatologiczny. Powyższe zapewnia mieszkańcom gminy jedynie podstawową opiekę medyczną. Korzystanie z pozostałych usług medycznych (przychodnie specjalistyczne i szpitale) odbywa się w placówkach zlokalizowanych poza granicami gminy, głównie w Żarach i Zielonej Górze. W Jasieniu zlokalizowane są 2 apteki (ulice XX-lecia 18 i Konstytucji 3 maja 10).

TABELA 109: Gmina Jasień – dostępność do usług służby zdrowia w 2019 roku.

Liczba mieszkańców przypadająca na 1 obiekt:	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Apteki	3496	2827	3317
Apteki i punkty apteczne	3496	2344	2907
Ambulatoryjna opieka zdrowotna ¹⁰²	2330	1961	1765
Apteki i punkty apteczne na 100 km ²	1,58	2,94	2,49
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności	–	36,10	39,32
Liczba ludności na 1 łóżko w szpitalach	–	277	254

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Wskaźnik dotyczący dostępności do ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w gminie Jasień odbiega nieznacznie (na niekorzyść) od średnich charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie. Charakterystyka dotycząca aptek jest podobna. Zarówno dostępność do aptek (liczba mieszkańców na 1 placówkę) jak i wskaźnik nasycenia siecią aptek (liczba placówek na 100 km²) są mniej korzystne od średnich w powiecie i województwie. Obecnie funkcjonującą w gminie sieć placówek służby zdrowia należy jednak uznać za wystarczającą z punktu widzenia podstawowych potrzeb, przede wszystkim ze względu na bogatą ofertę usług ochrony zdrowia zlokalizowaną w pobliskim mieście Żary. W najbliższym czasie nie przewiduje się likwidacji ani budowy nowych obiektów służby zdrowia.

4. 2. Opieka.

4.2.1. Opieka społeczna.

Opieką społeczną na terenie gminy zajmuje się Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Jasieniu przy ul. XX-lecia 20. W 2020 roku rozdysponowano następującą pomoc:

- zasiłki stałe – 704 świadczenia;
- zasiłki okresowe – 406 świadczeń;

¹⁰² Powyższa statystyka obejmuje zakłady opieki zdrowotnej (przychodnie), które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- zasiłki celowe (jednorazowe) – 273 świadczenia.

TABELA 110: Gmina Jasień – liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 1999 – 2020.

Rok	Liczba rodzin	Łączna liczba osób
1999	594	1937
2000	433	1439
2001	533	1737
2002	604	2033
2003	635	2133
2004	562	1915
2005	434	1417
2006	499	1609
2007	464	1378
2008	368	1089
2009	361	810
2010	368	857
2011	352	812
2012	321	724
2013	333	721
2014	311	627
2015	289	595
2016	264	509
2017	251	533
2018	248	517
2019	225	490
2020	220	451

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

W okresie analizowanych lat liczba osób objętych pomocą społeczną wahała się w granicach od ponad 450 do ponad 2100. Dane te odzwierciedlają w pewnym sensie dynamikę kształtowania się bezrobocia na terenie gminy, ponieważ nadal głównym powodem ubiegania się o pomoc społeczną jest brak pracy zarobkowej. Wpływ na liczbę zasiłków w danym roku mają także klęski żywiołowe (ulewne deszcze, podtopienia, susze, pożary, itp.) wyrządzające znaczne szkody np.: w rolnictwie. Na terenie gminy nie ma stacjonarnych zakładów (domów) pomocy społecznej, itp. W Jasieniu przy ul. Okrzei 9 funkcjonuje Dom Dziennego Pobytu Seniora. Czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 12.30. Obecny stan infrastruktury związanej z gminną pomocą społeczną (część administracyjna) można uznać za wystarczający z punktu widzenia potrzeb lokalnej społeczności. Należy jednak rozwijać infrastrukturę związaną z organizacją obiektów służących osobom starszym.

4.2.2. Żłobki.

Na terenie gminy nie ma obecnie żłobków, ale zasadny wydaje się być ich rozwój. Na mocy ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 żłobki przestały być częścią systemu opieki zdrowotnej i obecnie nadzór nad ich działalnością sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej. System opieki nad dziećmi do lat 3 w postaci żłobków i klubów dziecięcych powinien rozwijać się przede wszystkim w ośrodkach o odpowiednio dużej populacji grupy docelowej, a więc zarówno dzieci jak i osób (rodziców) pracujących. Dotyczy to więc głównie miasta Jasień (postulowany żłobek) i ewentualnie okolic największych sołectw takich jak: Budziechów, Jabłoniec czy Zabłocie (postulowane kluby dziecięce). Na koniec 2019 roku populacja dzieci w wieku 1 – 3 lata w skali całej gminy wyniosła 176 osób. Zakładając, że popyt na opiekę nad dziećmi do lat 3 dotyczy tylko około 30 % tej populacji oraz, że optymalna przeciętna placówka żłobkowa dysponuje 50 miejscami, to w tej chwili niedobór żłobków można szacować na 1 obiekt. W przyszłości szacunek ten nie musi ulec zmianie (zmniejszeniu), albowiem ewentualny spadek urodzin może być równoważony wzrostem popytu ponad założone 30 %. Rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi możliwy będzie poprzez budowę nowego obiektu, jak również adaptację wybranych, nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Szczególną uwagę należy zwrócić na wsparcie rozwoju klubów dziecięcych prowadzonych przez podmioty prywatne. Rozwojem opieki nad dziećmi do lat 3 powinny być także zainteresowane większe podmioty gospodarcze (główni pracodawcy w gminie). Darmowe lub dotowane żłobki nie tylko zachęcają do posiadania dzieci, ale także poprawiają aktywność zawodową kobiet i polepszają ich sytuację materialną, a tym samym przyczyniają się do równości płci.

TABELA 111: Gmina Jasień – opieka żłobkowa w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Żłobki + oddziały żłobkowe + kluby dziecięce na 100 km ²	–	0,65	0,78
Żłobki + oddziały żłobkowe + kluby dziecięce na 10000 mieszkańców	–	0,94	1,08
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach ogółem	–	13,4	14,5
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w miastach	–	21,7	20,2
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach na wsi	–	1,0	4,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

5. OŚWIATA I WYCHOWANIE.

W roku szkolnym 2020 / 2021 sieć oświatowa na terenie gminy Jasień składa się z następujących placówek:

- Przedszkole Samorządowe w Jasieniu – ul. Ogrodowa 7;
- Szkoła Podstawowa w Jasieniu – ul. Konopnickiej 10;
- Szkoła Podstawowa w Jasieniu – ul. Podmokła 1.
- Szkoła Podstawowa w Wicinie – Wicina 15;

Przedszkole w Jasieniu oraz obie szkoły podstawowe w Jasieniu podlegają Zespołowi Szkolno – Przedszkolnemu w Jasieniu. Szkoła Podstawowa w Wicinie prowadzi także oddział przedszkolny.

TABELA 112: Gmina Jasień – charakterystyka wychowania przedszkolnego i podstawowego w roku szkolnym 2020 / 2021.

Placówka	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli ¹⁰³
Przedszkole Jasień	159	18
Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Wicinie	21	1
Szkoła Podstawowa Jasień, ul. Konopnickiej	371	42
Szkoła Podstawowa Jasień, ul. Podmokła		
Szkoła Podstawowa Wicina	73	15

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Ogółem w roku szkolnym 2020 / 2021 z gminnej sieci oświatowej korzysta 624 uczniów, z czego:

- 180 dzieci w przedszkolach;
- 444 uczniów w szkołach podstawowych.

Pozostają oni pod opieką 76 nauczycieli¹⁰⁴, z czego:

- 19 nauczycieli w przedszkolach;
- 57 nauczycieli w szkołach podstawowych.

Powyższe oznacza, że przeciętnie na jednego nauczyciela przypada 8,2 wychowanków, z czego:

- 9,5 w przedszkolach;
- 7,8 w szkołach podstawowych.

¹⁰³ Bez względu na rodzaj etatu.

¹⁰⁴ Bez względu na rodzaj etatu.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 113: Gmina Jasień – wybrane wskaźniki charakteryzujące sieć przedszkolną w roku szkolnym 2019 / 2020.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba miejsc w przedszkolach na 1 przedszkole	56,67	70,15	60,78
Liczba dzieci w przedszkolach na 1 przedszkole	63,33	74,90	71,89
Liczba miejsc w przedszkolach na 1 dziecko	0,89	0,94	0,85
Obłożenie miejsc w przedszkolach ¹⁰⁵ (%)	111,76	106,78	118,26
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem ogółem	68,1	79,2	83,4
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem ogółem	77,4	83,7	87,4
Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem ogółem	78,5	86,7	89,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem w mieście	97,4	88,9	101,6
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem w mieście	105,3	94,5	106,0
Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem w mieście	104,2	98,0	108,1
Odsetek dzieci w wieku 3 – 4 lat objętych wychowaniem na wsi	16,3	62,2	49,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 5 lat objętych wychowaniem na wsi	27,0	66,0	53,5
Odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat objętych wychowaniem na wsi	37,1	68,7	55,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W roku szkolnym 2019 / 2020 przeciętna liczba miejsc w przedszkolach oraz wszystkich dzieci uczęszczających do przedszkoli przypadająca na 1 obiekt przedszkolny była w gminie Jasień tylko nieco niższa od wskaźników charakteryzujących powiat żarski oraz województwo lubuskie. Wynika to z faktu, że w gminie Jasień, podobnie jak w powiecie i regionie, funkcjonuje dość rozbudowana sieć placówek przedszkolnych co powoduje, że przeciętny obiekt nie jest obłożony dużą liczbą wychowanków. Obłożenie dostępnych miejsc w placówkach przedszkolnych wynosiło ponad 100 %, podobnie do przeciętnych w powiecie i województwie. Ogólny odsetek dzieci, zarówno w wieku 3 – 4 lata, 3 – 5 lat, jak i 3 – 6 lat, objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Jasień, był niższy od przeciętnych w powiecie i województwie. Wskaźniki wygenerowane tylko dla obszarów miejskich wskazują, że w analizowanej gminie odsetek ten w każdej grupie wiekowej był wyższy od średnich dla powiatu i tylko nieco niższy od średnich dla województwa. Diametralnie odmiennie kształtują się jednak wskaźniki wygenerowane tylko dla obszarów wiejskich. Wskazują one, że w gminie Jasień odsetek w każdej grupie wiekowej był wyraźnie niższy w stosunku do porównywanych jednostek. Biorąc pod uwagę powyższe (również w odniesieniu do likwidacji obowiązku szkolnego dla dzieci w wieku lat 6) należy uznać, że obecna oferta wychowania przedszkolnego w gminie mimo wszystko zaspokaja dość dobrze potrzeby lokalnej społeczności, w tym terenów wiejskich. W 2019 roku populacja dzieci w wieku od 3 do 6 lat wyniosła ogółem 233 osoby (144 w mieście i 89 na wsi), z czego 190 dzieci (157 w mieście i 33 na wsi), a więc 81,55 % (109,03 % w mieście i 37,08 % na wsi) uczęszczało do przedszkoli. Część „brakującej” w tym zestawieniu populacji wiejskiej korzysta zatem z placówek przedszkolnych w Jasieniu, a także w innych pobliskich miastach (głównie w Żarach), a więc tam gdzie dojeżdżają do pracy ich rodzice. W 2019 roku populacja dzieci w wieku 0 – 3 wyniosła 243 osoby, co sugeruje, że w kolejnych latach nie zwiększą się znacznie potrzeby odnośnie wychowania przedszkolnego. W dłuższej perspektywie czasowej, o ile zwiększą się liczba urodzeń, a więc i potencjalny popyt na usługi przedszkolne, należy rozważyć możliwość poszerzenia oferty dostępności do wychowania przedszkolnego poprzez (opcjonalnie) zwiększenie liczby oddziałów przy obecnych placówkach (rozbudowa), budowę nowego obiektu lub adaptację wybranych czy częściowo nieużytkowanych obiektów komunalnych (np.: świetlice wiejskie,

¹⁰⁵ Bez oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

likwidowane placówki szkolne czy tylko poszczególne oddziały). Pomocna może być (również opcjonalnie) prywatna inicjatywa w zakresie wychowania przedszkolnego. Dotyczy to przede wszystkim małych obiektów przedszkolnych (do kilkunastu wychowanków) funkcjonujących na bazie prywatnych obiektów w ramach istniejącej substancji lokalowej.

TABELA 114: Gmina Jasień – wybrane wskaźniki charakteryzujące sieć szkół podstawowych w roku szkolnym 2019 / 2020.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba uczniów na 1 szkołę podstawową	149,67	186,66	226,35
Liczba oddziałów na 1 szkołę podstawową	9,00	12,27	13,40
Liczba uczniów na 1 oddział w szkołach podstawowych	16,63	15,21	16,89
Szkoły podstawowe – współczynnik skolaryzacji brutto (%)	80,46	94,48	93,66
Szkoły podstawowe – współczynnik skolaryzacji netto (%)	79,03	92,80	91,91

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Powyższe dane i poniższe analizy dotyczą już okresu po zakończeniu tak zwanej reformy edukacyjnej, znoszącej poziom gimnazjalny i wydłużającej edukację na poziomie podstawowym. Wartości (wskaźniki) przyporządkowane dla gminy Jasień odnośnie szkół podstawowych oznaczają teoretycznie nieco korzystniejsze uwarunkowania od średnich dla powiatu i województwa (niższa liczba uczniów oraz niższa liczba oddziałów na 1 placówkę). Wynika to przede wszystkim z faktu, że gminną sieć szkolnictwa podstawowego reprezentują aż 3 placówki (na stosunkowo małą liczną populację dzieci w wieku szkolnym) i tym samym przeciętne wskaźniki oddają, że są to obiekty kubaturowo mniejsze od przeciętnych w powiecie i regionie. W rzeczywistości lokalne placówki są od siebie skrajnie różne (duże obiekty w Jasieniu i bardzo mały obiekt w Wicinie). Oczywiście należy również podkreślić, że nie tylko zagęszczenie obiektów szkolnych decyduje o jakości oferty edukacyjnej, ale przede wszystkim poziom nauczania. Współczynniki skolaryzacji brutto¹⁰⁶ i netto¹⁰⁷ przyporządkowane dla szkół podstawowych były w gminie Jasień znacznie niższe od przeciętnych w powiecie i województwie. Oznacza to między innymi, że część miejscowych uczniów w wieku szkolnym pobiera naukę poza granicami gminy. Bez względu na powyższe należy uznać, że sieć szkolna zaspokaja potrzeby miejscowej społeczności.

Młodzież z gminy Jasień korzysta również z bogatej sieci placówek zlokalizowanych poza granicami samorządu, głównie w Lubsku, Żarach i Zielonej Górze. Dotyczy to pobierania nauki w szkołach średnich oraz na wyższych uczelniach.

W najbliższych latach nie przewiduje się likwidacji ani budowy nowych placówek szkolnych. Jednakże w dłuższej perspektywie czasowej, ze względu na postępujące niekorzystne zjawiska demograficzne (spadek liczby urodzeń), należy rozważyć możliwość uszczuplenia gminnej sieci placówek oświatowych na terenach wiejskich, z ewentualnym przeznaczeniem na obiekt żłobkowy i przedszkolny.

¹⁰⁶ Współczynnik skolaryzacji brutto, np.: dla poziomu szkoły podstawowej, wyliczamy dzieląc liczbę wszystkich uczniów szkół podstawowych bez względu na wiek na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7 – 12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (GUS).

¹⁰⁷ Współczynnik skolaryzacji netto, np.: dla poziomu szkoły podstawowej, wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7 – 12 lat (wiek przypisany do tego poziomu) na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7 – 12 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku (GUS).

6. KULTURA.

Na terenie gminy funkcjonuje rozwinięta sieć placówek kulturalnych. Rozpowszechnianiem kultury na terenie gminy zajmuje się Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury (M–GOK) zlokalizowany w Jasieniu przy ul. Armii Krajowej 2. Celem działania M–GOK jest tworzenie, upowszechnianie i ochrona kultury, rozwijanie potrzeb z zakresu kultury fizycznej, sportu i rekreacji poprzez:

- rozwój czynnego uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu kulturalnym i sportowo – rekreacyjnym;
- prowadzenie działalności edukacyjnej;
- działalność promocyjną i informacyjną dotyczącą wszelkich dziedzin kultury, sportu i rekreacji w gminie;
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- zaspokajanie potrzeby rywalizacji i dążenia do osiągania wyników w ramach społecznie akceptowanych zasad współzawodnictwa;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego;
- rozwijanie oraz zaspokajanie potrzeb czytelniczych, prowadzenie działalności oświatowej i upowszechniającej wiedzę;
- dążenie do unowocześniania bazy materiałowo – technicznej dla prowadzonej działalności kulturalnej i artystycznej na terenie gminy.

Podstawową działalność M–GOK opiera na współpracy z przedszkolami i szkołami podstawowymi oraz organizacji dla dzieci i młodzieży imprez kulturalnych i rekreacyjnych. Ponadto podejmuje się działania na rzecz środowiska poprzez organizację różnego rodzaju spotkań z okazji świąt państwowych, gminnych i okolicznościowych, jak również imprez o charakterze masowym. Na co dzień M–GOK współpracuje także z organizacjami, stowarzyszeniami i innymi instytucjami. Wspomaga wszelkie lokalne inicjatywy kulturalne, tworząc historię gminy Jasień. Przy M–GOK funkcjonują sekcje: plastyczna, taneczna i wokalna, a także Zespół Śpiewaczy „Wicinianki”. Odbywają się także kursy języków obcych, itp.

Według danych GUS w 2019 roku na terenie gminy przy M–GOK funkcjonowała 1 grupa artystyczna zrzeszająca 11 członków oraz 4 koła (kluby, sekcje) zrzeszające 116 członków. W tym samym roku M–GOK zorganizował 36 imprez, w których uczestniczyło 2600 osób. Nie było wśród nich imprez masowych.

Sieć usług kultury tworzą również:

- Świetlica Wiejska w Bronicach, Bronice 3;
- Świetlica Wiejska w Budziechowie, Budziechów 79;
- Świetlica Wiejska w Golinie, Golin 35;
- Świetlica Wiejska w Guzowie, Guzów 3;
- Świetlica Wiejska w Jabłońcu, Jabłonec 73;
- Świetlica Wiejska w Jaryszowie (bez numeru);
- Świetlica Wiejska w Jasionnej, Jasionna 9;
- Świetlica Wiejska w Lisiej Górze, Lisia Góra 27;
- Świetlica Wiejska w Świbnej, Świbna 4;
- Świetlica Wiejska w Wicinie, Wicina 41;
- Świetlica Wiejska wraz z Remizą OSP w Zabłociu, Zabłocie 83a;
- Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Jasieniu, Jasień, ul. Buczka 3.

Ofertę usług kultury świadczy także Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy zlokalizowana w Jasieniu przy ul. Kolejowej 9. Jednostka posiada filie biblioteczne zlokalizowane w miejscowościach Guzów i Jabłonec.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Działalność biblioteki służy zaspokajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa, jego wychowaniu i upowszechnianiu oraz rozwojowi kultury i wiedzy. Zakres działania biblioteki obejmuje przede wszystkim:

- gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych;
- prowadzenie działalności informacyjno – bibliograficznej;
- popularyzację książek i czytelnictwa;
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu u zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa;
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

Biblioteka posiada księgozbiór liczony na ponad 18 tysięcy woluminów. Korzysta z niej rocznie blisko 1000 czytelników. W 2019 roku wypożyczenia na 1 czytelnika wyniosły blisko 16 woluminów.

TABELA 115: Gmina Jasień – uwarunkowania charakteryzujące usługi kultury w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Ilość mieszkańców na 1 bibliotekę ¹⁰⁸	2330	2827	3056
Placówki biblioteczne ¹⁰⁹ na 100 km ²	2,37	2,08	1,80
Księgozbiór w woluminach na 1000 mieszkańców	2609,5	3691,4	3957,6
Wypożyczenia na 1 czytelnika	15,6	16,4	17,4
Czytelnicy na 1000 mieszkańców	137	136	136
Ilość mieszkańców na 1 ośrodek kultury ¹¹⁰	6991	19222	12043
Ośrodki kultury na 100 km ²	0,79	0,36	0,60
Imprezy kulturalne na 1000 mieszkańców	5,15	9,54	5,96
Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców	372	2923	1115
Imprezy masowe na 1000 mieszkańców	–	0,05	0,15
Uczestnicy imprez masowych na 1000 mieszkańców	–	99	667
Grupy artystyczne na 1000 mieszkańców	0,14	0,65	0,44
Członkowie grup artystycznych na 1000 mieszkańców	1,57	7,09	6,49
Koła na 1000 mieszkańców	0,57	0,82	0,67
Członkowie kół na 1000 mieszkańców	16,59	14,21	14,09
Liczba mieszkańców na 1 kino stałe	–	96111	77815
Liczba mieszkańców na 1 multiplex	–	–	1011592
Liczba mieszkańców na 1 muzeum	–	48055	50580
Liczba mieszkańców na 1 galerię i salony sztuki	–	–	252898
Liczba mieszkańców na 1 teatr	–	–	505796
Liczba mieszkańców na 1 instytucję muzyczną	–	–	505796

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁰⁸ Biblioteki i filie.

¹⁰⁹ Biblioteki i filie.

¹¹⁰ Bez świetlic wiejskich i wiejskich ośrodków kultury.

Wskaźniki dotyczące usług oferowanych przez biblioteki odznaczają się w gminie korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa odnośnie nasycenia tymi placówkami, mniej korzystnymi w zakresie posiadanego księgozbioru (stosunkowo mniej zasobny) oraz zbliżonymi odnośnie czytelnictwa (stosunkowo więcej czytelników, ale mniej wypożyczeń). Gmina Jasień statystycznie charakteryzuje się większym od powiatu i województwa nasyceniem instytucji świadczących usługi kultury, o czym świadczą przytoczone wskaźniki dostępności do tych podmiotów. W praktyce jest to jednak tylko 1 podmiot, ale obsługujący nieliczną społeczność (7,0 tysięcy mieszkańców) na stosunkowo niewielkim obszarze (127 km²). W odróżnieniu od nasycenia infrastrukturą usług kultury, wskaźniki dotyczące czynnego udziału w lokalnym życiu kulturalnym (imprezy kulturalne, grupy artystyczne, koła) są mniej korzystne od średnich w powiecie i regionie lubuskim. Na terenie gminy zaoferowano przeciętnie mniej imprez kulturalnych i uczestniczył w nich dużo mniejszy promil mieszkańców. Warto zwrócić uwagę, że udział lokalnych imprez stanowił tylko 3,93 % z ogółu w powiecie, a ich uczestnicy stanowili zaledwie 0,93 %. Świadczyć to może np.: o małej atrakcyjności oferowanych (i tak nielicznych) imprez. Ponadto nieadekwatnie do tego, że statystycznie dostępność do ośrodków kultury jest w gminie wyższa niż w powiecie i województwie, to jest tu dużo mniej grup artystycznych, kół oraz ich członków (za wyjątkiem członków kół). Świadczyć to może także z jednej strony o niskim zainteresowaniu wyspecjalizowanymi usługami kultury, a z drugiej o małej podaży tych usług. Z usług kultury wyższego rzędu (np.: kina, teatry, opery, filharmonie, galerie, muzea, wystawy, itp.) mieszkańcy gminy Jasień mogą korzystać dopiero nie tylko poza granicami gminy, ale i całego powiatu (poza kinem i muzeum), głównie w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze.

O ile można uznać, że aktualna sieć usług kultury jest wystarczająca z punktu widzenia podstawowych potrzeb, to zakres ich działalności zdaje się nie spełniać lokalnych oczekiwań. Przyszłe działania powinny prowadzić do zachęcenia uczestnictwem w życiu kulturalnym gminy coraz większej liczby mieszkańców. Osiągnąć to można między innymi poprzez szersze dostosowanie oferty w kierunku potrzeb różnych grup wiekowych, między innymi wzbogacając obecną ofertę oraz łącząc działalność instytucji kulturalnych z innymi rodzajami aktywności, szczególnie w dziedzinach: nauki, sportu, rekreacji, gastronomii czy rozrywki. Wiąże się to jednak z potrzebą funkcjonowania dodatkowych, specjalistycznych obiektów (sale, pracownie). Do głównych potrzeb, poza umożliwieniem szerszego dostępu do usług kultury (przede wszystkim dla dzieci, młodzieży i osób starszych) w postaci licznych, rozwojowych sekcji i kół zainteresowań oraz remontami istniejących obiektów kulturalnych, należą między innymi budowa świetlic wiejskich w Bieszkowie i Mirkowicach oraz zagospodarowanie terenów przy świetlicach wiejskich w poszczególnych miejscowościach. Planuje się także budowę powiązanego z Parkiem Kulturowym „Grodzisko w Wicinie” ośrodka o charakterze edukacyjno – kulturowo – rekreacyjnym oraz zagospodarowanie terenu po byłej filii obozu koncentracyjnego Gross Rosen.

7. SPORT.

Działania stowarzyszeń, klubów i sekcji sportowych oraz urozmaicona infrastruktura sportowo – rekreacyjna to podstawowa możliwość rozwoju kultury fizycznej wśród mieszkańców gminy, a szczególnie dzieci i młodzieży. Na terenie gminy działalności sportowo – rekreacyjne organizują Gmina Jasień i poszczególne kluby sportowe, które dodatkowo umożliwiającą zrzeszanie się w zespołach i sekcjach sportowych.

Obecnie na terenie gminy funkcjonują następujące kluby i stowarzyszenia sportowe:

- Klub Sportowy „Stal” Jasień, ul. Jasień, ul. Żarska 48;
- Klub Sportowy „Iskra” Jabłoniec, Jabłoniec;
- Klub Sportowy „Miłośnicy Zabłocia”, Zabłocie 83a;
- Lubski Klub Sportowy „Oyama”, sekcja Jasień;

Infrastrukturę sportową i rekreacją w gminie tworzą następujące ogólnodostępne obiekty:

- stadion miejski w Jasieniu z trybunami na około 250 osób przy ul. Żarskiej 48;
- sala gimnastyczna przy Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Jasieniu przy ul. Podmokłej;
- boisko wielofunkcyjne („orlik”) przy Szkole Podstawowej w Jasieniu przy ul. Konopnickiej;
- boisko osiedlowe przy ul. Tenisowej w Jasieniu;
- kort tenisowy przy ul. Tenisowej w Jasieniu;
- kort tenisowy przy ul. Podmokłej w Jasieniu;
- boiska wiejskie (w różnym stanie technicznym): Bieszków, Bronice, Budziechów, Guzów, Jabłoniec, Jaryszów, Jasionna, Jurzyn, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna, Wicina, Zabłocie i Zieloniec;
- place zabaw, siłownie plenerowe, itp.:
 - Jasień (ulice: Budowlanych, Konopnickiej, Podmokła, Spacerowa, Tenisowa, Wąska, XX-lecia, Żeromskiego);
 - Jasień, ul. Krucza – sala zabaw;
 - pozostałe miejscowości wiejskie.

Według danych GUS w 2018 roku na terenie gminy funkcjonowało 5 klubów sportowych¹¹¹ zrzeszających 206 członków. Lokalne kluby sportowe oferowały łącznie 5 sekcji sportowych, w których ćwiczyło 188 osób.

¹¹¹ Według GUS jest to podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca działalność sportową, funkcjonująca jako osoba prawna.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 116: Gmina Jasień – uwarunkowania charakteryzujące usługi sportu w 2018 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 klub sportowy	1398	1780	2052
Liczba mieszkańców na 1 sekcję sportową w klubach	1398	1354	1437
Kluby sportowe na 1000 mieszkańców	0,72	0,56	0,49
Sekcje sportowe w klubach na 1000 mieszkańców	0,72	0,74	0,70
Członkowie klubów sportowych na 1000 mieszkańców	29,47	26,26	28,14
Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	26,89	28,63	29,73
Członkowie klubów sportowych na 1 klub	41,20	46,74	57,74
Ćwiczący w klubach sportowych na 1 klub	37,60	50,96	61,00
Sekcje sportowe na 1 klub	1,00	1,31	1,43
Członkowie klubów sportowych na 1 sekcję	41,20	35,55	40,43
Ćwiczący w klubach sportowych na 1 sekcję	37,60	38,76	42,72

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W gminie Jasień wskaźniki dotyczące usług sportu odznaczają się wyraźnie korzystniejszymi uwarunkowaniami na tle powiatu i województwa odnośnie dostępności do tych usług (ludność w korelacji z podażą klubów sportowych). Oferta samych sekcji sportowych (w stosunku do populacji) jest już jednak niemal tożsama z porównywanymi wskaźnikami. Czynne uczestnictwo w życiu sportowym (członkowie klubów sportowych i osoby w nich ćwiczące) jest w gminie także bardzo zbliżone do wyników charakteryzujących powiat żarski i region lubuski. Różnorodność usług sportowych oferowanych przez dany klub (sekcje sportowe) jest natomiast niższa, zaś przeciętny klub w gminie ma mniej członków i osób ćwiczących od analogicznych organizacji w powiecie i województwie.

Działania samorządu jak i poszczególnych instytucji w zakresie kultury fizycznej powinny nadal koncentrować się wokół rozwoju oraz upowszechniania na terenie gminy różnych form sportu i rekreacji. Analogicznie do przedsięwzięć związanych z kulturą, należy umożliwiać miejscowej młodzieży zrzeszanie się w klubach i sekcjach sportowych oraz rozwijać ich ofertę. Usługi z zakresu sportu i rekreacji należy przygotować także dla osób starszych. Z punktu widzenia najważniejszych potrzeb wymienia się:

- bieżące remonty i modernizacje istniejącej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej;
- zagospodarowanie terenu po byłym ośrodku sportu i rekreacji w rejonie ul. Okrzei w Jasieniu;
- budowa trybun na stadionie przy ul. Żarskiej w Jasieniu;
- stworzenie terenu rekreacyjnego w rejonie Górki Flöthera w Jasieniu;
- budowę kolejnych placów zabaw i siłowni zewnętrznych w poszczególnych miejscowościach;
- perspektywicznie – budowę krytej pływalni w Jasieniu.

8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.

8. 1. Policja.

Stan bezpieczeństwa w gminie w znacznym stopniu jest zdeterminowany przez funkcjonowanie stosownych jednostek powołanych w tym celu. W Jasieniu przy Placu Wolności 1 zlokalizowany jest Posterunek Policji, podległy Komendzie Powiatowej Policji w Żarach. Rejon gminy obsługiwany jest przez stosowną ilość funkcjonariuszy.

TABELA 117: Gmina Jasień – podstawowe dane dotyczące przestępczości w latach 2015 i 2020.

Wyszczególnienie	Rok 2015	Rok 2020
Przeprowadzone postępowania przygotowawcze	103	139
Liczba przestępstw stwierdzonych	76	123
Liczba przestępstw wykrytych	57	86
Wskaźnik wykrywalności (%)	75,00	69,92
Postępowania w sprawach o wykroczenia	138	118

Źródło: Posterunek Policji w Jasieniu, 2021.

Zgodnie z danymi zawartymi w powyższej tabeli można ocenić, że w ostatnich 5 latach nastąpił wzrost przestępczości. Spadła natomiast liczba wykroczeń, w tym drogowych. Jako priorytet postuluje się modernizację obecnego systemu monitoringu miejskiego i dalsze poszerzanie rejonów objętych monitoringiem wizyjnym. Istnieje także potrzeba intensyfikacji partoli terenowych w porach wieczornej i nocnej.

8. 2. Ochrona przeciwpożarowa.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej rejon gminy Jasień jest obsługiwany pod względem operacyjnym przez Jednostki Ratowniczo – Gaśnicze (JRG) z Lubka i Żar, będące w strukturze Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (PSP) w Żarach. Jednostki dysponują specjalistycznym sprzętem, uwzględniającym specyfikę gminy oraz rodzaj potencjalnych zagrożeń.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują 2 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP):

- Jasień, ul. Strażacka 3;
- Zabłocie, Zabłocie 83a.

Obie jednostki włączone są do Krajowej Sieci Ratowniczo – Gaśniczej (KSRG). Jednostki OSP mieszczą się w Remizach Strażackich. Rejon gminy wspomagają także skoordynowane jednostki OSP z pobliskich miejscowości zlokalizowanych poza jej granicami. Strażacy ochotnicy wyjeżdżają na akcje nie tylko dotyczące pożarów, ale także do wypompowywania wody z piwnic w czasie podtopień, do usuwania sopli zwisających z dachów, do usuwania drzew po wichurach, do wypadków drogowych, itp. Według danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żarach oraz lokalnych OSP średnio w roku prowadzi się od 100 do około 200 akcji ratowniczych wymagających interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej. Dla przykładu w ostatnich 4 latach liczba zdarzeń z udziałem jednostek ochrony przeciwpożarowej wynosiła: 2020 rok – 205, 2019 rok – 166, 2018 rok – 149, 2017 – 133.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Z punktu widzenia potrzeb bezpieczeństwa przeciwpożarowego obecny stan związany z funkcjonowaniem lokalnych jednostek OSP nie jest wystarczający. Obiekty strażnic OSP nie spełniają wszystkich warunków bezpieczeństwa. W ramach potrzeb inwestycyjnych Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Żarach postuluje modernizację lub budowę nowych strażnic w miejscu obecnie funkcjonujących obiektów.

CZĘŚĆ III.

SFERA GOSPODARCZA

1. RYNEK PRACY.

1. 1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON.

Gmina Jasień jest typową jednostką miejsko – wiejską o zrównoważonym udziale funkcji mieszkaniowej i funkcji pracy, zwłaszcza na terenie miasta. Na terenach wiejskich od co najmniej kilkunastu lat zaznacza się przewaga udziału funkcji mieszkaniowej nad funkcją pracy. Rynek pracy na terenie miasta opiera się przede wszystkim na lokalnym sektorze produkcyjnym oraz na usługach. Na terenach wiejskich rynek pracy opiera się jeszcze na rolnictwie i częściowo leśnictwie. Część mieszkańców poszczególnych wsi pracuje we własnych gospodarstwach rolnych, których według *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku było 521, z czego 344 prowadziły działalność rolniczą. Pozostała część mieszkańców rejonów wiejskich znajduje zatrudnienie w lokalnych (gmina, powiat) zakładach pracy, zwłaszcza produkcyjnych i usługowych, które rozwijają się stosownie do realiów gospodarki rynkowej. Poza sektorem publicznym są to firmy zajmujące się głównie przetwórstwem przemysłowym, handlem, budownictwem oraz zakłady rzemieślnicze. Należy podkreślić, że znaczna grupa mieszkańców terenów wiejskich i miasta pracuje poza granicami gminy, przede wszystkim w pobliskich Żarach, a także za granicą. Na koniec 2019 roku zarejestrowano 681 podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON, z czego 494 na terenie miasta.

TABELA 118: Gmina Jasień – formy własności podmiotów gospodarczych¹¹² będących w rejestrze REGON w 2019 roku.

Formy własności	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	miasto
Zakłady publiczne	55	52
Spółki handlowe (w tym z kapitałem zagranicznym)	26 (8)	25 (8)
Spółki cywilne	24	18
Spółdzielnie	1	1
Fundacje	1	–
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	17	10
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	487	323
Inne formy własności prywatnej	64	60
Pozostałe	6	5

Źródło: GUS 2021.

Własnością publiczną (samorządową i państwową) jest 55, natomiast prywatną 626 przedsiębiorstw, to jest 91,92 % ogółu (w mieście 89,47 %). Spośród firm prywatnych 487 to zakłady należące do osób fizycznych, co stanowi 77,80 % ogółu podmiotów sektora prywatnego (w mieście 73,08 %). Należy nadmienić, że spośród 26 prywatnych spółek prawa handlowego (w mieście 25), 8 posiada kapitał zagraniczny i wszystkie zlokalizowane są na terenie miasta.

¹¹² Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 119: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarczych¹¹³ według własności w 2019 roku.

Forma własności	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
Zakłady publiczne	8,08	10,53	6,11	3,85
Spółki handlowe	3,82	5,06	4,44	7,23
Spółki cywilne	3,52	3,64	5,46	5,21
Spółdzielnie	0,15	0,20	0,38	0,30
Fundacje	0,15	–	0,29	0,46
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2,50	2,02	2,98	2,94
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	71,51	65,38	70,06	71,28
Inne formy własności prywatnej	9,40	12,15	9,83	7,69
Pozostałe	0,88	1,01	0,46	1,05

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Zaprezentowane powyżej uwarunkowania charakteryzujące strukturę własności podmiotów gospodarczych w gminie Jasień nie różnią się znacznie od przeciętnych dla powiatu i województwa. Wśród podmiotów gospodarczych z gminy Jasień jest stosunkowo najwięcej zakładów publicznych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, kosztem pozostałych form własności w ogólnej strukturze przedsiębiorstw, w stosunku do porównywanych wartości. Największe różnice w stosunku do powiatu i województwa dotyczą spółek handlowych i cywilnych, ale także spółdzielni i fundacji, których w gminie Jasień jest stosunkowo najmniej. Jest to dość powszechna prawidłowość, bo jednostki te częściej występują na terenie większych gmin miejsko – wiejskich, a zwłaszcza miejskich. Powyższe oznacza, że na terenie gminy Jasień zdecydowanie dominuje sektor małych, rodzinnych przedsiębiorstw. Warto podkreślić, że na terenie miasta nie zarejestrowano żadnej fundacji.

TABELA 120: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej¹¹⁴ zarejestrowane w REGON według sekcji PKD w 2019 roku.

Sekcje według PKD	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	miasto
1	2	3
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17	6
B – górnictwo i wydobywanie	–	–
C – przetwórstwo przemysłowe	63	46
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.	–	–
E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.	10	7
F – budownictwo	151	101
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów	158	109
H – transport i gospodarka magazynowa	37	25

¹¹³ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

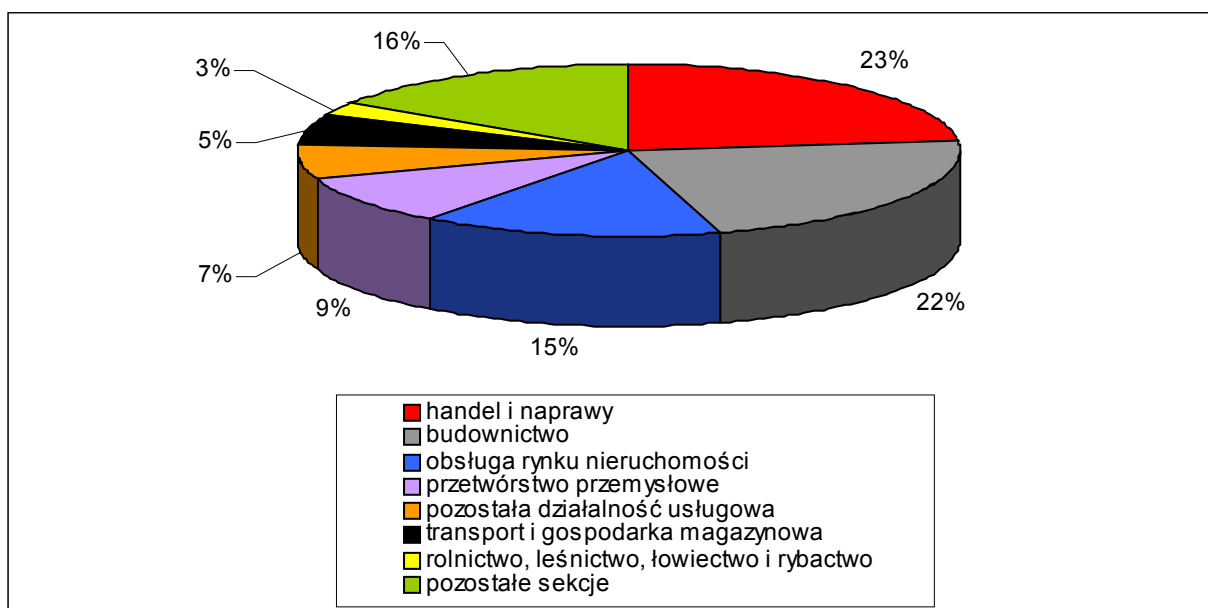
¹¹⁴ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3
I – zakwaterowanie i gastronomia	7	7
J – informacja i komunikacja	9	7
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	4
L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	101	98
M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	28	20
N – działalność w zakresie usług administrowania	10	7
O – administracja publiczna i obrona narodowa	4	3
P – edukacja	10	6
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12	10
R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	9
S i T – pozostała działalność usługowa, itd.	45	29
U – organizacje i zespoły eksterytorialne	–	–

Źródło: GUS 2021.

RYCINA 22: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹¹⁵ zarejestrowanych w REGON według wybranych sekcji PKD w 2019 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Spośród wszystkich sekcji według PKD najwięcej firm (158, z czego w mieście 109) prowadzi działalność handlową i naprawczą. 151 podmiotów (z czego w mieście 101) zajmuje się budownictwem, a 63 (z czego w mieście 46) działalnością przemysłową (przetwórstwem przemysłowym). Tylko te 3 sekcje stanowią łącznie ponad połowę (54,71 %) wszystkich zarejestrowanych firm (w mieście 51,82 %). Znaczące grupy w powyższej statystyce stanowią jeszcze 101 podmiotów (w mieście 98) z sekcji „L” (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), oraz 45 podmiotów (w mieście 29) z sekcji „S i T”, które obejmują odpowiednio 14,85 % oraz 6,82 % z ogółu firm (w mieście 19,84 % i 5,87 %). Inna liczniejsza sekcja, posiadająca 37 podmiotów (w mieście 25), to sekcja „H” (transport i gospodarka magazynowa), obejmująca 5,44% z ogółu firm w gminie (w mieście 5,06

¹¹⁵ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

%). Podmioty z sekcji usług nierynkowych (edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, administracja, itp.) reprezentuje 38 firm (w mieście 28), co stanowi 5,59 % ogółu przedsiębiorstw w gminie (w mieście 5,67 %). Na terenie gminy Jasień nie zarejestrowano podmiotów z sekcji: „B” (górnictwo i wydobywanie), „D” (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, itd.) oraz „U” (organizacje i zespoły eksterytorialne). Uwarunkowania te prezentują powyższa rycina oraz poniższa tabela.

TABELA 121: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹¹⁶ zarejestrowanych w REGON według sekcji PKD w 2019 roku.

Sekcje wg PKD	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
A	2,50	1,21	2,22	2,64
B	–	–	0,03	0,08
C	9,26	9,31	6,46	7,33
D	–	–	0,05	0,21
E	1,47	1,42	0,40	0,37
F	22,21	20,45	16,72	15,33
G	23,24	22,06	25,13	21,89
H	5,44	5,06	4,83	6,82
I	1,03	1,42	2,37	2,73
J	1,32	1,42	1,51	2,06
K	0,88	0,81	1,82	2,43
L	14,85	19,84	13,67	9,82
M	4,12	4,05	5,69	7,30
N	1,47	1,42	2,02	2,88
O	0,59	0,61	0,55	0,60
P	1,47	1,21	2,64	2,81
Q	1,76	2,02	5,12	5,61
R	1,76	1,82	1,89	1,78
S i T	6,62	5,87	6,89	7,32
U	–	–	–	0,001

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Udział sekcji: „C” (przetwórstwo przemysłowe), „E” (dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, itd.), „F” (budownictwo) i „L” (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości) w gminie Jasień jest wyższy od średnich zarówno dla powiatu jak i województwa. Niższy odsetek przedsiębiorstw w gminie z sekcji: „I” (zakwaterowanie i gastronomia), „J” (informacja i komunikacja), „K” (działalność finansowa i ubezpieczeniowa), „M” (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), „N” (działalność w zakresie usług administrowania), „P” (edukacja), „Q” (opieka zdrowotna i pomoc społeczna), „R” (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) oraz „S i T” (pozostała działalność usługowa) w stosunku do obu porównywanych jednostek jest zjawiskiem naturalnym bowiem statystyka, zwłaszcza dla województwa, obejmuje również duże gminy miejskie (Zielona Góra, Gorzów Wielkopolski, Nowa Sól, Żagań, Żary, itd.), w których takie firmy mają przeważnie swoje siedziby. Dość zaskakującym wynikiem dla gminy miejsko – wiejskiej Jasień jest wyższy od porównywanych jednostek odsetek firm z sekcji: „C” (przetwórstwo przemysłowe), „E” (dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami,

¹¹⁶ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

itd.) i „F” (budownictwo), jednakże generalnie mała ilość przedsiębiorstw ogółem w tejże gminie wraz z dość wyraźnym udziałem sektora produkcyjnego w mieście powoduje, że sekcje te mają stosunkowo duży udział w całości. Udział pozostałych sekcji („A” – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, „G” – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów, „H” – transport i gospodarka magazynowa, „O” – administracja publiczna i obrona narodowa) lokuje się pomiędzy średnimi dla powiatu i województwa.

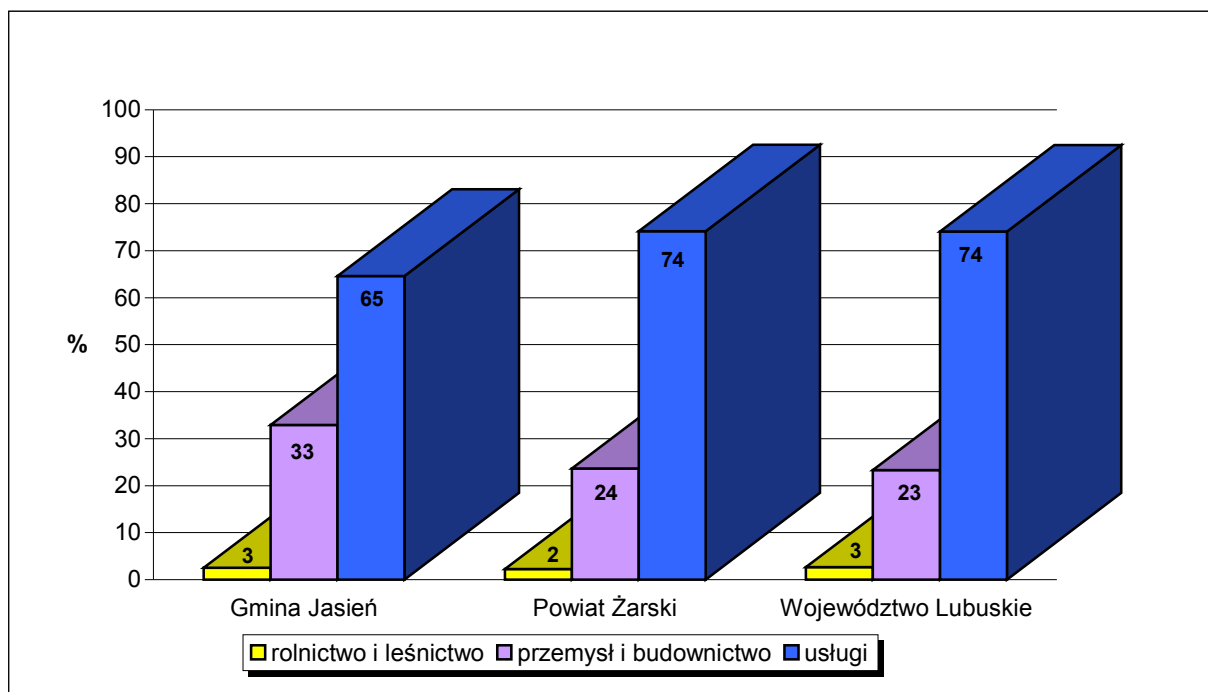
TABELA 122: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹¹⁷ zarejestrowanych w REGON według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (ilość podmiotów)		Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto	ogółem	miasto		
Rolnictwo i leśnictwo	17	6	2,50	1,21	2,22	2,64
Przemysł i budownictwo	224	154	32,89	31,17	23,64	23,30
Usługi	440	334	64,61	67,61	74,14	74,06

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Powyższe dane, czyli struktura podmiotów gospodarki narodowej w ujęciu według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, potwierdzają jak znaczącą rolę w gminie Jasień, w stosunku do powiatu i województwa, pełni przemysł i budownictwo.

RYCINA 23: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹¹⁸ zarejestrowanych w REGON według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w 2019 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹¹⁷ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

¹¹⁸ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Zjawiskiem dość charakterystycznym dla gmin wiejskich i niewielkich pod względem liczby ludności gmin miejsko – wiejskich jest niższy wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do jej liczby ludności (w tym ludności w wieku produkcyjnym) w porównaniu z jednostkami miejskimi. Dzieje się tak również w przypadku gminy Jasień, co prezentuje poniższa tabela. Wpływ na obraz poniższych wskaźników w skali całej gminy (niższe od średniej dla powiatu i zdecydowanie niższe od średniej dla województwa) ma również jej gospodarczy charakter (przede wszystkim produkcja i budownictwo oraz usługi publiczne), oferujący dużą podaż pracy najemnej przez stosunkowo niewielką (jednostkowo) liczbę przedsiębiorstw.

TABELA 123: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej¹¹⁹ zarejestrowane w REGON na 1000 ludności w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności ogółem	97,41	115,91	102,71	115,83
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	156,05	189,13	168,24	192,03
Zakłady osób fizycznych na 1000 ludności ogółem	69,66	75,79	71,96	82,56
Zakłady osób fizycznych na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	111,59	123,66	117,87	136,87

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

1. 2. Zatrudnienie.

Według danych z końca 2018 roku liczba pracujących¹²⁰ w gospodarce narodowej na obszarze gminy Jasień wyniosła 1044 osoby, z czego aż 991 na terenie miasta. Kobiety stanowiły 35,44 % (w mieście 34,11 %), a więc wyraźnie mniej niż połowę ogólnej liczby pracujących.

TABELA 124: Gmina Jasień – pracujący w 2018 roku.

Pracujący	Gmina Jasień – liczba pracujących	
	ogółem	miasto
Ogółem	1044	991
W tym liczba kobiet	370	338
W tym liczba mężczyzn	674	653
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	19	*** ¹²¹
Przemysł i budownictwo	699	686
Usługi	326	*** ¹²²

Źródło: GUS 2021.

¹¹⁹ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

¹²⁰ Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego, zawodowego oraz duchownych.

¹²¹ *** oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

¹²² *** oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

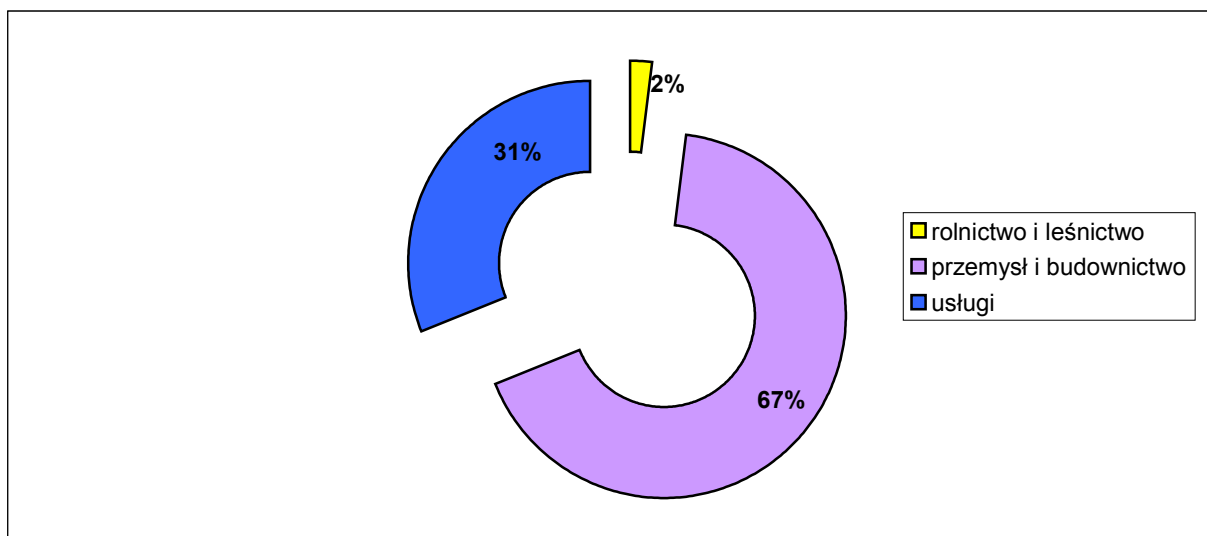
TABELA 125: Gmina Jasień – struktura pracujących w 2018 roku.

Pracujący	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
Rolnictwo i leśnictwo	1,82	***	1,82	2,44
Przemysł i budownictwo	66,95	69,22	48,53	39,23
Usługi	31,23	***	49,65	58,33
Udział kobiet	35,44	34,11	50,18	49,60
Udział mężczyzn	64,56	65,89	49,82	50,40
Na 1000 ludności ogółem	147,69	228,97	206,71	233,31
Na 1000 ludności w wieku produkcyjnym	233,87	367,45	335,27	382,64

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Niniejsze statystyki, abstrahując od tajemnicy statystycznej (dane dla miasta), nie odzwierciedlają faktycznej, czyli pełnej, struktury zatrudnienia na terenie gminy, miasta, powiatu i województwa. Odnoszą się bowiem do liczby pracujących, zgodnie z przedstawioną powyżej definicją, czyli odzwierciedlają strukturę zatrudnienia w większych podmiotach gospodarczych. Jednakże na podstawie powyższej tabeli obserwujemy naturalną prawidłowość. Bardzo wysoki wskaźnik (69 %) pracujących w przemyśle i budownictwie na terenie gminy Jasień (a konkretnie w mieście, w którym liczba pracujących stanowi aż 94,92 % z ogółu w gminie) obrazuje, w odróżnieniu od powiatu i województwa, że dominującą część zatrudnienia generują lokalne duże firmy produkcyjne i budowlane. Stosunkowo niski odsetek pracujących w miejscowych usługach to efekt tego, że poza kilkoma większymi podmiotami publicznymi (administracja, edukacja, kultura), są to przede wszystkim zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co potwierdza analizę wcześniejszych wskaźników statystycznych (struktura według PKD). Reasumując należy nadmienić, że na terenie gminy Jasień, w stosunku do powiatu żarskiego i województwa lubuskiego, struktura pracujących pomiędzy sektorami przemysłowym i usługowym rozkłada się najmniej równomiernie. Udział kobiet wśród ogółu pracujących wynosi znacznie mniej niż 50 % i jest pochodną struktury branżowej największych lokalnych zakładów, charakteryzujących się ofertą pracy przede wszystkim dla mężczyzn (przemysł i budownictwo).

RYCINA 24: Gmina Jasień – struktura pracujących w 2018 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 126: Gmina Jasień – podmioty gospodarki narodowej¹²³ zarejestrowane w REGON według liczby pracujących w 2019 roku.

Podmioty o liczbie pracujących	Gmina Jasień – ilość jednostek ogółem	
	ogółem	miasto
9 i mniej	659	475
10 – 49	16	13
50 – 249	6	6
250 i więcej	–	–

Źródło: GUS 2021.

Na koniec 2019 roku tylko w 22 lokalnych przedsiębiorstwach (3,23 % ogółu) liczba pracujących wyniosła więcej niż 9 osób (w mieście odpowiednio: 19 i 3,85 %). Udział zakładów o liczbie pracujących większej niż 50 osób wyniósł 0,88 % (w mieście 1,21 %). Na terenie gminy nie funkcjonują zakłady zatrudniające więcej niż 250 osób. Nie są to jednak wartości znacznie odbiegające od przeciętnych uwarunkowań charakteryzujących powiat żarski i województwo lubuskie oraz odzwierciedlają charakter większości małych gmin miejsko – wiejskich. Warto zwrócić uwagę, że odsetek podmiotów o liczbie pracujących większej niż 50 osób jest w gminie (w tym mieście) Jasień wyższy od średnich dla porównywanych jednostek. Uwarunkowania te prezentuje poniższa tabela.

TABELA 127: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarki narodowej¹²⁴ zarejestrowanych w REGON według liczby pracujących w 2019 roku.

Podmioty o liczbie pracujących	Gmina Jasień (%)		Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
	ogółem	miasto		
9 i mniej	96,77	96,15	96,44	96,37
10 – 49	2,35	2,63	2,91	2,94
50 – 249	0,88	1,21	0,57	0,61
250 – 999	–	–	0,07	0,07
1000 i więcej	–	–	0,01	0,01

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

1. 3. Bezrobocie.

1.3.1. Bezrobocie w latach 1990 – 2021.

Jednym z ważniejszych kryteriów oceny warunków bytu mieszkańców jest możliwość uzyskania zatrudnienia. Zjawiskiem, które nieustannie wywiera istotny wpływ na poziom życia ludności jest bezrobocie. 31 marca 2021 roku Powiatowy Urząd Pracy w Żarach zarejestrował 264 bezrobotnych z terenu gminy Jasień. Oznacza to, że na 100 osób w wieku produkcyjnym 6,05 % zarejestrowano jako bezrobotne. Współczynnik obliczany w stosunku do 100 osób czynnych zawodowo jest wyższy, ale i tak kształtuje się na zbliżonym poziomie w stosunku do innych gmin powiatu żarskiego oraz średniej dla województwa lubuskiego.

¹²³ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

¹²⁴ Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 128: Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żarskim i województwie lubuskim na koniec marca 2021 roku.

Wyszczególnienie	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Polska
Stopa bezrobocia w %	6,8 ¹²⁵	6,2	6,4

Źródło: PUP Żary, 2021.

Na przestrzeni ubiegłych 32 lat (lata 1990 – 2021) największe bezrobocie w Polsce jak i w gminie Jasień występowało w latach 1991 – 1996 oraz w latach 2000 – 2005. Wyraźnie zarysował się spadek liczby bezrobotnych na 1997 rok w stosunku do lat 1993 – 1996. Spowodowane to było między innymi zmianą klasyfikacji statystycznej bezrobotnych wprowadzonej na początku 1997 roku. Wpływ na to miała także koniunktura gospodarcza obserwowana w latach 1995 – 1997. Zaznaczający się w latach 1998 – 2002 wzrost bezrobocia należy przypisać między innymi dekonunkturze oraz innym niekorzystnym wynikom makroekonomicznym notowanym w tamtym okresie. Proces ten przełożył się na liczne zwolnienia grupowe i brak ofert dla osób wchodzących dopiero na rynek pracy. Jako pozytywny można uznać fakt, że począwszy od 2005 roku, z racji wejścia w okres kolejnej gospodarczej koniunktury, bezrobocie w gminie Jasień zaczęło systematycznie spadać i już w 2008 roku osiągnęło poziom zbliżony do roku 1997. Kolejny cykl dekonunktury (tak zwanego kryzysu) zapoczątkowany w 2008(9) roku spowodował tu ponowny wzrost bezrobocia. Wzrost ten był jednak tylko jednoroczny i znacznie mniej dynamiczny od zjawisk notowanych w latach 1991 – 1996 oraz 2000 – 2005. Po tym okresie bezrobocie w gminie spadało przez kolejne 10 lat i na koniec 2019 roku było najniższe w historii. Wpływ na to miał niestety także efekt stałych wyjazdów (migracji) w celach zarobkowych poza granice gminy, w tym poza granice kraju, wielu osób w wieku produkcyjnym, co przełożyło się na niższą liczbę bezrobotnych. Na koniec 2020 roku bezrobocie wzrosło po raz pierwszy od 11 lat. Tendencje wzrostową podtrzymują także dane z końca marca 2021 roku. W najbliższym okresie dynamika kształtowania się bezrobocia może zatem ulec kolejnej zmianie, tym razem z tendencją wzrostową, w związku z pandemią koronawirusa i wywołanymi przez nią ogólnoswiatowymi ograniczeniami w życiu społecznym i gospodarczym. Ocena pełnej skali tego zjawiska będzie możliwa dopiero za kilkanaście miesięcy – kilka lat. Należy zaznaczyć, że duży wpływ na rynek pracy w rejonie Jasienia ma podaż miejsc pracy generowana nie tylko przez największych lokalnych pracodawców, ale także przez podmioty zlokalizowane w pobliskich Żarach czy nawet Zielonej Górze.

TABELA 129: Gmina Jasień – bezrobocie w latach 1990 – 2021.

Rok (31 grudnia)	Liczba bezrobotnych			% ogółu bezrobotnych	
	Ogółem	w tym:		Mężczyźni	Kobiety
		Mężczyźni	Kobiety		
1	2	3	4	5	6
1990	246	122	124	49,59	50,41
1991	705	348	357	49,36	50,64
1992	740	319	421	43,11	56,89
1993	865	367	498	42,43	57,57
1994	852	430	422	50,47	49,53
1995	833	379	454	45,50	54,50
1996	832	345	487	41,47	58,53
1997	650	255	395	39,23	60,77

¹²⁵ Siódma w kolejności od najniższej stopa bezrobocia spośród wszystkich 14 powiatów województwa lubuskiego.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

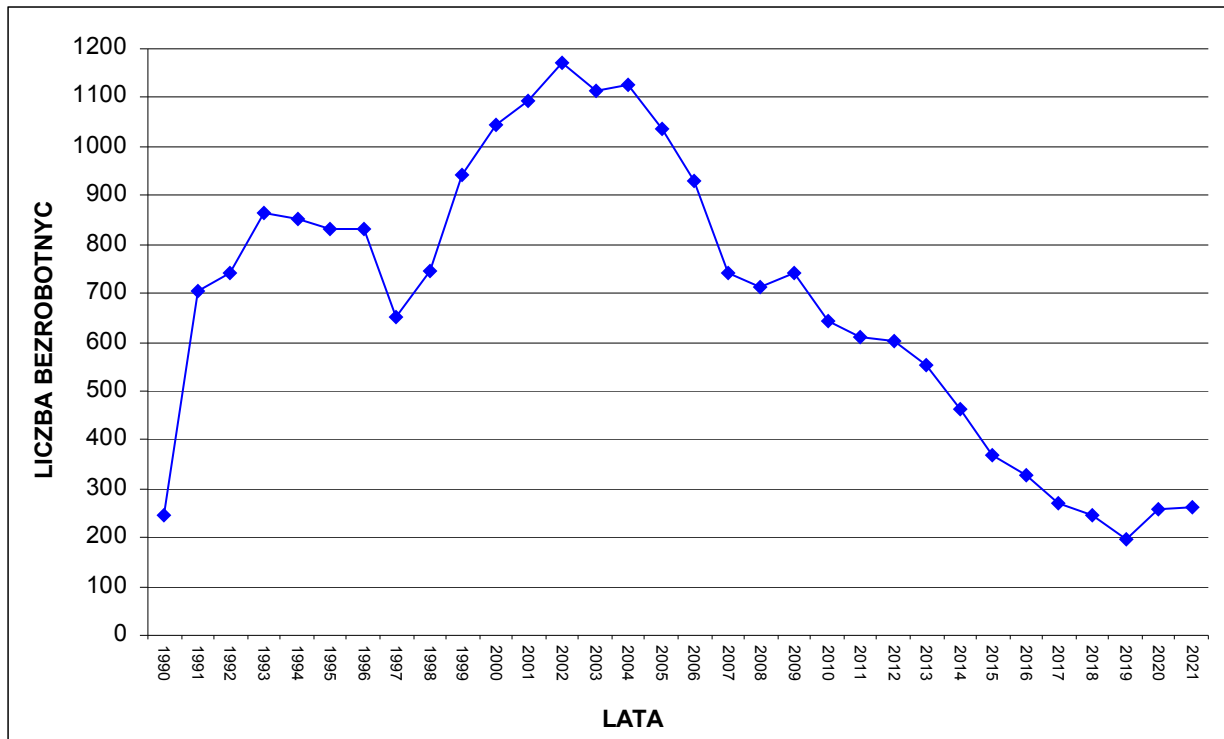
1	2	3	4	5	6
1998	745	306	439	41,07	58,93
1999	944	407	537	43,11	56,89
2000	1043	461	582	44,20	55,80
2001	1095	491	604	44,84	55,16
2002	1173	557	616	47,49	52,51
2003	1113	547	566	49,15	50,85
2004	1128	575	553	50,98	49,02
2005	1035	494	541	47,73	52,27
2006	928	432	496	46,55	53,45
2007	743	313	430	42,13	57,87
2008	714	313	401	43,84	56,16
2009	742	379	363	51,08	48,92
2010	643	331	312	51,48	48,52
2011	609	294	315	48,28	51,72
2012	601	295	306	49,08	50,92
2013	551	249	302	45,19	54,81
2014	461	221	240	47,94	52,06
2015	367	185	182	50,41	49,59
2016	327	145	182	44,34	55,66
2017	271	119	152	43,91	56,09
2018	246	100	146	40,65	59,35
2019	198	76	122	38,38	61,62
2020	258	105	153	40,70	59,30
31 marca 2021	264	109	155	41,29	58,71

Źródło: PUP Żary, 2021.

W przeciągu całego analizowanego okresu udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych przekraczał poziom 50 % za wyjątkiem lat: 1994, 2004, 2009, 2010 i 2015. Obecnie, to jest 31 marca 2021 roku, współczynnik ten wynosi blisko 59 % i jest jednym z najwyższych na przestrzeni analizowanego okresu.

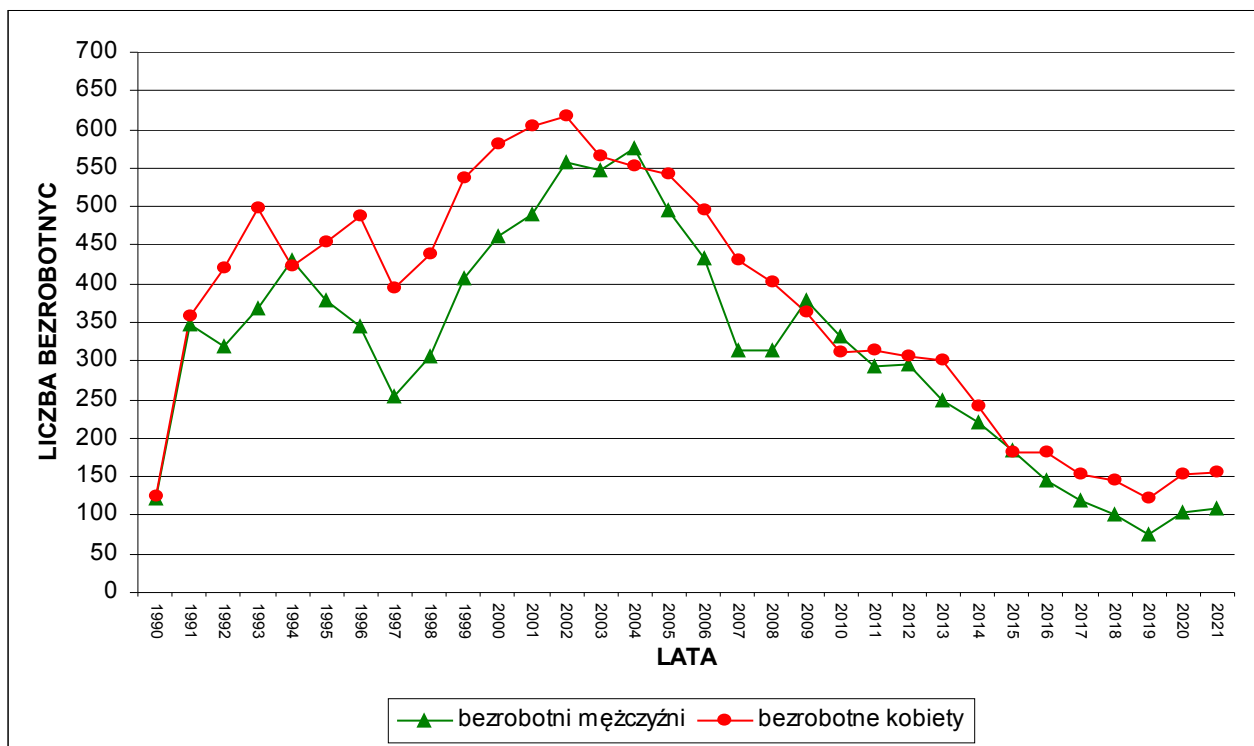
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

RYCINA 25: Gmina Jasień – dynamika kształtowania się bezrobocia w latach 1990 – 2021.

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 26: Gmina Jasień – dynamika kształtowania się bezrobocia w latach 1990 – 2021 według płci.

Źródło: PUP Żary, 2021.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 130: Gmina Jasień – bezrobotni bez prawa do zasiłku w latach 1991 – 2021.

Rok (31 grudnia)	Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	Udział w % ogółu bezrobotnych
1991	152	21,56
1992	162	21,89
1993	303	35,03
1994	562	65,96
1995	582	69,87
1996	370	44,47
1997	417	64,15
1998	513	68,86
1999	689	72,99
2000	816	78,24
2001	896	81,83
2002	919	78,35
2003	948	85,18
2004	897	79,52
2005	846	81,74
2006	790	85,13
2007	639	86,00
2008	596	83,47
2009	573	77,22
2010	522	81,18
2011	466	76,52
2012	529	88,02
2013	504	91,47
2014	415	90,02
2015	330	89,92
2016	292	89,30
2017	240	88,56
2018	210	85,37
2019	168	84,85
2020	225	87,21
31 marca 2021	235	89,02

Źródło: PUP Żary, 2021.

Na koniec marca 2021 roku 235 osób, to jest blisko 90 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku. Jest to jeden z najwyższych wskaźników począwszy od 1991 roku.

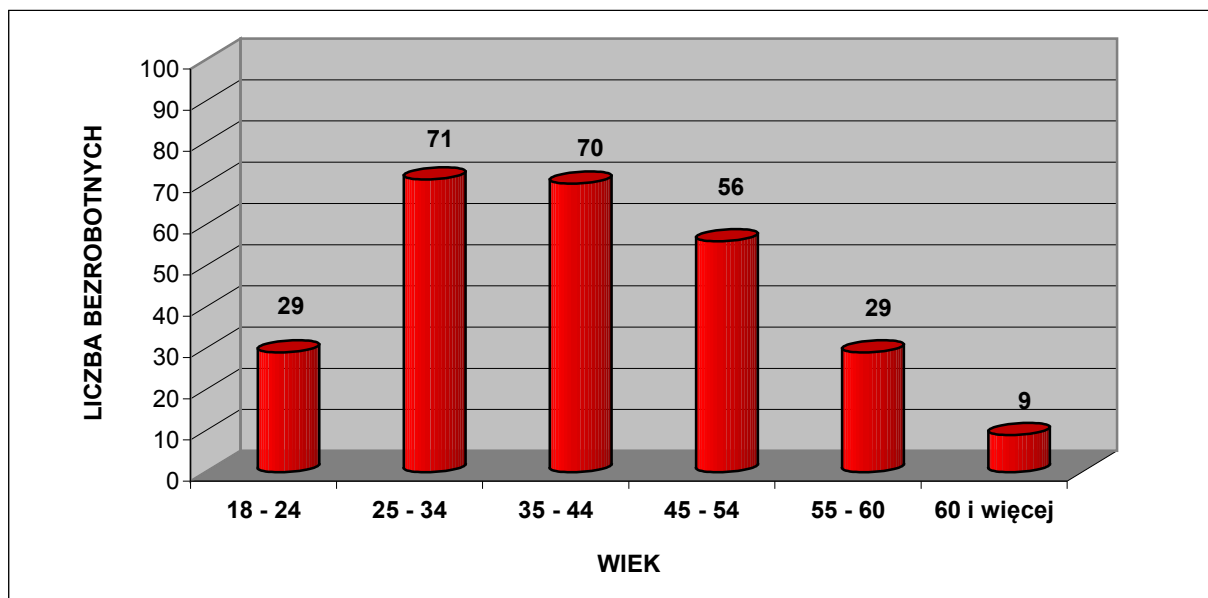
1.3.2. Struktura bezrobotnych według wieku, wykształcenia i stażu pracy.

TABELA 131: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według wieku. Stan na 31 marca 2021 roku.

Grupa wieku	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
18 – 24	29	10,98
25 – 34	71	26,89
35 – 44	70	26,52
45 – 54	56	21,21
55 – 59	29	10,98
60 i więcej	9	3,41

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 27: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według wieku. Stan na 31 marca 2021 roku.

Źródło: PUP Żary, 2021.

Struktura bezrobotnych według wieku jest zróżnicowana. 11 % spośród ogółu bezrobotnych to osoby najmłodsze w wieku 18 – 24 lata, natomiast aż 38 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby do 34 roku życia. Bardzo wysoki wskaźnik w tej grupie wiekowej to przede wszystkim odsetek bezrobotnych w wieku 25 – 34 lata. 48 % bezrobotnych to ludzie w wieku 35 – 54 lata. Dość liczna jest również grupa bezrobotnych powyżej 55 roku życia (14 %) pomimo tego, że znaczna część osób w tej grupie skorzystała z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę lub systemu zasiłków i świadczeń przedemerytalnych. Wpływ na to miał także krótki okres trwania reformy emerytalnej, wydłużającej wiek produkcyjny.

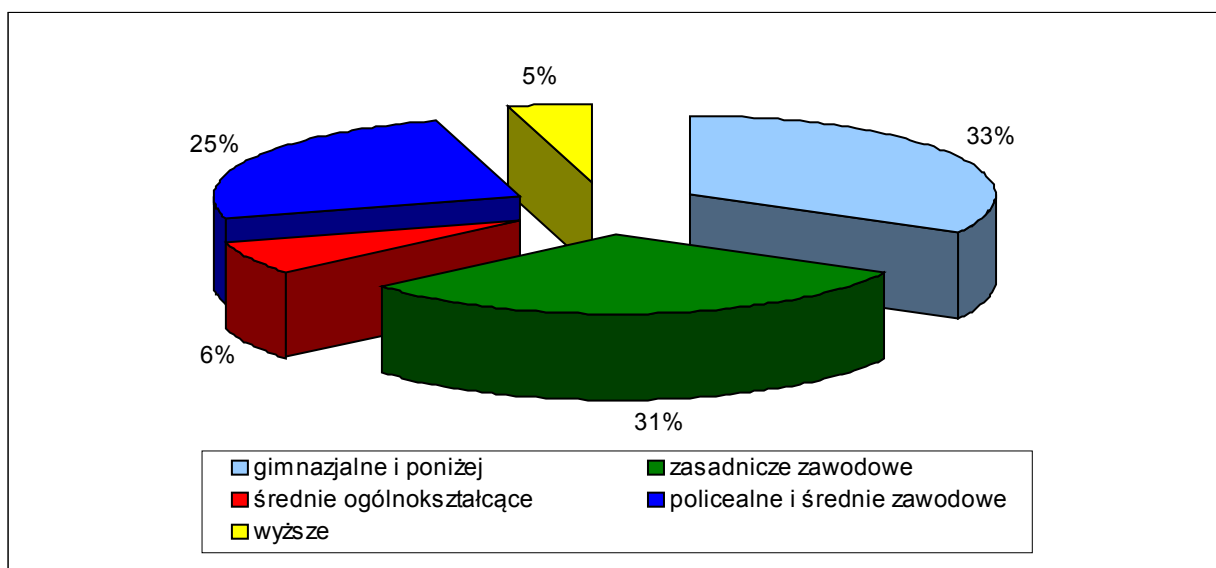
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 132: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia. Stan 31 marca 2021 roku.

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
Wyższe	12	4,55
Policealne i średnie zawodowe	66	25,00
Średnie ogólnokształcące	17	6,44
Zasadnicze zawodowe	82	31,06
Gimnazjalne i poniżej	87	32,95

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 28: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia. Stan 31 marca 2021 roku.

Źródło: PUP Żary, 2021.

Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym stanowią 64 % ogółu zarejestrowanych, natomiast osoby pozostające bez pracy i legitymujące się wykształceniem wyższym stanowią tylko 5 % ogółu bezrobotnych, co jest niskim wskaźnikiem w porównaniu ze średnimi wartościami charakteryzującymi kraj oraz region. Znaczną grupę (31 %) stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym, którym ze względu na brak dyplomu wyższych uczelni trudno znaleźć pracę nie tylko w gminie, ale także w całym regionie.

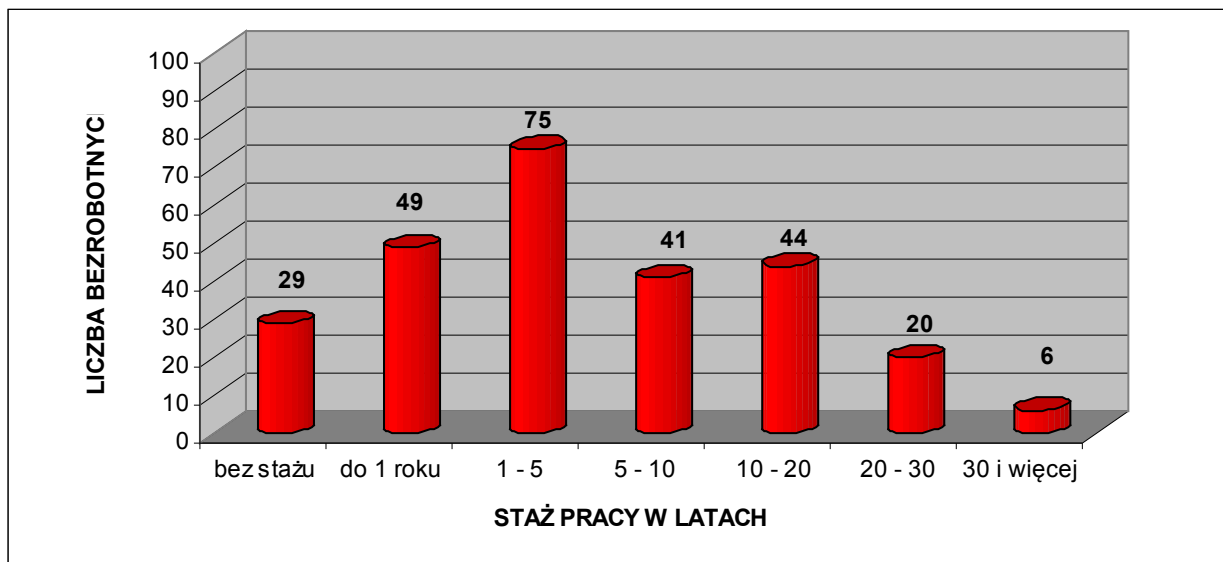
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 133: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
Bez stażu	29	10,98
Do 1 roku	49	18,56
1 – 5	75	28,41
5 – 10	41	15,53
10 – 20	44	16,67
20 – 30	20	7,58
30 lat i więcej	6	2,27

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 29: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

Źródło: PUP Żary, 2021.

27 % zarejestrowanych bezrobotnych ma za sobą staż pracy dłuższy niż 10 lat. Bardzo liczną grupę stanowią bezrobotni, którzy nie podejmowali jeszcze pracy bądź mają staż do 1 roku. Społeczność ta stanowi łącznie 30 % ogółu zarejestrowanych. Niekorzystnym zjawiskiem jest fakt, że w tej drugiej grupie są głównie ludzie młodzi, absolwenci średnich szkół technicznych oraz liceów, a także uczelni wyższych. Powyższe wskaźniki charakteryzujące strukturę bezrobotnych według stażu pracy w gminie Jasień przedstawiają się mniej korzystnie od średniej w województwie, szczególnie ze względu na krótszy staż pracy obecnie bezrobotnych.

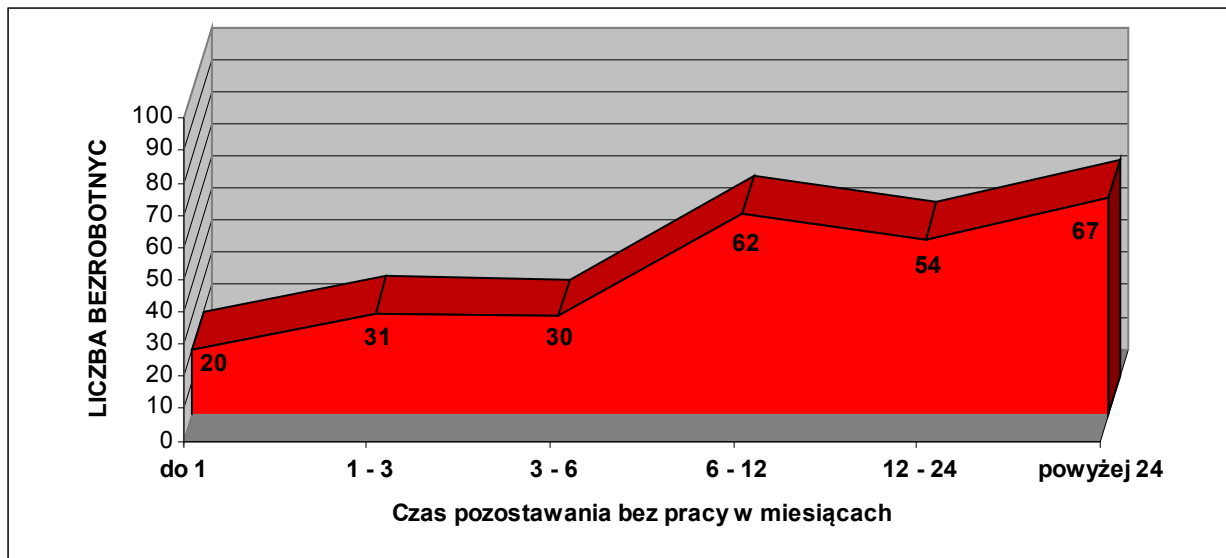
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 134: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy. Stan 31 marca 2021 roku.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)
Do 1	20	7,58
1 – 3	31	11,74
3 – 6	30	11,36
6 – 12	62	23,48
12 – 24	54	20,45
Powyżej 24 miesięcy	67	25,38

Źródło: PUP Żary, 2021.

RYCINA 30: Gmina Jasień – bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy. Stan na 31 marca 2021 roku.

Źródło: PUP Żary, 2021.

75 % bezrobotnych pozostaje bez pracy nie dłużej niż 24 miesiące. Jest to grupa osób objęta zwolnieniami w 2019 i 2020 roku oraz dodatkowo zasilona absolwentami szkół średnich, zwłaszcza ogólnokształcących, którzy nie mogą znaleźć jeszcze pracy. Natomiast za niekorzystny należy uznać fakt, że aż 25 % bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 2 lata. Oznacza to, że obecna struktura gospodarcza gminy Jasień, a także jej otoczenia (powiat żarski i ościenne), nie jest w stanie zapewnić miejsca pracy dla osób długotrwale bezrobotnych, abstrahując oczywiście od faktycznej dynamiki poszukiwań przez nich miejsc zatrudnienia.

Obserwowana mniej więcej od 2004 roku koniunktura gospodarcza (wyhamowana nieco sytuacją gospodarczą w latach 2009 – 2013 oraz aktualną pandemią koronawirusa), a także emigracja zarobkowa do krajów Europy Zachodniej, spowodowała dość znaczny spadek bezrobocia w Polsce, w tym również na terenie gminy Jasień (z 1173 osób w 2002 roku do 264 osób obecnie). Jednakże charakteryzuje ją przede wszystkim wzrost popytu na pracę w przemyśle i budownictwie czy przetwórstwie rolno – spożywczym, czyli dotyczy zwłaszcza robotników wykwalifikowanych, a więc głównie mężczyzn, i w tej kwestii obserwowana jest nawet nadwyżka popytu miejsc

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

pracy nad podażą siły roboczej. Niepokojącym zjawiskiem, pomimo bardzo niskiej stopy bezrobocia, jest brak dobrze płatnych ofert pracy dla ludzi młodych i wykształconych, zwłaszcza kobiet. Omawianą problematykę potęguje wchodzące w wiek produkcyjny i zawodowy pokolenie urodzone w 2 połowie lat 90-tych XX wieku i na początku XXI wieku. Problemem jest także zjawisko tak zwanego „ukrytego bezrobocia” dotyczącego części ludności utrzymującej się formalnie z rolnictwa. Stworzenie minimum kilkudziesięciu miejsc pracy, opartych tylko o środki własne samorządu (np.: roboty publiczne czy usługi na rzecz Gminy) jest w skali takiej gminy jak Jasień praktycznie niemożliwe. Szansę na poprawę sytuacji upatruje się w znalezieniu kolejnych inwestorów strategicznych, mogących zatrudnić pracowników nie tylko w sektorze produkcyjnym, ale również w nowoczesnych branżach usługowych, odpornych na zawirowania związane z ograniczeniami pandemicznymi, dedykowanych głównie dla ludzi młodych, zwłaszcza kobiet. Dotyczy to zarówno gminy Jasień jak i całego powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Gmina posiada tereny i dobre warunki infrastrukturalne do przyjęcia inwestorów. Ważnym atutem jest również mała odległość do większych miast regionu. Nie bez znaczenia są również dobre połączenia komunikacyjne, rozwoju których (zwłaszcza kolejowych) się oczekuje, oraz korzystne warunki naturalne.

2. ROLNICTWO.

2. 1. Użytkowanie gruntów w rolnictwie.

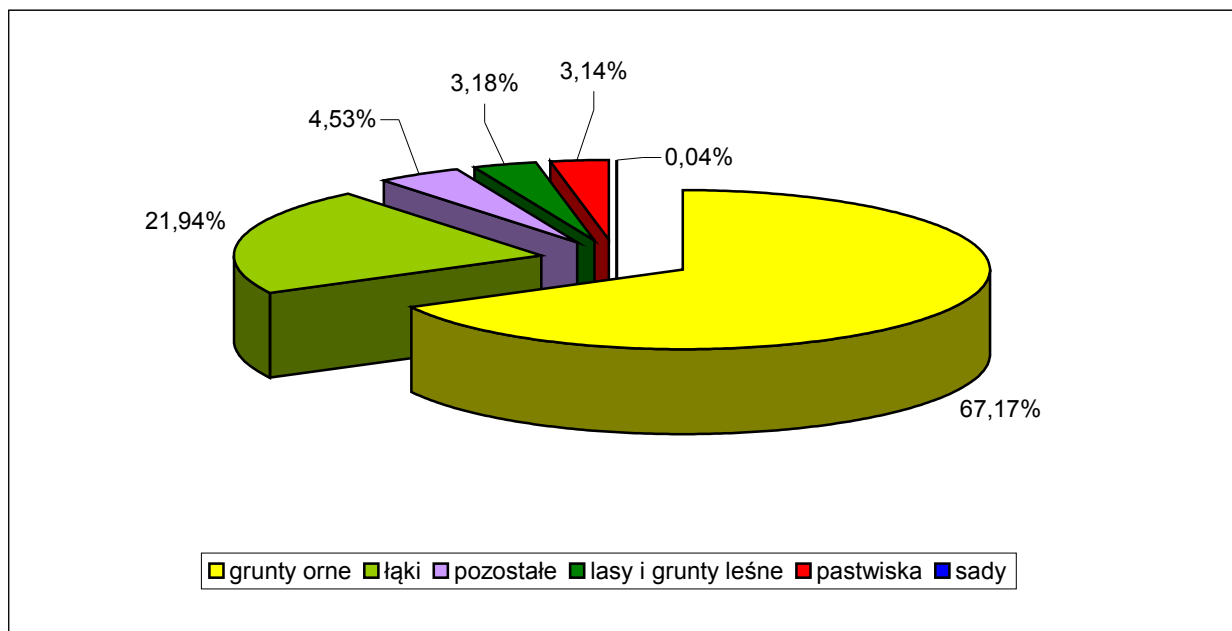
Sektor rolniczy stanowi obecnie nadal jedną z głównych funkcji w strukturze gospodarczej gminy na terenach wiejskich. Przeważają małe i średnie gospodarstwa rolne, zajmujące się głównie uprawą ziemi oraz hodowlą. Współpracują na terenie gminy z licznymi podmiotami gospodarczymi. Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego 2010* przeciętne gospodarstwo prowadzące działalność rolniczą w gminie Jasień posiadało areał 6,70 ha.

TABELA 135: Gmina Jasień – użytkowanie gruntów¹²⁶ w gospodarstwach indywidualnych¹²⁷ w ha w 2021 roku.

Powierzchnia ogólna	Użytki rolne					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
	Razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
miasto (88)	85	58	–	25	2	–	3
teren wiejski (2583)	2380	1736	1	561	82	85	118
RAZEM (2671)	2465	1794	1	586	84	85	121

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

RYCINA 31: Gmina Jasień – struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach indywidualnych w 2021 roku.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

¹²⁶ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹²⁷ Za gospodarstwo indywidualne uważa się gospodarstwo będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej lub grupy osób. Dane obejmują grunty będące własnością osób fizycznych, wchodzące w skład gospodarstw rolnych.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Według powyższego zestawienia gospodarstwa indywidualne stanowiły 21,08 % ogólnej powierzchni gminy (w tym 18,45 % powierzchni miasta)¹²⁸. Użytki rolne stanowiły 92,29 % ogólnej powierzchni gruntów gospodarstw indywidualnych (w mieście 96,59 %), lasy i grunty leśne 3,18 % (w mieście 0 %), a pozostałe ziemie oraz nieużytki 4,53 % (w mieście 3,41 %). Natomiast struktura użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw indywidualnych kształtowała się w następujący sposób:

- grunty orne – 72,78 % (w mieście 68,24 %);
- sady – 0,04 % (w mieście 0,00 %);
- łąki – 23,77 % (w mieście 29,41 %);
- pastwiska – 3,41 % (w mieście 2,35 %).

Udział gospodarstw indywidualnych w stosunku do ogólnej powierzchni poszczególnych elementów kształtujących przestrzeń gminy Jasień przedstawia się w następujący sposób:

- użytki rolne razem – 53,45 %;
- grunty orne – 58,21 %;
- sady – 33,33 %;
- łąki – 44,46 %;
- pastwiska – 40,19 %;
- lasy i grunty leśne – 1,22 %;
- pozostałe grunty – 11,28 %,

w tym na terenie miasta:

- użytki rolne razem – 40,09 %;
- grunty orne – 36,48 %;
- łąki – 64,10 %;
- pastwiska – 15,38 %;
- pozostałe grunty – 1,40 %;
- sady oraz lasy i grunty leśne – 0 %.

2. 2. Charakterystyka gospodarstw rolnych.

TABELA 136: Gmina Jasień – rozkład gospodarstw rolnych¹²⁹ według miejscowości w 2021 roku.

Miejscowość	Liczba gospodarstw rolnych
1	2
Jasień	40
Bieszków	21
Bronice	15
Budziechów	86
Golin	23
Guzów	31
Jabłoniec	38
Jaryszów	6
Jasionna	14
Jurzyn	12
Lipsk Żarski	5

¹²⁸ Powierzchnia ewidencyjna bez uwzględnienia powierzchni wyrównawczej. Powierzchnia powyżej 1 ha.

¹²⁹ Liczba gospodarstw ogółem niezależnie od formy działalności (tylko rolnicza, częściowo rolnicza i poza rolnicza).

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2
Lisia Góra	15
Mirkowice	11
Roztoki	13
Świbna	16
Wicina	31
Zabłocie	54
Zieleniec	8

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

TABELA 137: Gmina Jasień – struktura powierzchni gospodarstw rolnych¹³⁰ w 2021 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	Struktura (%)
do 1 ha	859	66,80
1 – 5	304	23,64
5 – 10	55	4,28
10 – 20	30	2,33
Powyżej 20 ha	38	2,95

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego 2010* na terenie gminy Jasień funkcjonowało ogółem 521 gospodarstw rolnych, z czego 344 prowadziły działalność rolniczą. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego ogółem wyniosła 4,83 ha, natomiast gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą 6,70 ha. Wśród gospodarstw rolnych ogółem przeciętna powierzchnia użytków rolnych wyniosła 4,57 ha, zaś wśród gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą 6,36 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa indywidualnego ogółem wyniosła 4,66 ha, natomiast gospodarstwa indywidualnego prowadzącego działalność rolniczą 6,45 ha. Wśród gospodarstw indywidualnych ogółem przeciętna powierzchnia użytków rolnych wyniosła 4,42 ha, zaś wśród gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą 6,12 ha. Powyższe wartości dotyczące gospodarstw rolnych ogółem oraz gospodarstw indywidualnych, w tym prowadzących działalność rolniczą, są niższe od średnich w powiecie i województwie we wszystkich analizowanych kategoriach.

TABELA 138: Gmina Jasień – średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w 2010 roku w ha.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
1	2	3	4
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego ogółem	4,83	9,28	12,15
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą	6,70	12,96	16,40
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych ogółem	4,57	8,29	10,73
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą	6,36	11,74	14,59

¹³⁰ Liczba gospodarstw ogółem niezależnie od formy działalności (tylko rolnicza, częściowo rolnicza i poza rolnicza, w tym osoby fizyczne).

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

1	2	3	4
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego ogółem	4,66	6,01	8,84
Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego prowadzącego działalność rolniczą	6,45	8,36	11,89
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych ogółem	4,42	5,52	8,17
Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych prowadzących działalność rolniczą	6,12	7,74	11,07

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

TABELA 139: Gmina Jasień – gospodarstwa rolne w 2010 roku.

Powierzchnia gospodarstwa w ha	Ilość gospodarstw	
	ogółem	prowadzące działalność rolniczą
do 1	273	143
1 – 5	159	117
5 – 10	40	38
10 – 15	15	13
Powyżej 15	34	33

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą stanowiły 66,03 % ogólnej liczby gospodarstw. Gospodarstwa o areale do 1 ha stanowiły ponad 52 % ogólnej liczby gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 273 gospodarstw z tej kategorii 143, to jest 52,38 %, prowadziło działalność rolniczą. Gospodarstwa bardzo małe, o areale od 1 do 5 ha, stanowiły blisko 31 % ogółu gospodarstw rolnych w gminie. Spośród 159 gospodarstw z tej kategorii 117, to jest 73,58 %, prowadziło działalność rolniczą. Do przedziału od 5 do 10 ha kwalifikowało się blisko 8 % gospodarstw. W tej kategorii już niemal wszystkie gospodarstwa (95 %) prowadziły działalność rolniczą. Gospodarstwa średnie jak na polskie warunki, czyli o powierzchni od 10 do 15 ha to tylko niecałe 3 % ogółu, a gospodarstwa duże o areale powyżej 15 ha stanowiły blisko 7 % ogółu. W tych ostatnich, największych kategoriach także niemal wszystkie gospodarstwa (odpowiednio: 86,66 % i 97,06 %) prowadziły działalność rolniczą. Analizując powyższe należy przyjąć, że jak na dzisiejsze realia polskiego rynku rolnego struktura obszarowa gospodarstw rolnych w gminie Jasień jest bardzo rozdrobniona, czego potwierdzeniem jest fakt, że 83 % z ogółu gospodarstw oraz 76 % gospodarstw prowadzących działalność rolniczą posiadało areal mniejszy niż 5 ha. Większość małych gospodarstw poszukuje i będzie poszukiwać dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Aby sprostać realiom współczesnej gospodarki rynkowej należy przyspieszyć tempo restrukturyzacji sektora rolniczego, celem dalszej poprawy struktury agrarnej gospodarstw. Należy również podkreślić, że obecnie znaczna część właścicieli małych i średnich gospodarstw rolnych dzierżawi swoje użytki rolne na rzecz większych wysokotowarowych gospodarstw.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

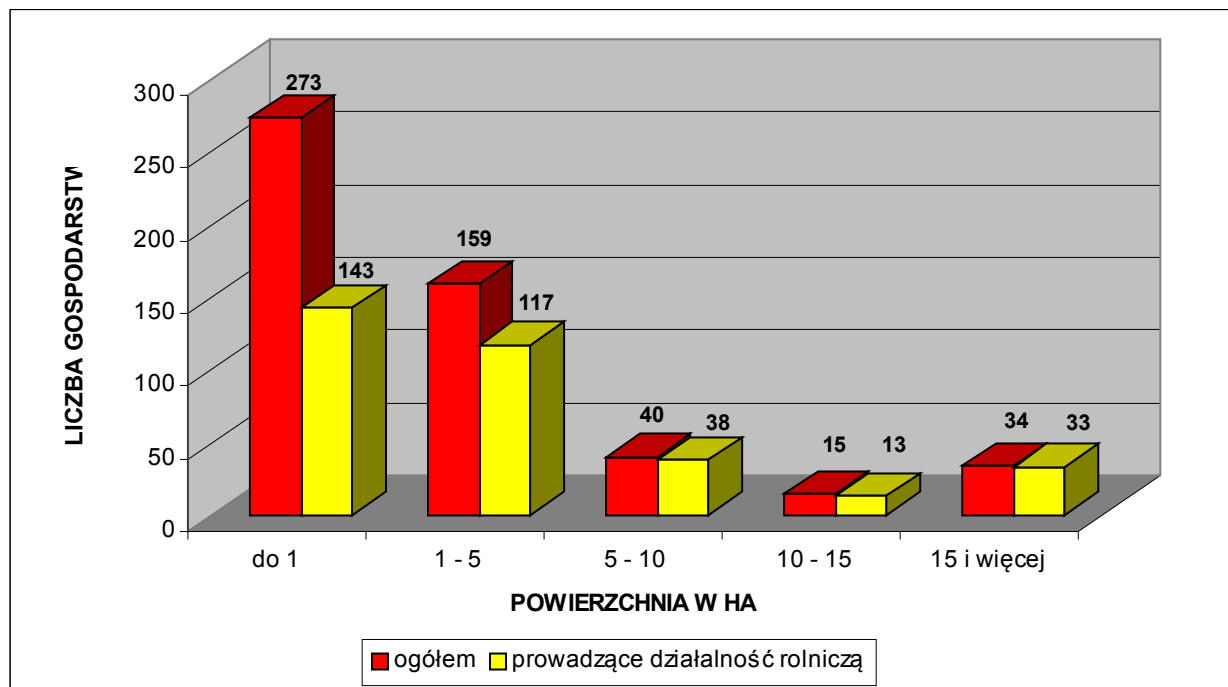
TABELA 140: Gmina Jasień – struktura gospodarstw rolnych w 2010 roku.

Powierzchnia w ha	Gospodarstwa rolne ogółem (%)			Prowadzące działalność rolniczą (%)		
	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
do 1	52,40	51,85	45,09	41,57	39,13	29,85
1 – 5	30,52	29,02	28,48	34,01	34,08	34,47
5 – 10	7,68	8,86	10,07	11,05	12,07	13,25
10 – 15	2,88	3,80	5,22	3,78	5,30	7,08
Powyżej 15	6,53	6,47	11,14	9,59	9,41	15,34

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Struktura gospodarstw rolnych ogółem jak i tylko gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie Jasień, jak również w powiecie żarskim, odbiega od średnich w województwie. Analizowana gmina posiada mniej korzystną, czyli bardziej rozdrobnioną strukturę gospodarstw (ogółem i prowadzących działalność rolniczą), ze znacznym udziałem gospodarstw o areale do 5 ha, w porównaniu z całym województwem lubuskim. Dla przykładu średnia ilość gospodarstw (ogółem i prowadzących działalność rolniczą) o powierzchni ponad 10 ha jest na terenie gminy blisko 2-krotnie niższa od średnich w województwie.

RYCINA 32: Gmina Jasień – charakterystyka struktury agrarnej w 2010 roku.

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 141: Gmina Jasień – powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku.

Grupa obszarowa użytków rolnych w ha	Gospodarstwa rolne ogółem		Prowadzące działalność rolniczą	
	ha	%	ha	%
do 1	144,87	5,76	93,19	4,04
1 – 5	376,51	14,97	277,04	12,02
5 – 10	308,37	12,26	294,47	12,78
10 – 15	196,63	7,82	172,37	7,48
Powyżej 15	1488,81	59,19	1467,33	63,68

Źródło: GUS (*Powszechny Spis Rolny 2010*), 2011.

Spośród 2515,19 ha użytków rolnych będących we władaniu gospodarstw rolnych ogółem 2304,40 ha, to jest 91,62 %, czyli niemal wszystko, znajdowało się w rękach gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. 298 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą o areale do 10 ha (86,63 % ogółu) skupiało w swoim władaniu 664,70 ha spośród 2304,40 ha ogólnej powierzchni użytków wszystkich gospodarstw, czyli tylko blisko 29 %. Natomiast 46 gospodarstw (przeszło 6-krotnie mniej) prowadzących działalność rolniczą o areale większym niż 10 ha (13,37 % ogółu) skupiało w swoim władaniu aż 1639,70 ha spośród 2304,40 ha ogólnej powierzchni użytków wszystkich gospodarstw, czyli ponad 71 %. Koniecznym jest więc przekwalifikowanie przynajmniej części ludności rolniczej pracującej w najmniejszych gospodarstwach. Głównym problemem dla miejscowych rolników, pomijając lokalne warunki naturalne czy kłęski żywiołowe, jest zmienna rentowność produkcji rolniczej. Od 2004 roku stan ten ulega przynajmniej częściowej poprawie dzięki dopłatom bezpośrednim do produkcji rolnej, pochodzącym ze wspólnotowego budżetu Unii Europejskiej. Rozwijający się rynek pracy, zarówno w gminie jak i w całym powiecie (i okolicznych), sprzyja możliwościami podjęcia zajęć pozarolniczych dla właścicieli mniejszych, niedochodowych gospodarstw rolnych.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2002 roku gospodarstwa rolne z terenu gminy Jasień dysponowały:

- 143 ciągnikami (w 2010 roku ciągników było 145 sztuk i posiadały je 103 gospodarstwa);
- 21 samochodami ciężarowymi;
- 10 kombajnami zbożowymi.

Ponadto wyposażenie miejscowych gospodarstw rolnych obejmowało wówczas następujące budowle służące działalności rolniczej (łąčna powierzchnia budowli wyniosła 89413 m²):

- obory – o powierzchni łącznej 27101 m²;
- stodoły – 26413 m²;
- budynki wielofunkcyjne – 11974 m²;
- chlewnie – 6942 m²;
- wiaty – 5633 m²;
- garaże – 3713 m²;
- kurniki – 2795 m²;
- inne pomieszczenia – 4842 m².

Warto podkreślić, że wówczas jak i obecnie, znaczna część wyżej wymienionych budowli znajduje się w złym stanie technicznym. Nierzadko jest to pochodną wcześniejszego zaprzestania lub ograniczenia zakresu działalności rolniczych. Część obiektów, pierwotnie o funkcji rolniczej, służy obecnie na inne cele (głównie jako garaże, magazyny, komórki, itp.).

Rozkład gospodarstw według wykształcenia osoby kierującej gospodarstwem przedstawiał się wówczas następująco:

- wyższe rolnicze – 5 gospodarstw;
- policealne rolnicze – 4;
- średnie zawodowe rolnicze – 27;
- zasadnicze zawodowe rolnicze – 32;
- kurs rolniczy – 53;
- brak wykształcenia rolniczego – 250.

Według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku struktura dochodów analizowanych gospodarstw rolnych przedstawiała się następująco:

- z działalności rolniczej – 343 gospodarstwa;
- z emerytury i renty – 159;
- z pracy najemnej – 109;
- z innych niezarobkowych źródeł utrzymania – 79,
- z pozarolniczej działalności gospodarczej – 13;

oraz

- bez dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej – 508 gospodarstw;
- bez dochodów z niezarobkowych źródeł utrzymania – 442;
- bez dochodów z pracy najemnej – 412;
- bez dochodów z emerytury i renty – 363;
- bez dochodów z działalności rolniczej – 179.

2. 3. Jakość gleb, uprawy i hodowla.

Pod względem jakości gleb wyrażonej klasyfikacją bonitacyjną gmina Jasień posiada przeciętne warunki do produkcji rolniczej. Na terenie gminy nie występują gleby najlepszych (I i II) klas bonitacyjnych, a III klasę reprezentuje tylko 9,63 % z ogółu gleb. Areał gruntów ornych należących do III klasy bonitacyjnej wynosi 12,14 %, a do IV klasy bonitacyjnej 31,86 %. Grunty orne najslabszych klas (V i VI) to aż 56,00 % ogółu gruntów ornych. Udział użytków zielonych w III klasie bonitacyjnej wynosi tylko 4,58 %, w IV klasie 59,66 %, a klasy V i VI to 35,77 % ogółu użytków zielonych.

Charakterystyki jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (RPP) dokonuje się w oparciu o metodykę waloryzacji opracowaną przez Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach (IUNG Puławy). Instytut ten ocenia jakość RPP za pomocą syntetycznego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP). Wskaźnik ten agreguje w sobie jakość głównych elementów środowiska wpływających na warunki produkcji rolnej, to jest: warunków wodnych, rzeźby terenu, tak zwanego agroklimatu (temperatura, nasłonecznienie i opady) oraz jakości gleb. Ogólny wskaźnik WWRPP oblicza się poprzez zsumowanie czterech ww. wskaźników cząstkowych. Wskaźnik ten bardzo dobrze odzwierciedla potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej, o czym świadczy jego wysoka korelacja z plonami głównych roślin uprawnych. Największy wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej wywiera bonitacja gleb, bowiem aż w 65 – 75 % decyduje ona o wielkości wskaźnika WWRPP. Wskaźnik obliczony dla całej Polski wynosi 66,6 pkt, dla województwa lubuskiego – 62,3 pkt (jeden z najniższych w kraju), dla powiatu żarskiego 60,7 pkt, zaś dla gminy Jasień zaledwie 59,6 pkt.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 142: Gmina Jasień – odsetek gruntów ornych i użytków zielonych, będących w najlepszych klasach bonitacyjnych (klasa III) według miejscowości¹³¹.

Miejscowość (obręb)	Odsetek użytków rolnych w III klasie bonitacyjnej ¹³²	
	Grunty orne	Użytki zielone
Jasień	0,09	48,34
Bieszków	9,08	5,39
Bronice	–	–
Budziechów	16,51	2,57
Golin	18,74	6,08
Guzów	5,45	0,43
Jabłoniec	28,35	23,67
Jasionna	14,41	–
Jurzyn	1,35	–
Lipsk Żarski	33,43	2,08
Lisia Góra	1,13	0,63
Mirkowice	–	3,98
Roztoki	–	–
Świbna	3,70	15,54
Wicina	5,86	0,97
Zabłocie	10,67	0,71
Zieleniec	13,50	–

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Grunty orne o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Lipsk Żarski, Jabłoniec, Golin, Budziechów, Jasionna i Zieleniec (powyżej 12,14 %¹³³ gruntów ornych w klasie III), a więc głównie w południowo – zachodniej i północno – zachodniej części gminy. Na terenie obrębów Bronice, Mirkowice i Roztoki grunty orne najlepszych klas bonitacyjnych nie występują. Użytki zielone o najwyższym wskaźniku bonitacji występują w obrębach: Jasień, Jabłoniec, Świbna, Golin i Bieszków (powyżej 4,58 %¹³⁴ użytków zielonych w klasie III), a więc głównie w centralnej części gminy. Na terenie obrębów Bronice, Jasionna, Jurzyn, Roztoki i Zieleniec użytki zielone najlepszych klas bonitacyjnych nie występują.

Powyższe uwarunkowania decydują, że głównym kierunkiem w produkcji rolniczej są przede wszystkim uprawy roślinne dostosowane są na potrzeby rolno – spożywczego przemysłu przetwórczego oraz uzupełniająco (w ujęciu przestrzennym) hodowla zwierząt. Największe znaczenie w gminie w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku miały następujące uprawy (powierzchnia zasiewów wyniosła 1907 ha):

- zboża podstawowe ogółem – 1050 ha (55,06 % powierzchni zasiewów);
- uprawy trwałe – 316 ha (16,57 %);
- pastewne na zielonkę – 220 ha (11,54 %);
- ziemniaki – 140 ha (7,34 %);
- truskawki gruntowe – 32 ha (1,68 %);
- trawy polowe na zielonkę – 26 ha (1,36 %);

¹³¹ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹³² Grunty podlegające ochronie (poza miastem).

¹³³ Średnia dla gminy Jasień.

¹³⁴ Średnia dla gminy Jasień.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

- warzywa gruntowe – 22 ha (1,15 %);
- gryka – 15 ha (0,79 %);
- motylkowe pastewne – 15 ha (0,79 %);
- ogrody przydomowe – 12 ha (0,63 %);
- kukurydza – 8 ha (0,42 %);
- kukurydza na zielonkę – 8 ha (0,42 %);
- gorczyca – 8 ha (0,42 %);
- strączkowe pastewne na zielonkę – 8 ha (0,42 %);
- mieszanki zbożowo – strączkowe – 7 ha (0,37 %);
- warzywa pod osłonami – 2 ha (0,10 %);
- pozostałe – 18 ha (0,94 %).

Natomiast wśród zbóż podstawowych dominowały:

- żyto – 260 ha (24,76 % zasiewów zbóż podstawowych);
- pszenżyto – 220 ha (20,95 %);
- mieszanki zbożowe – 195 ha (18,57 %);
- pszenica – 190 ha (18,10 %);
- owies – 130 ha (12,38 %);
- jęczmień – 55 ha (5,24 %).

Ogólnie można przyjąć, że na terenie gminy Jasień nie uprawia się roślin wymagających znacznej chemizacji (np.: rzepak czy buraki cukrowe). Ma to korzystny wpływ na funkcjonowanie środowiska, a zwłaszcza stan wód powierzchniowych i podziemnych. Warunki glebowe gminy, mniej korzystne od średniej występującej w województwie lubuskim powodują, że plony głównych ziemiopłodów są niższe od przeciętnych wartości osiąganych w regionie, a więc są także znacznie niższe od średniej krajowej.

Na terenie gminy Jasień w okresie *Powszechnego Spisu Rolnego* z 2010 roku, spośród wszystkich 213 gospodarstw prowadzących uprawy (40,88 % ogółu gospodarstw):

- 148 gospodarstw uprawiało zboża ogółem (69,5 % z ogółu gospodarstw prowadzących uprawy);
- 142 – zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi (66,6 %);
- 134 – ziemniaki (62,9 %);
- 23 – warzywa gruntowe (10,8 %).

Produkcja zwierzęca dostosowana jest do bieżących potrzeb na rynku. Na terenie gminy Jasień główne kierunki hodowli w 2010 roku (według danych z *Powszechnego Spisu Rolnego*) to:

- drób ogółem – 7661 sztuki;
- drób kurzy – 3577 sztuk;
- bydło ogółem – 345 sztuk;
- krowy – 175 sztuk;
- trzoda chlewna ogółem – 188 sztuk;
- trzoda chlewna lochy – 27 sztuk;
- konie – 23 sztuki.

Należy nadmienić, że w analizowanym okresie czasu na terenie gminy 155 gospodarstw, to jest 29,8 % ogółu, utrzymywało zwierzęta gospodarskie, z czego:

- 127 gospodarstw posiadało drób ogółem (81,9 % z ogółu gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie);

- 121 – drób kurzy (78,1 %);
- 36 – trzodę chlewną ogółem (23,2 %);
- 8 – trzodę chlewną lochy (5,2 %);
- 30 – bydło ogółem (19,4 %);
- 21 – krowy (13,5 %);
- 14 – konie (9,0 %).

2. 4. Rybactwo.

Uzupełniającą funkcję w strukturze lokalnego rolnictwa pełni gospodarka rybacka. Rozkład przestrzenny stawów rybnych nie jest rozproszony i koncentrują się one w następujących rejonach:

- Budziechów, działka ewidencyjna nr 182 – powierzchnia 1,86 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 184 – powierzchnia 0,78 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 186 – powierzchnia 1,05 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 187 – powierzchnia 1,53 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 188 – powierzchnia 0,91 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 189 – powierzchnia 1,05 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 190 – powierzchnia 1,64 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 191 – powierzchnia 1,20 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 553 – powierzchnia 0,64 ha;
- Budziechów, działka ewidencyjna nr 555 – powierzchnia 0,81 ha;
- Lisia Góra, działka ewidencyjna nr 920 – powierzchnia 2,54 ha;
- Mirkowice, działka ewidencyjna nr 1 – powierzchnia 10,52 ha.

Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne rybackie korzystanie ze śródlądowych wód powierzchniowych jest zaliczane do szczególnego korzystania z wód. Gospodarka rybacka wymaga przestrzegania zasad ochrony środowiska i uzyskania pozwolenia wodnoprawnego. Ogółem powierzchnia gruntów pod stawami wynosi 36,4510 ha¹³⁵, co stanowi 0,29 % ogólnej powierzchni gminy.

Na koniec 2019 roku na terenie gminy funkcjonowało 9 podmiotów gospodarczych z sekcji „A”, dział 1 (uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo), z czego 4 na terenie miasta. Należy podkreślić, że lokalne rolnictwo, zwłaszcza ukierunkowane na hodowlę, ma dobre możliwości do dalszego rozwoju. Kierunek hodowlany wynika przede wszystkim z warunków naturalnych, składających się na niską jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, mało korzystną dla wymagających upraw. Możliwości rozwoju mają oczywiście także mniej wymagające uprawy i gospodarka rybacka. Oprócz wielofunkcyjnego charakteru lokalnego rolnictwa oczekuje się dalszej poprawy struktury agrarnej i rozwoju grup producenckich, które są wyrazem unowocześniania się krajowego rolnictwa. Lokalne tereny wiejskie predysponowane są także do rozwoju aktywności gospodarczych związanych z turystyką, a zwłaszcza rekreacją.

Gmina Jasień nie posiada dokumentu pn. *Plan Urzędniowo – Rolny*.

Należy podkreślić, że część danych przytoczonych w niniejszym rozdziale (na podstawie spisów rolnych z 2002 i 2010 roku) uległa obecnie częściowej zmianie. Jednakże nie ma jeszcze nowych, oficjalnych i precyzyjnych zestawień statystycznych w tym zakresie. Obecnie trwają analizy i obliczenia na podstawie informacji uzyskanych w *Powszechnym Spisie Rolnym 2020*.

¹³⁵ Według ewidencji gruntów, 2021.

3. LEŚNICTWO.

Gmina Jasień charakteryzuje się znacznym, nawet jak na region lubuski, zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 6980,61 ha¹³⁶ i stanowią 55,06 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 6780,51 ha¹³⁷ co stanowi 53,48 % powierzchni gminy.

TABELA 143: Gmina Jasień – wskaźniki lesistości w % w 2019 roku.

Lesistość	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Lasy i grunty leśne	55,06	55,49	50,78
Tylko lasy	53,48	53,89	49,32

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Lasami znajdującymi się na terenie gminy Jasień zarządzają Nadleśnictwa: Krzystkowice (wschodnia część gminy), Lipinki (południowa część gminy) i Lubsko (północna i zachodnia część gminy), należące do Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze. Rejon gminy nadzorują Leśnictwa: Biedzychowice, Guzów, Krzywianiec, Mokrzyce i Tuchola (Nadleśnictwo Krzystkowice), Sieciejów (Nadleśnictwo Lipinki) oraz Bronice, Czarna, Jasień, Łukaw, Mierków i Świbna (Nadleśnictwo Lubsko). W 2019 roku ogólna powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Jasień wynosiła 6980,61 ha, w tym samych lasów 6780,51 ha. Z ogółu gruntów leśnych we władaniu publicznym znajdowało się 6887,57 ha (98,67 %), a w rękach prywatnych pozostawało 93,04 ha (1,33 %). Spośród lasów publicznych własnością Skarbu Państwa było 6868,27 ha (99,72 %) gruntów leśnych, z czego 6828,93 ha w zarządzie Lasów Państwowych, zaś własnością gminy było 19,30 ha gruntów leśnych (0,28 %).

Na terenie gminy Jasień udział lasów pozostających w rękach prywatnych jest niższy od średnich dla powiatu i województwa, choć w każdym przypadku jest to udział śladowy. Z ogółu lasów prywatnych, udział lasów należących do osób fizycznych jest tu zbliżony porównywanym jednostek, nieco niższy od średniej w powiecie i nieco wyższy od średniej w regionie lubuskim. Również udział lasów będących własnością komunalną jest tu najniższy w porównaniu ze wskaźnikami charakteryzującymi powiat żarski i województwo lubuskie. Należy jednak podkreślić, że wyżej wymienione różnice są nieznaczne, w każdym z przypadków analizowany wskaźnik wynosi mniej niż 1 %.

TABELA 144: Gmina Jasień – struktura własnościowa lasów i gruntów leśnych w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień (%)	Powiat Żarski (%)	Województwo Lubuskie (%)
Grunty leśne publiczne	98,67	98,43	98,17
<i>w tym Skarb Państwa</i>	99,72	99,32	99,71
<i>w tym Gminy</i>	0,28	0,68	0,29
Grunty leśne prywatne	1,33	1,57	1,83
<i>w tym osób fizycznych</i>	95,27	97,71	94,42

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹³⁶ Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną, 2019 rok według GUS 2021.

¹³⁷ 2019 rok według GUS 2021.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów, powiązanych z systemem leśnym w gminach sąsiednich, występują przede wszystkim w północno – wschodnich (na północ od wsi Zabłocie), południowych (rejon wsi: Bieszków, Guzów, Lipsk Żarski, Roztoki, Świbna), centralnych (dolina Lubszy oraz na wschód od Jasienia) i zachodnich (rejon wsi: Jasionna, Jurzyn, Lisia Góra, Zieleniec) rejonach gminy.

TABELA 145: Gmina Jasień – powierzchnia lasów i gruntów leśnych według miejscowości w 2021 roku¹³⁸.

Miejscowość (obręb)	Powierzchnia lasów w ha	Wskaźnik lesistości w %
Jasień	49,3271	10,35
Bieszków	190,0702	51,36
Bronice	37,1163	12,28
Budziechów	494,8710	44,42
Golin	71,6669	17,80
Guzów	369,3467	41,78
Jabłoniec	580,4690	55,24
Jasionna	205,0128	57,08
Jurzyn	526,9563	78,63
Lipsk Żarski	276,9604	46,38
Lisia Góra	330,3705	59,38
Mirkowice	470,4458	55,13
Roztoki	472,0158	76,79
Świbna	330,2811	61,79
Wicina	63,5438	12,87
Zabłocie	2506,5310	75,92
Zieleniec	9,3966	10,48

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Starostwa Powiatowego w Żarach, 2021.

Największą lesistością, ponad średnią (55,12 %¹³⁹) występującą w gminie Jasień, charakteryzują się obręby: Jurzyn, Roztoki, Zabłocie, Świbna, Lisia Góra, Jasionna, Jabłoniec i Mirkowice. Wartość niższą, ale zbliżoną do średniej posiadają obręby: Bieszków, Lipsk Żarski, Budziechów i Guzów. Najmniejszą lesistość (poniżej 15 %) posiadają obręby: Jasień, Zieleniec, Bronice i Wicina. Żaden z obrębów nie posiada lesistości niższej niż 10 %.

Podobnie jak w większości rejonów kraju oraz województwie lubuskim dzisiejszy las na terenie gminy Jasień posiada strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia zysków, ale niekorzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych. Lasy o charakterze monokultur sosnowych i borów świeżych oraz mieszanych zajmują na terenie gminy, podobnie jak całego regionu lubuskiego, największe powierzchnie. Mają one najczęściej niewielką wartość przyrodniczą, gdyż są to przeważnie zbiorowiska wtórne ze sztucznie nasadzoną sosną. Jedynie niewielkie fragmenty lasów posiadają strukturę gatunkową korzystną z punktu widzenia optymalnego wykorzystania siedlisk i bioróżnorodności zespołów leśnych, a nie zysków. Innymi słowy nie są to tylko lasy gospodarcze. Nadrzędność pozaprodukcyjnych funkcji lasu nad produkcją drewna pojawiło się i funkcjonuje od 1991 roku wraz z datą wejścia w życie „Ustawy o lasach”. Lasy w gminie Jasień, bliższe wzorcowi lasu gospodarczego, są bardziej narażone na działanie szkodliwych czynników. Do najgroźniejszych z nich należą:

¹³⁸ Według ewidencji gruntów, 2021.

¹³⁹ Według ewidencji gruntów, 2021.

- cyklicznie pojawiające się susze;
- skażenie powietrza i gleb zanieczyszczeniami;
- gradacje szkodliwych owadów;
- odbiegająca od przepisów penetracja terenów leśnych przez ludzi;
- ewentualne zmiany struktury własnościowej lasów.

Województwo Lubuskie ma w skali kraju niski odsetek lasów uszkodzonych przez imisje zanieczyszczeń przemysłowych. Lasy położone na terenie gminy Jasień również charakteryzują się niewielkimi uszkodzeniami drzewostanów przez emisje przemysłowe. Wszystkie lasy w gminie zaliczono do 1 strefy uszkodzeń przez oddziaływanie gazów i pyłów przemysłowych, w skali: 0 – brak uszkodzeń, 1 – uszkodzenia słabe, 2 – uszkodzenia średnie, 3 – uszkodzenia silne. Na kondycję lasów niekorzystnie oddziałują stałe czynniki (abiotyczne) kształtujące bilans wodny, takie jak deficyt opadów czy powtarzające się długotrwale susze podczas sezonu wegetacyjnego, prowadzące do obniżania się poziomu wód gruntowych. Należy podkreślić, że część lasów występuje na siedliskach nisko zasobnych, z występującym zagrożeniem przesuszenia górnej części profilu glebowego, w strefach głębszego zalegania zwierciadła wody podziemnej pierwszego horyzontu. Zagrożenia biotyczne wywołują masowe pojawianie się szkodników owadzych (szczególnie owadów liściożernych w drzewostanach iglastych oraz szkodników wtórnych sosny i świerka), a także chorób infekcyjnych w dość regularnych odstępach czasu. Zagrożenia antropogeniczne związane są z antropopresją, rozwojem gospodarczym i związanej z nim ekspansji infrastruktury technicznej. Według *Mapy Sozologicznej*¹⁴⁰ stopień degradacji lasów ze względu na czynniki biotyczne uznaje się we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za średni (w południowej części gminy także przez czynniki abiotyczne), w skali: słaby – średni – silny. Istotnych zagrożeń ze strony czynników antropogenicznych wówczas nie wykazano.

Uwzględnienie w gospodarce leśnej ekologicznych i społecznych funkcji lasu, określanych jako pozaprodukcyjne, znalazło wyraz między innymi w wyróżnieniu lasów o charakterze ochronnym. Generalnie kompleksy leśne uznane jako lasy ochronne to przede wszystkim lasy wodochronne, glebochronne, ostoje zwierzyny oraz lasy wypoczynkowe. Szczególnie cenne pod względem przyrodniczym są lasy nasienne wyłączone z pozyskiwania drewna, zajęte przez starodrzew i służące do pozyskiwania nasion z drzew stojących. Na terenie Jasień występują następujące kategorie lasów ochronnych¹⁴¹:

- lasy wodochronne – 482,22 ha (7,11 % wszystkich lasów);
- lasy cenne przyrodniczo – 172,18 ha (2,54 %);
- lasy uszkodzone przez przemysł – 168,97 ha (2,49 %).

Lasy wodochronne, położone głównie wzdłuż doliny rzeki Lubszy, począwszy od południowej granicy gminy aż po miasto Jasień, mają za zadanie chronić tereny źródliskowe cieków powierzchniowych oraz siedliska wilgotne. Wpływają zasadniczo na retencję wód gruntowych, utrzymując je na względnie stałym poziomie. Lasy cenne przyrodniczo lokują się wokół użytku ekologicznego „Torfowisko Guzów”, zaś lasy uszkodzone przez przemysł występują w rejonie Jasienia i Lubska. Nie wyróżniono tutaj obszarów ostoi zwierząt. Stosunkowo niewielkie powierzchnie objęte funkcją ochronną w gminie Jasień (12,14 % ogółu lasów) to wynik głównie dobrego stanu zdrowotnego lasów, a z drugiej dość niska zasobność w chronione gatunki flory i fauny. W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną zapewniającą utrzymanie spełnianych funkcji ochronnych. Istnienie takich form ochronnych na terenie lasów położonych w granicach gminy Jasień w zasadniczy sposób wpływa na możliwości ich wykorzystywania dla celów rekreacyjnych. Racjonalna gospodarka leśna zapewnia ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zniszczenie lub uszkodzenie oraz ochronę wód powierzchniowych i glebinowych.

¹⁴⁰ Na podstawie danych zawartych w *Komentarzu do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000*, arkusze: M-33-6-D Lubsko (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002) i M-33-7-C Jasień (Kozacki, Macias, Matuszyńska, Rosik, 2002).

¹⁴¹ Bank Danych o Lasach, 2021.

Właściwa gospodarka leśna pozwala miejscowym lasom na spełnianie różnych funkcji, które można podzielić na dwie podstawowe grupy: funkcja produkcyjna (dominująca) i pozaprodukcyjna. Funkcje produkcyjne (gospodarcze) lasu polegają na zdolności do produkcji biomasy i ciągłego powtarzania tego procesu, co umożliwia trwałe użytkowanie drewna i surowców nieдрzewnych pozyskiwanych z lasu, w tym użytków gospodarki łowieckiej. Do funkcji pozaprodukcyjnych zaliczyć należy funkcje ekologiczne i społeczne. Funkcje ekologiczne wyrażają się między innymi korzystnym wpływem lasów na kształtowanie: klimatu, atmosfery, regulacji obiegu wody w przyrodzie, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowaniem, zachowanie potencjału biologicznego (różnorodność gatunków i ekosystemów) i różnorodności krajobrazu. Funkcje społeczne lasu kształtują głównie korzystne warunki zdrowotne, rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne dla społeczeństwa. Dlatego też zagospodarowanie tych lasów winno mieć na celu trwałość utrzymania drzewostanu z zachowaniem w nich walorów estetyczno – krajobrazowych.

W rejonie gminy Jasień funkcjonują następujące obwody i koła łowieckie (lub ich części):

- obwód nr 183 – Ośrodek Hodowli Zwierzyzny Nadleśnictwa Krzystkowice;
- obwód nr 184 – koło łowieckie „Bór” z Zielonej Góry;
- obwód nr 196 – koło łowieckie „Raróg” z Zielonej Góry;
- obwód nr 197 – koło łowieckie „Ostęp” z Zielonej Góry;
- obwód nr 198 – koło łowieckie „Hutnik” z Głogowa;
- obwód nr 210 – koło łowieckie „Ostęp” z Zielonej Góry;
- obwód nr 211 – koło łowieckie „Cietrzew” z Żar;
- obwód nr 212 – koło łowieckie „Szarak” z Jasienia;
- obwód nr 223 – koło łowieckie „Leśnik” z Lipinek Łużyckich.

Reasumując kompleksy leśne gminy to obszary wielofunkcyjne, gdzie nakładają się różne funkcje, ograniczenia i trendy rozwojowe. Są to:

- produkcja leśna w ramach gospodarki zasobami przez poszczególne Nadleśnictwa;
- funkcja ekologiczno – ochronna związana z ochroną zasobów leśnych oraz wartości przyrodniczych danego obszaru, zwłaszcza w granicach obszarów chronionych w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody;
- funkcja rekreacyjna.

Nadrzędnym celem ochrony ekosystemów leśnych jest utrzymanie i odtwarzanie ich charakteru, zbliżonego do pierwotnego oraz naturalnego, a także prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z pozyskiwaniem drewna. Prowadzona obecnie przez Nadleśnictwa Krzystkowice, Lipinki i Lubsko gospodarka leśna jest prawidłowa i w takim charakterze powinna być kontynuowana w przyszłości, to jest:

- ochrona istniejących zasobów;
- dbałość o stan sanitarny lasów;
- przebudowa gatunkowa drzewostanu w celu zmniejszenia dominacji monokultur sosnowych;
- zagospodarowanie lasów dla potrzeb mieszkańców i turystów – ścieżki spacerowe, ścieżki rowerowe, punkty widokowe, miejsca odpoczynku, itp.;
- sukcesywna realizacja dolesień, zwłaszcza na nie użytkowanych gruntach rolnych zaliczanych do V i VI klasy bonitacyjnej.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Na koniec 2019 roku na terenie gminy funkcjonowało 8 podmiotów gospodarczych z sekcji „A”, dział 2 (leśnictwo i pozyskiwanie drewna), z czego 2 na terenie miasta. Szczególną rolę w analizowanym sektorze pełnią zakłady przeróbki drewna (tartaki). Leśnictwo nadal będzie stanowić ważną funkcję w przestrzennej i gospodarczej strukturze gminy.

Gmina nie posiada opracowania pn. *Projekt granicy rolno – leśnej*.

4. DZIAŁALNOŚCI PRODUKCYJNE.

4. 1. Górnictwo i przetwórstwo kopalin.

Działalności górnicze stanowią tylko uzupełniającą funkcję w strukturze lokalnego przemysłu. W połowie lat 90-tych XX wieku zakończono eksploatację złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Jasień I” ze względu na nieopłacalność wydobycia (duży nadkład). Teren został wykupiony i zagospodarowany przez Polski Związek Wędkarski. Złoże to zostało skreślone z bilansu zasobów kopalin. Na początku lat 90-tych XX wieku zaniechano eksploatacji złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej „Drzeniów”. Złoże kruszywa naturalnego „Jasionna” eksploatowane było przez krótki okres w latach 1990 – 1991. Eksploatacji złoża węgla brunatnego „Lubsko” dotychczas nie rozpoczęto. W rejonie gminy Jasień występowały także punkty niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin, dla których nie sporządzono kart informacyjnych. Na obszarze gminy występują także punkty niekoncesjonowanego wydobycia piasków, prowadzonego okresowo na własne potrzeby przez miejscową ludność.

Aktualnie na terenie gminy Jasień działalność górnicza związana jest z eksploatacją surowców ilastych ceramiki budowlanej na złożu „Jasień II”. Złoże to jest eksploatowane od 1957 roku. W latach 1962 – 1996 eksploatacja nie była prowadzona i wznowiono ją w 1997 roku. Aktualnie użytkownikiem złoża jest LHL Klinkier sp. z o.o. z Gliwic. Wydobyty surowiec transportowany jest do zakładu przerobczego w Gozdnicy, który znajduje się poza obszarem gminy. Na obszarze eksploatacji nadkład został usunięty podczas wcześniej prowadzonych prac wydobywczych, a innymi ważniejszymi pracami przygotowawczymi było odprowadzenie wód zgromadzonych w spągu wyrobiska, wyrównanie poziomu roboczego i przygotowanie miejsca pod składowanie surowca. Eksploatacja prowadzona jest trzema poziomami. Po jej zakończeniu powstanie wyrobisko o głębokości około 20 m, które z czasem wypełni się wodami atmosferycznymi. W rejonie złoża ustanowiono następujące obszary i tereny górnicze:

- Miejscowość (obręb) – Jabłoniec;
- Działka ewidencyjna nr 1238/2;
- Koncesja (Decyzja) nr DW.III.7512–25/10 Marszałka Województwa Lubuskiego z dnia 31 marca 2010 roku, zmienioną Decyzjami Marszałka Województwa Lubuskiego nr: DW.III.7422.73.2014 z dnia 24 października 2014 roku, DW.III.7422.32.2017 z dnia 29 sierpnia 2017 roku i DW.III.7422.14.2020 z dnia 17 marca 2020 roku.
- Użytkownik – GZCB sp. z o.o. w Gozdnicy;
- Kopalina – ility ceramiki budowlanej;
- Powierzchnia obszaru górniczego „Jasień IIA” – 70826 m²;
- Powierzchnia terenu górniczego „Jasień IIA” – 70826 m²;
- Metoda wydobycia – odkrywkowa;
- Ważność koncesji – 25 lat, to jest do dnia 30 marca 2035 roku.

Ewentualne rozpoczęcie działalności górniczej na pozostałych udokumentowanych złożach kopalin w rejonie gminy nie spowoduje, że górnictwo i wydobycie stanie się istotną dziedziną w strukturze lokalnego przemysłu.

4. 2. Pozostałe działalności produkcyjne.

Miasto Jasień pełni rolę lokalnego, ale bardzo prężnego ośrodka przemysłowego. Zakłady przemysłowe zlokalizowane są przede wszystkim w północnej (ulice: Lubska, Przemysłowa, Tarnopolska) oraz we wschodniej (ulice: Kolejowa, Wodna, Żeromskiego) części miasta. Dominującym profilem działalności jest przemysł metalowy i drzewny. Na terenach wiejskich, ze względu na znaczną powierzchnię terenów leśnych oraz (miejscami) użytków rolnych w strukturze zagospodarowania terenu, gospodarka związana jest przede wszystkim z sektorem leśnym i rolniczym. Działalności produkcyjne w postaci niewielkich zakładów (budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, rzemiosło produkcyjne) pełnią tam jedynie funkcję uzupełniającą i zlokalizowane są głównie na terenie największych wsi. Do największych zakładów przemysłowych na terenie gminy należą:

- FELGENHAUER CONSTRUCTIONS sp. z o.o. Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- FELGENHAUER sp. z o.o. sp. k., Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- FELGENHAUER MATERIAL HANDLING sp. z o.o. sp. k., Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- FELGENHAUER STEELWORKS sp. z o.o. sp. k., Jasień, ul. Przemysłowa 2 – produkcja konstrukcji stalowych;
- FELHENHAUER ZREMB sp. z o.o. sp. k., Jasień, ul. Przemysłowa 5 – produkcja przenośników i kontenerów;
- FELGENHAUER LINSTAL sp. z o.o., Jasień, ul. Tarnopolska 12 – produkcja wyrobów metalowych;
- STAL – MONT sp. j., Jasień, ul. Przemysłowa 13 – produkcja wyrobów metalowych;
- TECHTRANS sp. z o.o., Jasień, ul. Przemysłowa 15 – produkcja wyrobów metalowych;
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe KAMET, Jasień, ul. Kolejowa 30a – produkcja wyrobów metalowych;
- PET sp. z o.o., Jasień, ul. Kolejowa 30b – produkcja wyrobów metalowych;
- P.P.U. EKOPOL, Jasień, ul. Krucza 8 – produkcja wyrobów metalowych;
- WINNCARE POLSKA SPÓŁKA z o.o. Jasień, ul. Lubska 17 – producent łóżek medycznych;
- Biuro Konstrukcyjne PEGAS., Jasień, ul. Lubska 17 – przygotowywanie projektów maszyn i urządzeń w szerokim zakresie;
- AGRI – KUX sp. z o.o., Jasień, ul. Żarska 51 – produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa;
- P.P.U. SALEX, Jasień, ul. Krucza 3 – produkcja mebli;
- DG Meble Ewa Dziurzyńska, Jasień, ul. Leśna 11 – produkcja mebli;
- Piekarnia U CZRENECKIEGO, Jasień, ul. Kościuszki 13 – wypiek pieczywa i ciast;
- Zakład Kamieniarsko – Nagrobkowy ORFEUSZ, Jasień, ul. Brukowa 2 – wyrób nagrobków;
- Tartak Raginia Zbigniew, Lisia Góra 33 – produkcja wyrobów tartacznych;
- Stolarstwo Budowlane Irena i Tadeusz Owsianka s.c., Zabłocie 38 – produkcja drzwi i schodów.

Na terenie gminy nie występują zakłady o zwiększonym czy dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Generalnie na koniec 2019 roku na terenie gminy zarejestrowane były 73 (z czego w mieście 53) podmioty przemysłowe (sekcje „C” i „E”), z czego 63 (w mieście 46) dotyczyły przetwórstwa przemysłowego (sekcja „C”). Budownictwo (sekcja „F”) reprezentowało 150 podmiotów (z czego w mieście 101). Zdecydowana większość z nich to niewielkie zakłady, zatrudniające kilka – kilkanaście osób, a także jednoosobowe działalności gospodarcze, zajmujące się rzemiosłem produkcyjnym. Część z nich prowadzi działalność de facto poza

granicami gminy. W 2018 roku liczba pracujących¹⁴² w przemyśle i budownictwie na terenie gminy wynosiła 699 osób (z czego w mieście 686). Oznacza to, że wówczas na 1000 osób w wieku produkcyjnym 157 pracowało w przemyśle bądź budownictwie (w mieście 254).

Obecnie cena 1 m² terenu przeznaczonego pod działalność gospodarczą wynosi od około 30 do 40 złotych. Jej konkretna wysokość uzależniona jest od lokalizacji i stopnia uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną. Na mocy uchwały nr IX/37/07 Rady Miejskiej w Jasieniu z dnia 29 czerwca 2007 roku oferowane są zwolnienia z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorstw inwestujących na terenie gminy Jasień.

Na terenie miasta obszary predysponowane do dalszego rozwoju funkcji produkcyjnych na większą skalę zlokalizowane są przede wszystkim w rejonie obwodnicy Jasienia w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287. Na terenach wiejskich funkcje produkcyjne jako rozwojowe przypisać można przede wszystkim największym miejscowościom (Budziechów, Jabłoniec i Zabłocie). W pozostałych miejscowościach będzie to tylko funkcja uzupełniająca w stosunku do obecnej struktury przestrzennej i gospodarczej. Analiza dotycząca predyspozycji lokalizacyjnych odnośnie produkcji energii elektrycznej czy ciepłej znajduje się w podrozdziale nr 1.3.4.3. Rozwój działalności produkcyjnych w skali odpowiedniej dla oferowanej podaży wymagać będzie wprowadzenia kolejnych inwestycji zewnętrznych. Utrudnieniem może być fakt, że Gmina poza nielicznymi wyjątkami (obręb Wicina i Zabłocie oraz część miasta) nie posiada obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Generalnie na wyżej wymienionych obszarach oczekuje się rozwoju nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji. Potencjalny sektor produkcyjny (w przypadku terenów wiejskich najlepiej w postaci zakładów drobnej wytwórczości) nie może powodować strat w środowisku i powinien być podporządkowany ekologicznie – ochronnej funkcji danego obszaru. Dobrym rozwiązaniem jest stopniowanie kategorii inwestycji dopuszczalnych na obszarach przemysłowych w zależności od odległości od jednostek osadniczych, a także wprowadzanie obowiązku lokalizacji na obrzeżach terenów inwestycyjnych zieleni pełniącej funkcje izolacyjne. Tereny przemysłowe dopuszczone w ramach tkanki osadniczej lub w bezpośrednim jej sąsiedztwie powinny być podporządkowane bezpieczeństwu i komfortowi zamieszkania. W takich przypadkach powinno się wykluczać bezwzględnie lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko można dopuścić pod warunkiem uzyskania pozytywnych wyników konsultacji społecznych (jeżeli mieszkańcy zasygnalizują i wyrażą wolę takich konsultacji) oraz analizy w ramach decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

¹⁴² Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

5. USŁUGI RYNKOWE.

Charakterystyczny w ostatnich 30 latach XX wieku dla krajów rozwiniętych proces serwicyzacji gospodarki postępuje w Polsce od około 30 lat. Rośnie odsetek zatrudnionych w III sektorze gospodarki narodowej. Dogodne położenie geograficzne gminy Jasień oraz obecna struktura gospodarcza powoduje, że pożądany staje się dalszy rozwój sektora usługowego, w tym przede wszystkim usług: turystycznych, sportowych, rekreacyjnych i gastronomicznych.

5. 1. Handel.

Ogółem w 2003¹⁴³ roku na terenie gminy Jasień funkcjonowało 88 sklepów, w których pracowało 168 osób (z czego w mieście odpowiednio: 67 i 126). Na 1 obiekt handlowy przypadało wówczas 84 mieszkańców (w mieście 69). Obecnie liczbę sklepów szacuje się tylko na 30 placówek. Większość z nich, poza nielicznymi wyjątkami, to placówki małe i średnie, o powierzchni sprzedaży nie przekraczającej 100 m². W Jasieniu funkcjonują 2 większe placówki dyskontowe. Zlokalizowane są przy ulicach Graniczna 1 i Sienkiewicza 41. Obie posiadają powierzchnię sprzedaży powyżej 400 m², co według nomenklatury GUS klasyfikuje je jako supermarkety. Ośrodkami handlowymi w gminie poza Jasieniem (24 sklepy) są wsie: Bieszków, Budziechów, Golin, Guzów, Jaryszów i Zabłocie (po 1 sklepie). W pozostałych wsiach nie ma obiektów handlowych. Ponadto na terenie Jasienia funkcjonują 2 stacje paliw (ulice: Sienkiewicza i Tarnopolska).

TABELA 146: Gmina Jasień – placówki handlowe w 2021 roku.

Miejscowość	Ilość placówek handlowych
Jasień	24
Bieszków	1
Bronice	–
Budziechów	1
Golin	1
Guzów	1
Jabłoniec	–
Jaryszów	1
Jasionna	–
Jurzyn	–
Lipsk Żarski	–
Lisia Góra	–
Mirkowice	–
Roztoki	–
Świbna	–
Wicina	-
Zabłocie	1
Zieleniec	–

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

¹⁴³ Główny Urząd Statystyczny począwszy od 2004 roku nie publikuje danych dotyczących ilości placówek handlowych w podziale na gminy i powiaty.

GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 147: Gmina Jasień – dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi w 2003 roku oraz stacje paliw w 2003¹⁴⁴ i 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba mieszkańców na 1 sklep	83,83	68,66	76,64	82,68
Liczba sklepów na 10 km ²	6,94	139,87	9,28	8,86
Liczba pracujących na 1 sklep	1,91	1,88	2,07	2,28
Liczba mieszkańców na 1 stację paliw (2003)	7377	4600	2835	3086
Liczba mieszkańców na 1 stację paliw (2019)	3495	2131	b.d.	3191
Liczba stacji paliw na 10 km ² (2003)	0,08	2,09	0,25	0,24
Liczba stacji paliw na 10 km ² (2019)	0,16	4,18	b.d.	0,23

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2003 i 2021 oraz Urząd Miejski Jasień, 2021.

Dostępność oraz nasycenie placówkami handlowymi dla mieszkańców gminy Jasień było w analizowanym okresie nieco mniej korzystne (za wyjątkiem samego miasta) od przeciętnych w powiecie i województwie. Powodem niekorzystnych wskaźników była (i jest nadal) przede wszystkim struktura przestrzenna gminy, gdzie dość dużą powierzchnię (ogółem blisko 127 km²) stanowią głównie tereny leśne. Niska wówczas liczba pracujących na 1 sklep świadczyła o tym, że miejscowy handel to były głównie zakłady osób fizycznych oraz firmy rodzinne. Należy w tym miejscu podkreślić, że miejscowy sektor usług handlowych (zwłaszcza specjalistyczny handel drobnodetaliczny) ma utrudnione możliwości rozwoju, ze względu na rozwój handlu dyskontowego i bliskie położenie dużego ośrodka usługowego – miasta Żary. Mniej korzystnie kształtują się także wskaźniki dotyczące stacji paliw, aczkolwiek obecne 2 placówki w Jasieniu w pełni zaspokajają lokalne potrzeby.

TABELA 148: Gmina Jasień – dostępność oraz nasycenie wielkopowierzchniowymi placówkami handlowymi w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień		Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
	ogółem	miasto		
Liczba mieszkańców na 1 supermarket ¹⁴⁵	3495	2131	3844	3350
Liczba mieszkańców na 1 hipermarket ¹⁴⁶	–	–	96111	67439
Liczba supermarketów na 100 km ²	1,58	41,75	1,79	2,16
Liczba hipermarketów na 100 km ²	–	–	0,07	0,11

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

Fakt, że na terenie stosunkowo nisko zaludnionej gminy Jasień funkcjonują 2 supermarkety powoduje, że wskaźnik dotyczący dostępności (liczba mieszkańców na 1 obiekt) jest dość wyraźnie korzystniejszy od przeciętnej dla powiatu i niewiele ustępuje średniej dla województwa. Wskaźnik gęstości (liczba obiektów na 100 km²) odbiega na niekorzyść od obu porównywanych jednostek, zwłaszcza województwa. Z oferty hipermarketów mieszkańcy gminy Jasień korzystają poza jej granicami, głównie w Żarach i Zielonej Górze.

¹⁴⁴ Główny Urząd Statystyczny począwszy od 2004 roku nie publikuje danych dotyczących ilości stacji paliw w podziale na gminy i powiaty.

¹⁴⁵ Sklep o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m², prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykułów nieżywnościowych częstego zakupu.

¹⁴⁶ Sklep o powierzchni sprzedażowej od 2500 m², prowadzący sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujący szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 149: Gmina Jasień – targowiska¹⁴⁷ w 2019 roku.

Wyszczególnienie	Gmina Jasień	Powiat Żarski	Województwo Lubuskie
Liczba mieszkańców na 1 targowisko stałe	6991	12014	13857
Liczba mieszkańców na 1 m ² targowiska stałego	23,30	1,65	2,39
Liczba mieszkańców na 1 stały punkt sprzedaży na targowisku stałym	583	82	188
Liczba mieszkańców na 1 stały punkt sprzedaży na targowisku stałym czynny codziennie	583	82	275
Liczba targowisk stałych na 100 km ²	0,79	0,57	0,52
Liczba mieszkańców na 1 targowisko sezonowe	–	16018	6699
Liczba targowisk sezonowych na 100 km ²	–	0,43	1,08

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

W Jasieniu przy ul. Strażackiej funkcjonuje targowisko stałe o powierzchni 300 m². Według GUS funkcjonuje tu 12 „stałych punktów sprzedaży drobnotalicznej”; wszystkie są czynne codziennie. Brak jest targowisk sezonowych. Obecność targowiska stałego na terenie gminy o stosunkowo niskiej populacji powoduje, że współczynnik dotyczący dostępności do takich obiektów (liczba mieszkańców na 1 targowisko) jest tutaj bardzo korzystny. Niewielkie parametry lokalnego targowiska stałego (powierzchnia i stałe punkty sprzedaży) mają wpływ na wyraźnie mniej korzystne wskaźniki dotyczące charakterystyki samego obiektu w stosunku do analogicznych w powiecie i województwie.

5. 2. Gastronomia.

Niezbędnym elementem współtworzącym prestiż danego rejonu jest świadcząca wysoki poziom gastronomia. Należy rozwijać sieć tego typu placówek. W tym celu można wykorzystać obecne rezerwy lokalizacyjne oraz budynki typu świetlice wiejskie, dawne zabytkowe karczmy czy nawet wyłączone z użytkowania obiekty zagrodowe. Wskazane jest także funkcjonowanie obiektów sezonowych w wybranych miejscowościach, zwłaszcza w kontekście oczekiwanego rozwoju usług rekreacyjnych. Obecnie na terenie gminy funkcjonują tylko 4 placówki gastronomiczne, wszystkie w Jasieniu:

- ul. Graniczna 3 (mała gastronomia);
- ul. Jana Pawła II 5 (bar);
- ul. Jana Pawła II 22 (bar);
- ul. XX-lecia 14 (bar).

Ofertę gastronomiczną typu „bistro” świadczą także całodobowe stacje paliw.

5. 3. Pozostałe placówki usługowe i rzemiosło.

Oferta zakładów rzemieślniczych jest dość liczna i zróżnicowana branżowo, aczkolwiek występuje głównie w Jasieniu i większych wsiach. W szczególności świadczą one usługi budowlane i mechaniki pojazdowej oraz inne czynności związane z sektorem produkcyjnym, budownictwem czy obsługą rolnictwa i leśnictwa. Funkcjonuje także sieć placówek usługowych innych niż handel i rzemiosło (np.: fryzjerstwo, salon kosmetyczny,

¹⁴⁷ Wyodrębniony teren lub budowla (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnotalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

rachunkowość, informatyka, optyk, fotograf, itd.). W Jasieniu przy ul. Okrzei 9 zlokalizowany jest Urząd Poczty Polskiej. Największymi zakładami usługowymi w gminie pod względem zatrudnienia są jednak placówki usług publicznych (administracja i edukacja) oraz 2 większe obiekty handlowe (supermarkety). Łącznie w gminie Jasień w 2019 roku zarejestrowano 401 komercyjnych podmiotów usługowych z następujących sekcji: „G” – handel i naprawy (158), „H” – transport i gospodarka magazynowa (37), „I” – zakwaterowanie i gastronomia (7), „J” – informacja i komunikacja (9), „K” – działalność finansowa i ubezpieczeniowa (6), „L” – obsługa nieruchomości i firm (101), „M” – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (28), „N” – działalność w zakresie usług administrowania (10) oraz „S” i „T” – pozostała działalność usługowa (45). Należy nadmienić, że znaczna część zarejestrowanych w gminie Jasień podmiotów usługowych prowadzi działalność gospodarczą poza granicami gminy, głównie w Lubsku i Żarach.

TABELA 150: Gmina Jasień – placówki usługowe (bez handlu) i rzemieślnicze w 2021 roku.

Miejscowość	Placówki usługowe (bez handlu) i rzemieślnicze
Jasień	40
Bieszków	–
Bronice	–
Budziechów	5
Golin	–
Guzów	1
Jabłoniec	–
Jaryszów	1
Jasionna	–
Jurzyn	2
Lipsk Żarski	–
Lisia Góra	–
Mirkowice	–
Roztoki	–
Świbna	–
Wicina	–
Zabłocie	2
Zieleniec	1

Źródło: Urząd Miejski Jasień, 2021.

5. 4. Pośrednictwo finansowe.

W miejscowości Jasień działalność gospodarczą prowadzą 2 placówki bankowe: Bank Spółdzielczy w Łowej, Oddział w Jasieniu (ul. XX-lecia 4) i agencja PKO BP SA (Plac Wolności 14). Obecność oddziału banku oraz agencji bankowej pozytywnie wpływa na prestiż gminy. Zarówno klienci detaliczni jak i przedsiębiorcy, w tym rolnicy, mogą korzystać z podstawowego wachlarza nowoczesnych usług finansowych. Na terenie gminy funkcjonują także podmioty oferujące usługi ubezpieczeniowe, itp.

Generalnie nasycenie siecią usługową oraz rzemieślniczą można uznać za wystarczające z punktu widzenia lokalnych, podstawowych potrzeb. Niemniej brak placówek handlowych, choćby o podstawowym asortymencie, w miejscowościach oddalonych od głównych ośrodków usługowych, jest utrudnieniem dla najstarszych,

niezmotoryzowanych mieszkańców. Ośrodkiem koncentrującym największą ilość placówek usługowych jest miasto Jasień. Najwięcej placówek zlokalizowanych jest w centrum tej miejscowości i są to przede wszystkim ulice: XX-lecia, Lubska, Jana Pawła II, Konstytucji 3-go Maja, Kościuszki, Okrzei, Plac Armii Krajowej, Plac Wolności i Sienkiewicza. W dalszej perspektywie rozwój sektora usługowego uzależniony będzie głównie od lokalnego popytu, a więc od rozwoju demograficznego i gospodarczego samego miasta jak i poszczególnych miejscowości wiejskich.

Z pozostałych usług, zwłaszcza ponadpodstawowych, związanych między innymi z: handlem specjalistycznym, kulturą, szkolnictwem średnim i wyższym, służbą zdrowia, pośrednictwem finansowym, administracją powiatową i wojewódzką, itd., mieszkańcy gminy korzystają przede wszystkim w pobliskich Lubsku i Żarach oraz w stolicy województwa – Zielonej Górze.

5. 5. Turystyka i rekreacja.

5.5.1. Główne atrakcje turystyczne i rekreacyjne.

W ujęciu regionalnym gmina Jasień położona jest w pobliżu dość atrakcyjnych obszarów turystycznych zlokalizowanych w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego oraz północnej części województwa dolnośląskiego, to jest Doliny Bobru, Łuku Mużakowa, Borów Zasięckich czy Borów Dolnośląskich (a także innych kompleksów leśnych). Odległość do tych regionów (ich umownych granic), licząc od Jasienia, wynosi od około 20 km (Bory Zasięckie i Dolina Bobru) do około 30 km (Bory Dolnośląskie i Łuk Mużakowa). Przemysłowo – usługowy (miasto) oraz rolniczy (większość sołectw) charakter gminy powoduje, że sektor turystyczny dopiero się rozwija. Naturalne atrakcje turystyczne gminy związane są z walorami przyrodniczo – krajobrazowymi powiatu żarskiego (rozległe kompleksy leśne, miejscami dość urozmaicona rzeźba terenu, gęsta sieć hydrograficzna), objętymi tu ochroną w postaci Obszaru Chronionego Krajobrazu, obszarów NATURA 2000, a także 4 użytków ekologicznych. Nie jest to jednak (przynajmniej obecnie) potencjał umożliwiający rozwój sektora turystycznego na skalę podobną do wyżej wymienionych, sąsiednich regionów. Potencjał turystyczny gminy tworzą także walory kulturowe, a przede wszystkim osada obronna ludności kultury łużyckiej w Wicinie, która uzyskała status Parku Kulturowego, oraz bogaty zasób zabytków z zespołem urbanistycznym Jasienia i licznymi założeniami pałacowo (dworsko) – parkowymi na czele. Obiekty zabytkowe, jeżeli w ogóle część z nich (park kulturowy, zespoły pałacowo – parkowe) zostanie udostępniona do zwiedzania, czy kompleksy leśne są dla zdecydowanej większości turystów celami tylko na kilka godzin i nie można jedynie na nich opierać lokalnego sektora turystycznego.

Obecna infrastruktura turystyczno – rekreacyjna gminy składa się tylko z hostelu i pokoi na wynajem (obiekty noclegowe) oraz sieci znakowanych szlaków pieszych i rowerowych. Funkcje rekreacyjne (wędkarstwo) pełni także „Glinianka Jasień”, czyli zbiornik wodny po byłym wyrobisku górniczym, zlokalizowany tuż za wschodnimi granicami miasta.

5.5.2. Znakowane trasy turystyczne¹⁴⁸.

Po obszarze gminy prowadzą 3 znakowane piesze trasy turystyczne, będące w gestii Polskiego Towarzystwa Turystyczno – Krajoznawczego (PTTK) oraz trasa rowerowa.

¹⁴⁸ Na podstawie map turystycznych: *Powiat Żarski 1:75000*, Zakład Kartograficzny Sygnatura, Żary 2008 oraz *Wschodnie Dolne Łużyce 1:?*, Zakład Kartograficzny Sygnatura, Żary 2017.

Szlaki piesze (łączna długość około 31 km):

- **szlak zielony** w relacji: Żary – Gubin. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Lipsk Żarski, Jabłoniec oraz Lisią Górę i dalej w stronę Lubuska. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 12 km;
- **szlak niebieski** w relacji: Jasień – Trzebiel. Na obszarze gminy rozpoczyna się w Jasieniu i prowadzi przez „Bagna Jasieńskie” w stronę wsi Świbinki w gminie Tuplice. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 7 km;
- **szlak czerwony** w relacji: Lubusko – Gorzupia. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Mirkowice, Wicina (w tym przez park kulturowy) oraz Roztoki i dalej w stronę Biedrzychowic w gminie wiejskiej Żary. Długość szlaku na terenie gminy wynosi około 12 km.

Trasa rowerowa (łączna długość 20 km):

- Żagań – Nowogród Bobrzański – Zasieki. Na obszarze gminy prowadzi przez miejscowości: Zabłocie, Guzów, Roztoki, Wicina, Mirkowice oraz Budziechów i dalej w stronę Lubuska. Długość trasy na terenie gminy wynosi około 20 km.

Gmina Jasień znajduje się także w zasięgu nieoznakowanych tras samochodowych i motocyklowych promowanych przez różne jednostki, organizacje i stowarzyszenia.

5.5.3. Baza noclegowa.

Jedynymi obiektami noclegowymi na terenie gminy są hostel „AgMa” zlokalizowany w Jasieniu przy ul. Inwestycyjnej 13 (obwodnica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287) oraz pokoje na wynajem w Budziechowie (Budziechów 88). Łączna liczba miejsc noclegowych w gminie wynosi 30.

5.5.4. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki.

Pomimo istniejących rzeczywistych i potencjalnych możliwości rozwoju turystyki i rekreacji na obszarze gminy, funkcja ta nie była dotychczas, poza nielicznymi wyjątkami, należycie rozwijana. W związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami społeczno – gospodarczymi w skali kraju i gmin, a także zwarzywszy na niewykorzystane walory oraz zasoby gminy Jasień, wydaje się być zasadne rozwijanie tej dochodowej działalności.

Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju należy promować inwestycje turystyczne i sportowo – rekreacyjne oparte na koncepcji ekorozwoju, harmonijnie wpisanego w struktury przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne regionu żarskiego. Ekologiczny rozwój turystyki powinien być nastawiony głównie na budowę małych ośrodków dla turystów poszukujących spokoju i odosobnienia oraz kontaktu z naturą. Ten kierunek, zgodny z ideą ekorozwoju, zakłada unikanie degradacji walorów przyrodniczych. Teren gminy predysponowany jest do rozwoju trzech rodzajów aktywizacji ekoturystycznej:

- agroturystyka – tworzona w oparciu o bazę noclegową i żywieniową indywidualnych gospodarstw rolnych;
- turystyka wiejska – baza noclegowa i żywieniowa w specjalnie przygotowanych punktach. Mogą to być: nowo budowane niewielkie ośrodki, istniejące zabudowania zagrodowe i folwarczne, pola biwakowe, campingi;
- turystyka umiarkowanie masowa – w oparciu o większe ośrodki noclegowe z towarzyszącą im infrastrukturą sportowo – rekreacyjną.

Biorąc pod uwagę zasoby przyrodniczo – krajobrazowe regionu oczekuje się rozwoju następujących form ekoturystyki:

- krajoznawcza – polegająca na zwiedzaniu różnych miejsc i obiektów. Ta forma dotyczy zarówno turystów wypoczywających kilka godzin, jak i kilka dni;
- kulturowa – bazująca na ofercie kulturalnej lub związana z organizowaniem imprez w oparciu o lokalne tradycje historyczne, w przyszłości zwłaszcza w oparciu o Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”;
- rekreacyjna weekendowa – przyjazdy w wolne dni od pracy z możliwością zakwaterowania oraz uprawiania wybranych sportów (wędkarstwo, kajakarstwo, kolarstwo, hippika, grzybobranie, itp.);
- turystyka specjalistyczna (rekreacja w dowolnych ramach czasowych):
 - turystyka rowerowa;
 - kajakarstwo;
 - turystyka naukowa;
 - obserwacje przyrody;
 - fotografika;
 - malarstwo;
 - hippika;
 - wędkarstwo;
 - turystyka zdrowotna;
 - „zielone szkoły”;
 - itp.

Aby osiągnąć wyżej wymienione cele należy przede wszystkim:

- zainwestować w budowę nowych funkcjonalnych obiektów sportowo – rekreacyjnych;
- przygotować nową bazę noclegową i gastronomiczną, zwłaszcza w mieście i większych wsiach;
- przygotować zabytki kultury i przyrody na przyjęcie turystów poprzez: urządzenie parkingów, ogrodzenia oraz inne działania zależne od specyfiki miejsca;
- uzgodnić z właścicielami zbiorników wodnych zasady bezkolizyjnego użytkowania rekreacyjnego;
- zorganizować tereny do liniowej i obszarowej penetracji turystycznej na przyjęcie wypoczywających: pola biwakowe, wiaty, punkty widokowe, stanowiska do łowienia ryb, ambony obserwacyjne, itp.;
- zagospodarować przebiegające przez gminę szlaki rowerowe: punkty odpoczynku, toalety, tablice informacyjne, parkingi rowerowe, itp.;
- oznakować dodatkową sieć szlaków, zwłaszcza dla turystyki pieszej i rowerowej oraz ścieżek przyrodniczo/krajoznawczo – dydaktycznych i powiązać ją z istniejącą siecią znakowanych tras w sąsiednich gminach.

Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe regionu powinny wpłynąć na rozbudowę infrastruktury turystycznej, szczególnie bazy noclegowo – gastronomicznej. Ponadto wskazane jest wprowadzanie funkcji turystycznych do obiektów zabytkowych, przede wszystkim poprzez adaptację zespołów pałacowo – parkowych i zabudowań folwarcznych na hotele, zajazdy lub pensjonaty z towarzyszącymi im ośrodkami sportowo – rekreacyjnymi. Aby wykorzystać istniejący potencjał tych obiektów należy doskonalić ich standard, dostosować infrastrukturę do wymogów architektonicznych, ekologicznych oraz ogólnych uwarunkowań ładu przestrzennego.

Szczegółnej formy zagospodarowania i wypromowania wymaga Park Kulturowy „Grodzisko w Wicinie”. W najbliższych latach planuje się budowę skansenu archeologicznego na miejscu grodziska ludności kultury łużyckiej wraz z niezbędną zabudową i infrastrukturą. Obiekt może stać się atrakcją turystyczną gminy w skali ponadregionalnej.

GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

Warto podkreślić, że Decyzją nr 19/2021 Nadleśniczego Nadleśnictwa Krzystkowice z dnia 26 kwietnia 2021 roku w rejonie Bieszkowa, Guzowa, Roztok i Wiciny ustalono obszar „Szyszyna” w ramach ogólnokrajowego programu „Zanocuj w lesie”. Ponadto Nadleśnictwo Krzystkowice w tymże rejonie tworzy szlak turystyczny wraz z wiatą edukacyjną w pobliżu Guzowa.

CZĘŚĆ IV.

ZAŁĄCZNIK – WYBRANE CECHY W LATACH 2000 – 2019

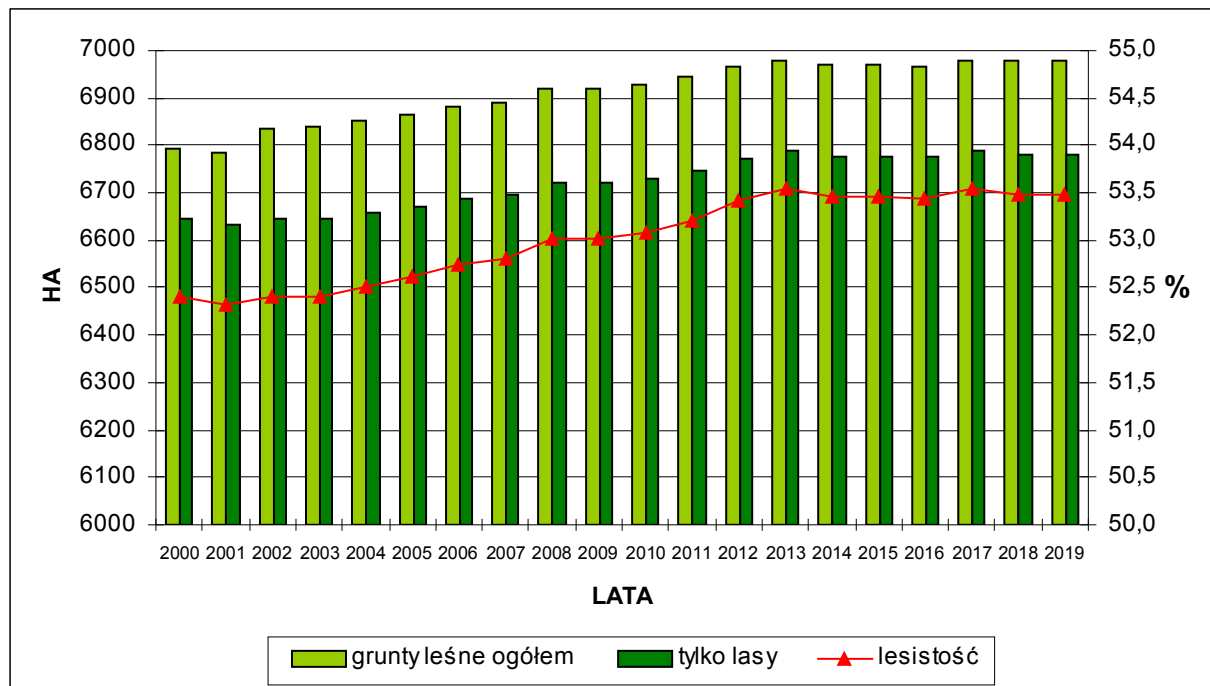
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 151: Gmina Jasień – lasy i grunty leśne w latach 2000 – 2019.

Rok	Powierzchnia w ha		Lesistość w %
	Grunty leśne ogółem	Tylko lasy	
2000	6791,8	6644,2	52,40
2001	6782,9	6633,7	52,32
2002	6835,1	6643,7	52,40
2003	6840,2	6645,3	52,41
2004	6854,4	6658,0	52,51
2005	6864,8	6669,9	52,61
2006	6881,9	6687,0	52,74
2007	6891,6	6695,4	52,81
2008	6918,9	6722,7	53,02
2009	6919,9	6722,1	53,02
2010	6928,6	6731,0	53,09
2011	6945,4	6746,7	53,21
2012	6965,8	6772,2	53,41
2013	6977,6	6788,8	53,54
2014	6969,6	6778,5	53,46
2015	6969,4	6778,3	53,46
2016	6966,2	6775,4	53,44
2017	6980,1	6789,3	53,55
2018	6979,8	6779,9	53,47
2019	6980,6	6780,5	53,48

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 33: Gmina Jasień – lasy i grunty leśne w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

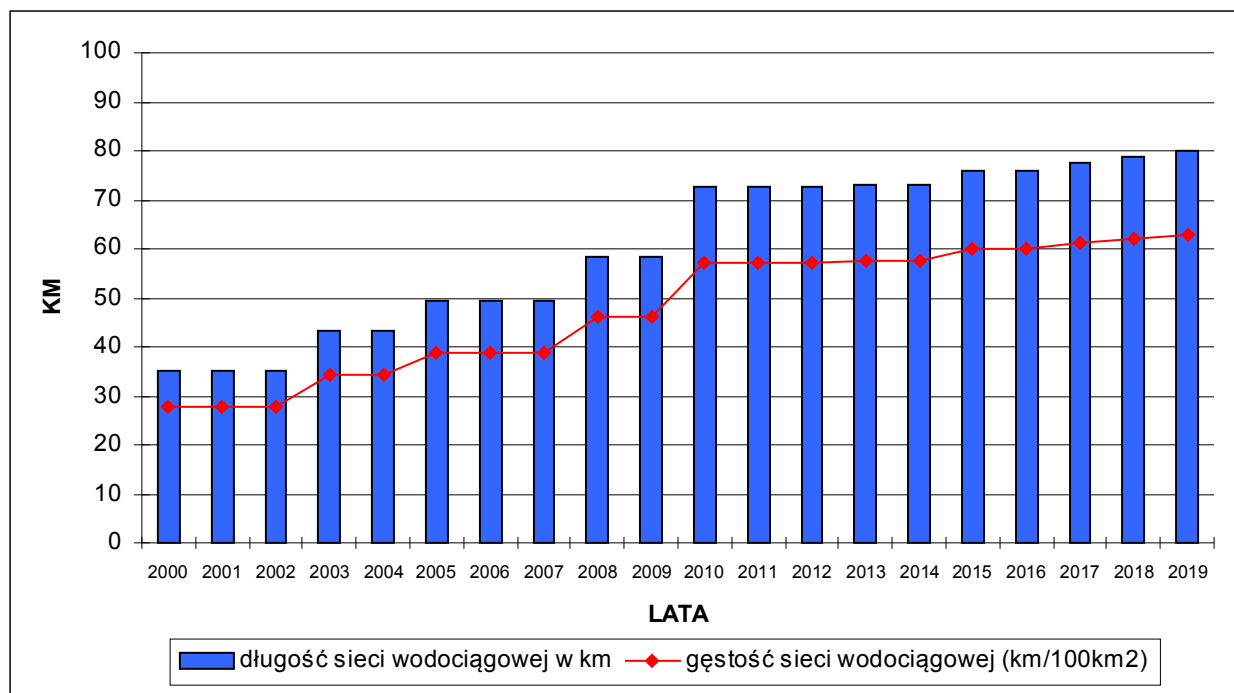
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 152: Gmina Jasień – sieć wodociągowa w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	Gęstość sieci wodociągowej (km / 100 km ²)
2000	35,2	27,76
2001	35,2	27,76
2002	35,2	27,76
2003	43,3	34,15
2004	43,3	34,15
2005	49,2	38,80
2006	49,2	38,80
2007	49,2	38,80
2008	58,4	46,06
2009	58,4	46,06
2010	72,6	57,26
2011	72,7	57,34
2012	72,7	57,34
2013	73,1	57,65
2014	73,1	57,65
2015	76,0	59,94
2016	76,0	59,94
2017	77,5	61,12
2018	78,8	62,15
2019	79,8	62,94

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 34: Gmina Jasień – sieć wodociągowa w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

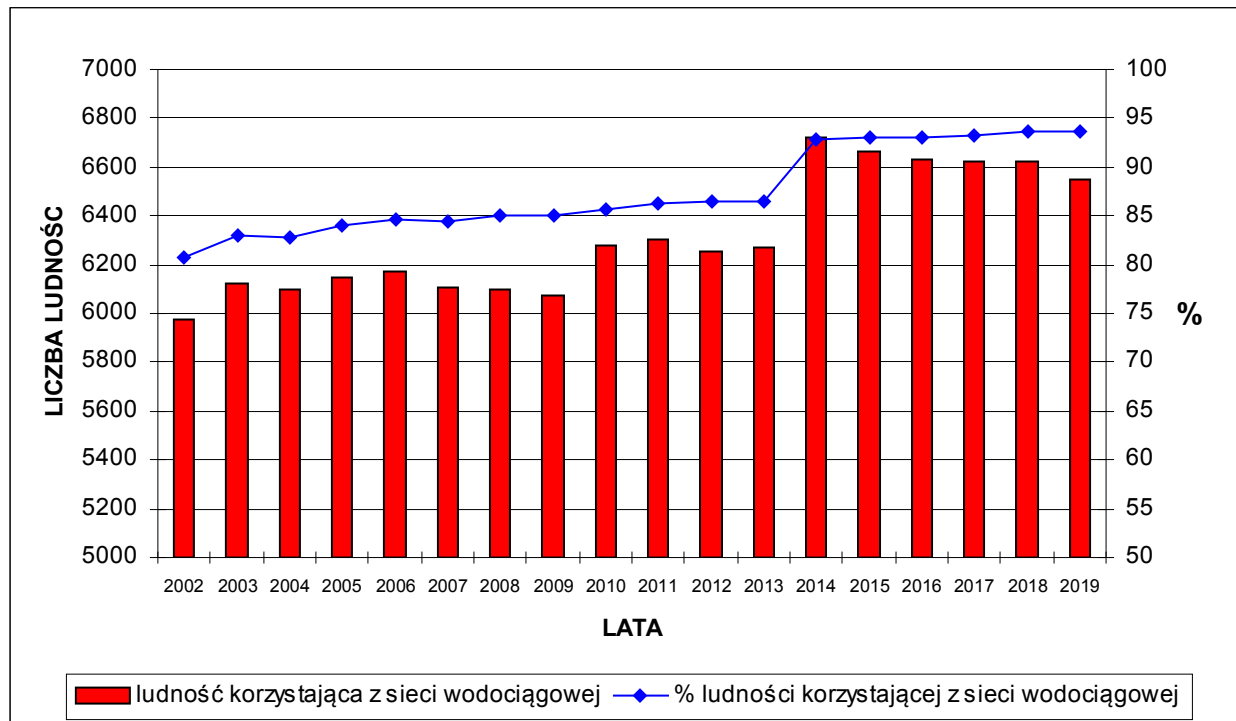
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 153: Gmina Jasień – sieć wodociągowa w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ludności korzystającej z sieci wodociągowej
2002	5972	80,64
2003	6121	82,97
2004	6098	82,84
2005	6151	83,97
2006	6171	84,60
2007	6105	84,47
2008	6098	85,00
2009	6071	85,03
2010	6279	85,56
2011	6301	86,22
2012	6256	86,41
2013	6267	86,55
2014	6725	92,93
2015	6666	92,98
2016	6634	93,10
2017	6619	93,20
2018	6621	93,66
2019	6551	93,71

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 35: Gmina Jasień – sieć wodociągowa w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

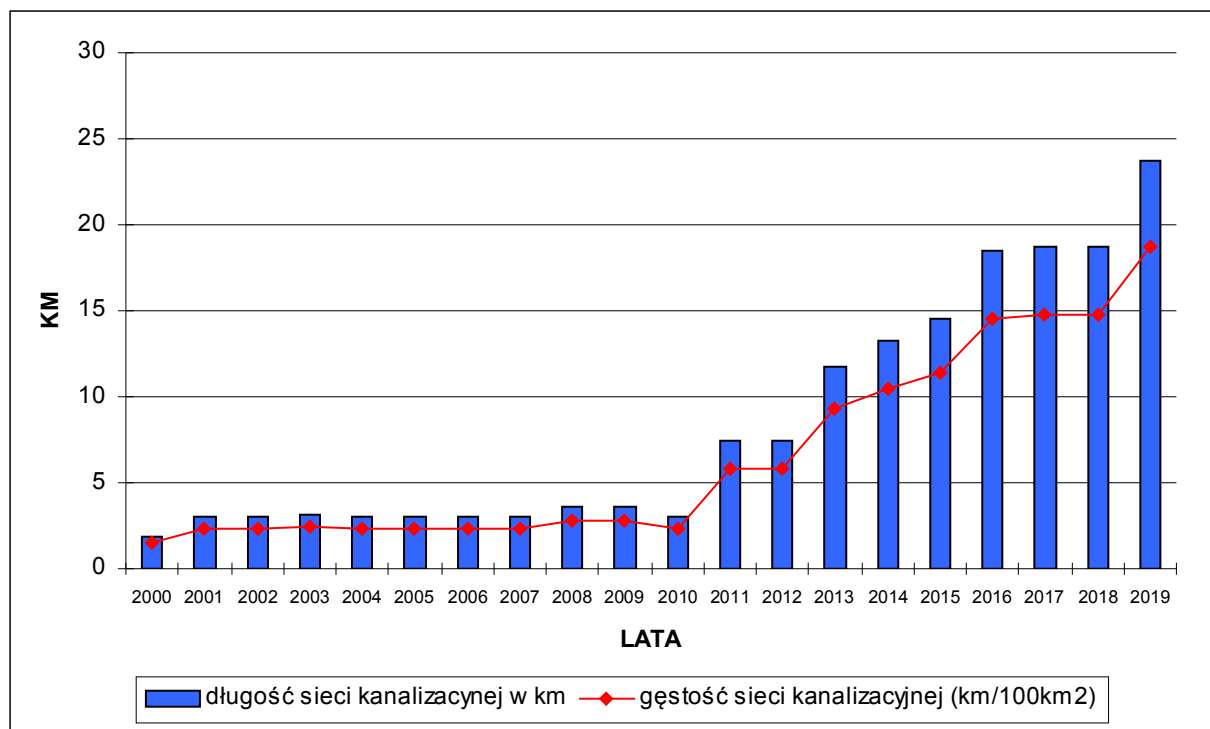
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 154: Gmina Jasień – sieć kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	Gęstość sieci kanalizacyjnej (km / 100 km ²)
2000	1,9	1,50
2001	3,0	2,37
2002	3,0	2,37
2003	3,1	2,44
2004	3,0	2,37
2005	3,0	2,37
2006	3,0	2,37
2007	3,0	2,37
2008	3,6	2,84
2009	3,6	2,84
2010	3,0	2,37
2011	7,4	5,84
2012	7,4	5,84
2013	11,8	9,31
2014	13,2	10,41
2015	14,5	11,44
2016	18,5	14,59
2017	18,7	14,75
2018	18,7	14,75
2019	23,7	18,69

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 36: Gmina Jasień – sieć kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

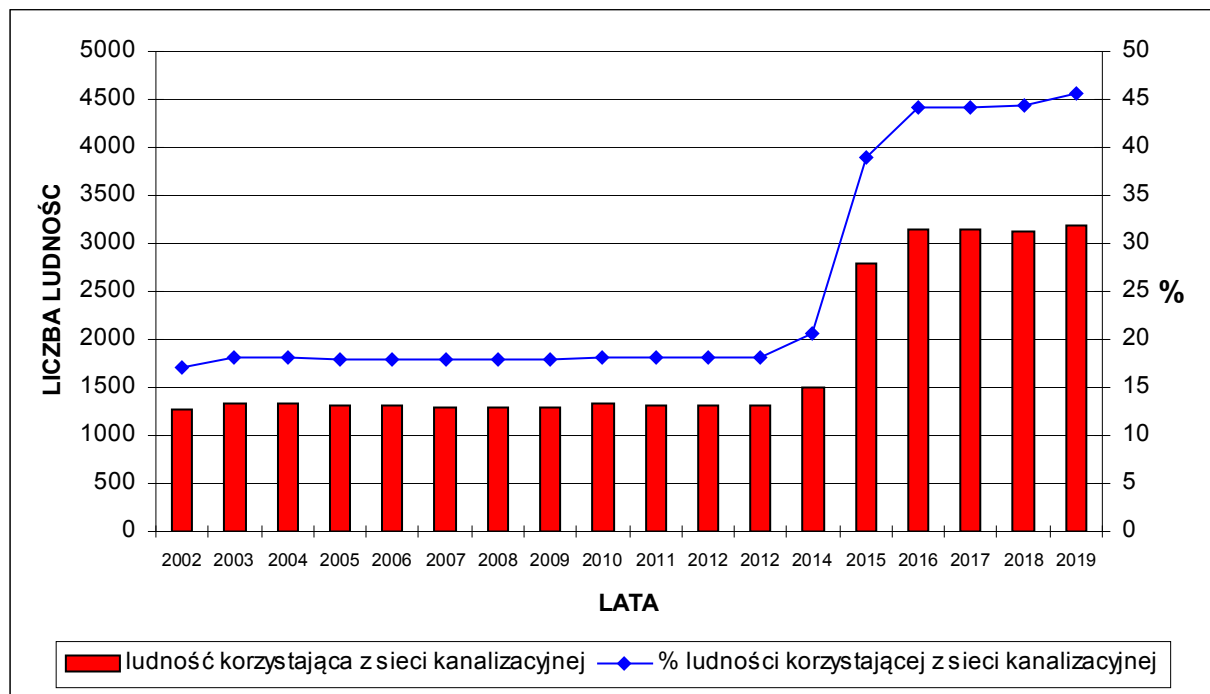
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 155: Gmina Jasień – sieć kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej
2002	1265	17,08
2003	1338	18,14
2004	1329	18,05
2005	1320	18,02
2006	1308	17,93
2007	1299	17,97
2008	1288	17,95
2009	1284	17,98
2010	1328	18,10
2011	1321	18,08
2012	1309	18,08
2013	1311	18,11
2014	1499	20,71
2015	2796	39,00
2016	3141	44,08
2017	3140	44,21
2018	3132	44,31
2019	3186	45,57

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 37: Gmina Jasień – sieć kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

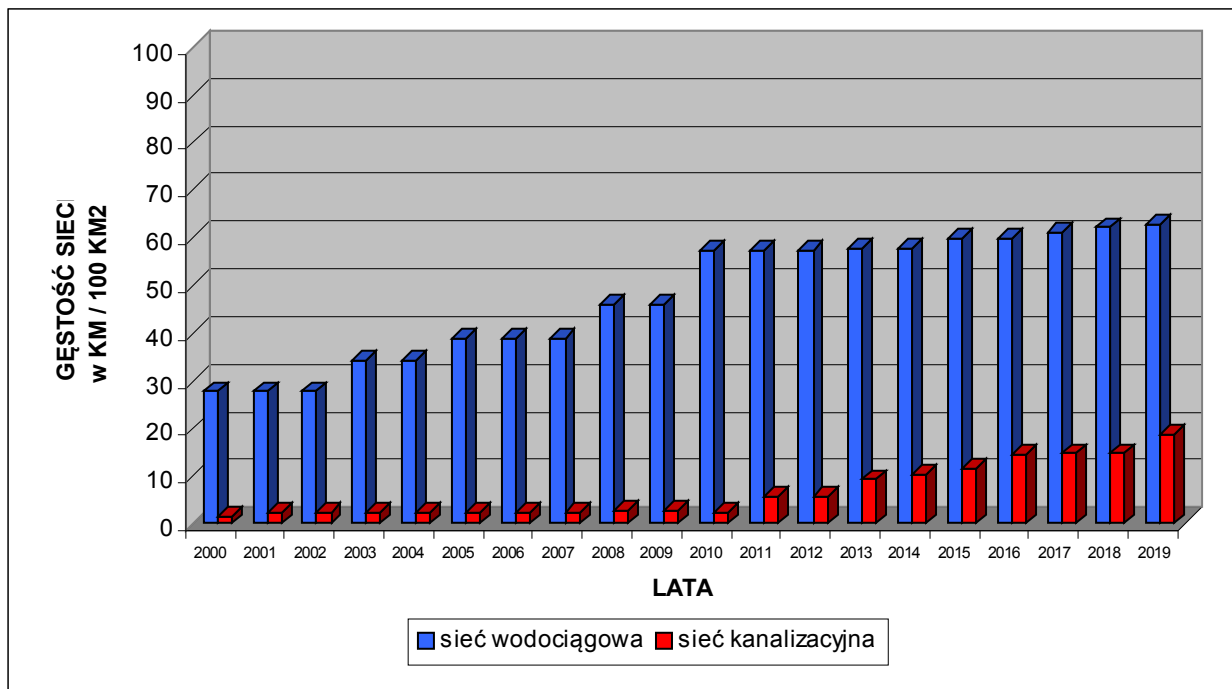
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 156: Gmina Jasień – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Gęstość sieci (km / 100 km ²)	
	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna
2000	27,76	1,50
2001	27,76	2,37
2002	27,76	2,37
2003	34,15	2,44
2004	34,15	2,37
2005	38,80	2,37
2006	38,80	2,37
2007	38,80	2,37
2008	46,06	2,84
2009	46,06	2,84
2010	57,26	2,37
2011	57,34	5,84
2012	57,34	5,84
2013	57,65	9,31
2014	57,65	10,41
2015	59,94	11,44
2016	59,94	14,59
2017	61,12	14,75
2018	62,15	14,75
2019	62,94	18,69

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 38: Gmina Jasień – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

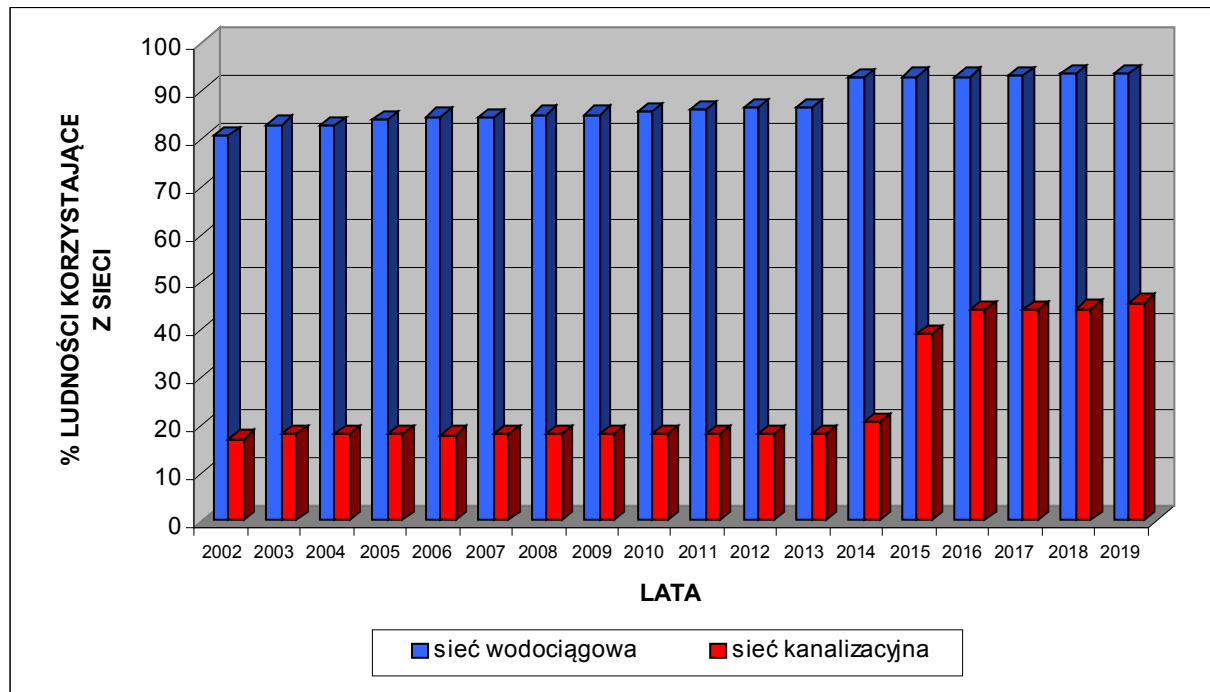
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 157: Gmina Jasień – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	% ludności korzystającej z sieci	
	Sieć wodociągowa	Sieć kanalizacyjna
2002	80,64	17,08
2003	82,97	18,14
2004	82,84	18,05
2005	83,97	18,02
2006	84,60	17,93
2007	84,47	17,97
2008	85,00	17,95
2009	85,03	17,98
2010	85,56	18,10
2011	86,22	18,08
2012	86,41	18,08
2013	86,55	18,11
2014	92,93	20,71
2015	92,98	39,00
2016	93,10	44,08
2017	93,20	44,21
2018	93,66	44,31
2019	93,71	45,57

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 39: Gmina Jasień – sieć wodociągowa i kanalizacyjna w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

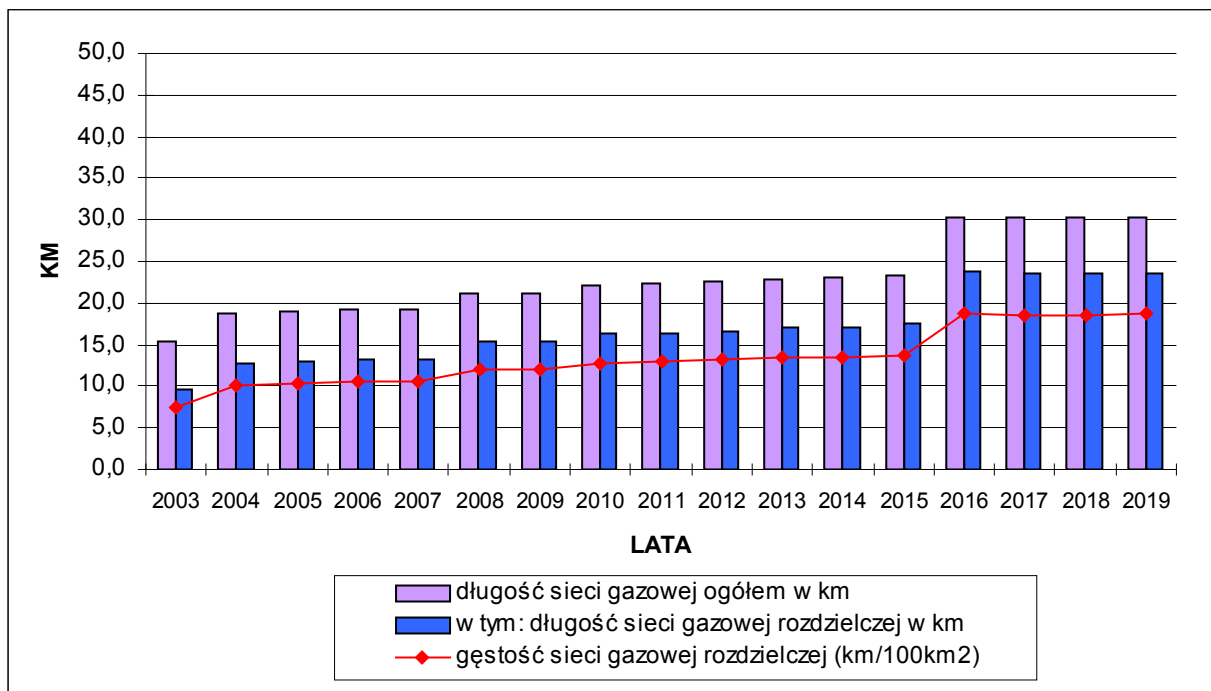
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 158: Gmina Jasień – sieć gazowa w latach 2003 – 2019 (I).

Rok	Długość sieci gazowej (km)		Gęstość sieci gazowej rozdzielczej (km / 100 km ²)
	Ogółem	w tym: sieć rozdzielcza	
2003	15,5	9,6	7,57
2004	18,7	12,8	10,10
2005	19,0	13,1	10,33
2006	19,2	13,3	10,47
2007	19,2	13,3	10,47
2008	21,2	15,3	12,04
2009	21,2	15,3	12,08
2010	22,2	16,3	12,83
2011	22,3	16,4	12,96
2012	22,5	16,6	13,11
2013	22,9	17,0	13,41
2014	23,1	17,2	13,53
2015	23,3	17,5	13,76
2016	30,3	23,7	18,68
2017	30,2	23,5	18,56
2018	30,2	23,5	18,56
2019	30,3	23,5	18,65

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 40: Gmina Jasień – sieć gazowa w latach 2003 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

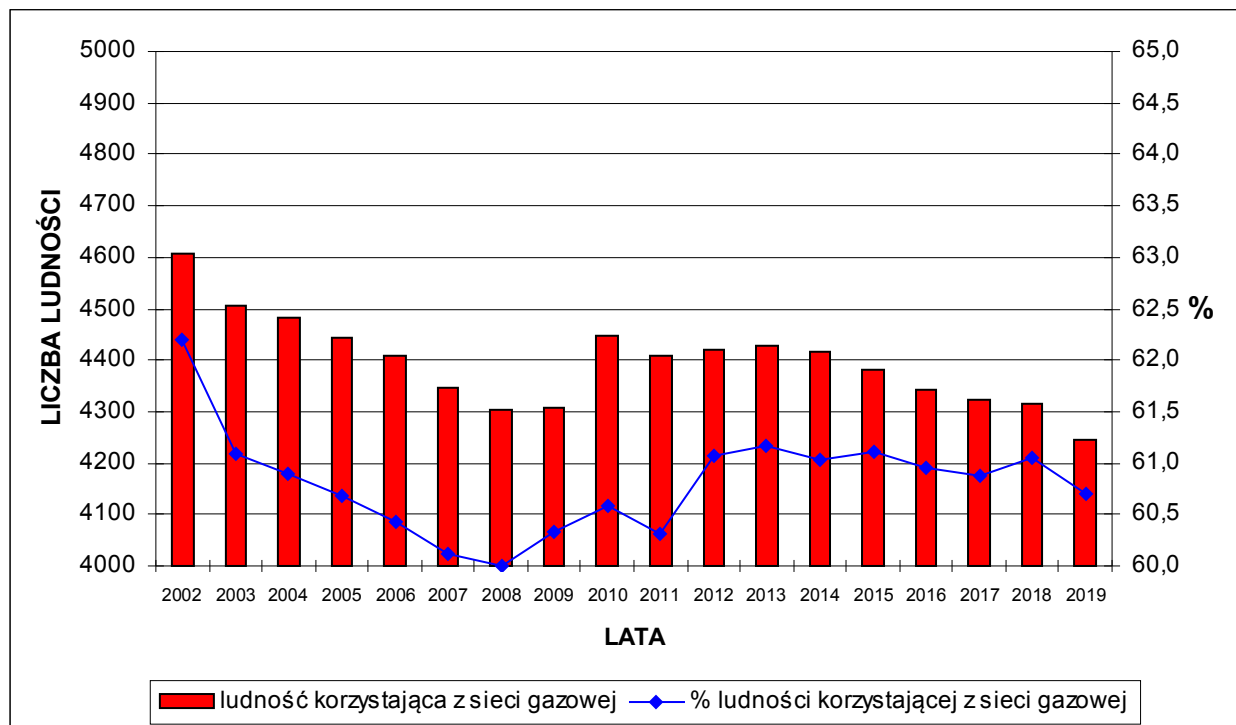
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 159: Gmina Jasień – sieć gazowa w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność korzystająca z sieci gazowej	% ludności korzystającej z sieci gazowej
2002	4606	62,19
2003	4507	61,10
2004	4483	60,90
2005	4445	60,68
2006	4408	60,43
2007	4345	60,12
2008	4305	60,01
2009	4307	60,32
2010	4446	60,58
2011	4408	60,32
2012	4421	61,06
2013	4429	61,17
2014	4417	61,03
2015	4381	61,11
2016	4343	60,95
2017	4324	60,88
2018	4315	61,04
2019	4244	60,71

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 41: Gmina Jasień – sieć gazowa w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

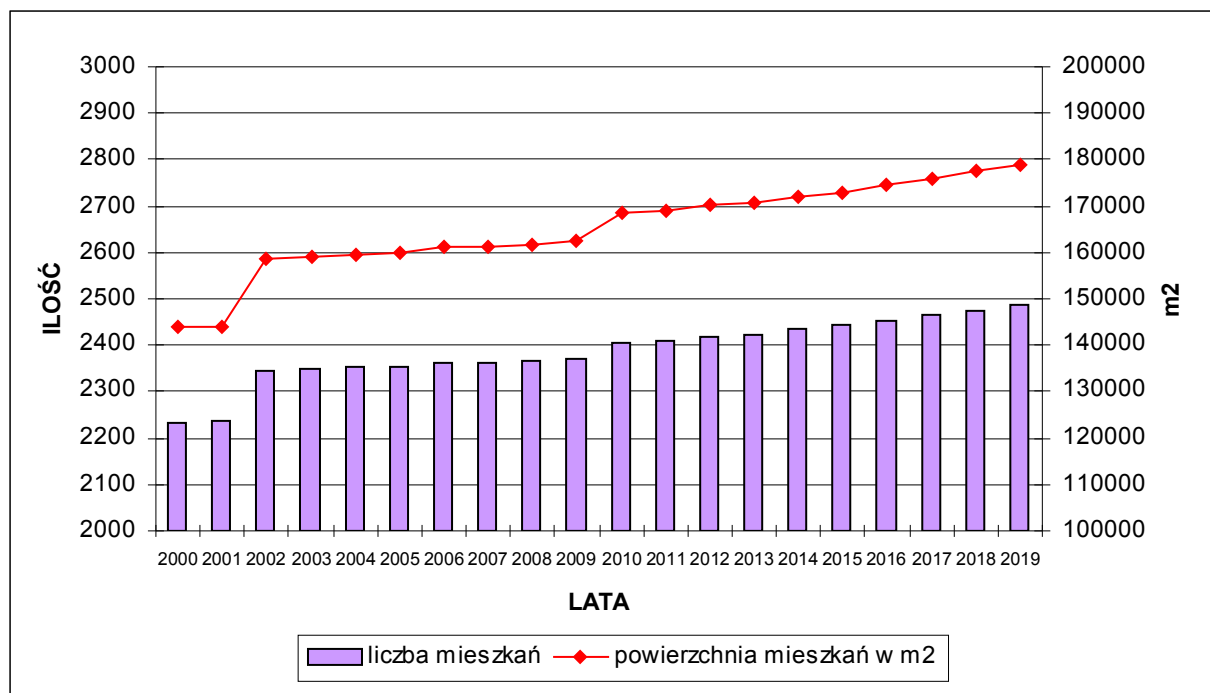
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 160: Gmina Jasień – gospodarka mieszkaniowa w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Liczba mieszkań	Łączna powierzchnia mieszkań w m ²
2000	2234	143758
2001	2235	143832
2002	2345	158 554
2003	2350	159070
2004	2352	159387
2005	2355	159753
2006	2364	161005
2007	2363	161025
2008	2367	161736
2009	2372	162323
2010	2406	168371
2011	2409	168758
2012	2419	170104
2013	2423	170682
2014	2435	172033
2015	2442	172913
2016	2454	174582
2017	2464	175852
2018	2476	177396
2019	2487	178876

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 42: Gmina Jasień – gospodarka mieszkaniowa w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

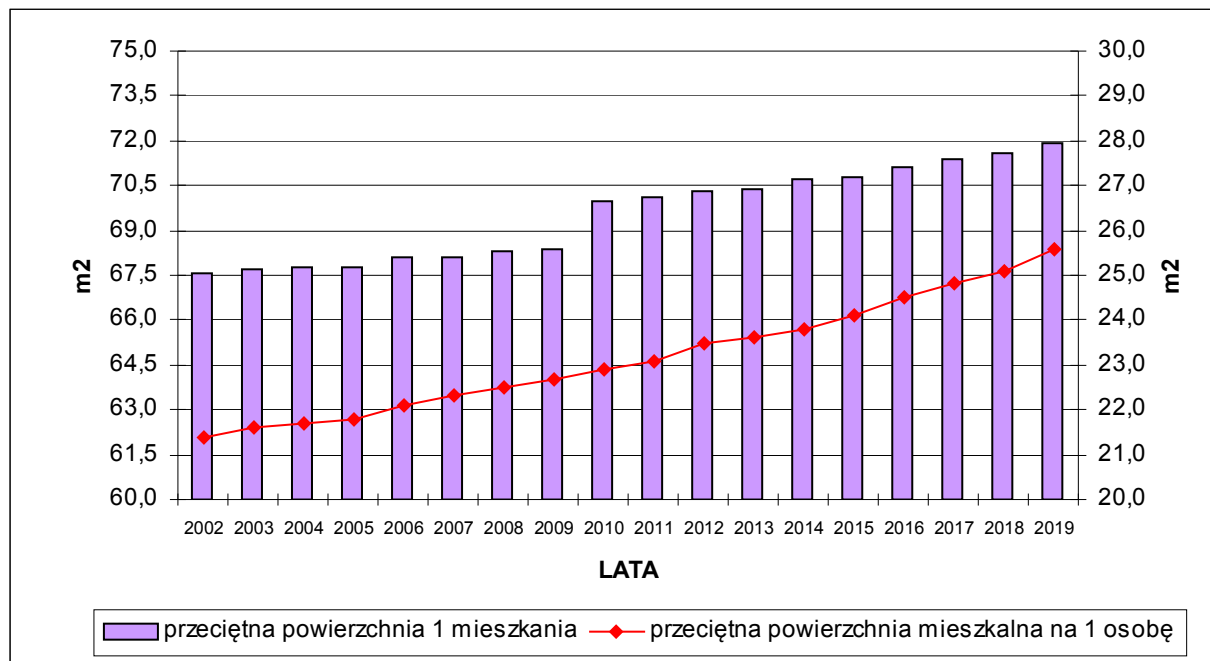
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 161: Gmina Jasień – gospodarka mieszkaniowa w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²	Przeciętna powierzchnia mieszkalna na 1 osobę w m ²
2002	67,6	21,4
2003	67,7	21,6
2004	67,8	21,7
2005	67,8	21,8
2006	68,1	22,1
2007	68,1	22,3
2008	68,3	22,5
2009	68,4	22,7
2010	70,0	22,9
2011	70,1	23,1
2012	70,3	23,5
2013	70,4	23,6
2014	70,7	23,8
2015	70,8	24,1
2016	71,1	24,5
2017	71,4	24,8
2018	71,6	25,1
2019	71,9	25,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 43: Gmina Jasień – gospodarka mieszkaniowa w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

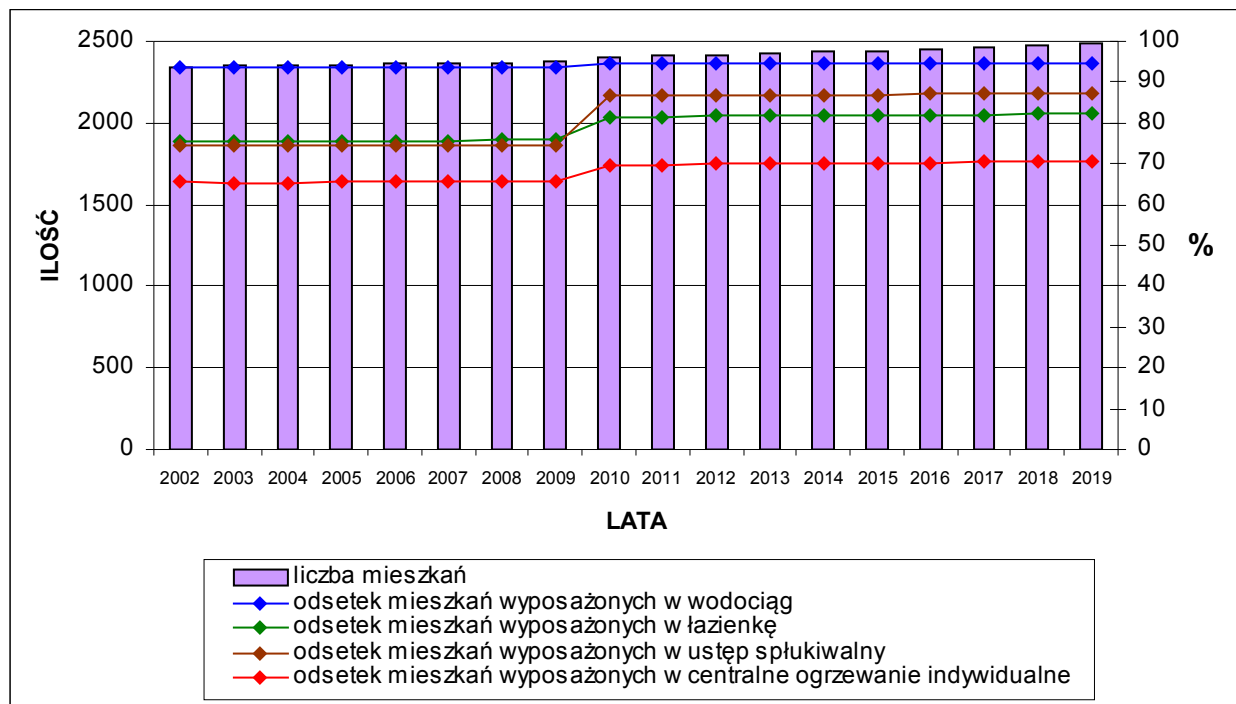
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 162: Gmina Jasień – wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczną w latach 2002 – 2019.

Rok	Liczba mieszkań	Odsetek mieszkań wyposażonych w:				
		wodociąg	łazienkę	ustęp spłukiwalny	centralne ogrzewanie indywidualne	gaz sieciowy
2002	2345	93,56	75,52	74,50	65,54	63,84
2003	2350	93,40	75,53	74,47	65,40	63,91
2004	2352	93,41	75,55	74,49	65,43	63,90
2005	2355	93,42	75,58	74,52	65,48	63,91
2006	2364	93,44	75,68	74,62	65,61	63,96
2007	2363	93,44	75,67	74,61	65,59	63,90
2008	2367	93,49	75,75	74,69	65,69	63,88
2009	2372	93,51	75,80	74,75	65,77	64,17
2010	2406	94,56	81,50	86,74	69,66	64,96
2011	2409	94,60	81,57	86,80	69,74	64,92
2012	2419	94,63	81,65	86,85	69,86	64,74
2013	2423	94,68	81,72	86,92	69,95	64,71
2014	2435	94,70	81,81	86,98	70,10	64,56
2015	2442	94,72	81,81	86,98	70,19	64,41
2016	2454	94,74	81,95	87,25	70,33	64,30
2017	2464	94,76	82,02	87,30	70,45	64,41
2018	2476	94,79	82,11	87,36	70,60	64,50
2019	2487	94,81	82,19	87,41	70,73	64,33

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 44: Gmina Jasień – wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczną w latach 2002 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

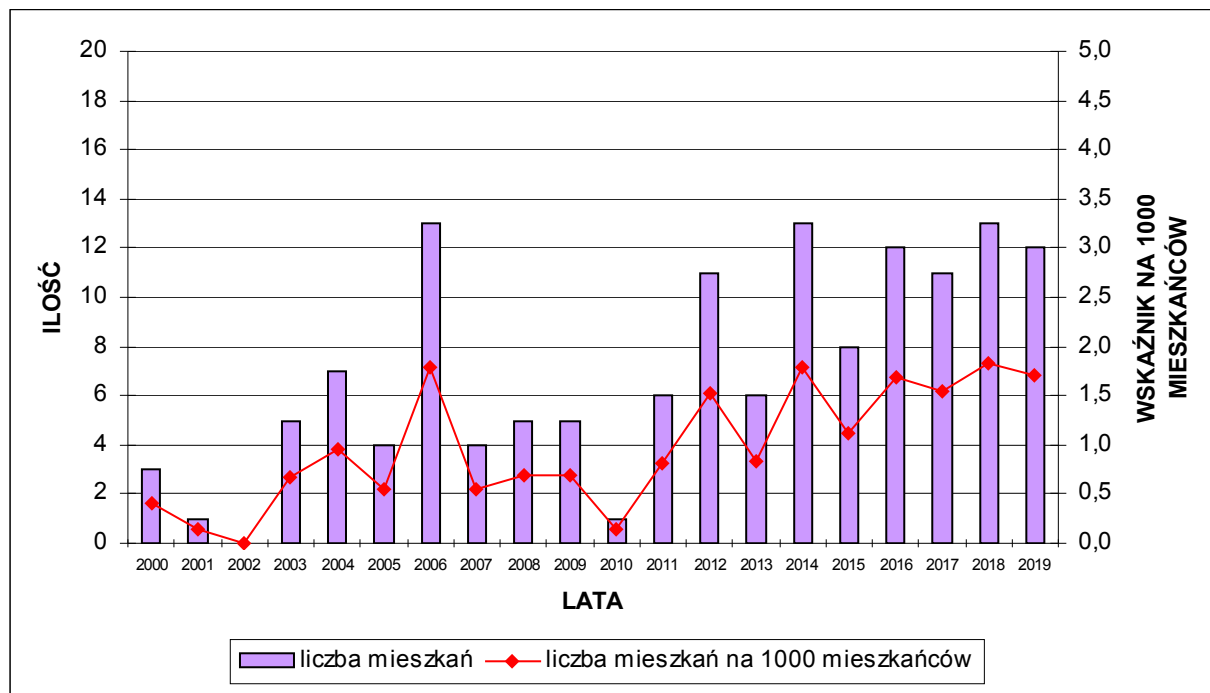
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 163: Gmina Jasień – budownictwo mieszkaniowe w latach 2000 – 2019.

Rok	Liczba mieszkań oddanych do użytku	Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców
2000	3	0,40
2001	1	0,13
2002	0	0,00
2003	5	0,68
2004	7	0,95
2005	4	0,55
2006	13	1,78
2007	4	0,55
2008	5	0,70
2009	5	0,70
2010	1	0,14
2011	6	0,82
2012	11	1,52
2013	6	0,83
2014	13	1,80
2015	8	1,12
2016	12	1,68
2017	11	1,55
2018	13	1,84
2019	12	1,72

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 45: Gmina Jasień – budownictwo mieszkaniowe w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

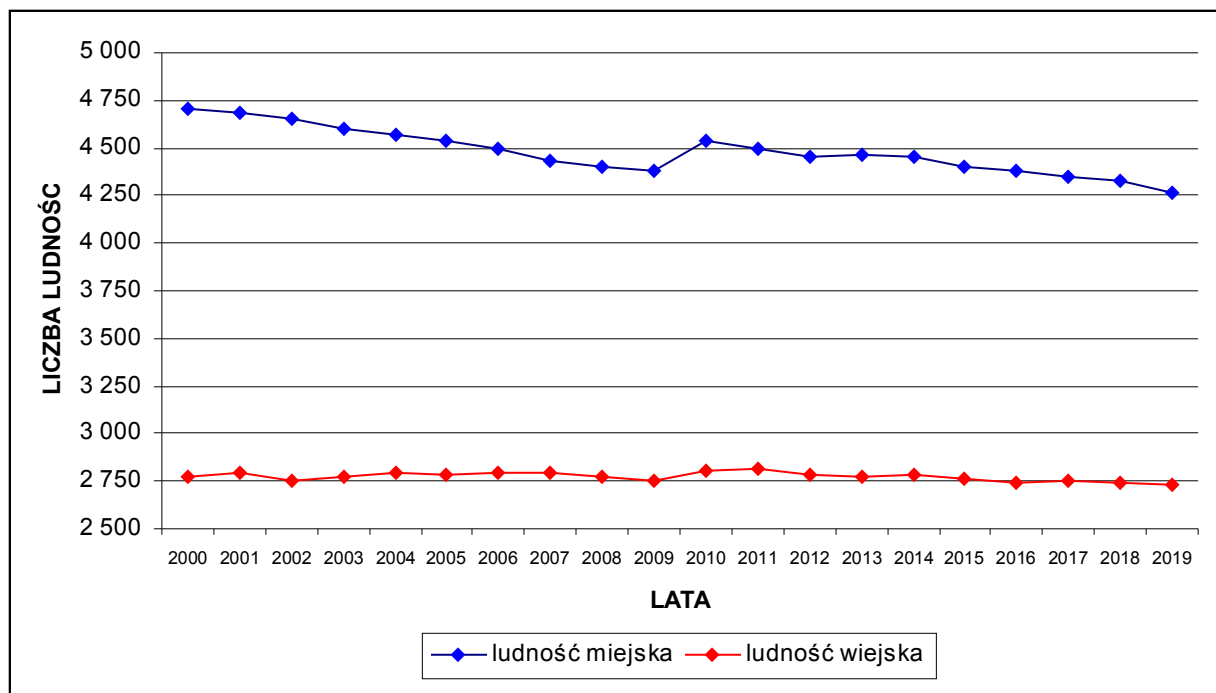
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 164: Gmina Jasień – ludność według wieku miejsca zamieszkania w latach 2000 – 2019.

Rok	Ludność miejska	Ludność wiejska
2000	4 711	2 769
2001	4 686	2 795
2002	4 650	2 756
2003	4 600	2 777
2004	4 569	2 792
2005	4 538	2 787
2006	4 498	2 796
2007	4 434	2 793
2008	4 398	2 776
2009	4 383	2 757
2010	4 533	2 806
2011	4 496	2 812
2012	4 455	2 785
2013	4 463	2 778
2014	4 449	2 788
2015	4 405	2 764
2016	4 381	2 745
2017	4 348	2 754
2018	4 328	2 741
2019	4 262	2 729

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 46: Gmina Jasień – ludność według miejsca zamieszkania w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

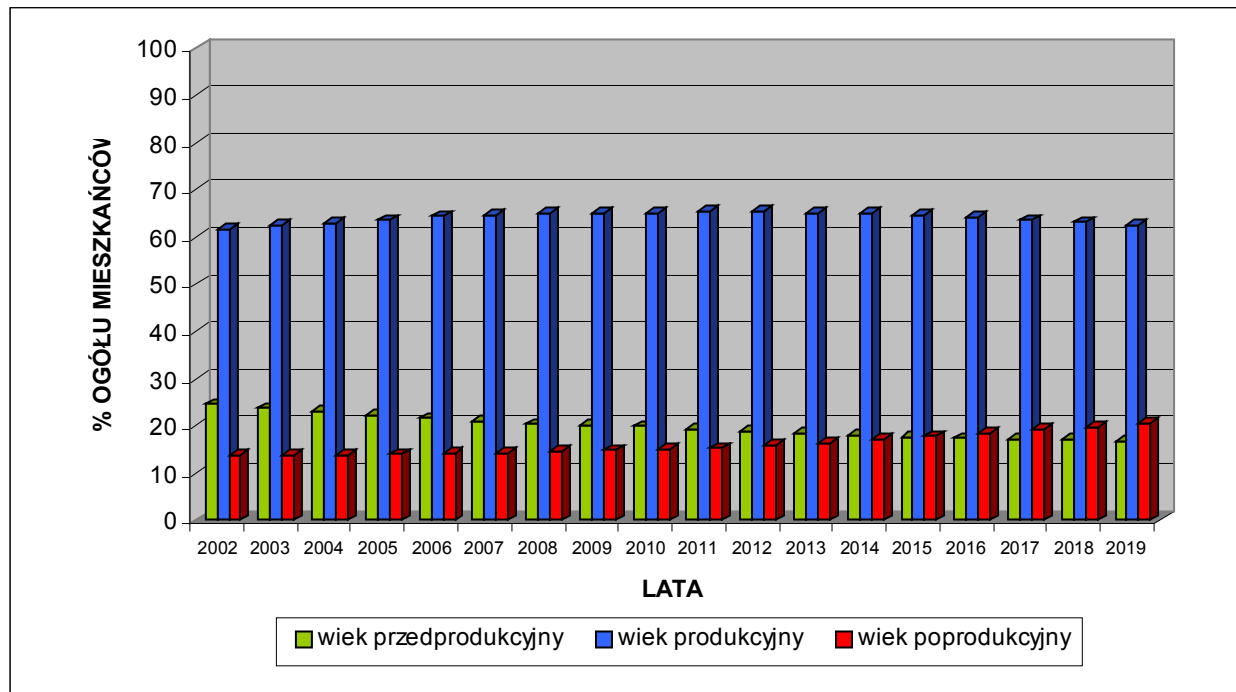
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 165: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (I).

Rok	Wiek przedprodukcyjny (%)	Wiek produkcyjny (%)	Wiek poprodukcyjny (%)
2002	24,6	61,6	13,8
2003	23,7	62,6	13,7
2004	23,1	63,0	13,8
2005	22,4	63,6	14,0
2006	21,6	64,4	14,1
2007	21,0	64,7	14,3
2008	20,3	65,2	14,5
2009	20,2	65,1	14,8
2010	19,9	65,2	14,9
2011	19,2	65,6	15,3
2012	18,8	65,3	15,8
2013	18,4	65,2	16,4
2014	17,9	65,0	17,1
2015	17,5	64,7	17,8
2016	17,4	64,2	18,5
2017	17,3	63,6	19,2
2018	17,1	63,1	19,7
2019	16,9	62,4	20,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 47: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

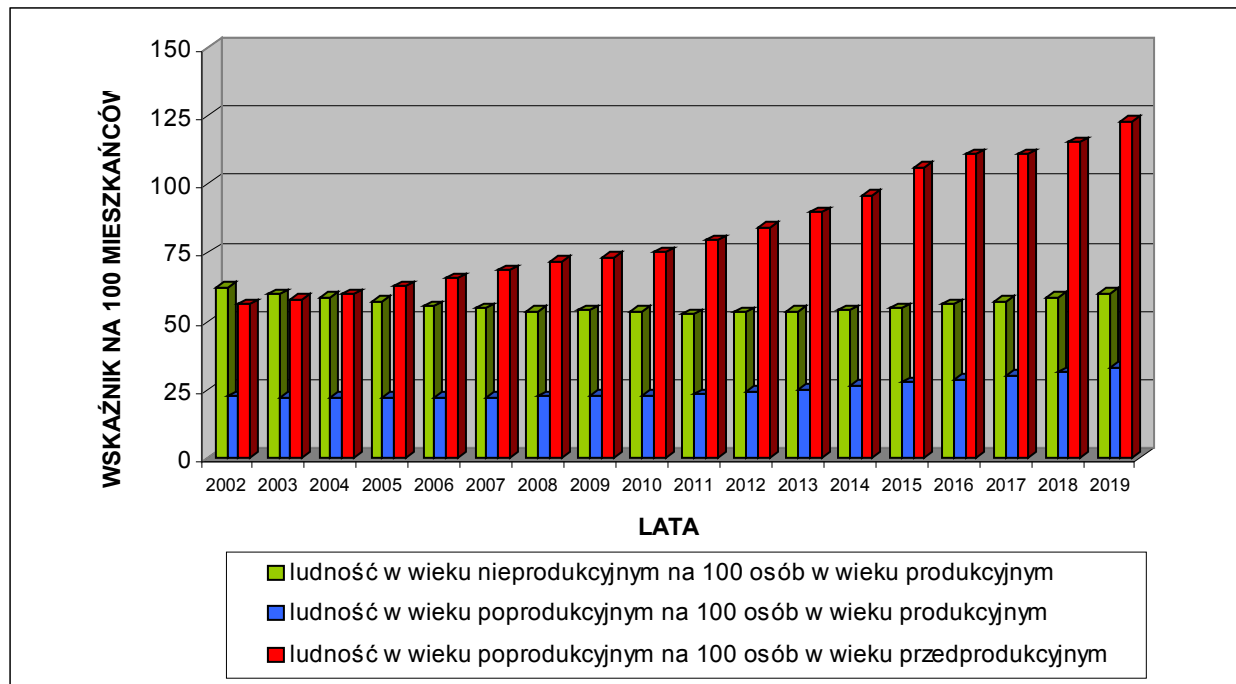
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 166: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (II).

Rok	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ¹⁴⁹	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
2002	62,3	22,3	55,9
2003	59,8	21,9	57,8
2004	58,7	22,0	59,8
2005	57,1	22,0	62,6
2006	55,4	21,9	65,4
2007	54,6	22,2	68,4
2008	53,5	22,3	71,5
2009	53,7	22,7	73,4
2010	53,4	22,9	75,1
2011	52,5	23,3	79,5
2012	53,0	24,2	84,1
2013	53,4	25,2	89,6
2014	53,9	26,3	95,7
2015	54,6	27,5	106,1
2016	55,9	28,8	110,9
2017	57,3	30,2	110,9
2018	58,4	31,2	115,1
2019	60,2	33,2	122,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 48: Gmina Jasień – ludność według wieku aktywności zawodowej w latach 2002 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁴⁹ Współczynnik obciążenia demograficznego (ekonomicznego).

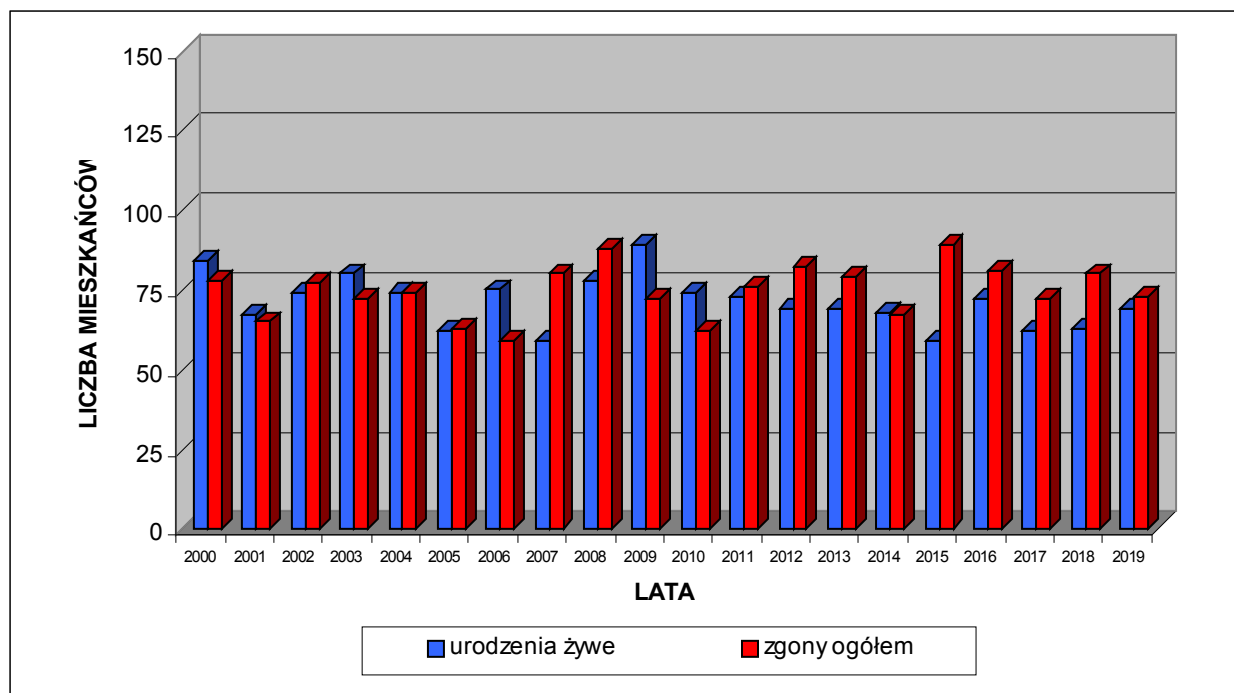
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 167: Gmina Jasień – ruch naturalny ludności w latach 2000 – 2019.

Rok	Urodzenia żywe	Zgony ogółem
2000	84	78
2001	67	65
2002	74	77
2003	80	72
2004	74	74
2005	62	63
2006	75	59
2007	59	80
2008	78	88
2009	89	72
2010	74	62
2011	73	76
2012	69	82
2013	69	79
2014	68	67
2015	59	89
2016	72	81
2017	62	72
2018	63	80
2019	69	73

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 49: Gmina Jasień – ruch naturalny ludności w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

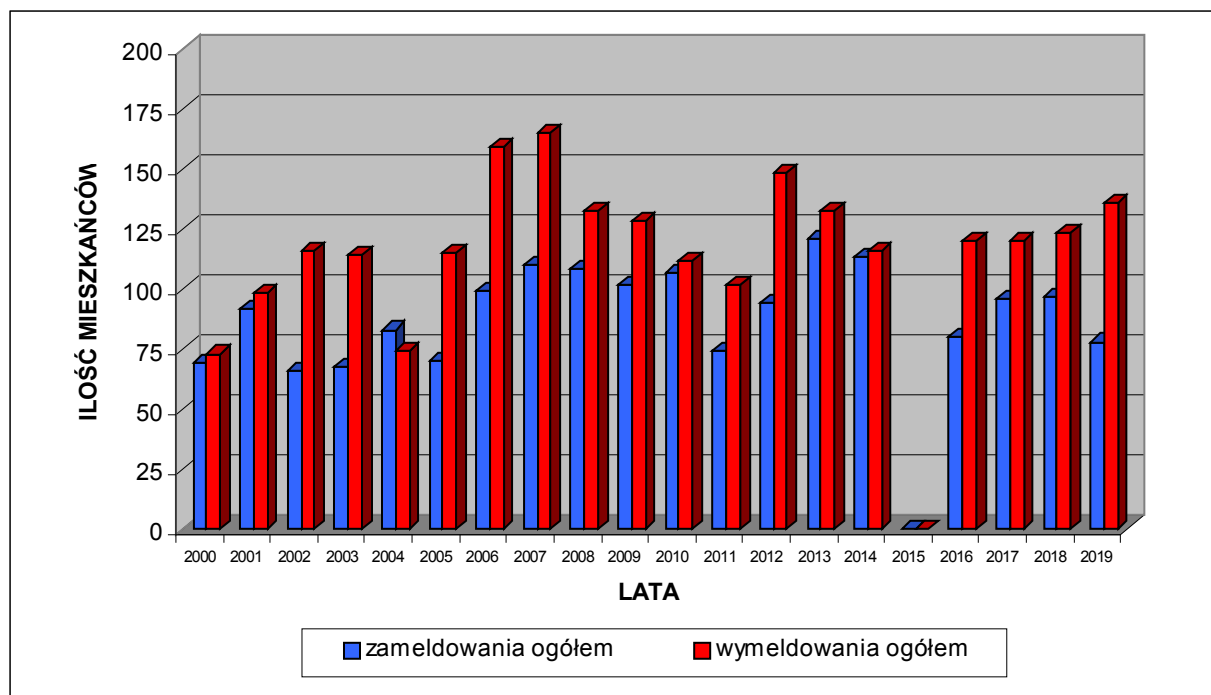
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 168: Gmina Jasień – ruch wędrowkowy¹⁵⁰ ludności w latach 2000 – 2019.

Rok	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem
2000	69	73
2001	92	98
2002	66	116
2003	68	114
2004	83	74
2005	70	115
2006	99	159
2007	110	165
2008	108	132
2009	102	128
2010	107	112
2011	74	102
2012	94	148
2013	121	132
2014	113	116
2015	b.d.	b.d.
2016	80	120
2017	96	120
2018	97	123
2019	78	136

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 50: Gmina Jasień – ruch wędrowkowy ludności w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁵⁰ Migracje wewnętrzne i zagraniczne.

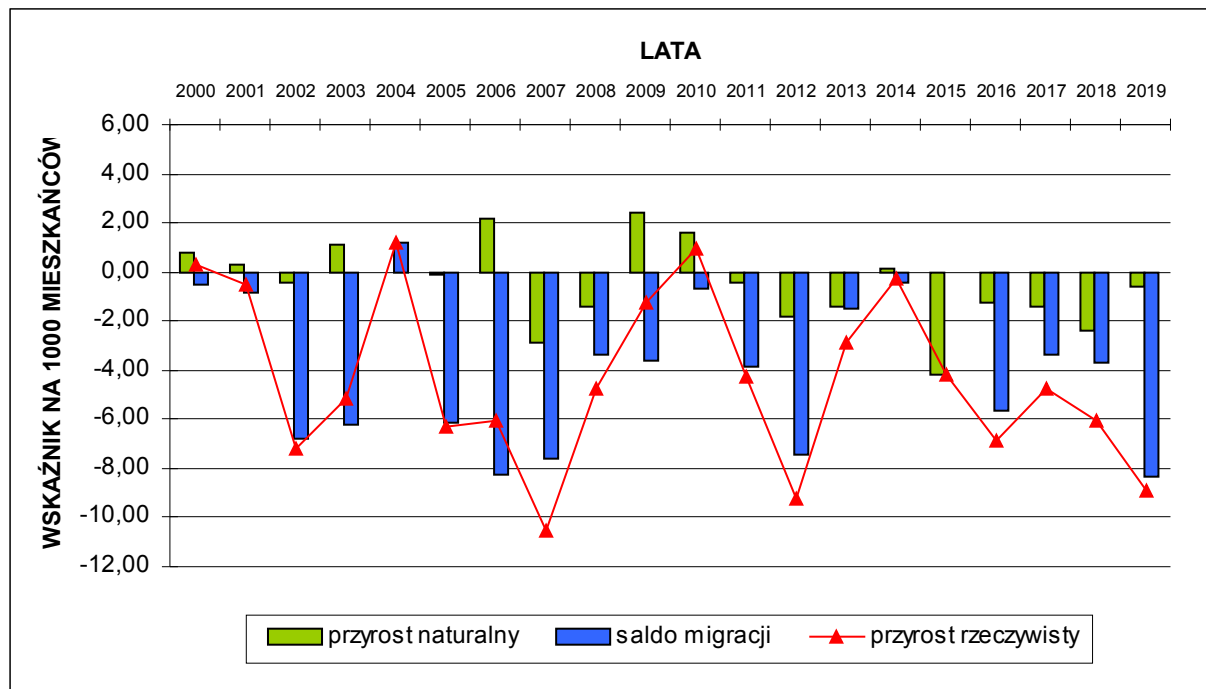
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 169: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2019.

Rok	Wskaźniki na 1000 mieszkańców (‰)		
	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem	Przyrost rzeczywisty
2000	0,80	-0,53	0,27
2001	0,27	-0,80	-0,53
2002	-0,41	-6,75	-7,16
2003	1,08	-6,24	-5,15
2004	0,00	1,22	1,22
2005	-0,14	-6,14	-6,28
2006	2,19	-8,23	-6,03
2007	-2,91	-7,61	-10,52
2008	-1,39	-3,35	-4,74
2009	2,38	-3,64	-1,26
2010	1,64	-0,68	0,95
2011	-0,41	-3,83	-4,24
2012	-1,80	-7,46	-9,25
2013	-1,38	-1,52	-2,90
2014	0,14	-0,41	-0,28
2015	-4,18	0,00	-4,18
2016	-1,26	-5,61	-6,88
2017	-1,41	-3,38	-4,79
2018	-2,40	-3,68	-6,08
2019	-0,57	-8,30	-8,87

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 51: Gmina Jasień – ruch naturalny i wędrówkowy ludności w latach 2000 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

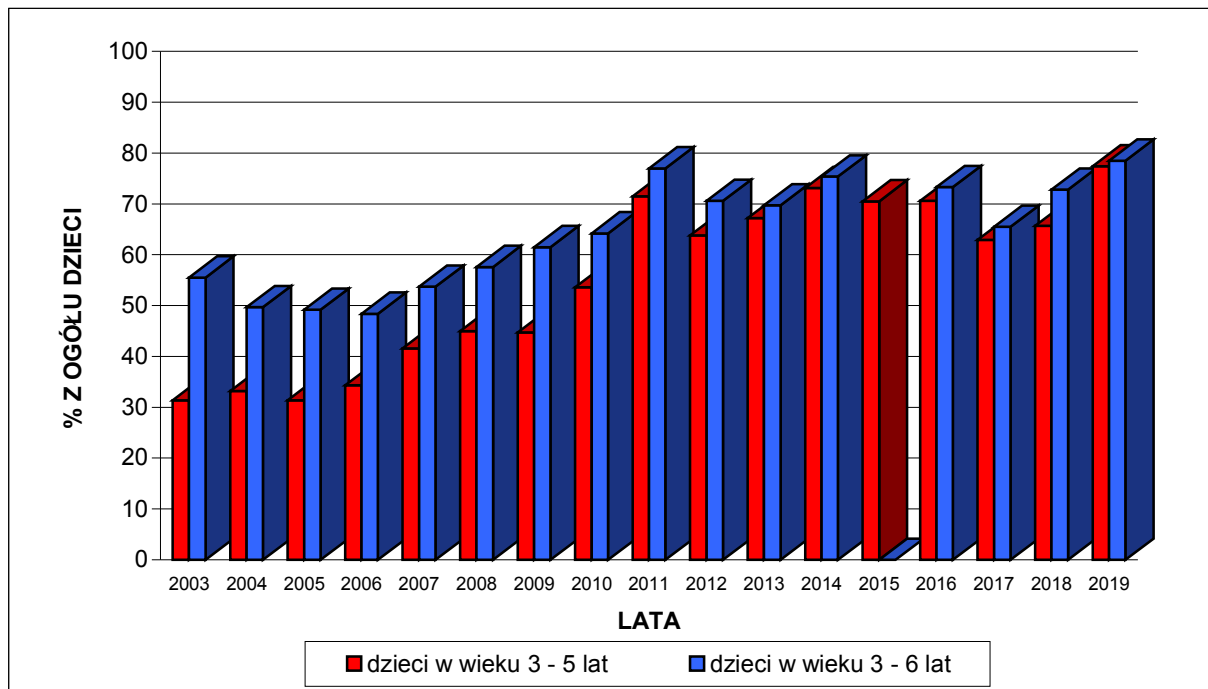
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 170: Gmina Jasień – wychowanie przedszkolne w latach 2003 – 2019.

Rok	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	
	Dzieci w wieku 3 – 5 lat	Dzieci w wieku 3 – 6 lat
2003	31,4	55,5
2004	33,2	49,7
2005	31,4	49,2
2006	34,3	48,4
2007	41,6	53,7
2008	45,0	57,6
2009	44,7	61,5
2010	53,6	64,2
2011	71,5	77,0
2012	63,8	70,6
2013	67,2	69,7
2014	73,1	75,4
2015	70,5	b.d.
2016	70,6	73,3
2017	62,9	65,5
2018	65,7	72,8
2019	77,4	78,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 52: Gmina Jasień – wychowanie przedszkolne w latach 2003 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

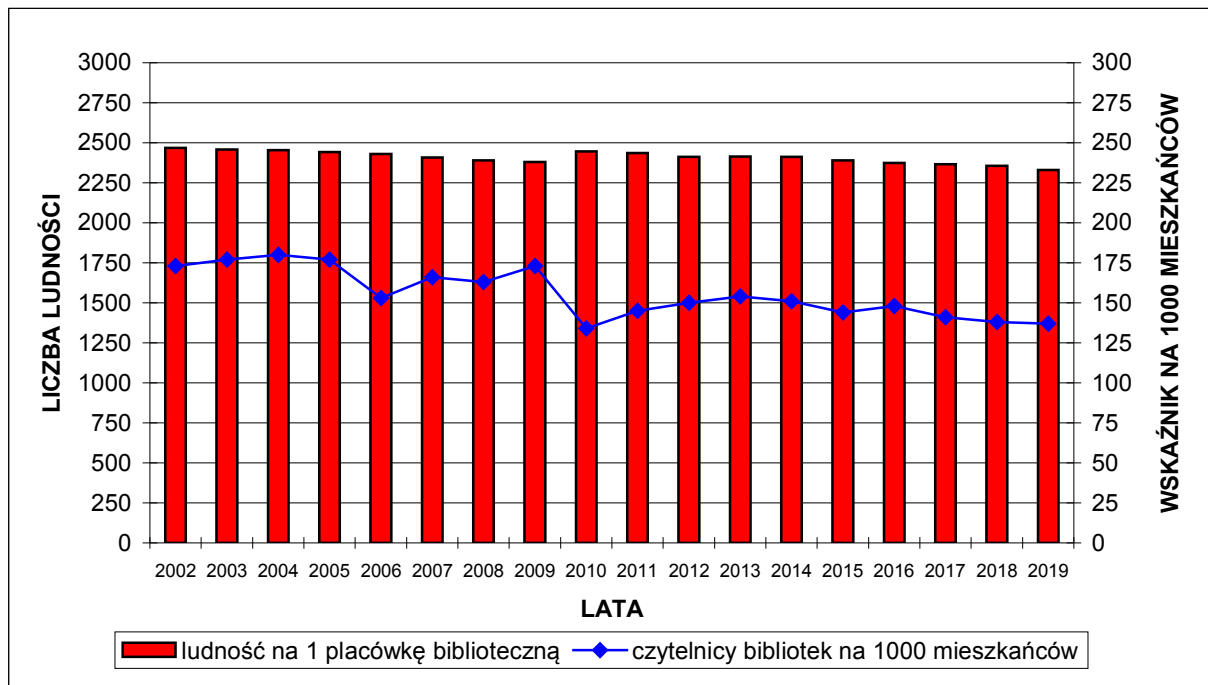
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 171: Gmina Jasień – biblioteki publiczne¹⁵¹ w latach 2002 – 2019.

Rok	Ludność na 1 placówkę biblioteczną	Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców
2002	2469	173
2003	2459	177
2004	2454	180
2005	2442	177
2006	2431	153
2007	2409	166
2008	2391	163
2009	2380	173
2010	2446	134
2011	2436	145
2012	2413	150
2013	2414	154
2014	2412	151
2015	2390	144
2016	2375	148
2017	2367	141
2018	2356	138
2019	2330	137

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 53: Gmina Jasień – biblioteki publiczne w latach 2002 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁵¹ Biblioteki i filie.

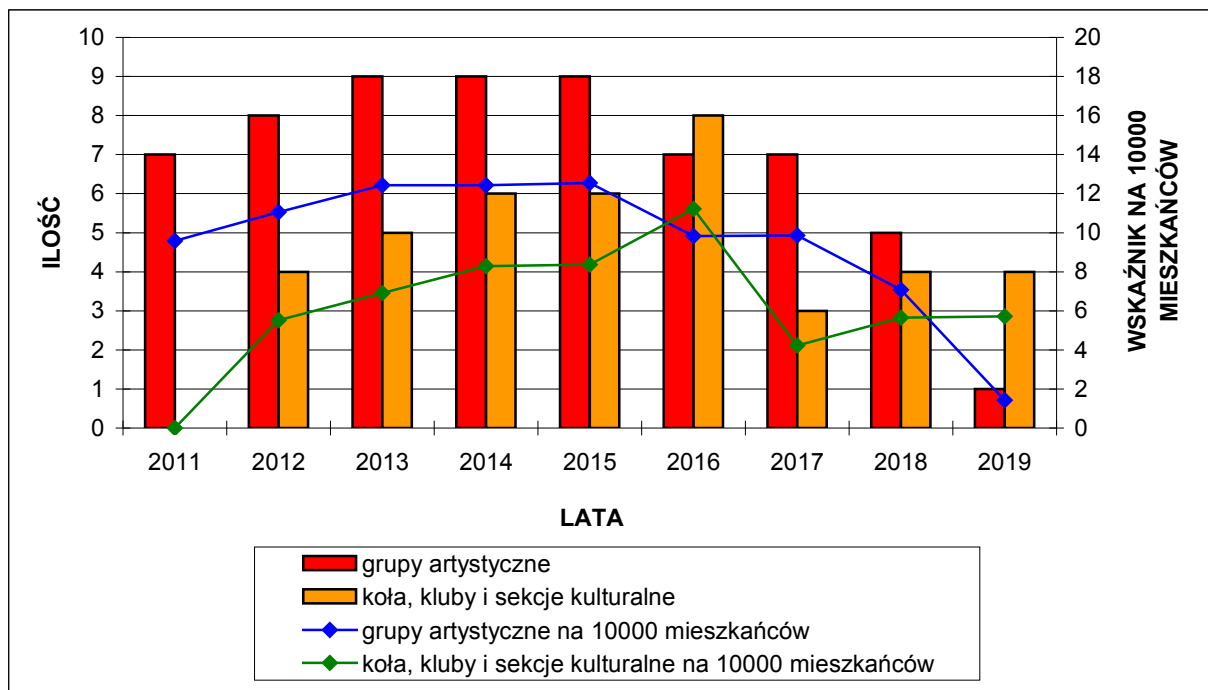
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 172: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (I).

Rok	Grupy artystyczne	Koła, kluby i sekcje kulturalne	Grupy artystyczne na 10000 mieszkańców	Koła, kluby i sekcje kulturalne na 10000 mieszkańców
2011	7	0	9,58	0,00
2012	8	4	11,05	5,52
2013	9	5	12,43	6,91
2014	9	6	12,44	8,29
2015	9	6	12,55	8,37
2016	7	8	9,82	11,23
2017	7	3	9,86	4,22
2018	5	4	7,07	5,66
2019	1	4	1,43	5,72

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 54: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

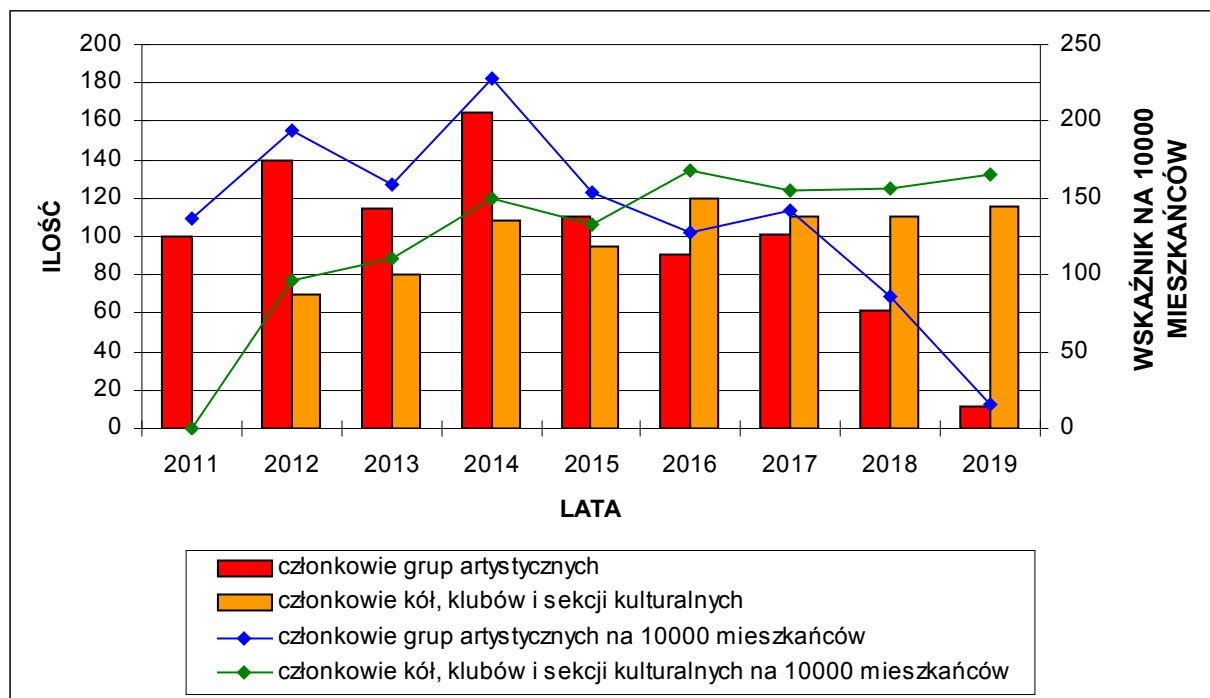
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 173: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (II).

Rok	Członkowie grup artystycznych	Członkowie kół, klubów i sekcji kulturalnych	Członkowie grup artystycznych na 10000 mieszkańców	Członkowie kół, klubów i sekcji kulturalnych na 10000 mieszkańców
2011	100	0	136,84	0,00
2012	140	70	193,37	96,69
2013	115	80	158,82	110,48
2014	165	108	228,00	149,23
2015	110	95	153,44	132,51
2016	91	120	127,70	168,40
2017	101	110	142,21	154,89
2018	61	110	86,29	155,61
2019	11	116	15,73	165,93

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 55: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

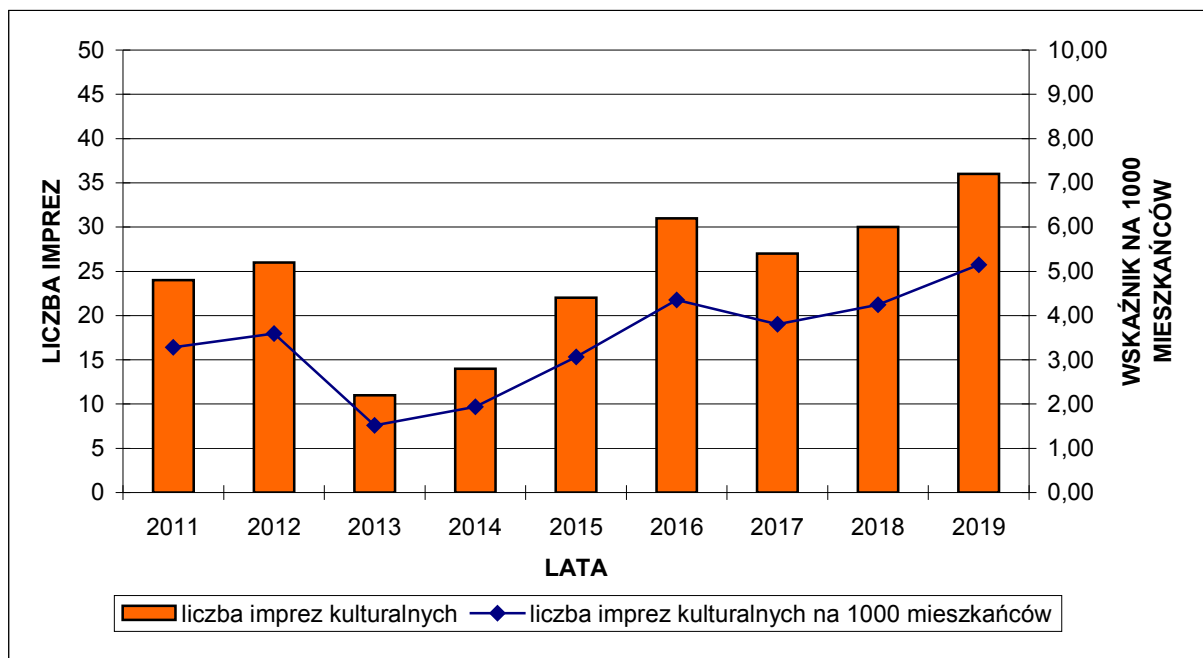
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 174: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (III).

Rok	Liczba imprez kulturalnych	Imprezy kulturalne na 1000 mieszkańców
2011	24	3,28
2012	26	3,59
2013	11	1,52
2014	14	1,93
2015	22	3,07
2016	31	4,35
2017	27	3,80
2018	30	4,24
2019	36	5,15

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 56: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (III).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

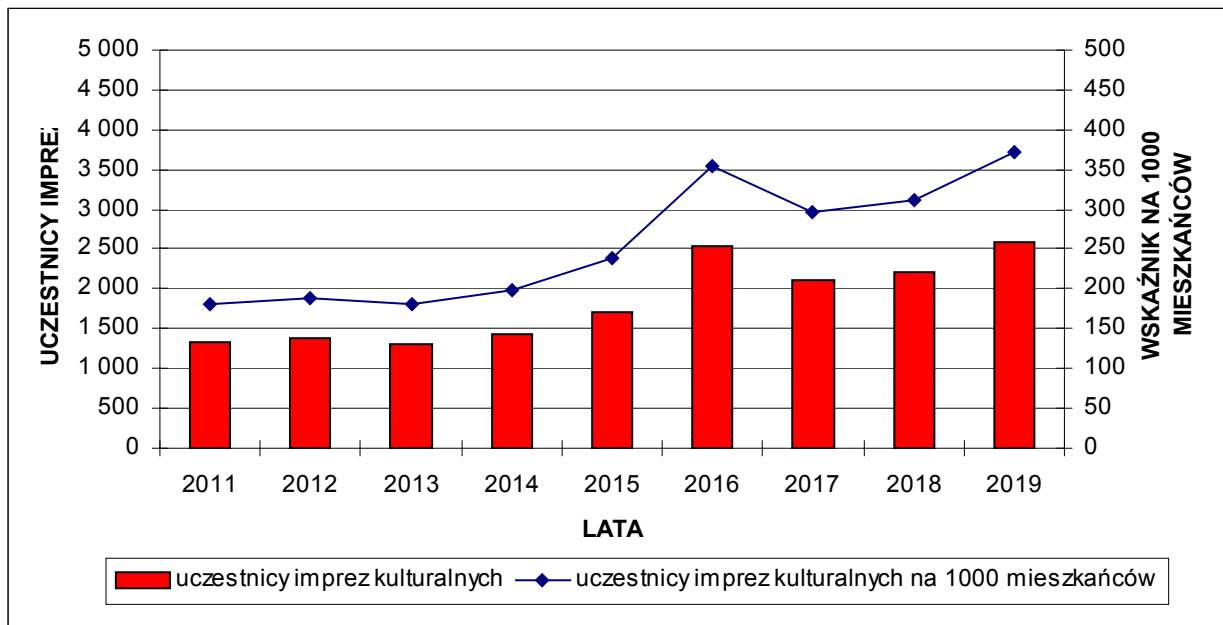
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 175: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (IV).

Rok	Uczestnicy imprez kulturalnych	Uczestnicy Imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców
2011	1 320	180,62
2012	1 370	189,23
2013	1 310	180,91
2014	1 440	198,98
2015	1 720	239,92
2016	2 530	355,04
2017	2 100	295,69
2018	2 200	311,22
2019	2 600	371,91

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 57: Gmina Jasień – usługi kultury w latach 2011 – 2019 (IV).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

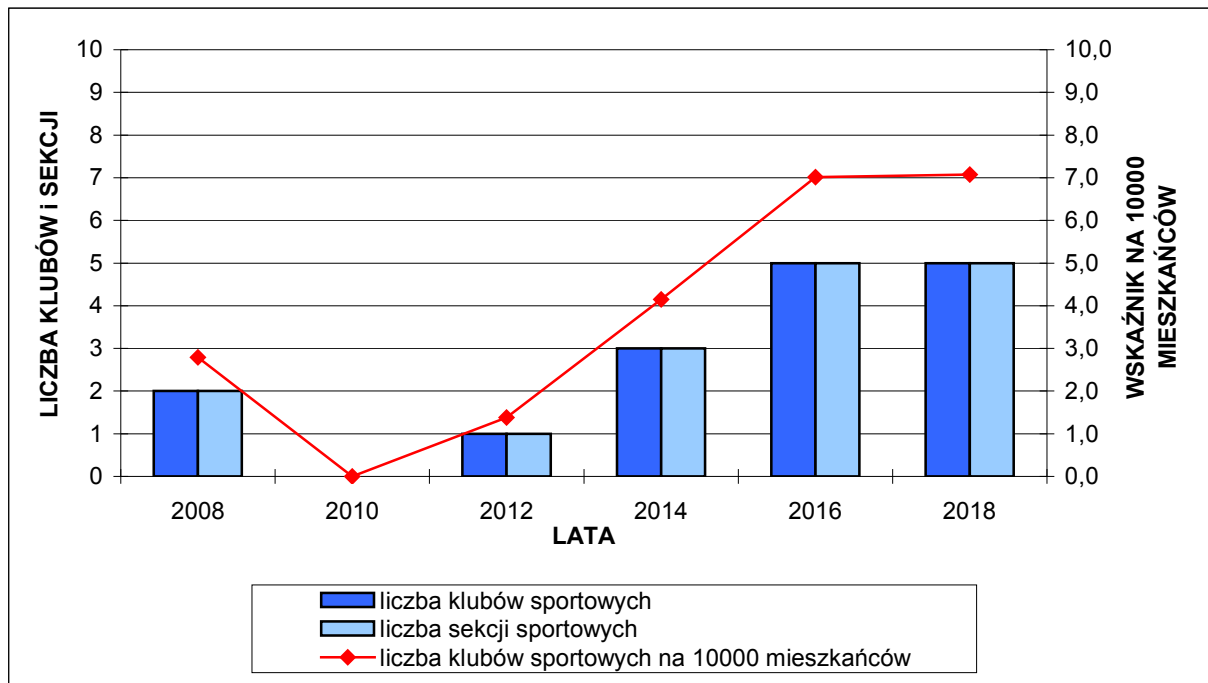
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 176: Gmina Jasień – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (I).

Rok	Kluby sportowe	Sekcje sportowe	Kluby sportowe na 10000 mieszkańców	Sekcje sportowe na 10000 mieszkańców
2008	2	2	2,79	2,79
2010	0	0	0,00	0,00
2012	1	1	1,38	1,38
2014	3	3	4,15	4,15
2016	5	5	7,01	7,01
2018	5	5	7,07	7,07

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 58: Gmina Jasień – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

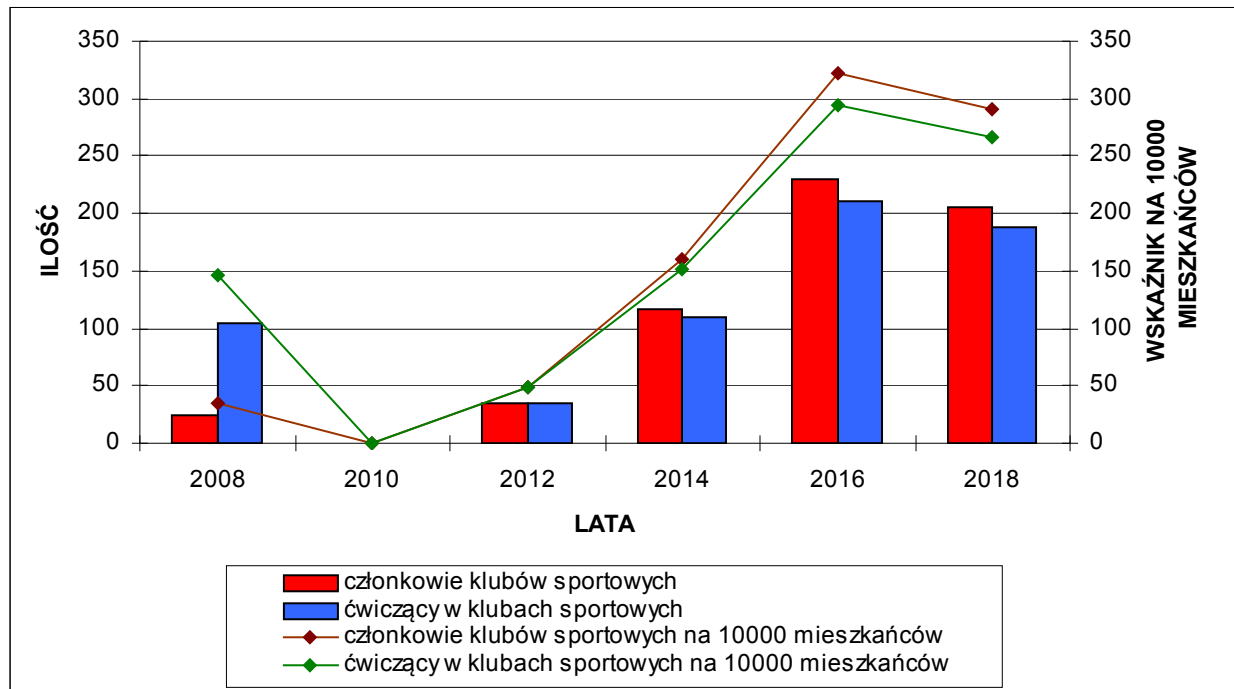
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 177: Gmina Jasień – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (II).

Rok	Członkowie klubów sportowych	Ćwiczący w klubach sportowych	Członkowie klubów sportowych na 10000 mieszkańców	Ćwiczący w klubach sportowych na 10000 mieszkańców
2008	25	105	34,85	146,36
2010	0	0	0,00	0,00
2012	35	35	48,34	48,34
2014	116	110	160,29	152,00
2016	230	210	322,63	294,57
2018	206	188	291,41	265,95

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 59: Gmina Jasień – usługi sportu w latach 2008 – 2018 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

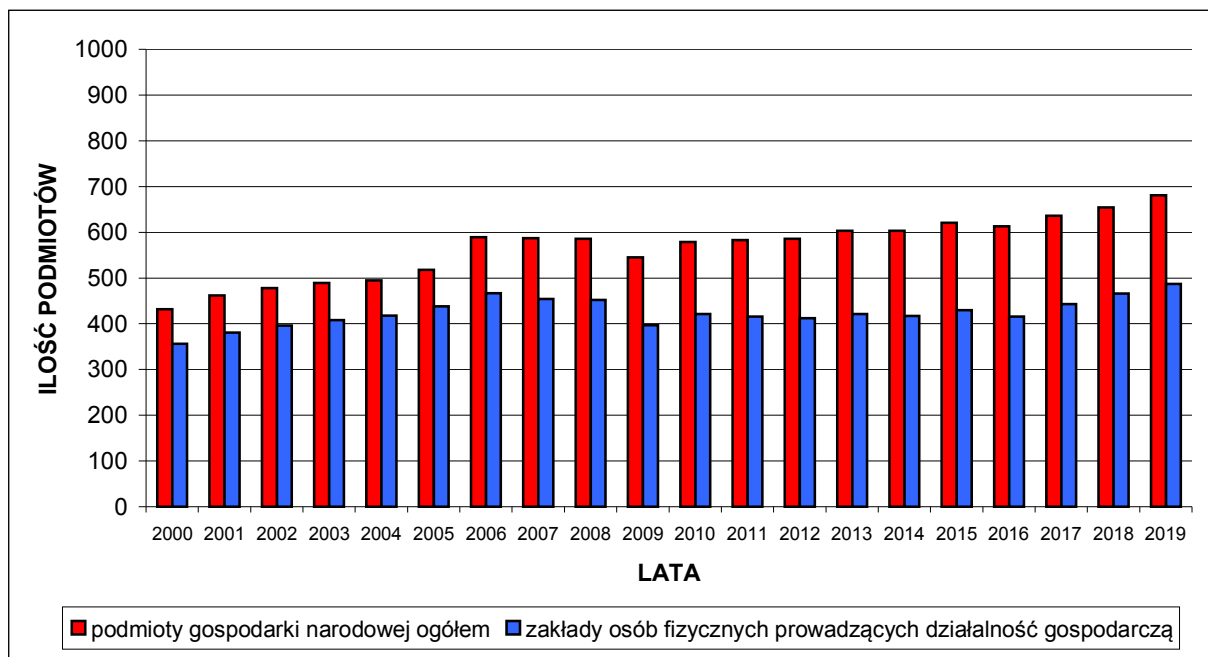
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 178: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą
2000	432	356
2001	462	381
2002	478	396
2003	489	408
2004	495	418
2005	518	438
2006	589	467
2007	587	454
2008	586	452
2009	545	397
2010	579	421
2011	583	416
2012	586	412
2013	603	421
2014	603	417
2015	621	430
2016	613	416
2017	636	443
2018	654	466
2019	681	487

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 60: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

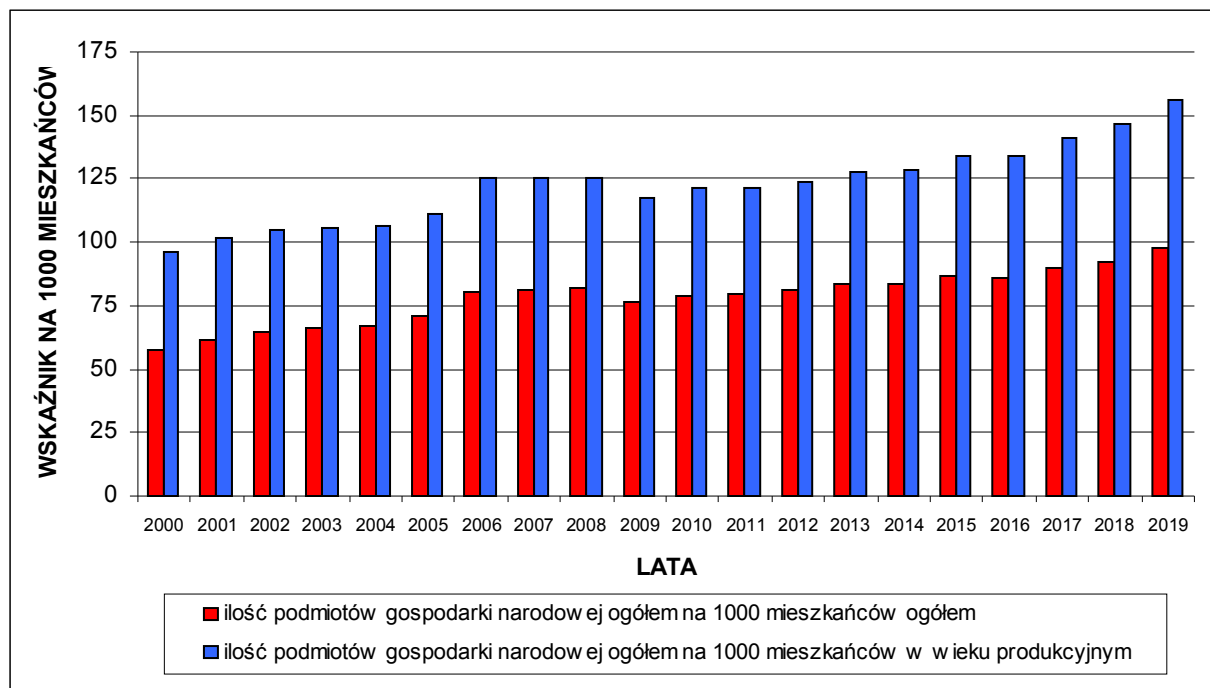
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 179: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (II).

Rok	Ilość podmiotów gospodarki narodowej ogółem na 1000 mieszkańców ogółem	Ilość podmiotów gospodarki narodowej ogółem na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	57,75	96,56
2001	61,76	101,87
2002	64,54	104,73
2003	66,29	105,96
2004	67,25	106,70
2005	70,72	111,11
2006	80,75	125,48
2007	81,22	125,56
2008	81,68	125,35
2009	76,33	117,33
2010	78,89	121,03
2011	79,78	121,69
2012	80,94	123,86
2013	83,28	127,73
2014	83,32	128,22
2015	86,62	133,95
2016	86,02	134,08
2017	89,55	140,89
2018	92,52	146,51
2019	97,41	156,05

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 61: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

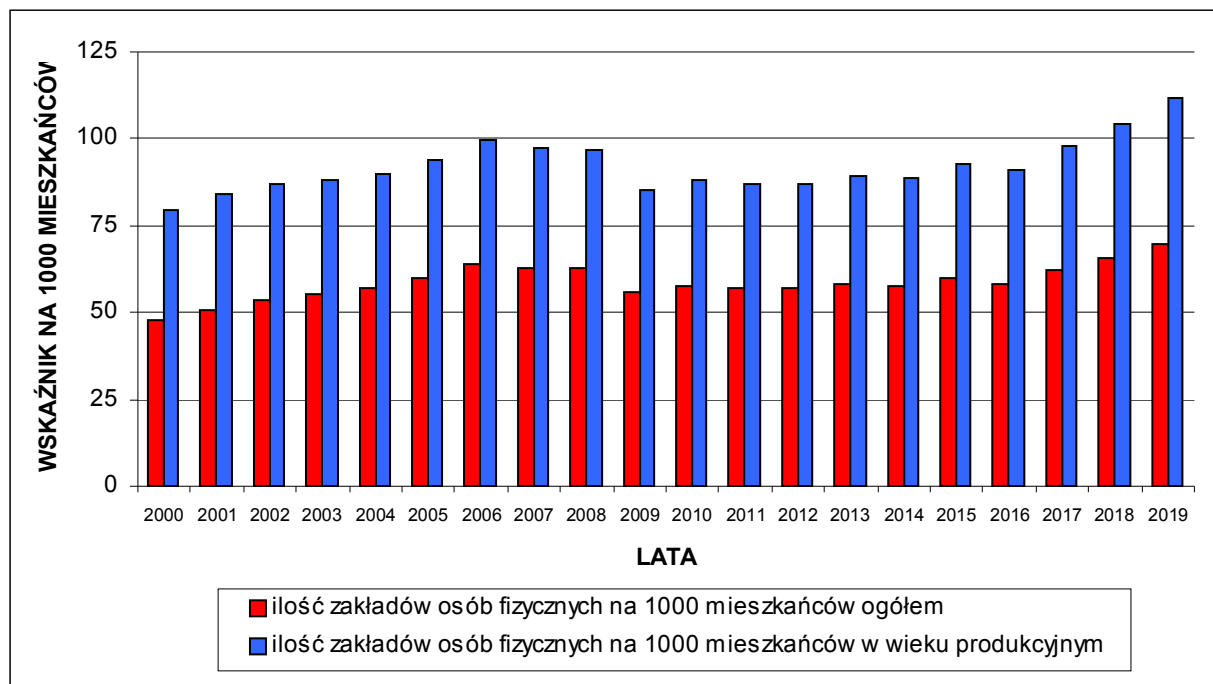
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 180: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (III).

Rok	Ilość zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców ogółem	Ilość zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	47,59	79,57
2001	50,93	84,01
2002	53,47	86,77
2003	55,31	88,41
2004	56,79	90,11
2005	59,80	93,95
2006	64,03	99,49
2007	62,82	97,11
2008	63,01	96,68
2009	55,60	85,47
2010	57,36	88,00
2011	56,92	86,83
2012	56,91	87,09
2013	58,14	89,18
2014	57,62	88,67
2015	59,98	92,75
2016	58,38	90,99
2017	62,38	98,14
2018	65,92	104,39
2019	69,66	111,59

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 62: Gmina Jasień – rynek pracy w latach 2000 – 2019 (III).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

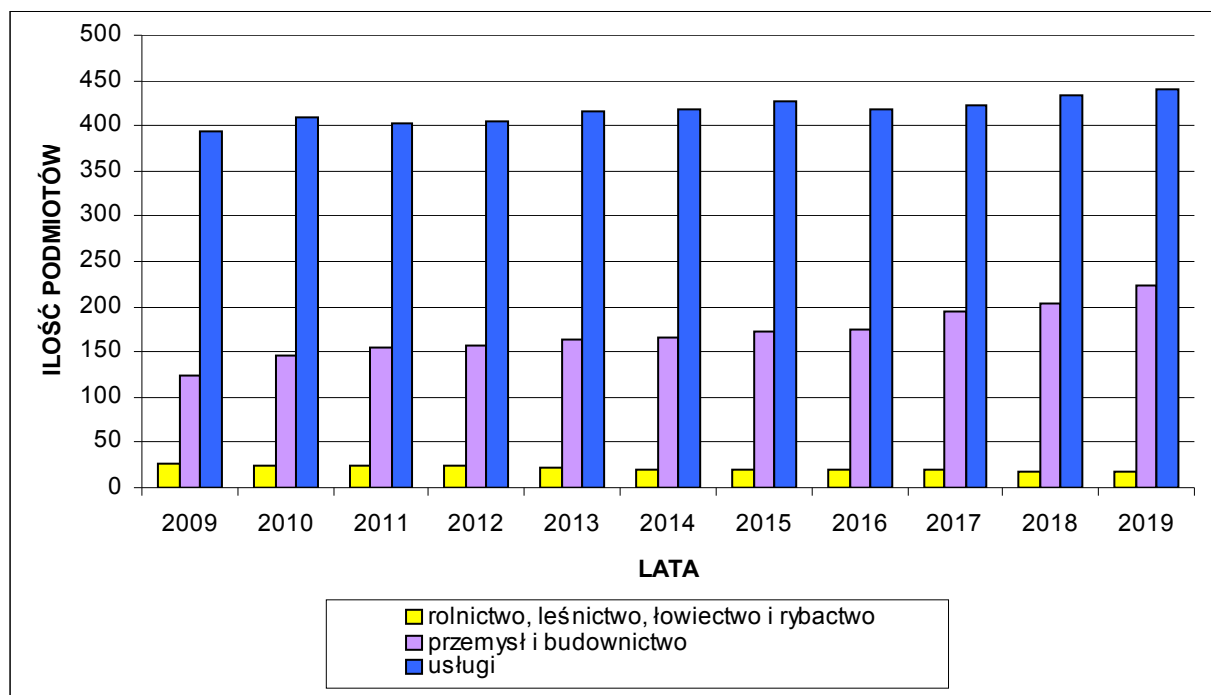
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 181: Gmina Jasień – podmioty gospodarcze według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Rok	Rolnictwo i leśnictwo	Przemysł i budownictwo	Usługi
2009	27	125	393
2010	24	146	409
2011	25	155	403
2012	24	158	404
2013	22	164	417
2014	19	165	419
2015	21	172	428
2016	19	175	419
2017	19	195	422
2018	17	204	433
2019	17	224	440

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 63: Gmina Jasień – podmioty gospodarcze według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

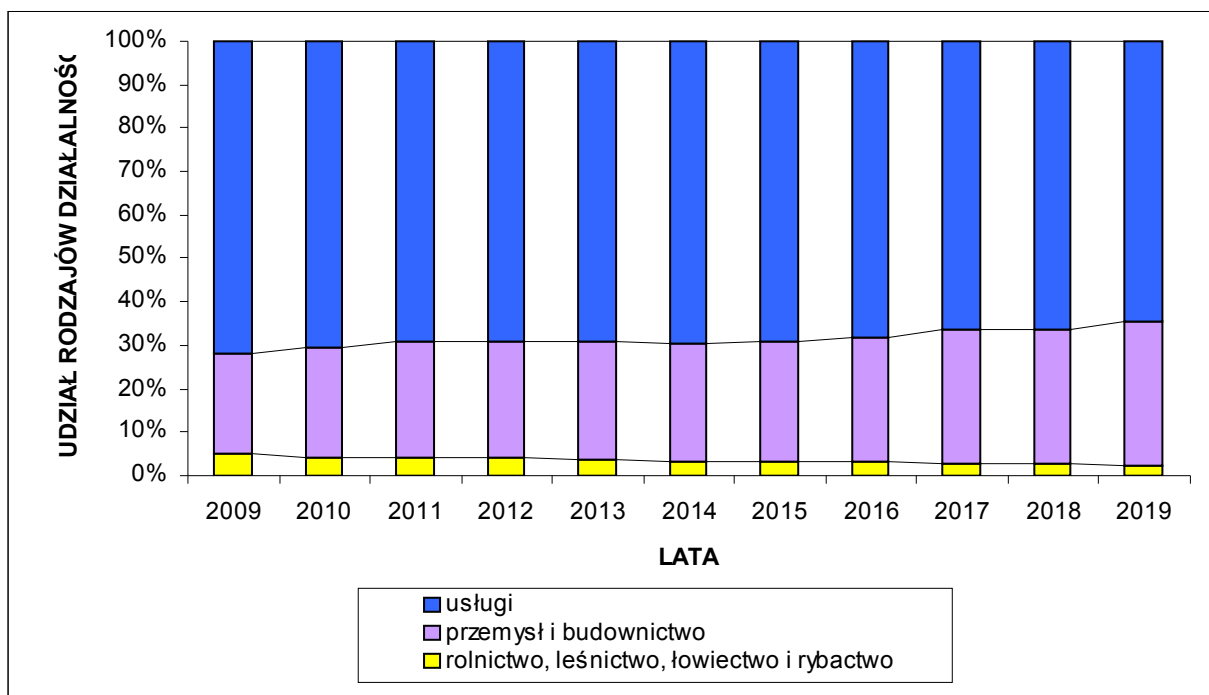
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 182: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarczych według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Rok	Rolnictwo i leśnictwo (%)	Przemysł i budownictwo (%)	Usługi (%)
2009	4,95	22,94	72,11
2010	4,15	25,22	70,64
2011	4,29	26,59	69,13
2012	4,10	26,96	68,94
2013	3,65	27,20	69,15
2014	3,15	27,36	69,49
2015	3,38	27,70	68,92
2016	3,10	28,55	68,35
2017	2,99	30,66	66,35
2018	2,60	31,19	66,21
2019	2,50	32,89	64,61

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 64: Gmina Jasień – struktura podmiotów gospodarczych według podstawowych gałęzi gospodarki narodowej w latach 2009 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

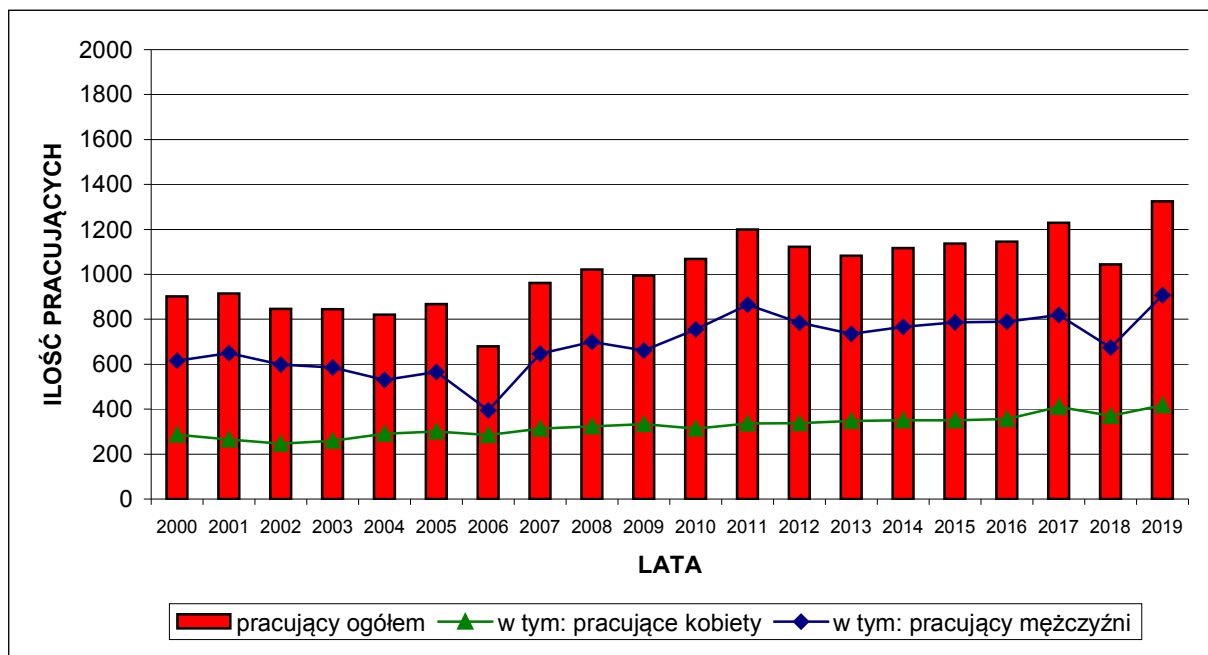
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 183: Gmina Jasień – pracujący¹⁵² w latach 2000 – 2019 (I).

Rok	Pracujący		
	Ogółem	w tym: mężczyźni	w tym: kobiety
2000	902	616	286
2001	915	650	265
2002	846	599	247
2003	845	586	259
2004	820	530	290
2005	867	566	301
2006	679	394	285
2007	961	647	314
2008	1022	699	323
2009	995	661	334
2010	1068	755	313
2011	1200	864	336
2012	1123	785	338
2013	1083	735	348
2014	1117	766	351
2015	1137	786	351
2016	1145	789	356
2017	1229	819	410
2018	1044	674	370
2019	1325	907	418

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 65: Gmina Jasień – pracujący w latach 2000 – 2019 (I).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁵² Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą; według faktycznego miejsca pracy.

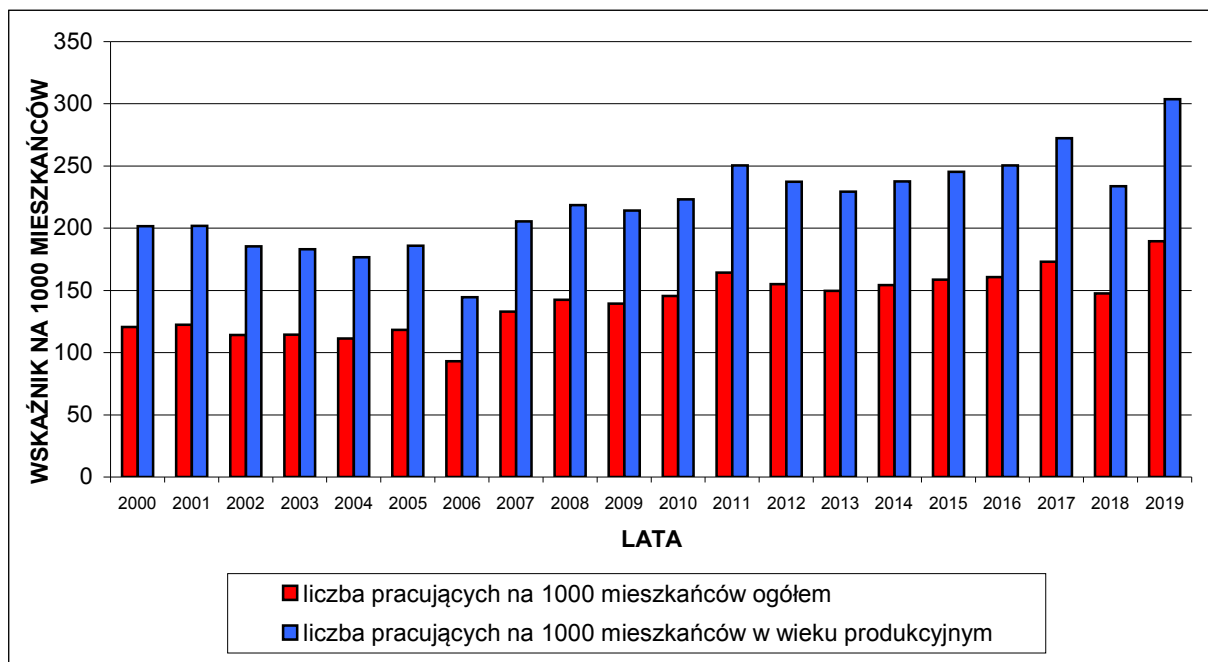
GINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 184: Gmina Jasień – pracujący¹⁵³ w latach 2000 – 2019 (II).

Rok	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców ogółem	Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2000	120,59	201,61
2001	122,31	201,76
2002	114,23	185,36
2003	114,55	183,10
2004	111,40	176,76
2005	118,36	185,97
2006	93,09	144,65
2007	132,97	205,56
2008	142,46	218,61
2009	139,36	214,21
2010	145,52	223,24
2011	164,20	250,47
2012	155,11	237,37
2013	149,56	229,40
2014	154,35	237,51
2015	158,60	245,25
2016	160,68	250,44
2017	173,05	272,26
2018	147,69	233,87
2019	189,53	303,62

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 66: Gmina Jasień – pracujący w latach 2000 – 2019 (II).

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

¹⁵³ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez zatrudnionych za granicą; według faktycznego miejsca pracy.

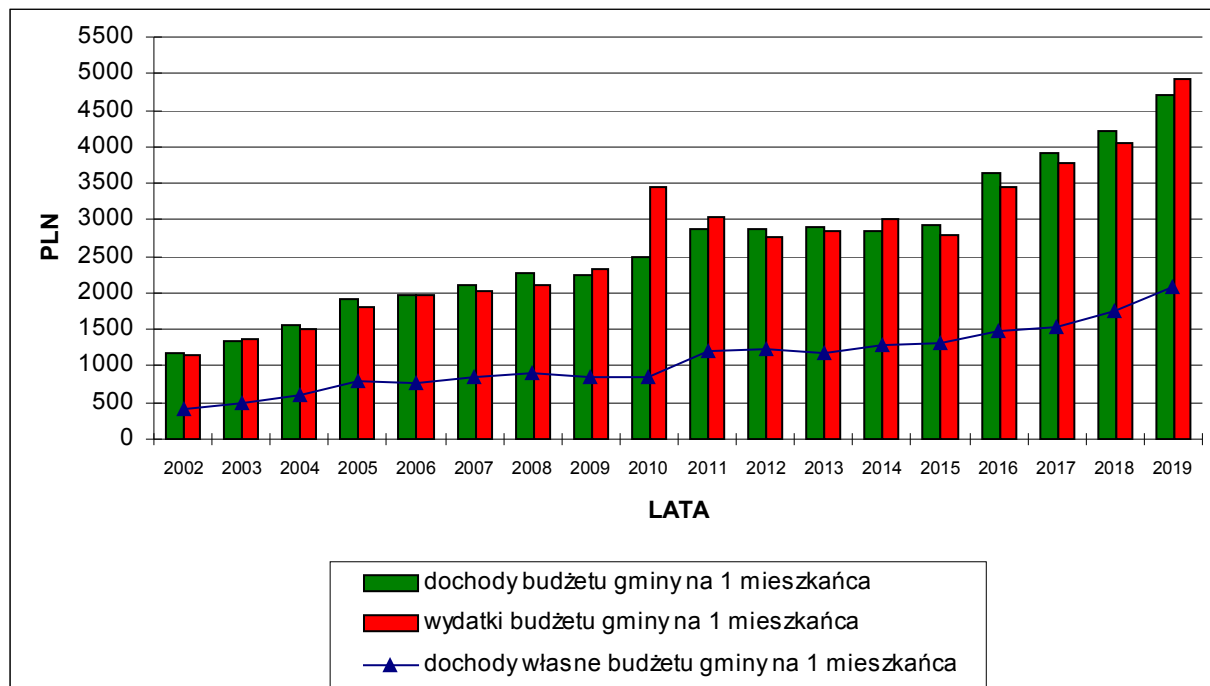
GMINA JASIEŃ
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

TABELA 185: Gmina Jasień – dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2002 – 2019.

Rok	Dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN	Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca w PLN
2002	1190	1148	405
2003	1333	1361	501
2004	1548	1494	612
2005	1907	1813	786
2006	1982	1957	757
2007	2107	2019	851
2008	2271	2095	894
2009	2251	2330	848
2010	2488	3458	845
2011	2883	3034	1215
2012	2861	2760	1219
2013	2902	2840	1173
2014	2848	3015	1286
2015	2931	2779	1325
2016	3650	3449	1473
2017	3925	3763	1536
2018	4203	4044	1739
2019	4717	4919	2085

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

RYCINA 67: Gmina Jasień – dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2002 – 2019.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie GUS 2021.

LITERATURA

4CS sp. z o.o., *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jasień na lata 2016 – 2020*, Jasień 2016.

Abrys, zespół autorski, *Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmina na lata 2014 – 2017 z perspektywą do 2021 roku*, Poznań 2014.

Achremowicz T., Boryczka R., *Strategia Rozwoju Gminy Jasień na lata 2014 – 2020*, Jasień 2014.

Baczyńska A., Gogołek A., Kaniecki A., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-6-D, Lubsko*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Baczyńska A., Gogołek A., Kaniecki A., *Komentarz do Mapy Hydrograficznej w skali 1:50000, arkusz M-33-7-C, Jasień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2006.

Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC sp. z o.o., zespół projektowy, *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Jasień*, Jasień 2000.

Boryczka R., Zdeb K., *Opracowanie ekofizjograficzne Gminy Jasień*, Jasień 2017.

Boryczka R., Zdeb K., *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jasień*, Jasień 2020.

Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl/bdl, 2021.

Gmina Jasień, *Gminna Ewidencja Zabytków*, Jasień 2021.

Jaszewska A., Kałagate S., *Plan Ochrony Parku Kulturowego „Grodzisko w Wicinie”*, Zielona Góra 2012.

K30 sp. z o.o., zespół projektowy, *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Jasień na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2023*, Jasień 2017.

Kasprzak D., Kasprzak Z., *Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Jasień na lata 2014 – 2017*, Jasień 2014.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-6-D, Lubsko*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kozacki L., Macias A., Matuszyńska I., Rosik W., *Komentarz do Mapy Sozologicznej w skali 1:50000, arkusz M-33-7-C, Jasień*, Uniwersytet im. A Mickiewicza w Poznaniu 2002.

Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, Warszawa 2000.

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r.*, Warszawa 2020.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000*, arkusz Krzystkowice (610), Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50000*, arkusz Lubsko (609), Warszawa 2006.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50000*, arkusz Krzystkowice (610), Warszawa 2004.

Państwowy Instytut Geologiczny, *Objaśnienia do Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:50000*, arkusz Lubsko (609), Warszawa 2002.

Starostwo Powiatowe w Żarach, *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żarskiego na lata 2013 – 2020*, Żary 2013.

Terra Projekt s.c., *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Żarskiego na lata 2017 – 2020 z perspektywą do roku 2024*, Żary 2017.

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, *Województwo Lubuskie 2019*, Zielona Góra 2019.

Woś A., *Klimat Polski*, Warszawa 1999.

www.jasien.com.pl, *historia gminy*, Jasień 2021.

Zakład Kartograficzny Sygnatura, *mapa turystyczna Powiat Żarski 1:75000*, Żary 2008.

Zakład Kartograficzny Sygnatura, *Wschodnie Dolne Łużyce 1:?*, Żary 2017.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego*, Zielona Góra 2018.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2017 – 2020*, Zielona Góra 2016.

Zarząd Województwa Lubuskiego, *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030*, Zielona Góra 2021.